

Çin Üzerine'ye Önsöz Ömer Gemici

Ağustos 2000

“Devrim kendi rotasını kendi sınıfıyla birlikte izler. Eğer proletarya zayıfsa, eğer geriye, devrim kendisini propaganda çevrelerinin oluşturulması, kadroların hazırlanması gibi alçak gönüllü, sabırlı ve sebatkâr işlerle sınırlar; ilk kadrolarını sağladığında koşullara göre legal ya da illegal kitle ajitasyonuna geçer. Kendi sınıfını her zaman düşman sınıftan ayırt eder ve ancak kendi sınıfının gücüne dayanan ve bu gücü pekiştiren bir siyaset yürütür.” [Troçki, Boğazlanan Devrim ve Boğazlayıcıları, 13 Haziran 1931]

1925-27 Çin devrimi, ya da ikinci Çin devrimi, SSCB’de tam da o sıralar egemenliğini ilân etmek üzere olan Stalinist bürokrasinin gayretleriyle yalnızca muazzam bir yenilgiyle sonuçlanmakla kalmadı, aynı zamanda tüm dünya komünist hareketi tarafından yeterince ve ayrıntılarıyla tartışılmaktan da alıkonuldu. Tam da bu nedenle, gerek Sovyet bürokrasisinin dış politikasının gereklerine göre manipüle edilen, gerekse de Çin kırsalının koşullarına uyarlanarak ilerleyen Çin Komünist Partisinin geliştirdiği gerilla mücadelesine dayalı bir “halk savaşı” stratejisi, dünya işçi hareketinin karşısına bir oldubitti olarak çıkiverdi.

Maocu devrimin zaferinden kısa bir süre sonra Çin ile SSCB’nin arası açılmış ve ciddi bir gerilim ortaya çıkmış olsa da, bu durumun, dünya işçi hareketi içindeki Moskova yanlısı resmi komünist aydınların Maocu devrime ilişkin “sorgulama”larını, 1925-27 Çin devrimine kadar geriye götürmelerine yol açması beklenemezdi. Böylesi bir girişim derhal karşısında 1925-27 devrimine ihanet eden Stalinist bürokrasiyi buluverirdi. Çünkü Stalinizmin 1925-27 yılları boyunca izlediği haince politikalar düpedüz Menşevik politikalar. Üstelik bunlar, Troçki’nin de belirttiği gibi, 1905’in Menşevik politikaları değil, 1917’deki Menşevik politikalar. Stalin’in hasmı olduğundan Troçki’nin böyle düşünmesi normaldir denebilir. Peki ya, söz konusu dönemde Stalin’in en önde gelen teorisyenlerinden birinin şu meşhur Menşevik Martinov olmasına ne demeli? Stalin’in destekçiliğini yaptığı ve SSCB bürokrasisiyle görüşteki tüm uyumsuzluğuna rağmen Maocu önderliğin de baş tacı ettiği “dört sınıf bloğu” teorisinin yaratıcısı da Martinov’dan başkası değildi. Partinin önderlerinden Troçki’nin yazıları Pravda’da yayınlanmazken, boş kalan sütunları Martinov’un makaleleri dolduruyordu. İşin daha da “şaşırtıcı” tarafı, yine aynı yıllarda, sürgündeki Menşeviklerin gazetesinin (Sotsialistiçeski Vestnik), Stalin önderliğinin politikaları hakkında yazdıklarıdır:

“Prensipte” Bolşevikler de, Çin devriminde ulusal kurtuluş görevinin tamamlanmasına değin “birleşik cephe”yi muhafaza etmekten yanaydılar. 10 Nisanda Martinov, Pravda’da, “sol” Muhalefetçi Radek’e, “dört sınıf bloğu”nun muhafaza edilmesinin zorunluluğunu, işçilerin büyük burjuvaziyle yan yana oturdukları koalisyon hükümetini yıkmakta acele etmemeyi, vaktinden önce ona “sosyalist görevler”i empoze etmemeyi içeren resmi tutumun doğruluğunu en etkili ve -Sosyal Demokrasiye mecburi küfürlerle rağmen- tam bir “Menşevik bağlamda” göstermiştir. No.8, (23 Nisan 1927), s.4

İşte bu devrim deneyiminin dünya komünist hareketinden saklanmasının nedeni budur. Bolşevik geçinen Stalinist bürokrasinin ihanet politikalarının yegâne destekçisi aynı yıllar sürgünde olan Menşeviklerdi! Ne de olsa başlarında meşhur Menşevik önder Dan’ın bulunduğu gürhün savunduğu görüşleri Stalin ve şürekâsı tam bir “Menşevik bağlamda” yerine getiriyordu! Ama hepsi bu değil. İnsanın şüphesiz düşmanlarından da öğreneceği çok şey vardır. Bakın Stalin’in sahte Bolşevik söyleminin üstünü, kendi burjuva sınıf güdülerıyla nasıl da kazımayı biliyor zamanın Menşevikleri:

Bir komünist liderin tezleri için zorunlu olan sözlerin üstünü kazırsak, orada taslagi çizilen “çizgi”nin özüne karşı çok az şey söylenebilir. Kuomintang içinde mümkün olduğunca kalmak ve onun sol kanadına ve Wuhan hükümetine mümkün olan son ana kadar sarılmak: “Elverişsiz koşullarda belirleyici bir mücadeleden kaçınmak”; “Çin halkının düşmanlarına, devrimle savaşmak ve Çin’de ulusal bir devrimin değil, Moskova “sovyetleştirmesinin” yapay bir naklinin söz konusu olduğuna dair yeni efsaneler yaratmak için yeni silahlar vermemek” amacıyla “tüm iktidar sovyetlere” sloganını öne sürmemek; “birleşik cephe” besbelli ki iflah olmaz bir biçimde yıkıldıktan sonra ve “en elverişsiz koşullar” altında bu kadar porselen kırıldıktan sonra, bugün Bolşevikler açısından gerçekten daha akla yatkın ne olabilir? [Sotsialistiçeski Vestnik, no.9 (151), s.1]

Troçki’yi yıllarca Menşevik olarak itham ederek kendisinin Bolşevikliğini kanıtlamaya çalışan Stalin açısından,

Bolşevik söylem, gerçekten de “bir komünist liderin tezleri için zorunlu olan sözler”den başka bir şey değildi. Stalinist bürokrasi açısından, Leninizm bayragı, bürokrasinin karşı-devrimci dalaverelerinin üstüne çekilmiş bir kizil cilâdan başka bir anlam ifade etmedi.

Moskova yanlisi aydınların yani sıra popülist eğilimli küçük-burjuva devrimci aydınların da 1925-27 devrimiyle ilgilenmemelerinin nesnel bir temeli vardı. Maocu halk savaşının temel hedefi olan ulusal kurtuluşun gerçekleşmesi, özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında sömürgelerdeki ulusal kurtuluş mücadelelerinin atmosferi içinde yetişen genç devrimci kadrolar açısından, bu stratejinin verili ve hazır bir model olarak alınmasında büyük rol oynadığı gibi, yine bu devrimci aydınlar açısından, 1925-27 Çin devriminin deneyim ve dersleri tümüyle önemsiz bir duruma indirgenmiş oluyordu. 1949 üçüncü Çin devriminin “parlak” bir zaferiyle gözleri kamaşan küçük-burjuva aydınların, “zaten yenilmiş” 1925-27 devriminin deneyimleriyle, yenilginin nedenleriyle ve sonuçlarıyla ilgilenmeye burun kıvrımları aslında onların küçük-burjuva sınıf tavrının doğrudan bir sonucudur. Her zamanki gibi, küçük-burjuvazi, en aydın olanından en cahiline kadar, gücün ve gücü elinde tutanın peşinden gitmişti. Aslına bakılırsa, bu küçük-burjuva aydınların, 1925-27 devriminin özünü oluşturan proletaryanın mücadelesine ilgi duymasını beklemek bile, şeytandan tövbe etmesini beklemek kadar nafil bir çaba olurdu.

* * *

Marksizmin yıldızı sönmüşleştirildiği ölçüde parlayan Maoculuk, yalnızca kendisini Maocu diye adlandıranlar tarafından Marksizmin en modern uyarlaması olarak pazarlanmakla kalmadı, aynı zamanda özellikle “üçüncü dünya”da yarattığı etki sebebiyle dolaylı olarak da olsa tüm komünist hareketin gündemine girdi. Bu sızma, kendisini Maoculuk karşıtı olarak ifade eden geçmişin Sovyet bürokrasisi ve onun destekleyicilerinden, küçük-burjuva milliyetçi hareketlere, Stalinist popülizme kadar uzanan ve dahası devrimci Marksist hareketin küçük-burjuva solculuğuna uyarlanmış kesimlerini de içeren geniş bir yelpazenin ortak paydasını oluşturmuştur.

Bu ortak payda kendisini genelde Üçüncü Dünyacılık olarak adlandıran bir eğilimde ifade ediyor. Bu eğilim eğer ileri ülkelerin akademisyenlerinde kendi vicdanlarını küçük-burjuvaca bir tatmin olarak şekilleniyorsa, geri ülkelerin yarım aydınlarında ve popülist devrimcilerinde de, Marksist kavramların içi boşaltılmış bir kullanılışına dayanan küçük-burjuva milliyetçiliği olarak somutlanır. Dünya devriminin merkezine sömürge, yarı-sömürge ve genel olarak geri ülkelerdeki devrimlerin konuluşundan, sömürgecilğe karşı verilen mücadelelerin bir çırpıda anti-empyrealist mücadele katına yükseltilmesine; empyrealizmin o veya bu tipte bir sömürgecilik olduğundan, empyrealizmin çevre ülkeleri bilinçli olarak geri bıraktığına; ulusal bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık olarak kavranılışından, sosyalizmin bir ekonomik kalkınma modeli olarak kavranılışına kadar uzanan bir dizi fikir bu akımın temel taşları olarak prim yapmaktadır. Küçük-burjuva sosyalizminin en tamamlanmış ve en üstün biçimi olan Stalinizm, Batı dünyasındaki işçi hareketi içerisinde çok çabuk bir şekilde reformizme doğru evrilirken, kendi küçük-burjuva doğasına çok daha elverişli bir toprak bulduğu geri ülkelerde popülizmle kaynaşarak, böylesi hayli kendine özgü bir anlayış yarattı.

Tüm bu karmaşanın önüne geçebilmek, yalnızca küçük-burjuva devrimciliği ve Stalinizm ile mücadele açısından değil, aynı zamanda bu hareket tarafından gözü boyanan ve Üçüncü Dünyacılığa uyarlanan kimi “devrimci Marksist” çevrelerin daha entelektüel bir düzeyde yeniden ürettiği teorik karmaşayı aşabilmek açısından da büyük önem taşır. Biz burada, yalnızca, geri ülkelerde küçük-burjuva devrimci önderliklerin kapitalizmin tasfiyesine varan bir yola neden ve nasıl girdiğine, bu durumun sürekli devrim teorisinin kavranılışında ne gibi sorunlara yol açtığına ve bu sorunların çözümünü nerede gördüğümüze kısaca değineceğiz. Ama bunun için önce söz konusu sorunun, Troçkist hareket içinde nasıl çözüme bağlanmaya çalışıldığına bir göz atmak gerekecektir.

Dördüncü Enternasyonal’in yozlaşması

Troçki, Sovyet bürokrasisini işçi sınıfı içindeki asalak bir kast olarak görmüş ve Sovyetler Birliği’nin, devlet mülkiyeti, planlı ekonomi ve dış ticaret tekeli gibi Ekim devriminin “kazanımları”nı koruduğu sürece yozlaşmış bir işçi devleti olarak değerlendirilmesi gerektiği sonucunu çıkarmıştı. Her ne kadar özellikle yaşamının son yıllarında farklı bir takım gelişme yollarına işaret ederek kimi uyarılarda bulunsa da, Troçki’nin başını çektiği Dördüncü Enternasyonal’in (DE) Troçki’nin ölümünden sonra da savunduğu ve bugün bile savunmaya çalıştığı yaklaşım değişmemiştir. Öyle ki, üzerinden on yıl geçtikten sonra bugün bile DE, eski Doğu Bloğu ülkelerinde “kapitalist restorasyon süreci”nden dem vurmakta ve kendi görevlerini bu restorasyon sürecine karşı mücadeleyle tanımlamaktadır.

Troçki'nin öldürülmesinden birkaç yıl sonra, II. Dünya Savaşının galiplerinden olan SSCB'nin Doğu Avrupa'yı istilâsı ve orada da kendi kopyalarının temellerini atması, DE tarafından ilerici bir adım olarak selâmlanmakla kalmadı, Stalinizmin halen devrimci bir rol oynayabildiğinin de bir kanıtı olarak görüldü. Ve bu görüş, DE örgütlerini tasfiye edip, Stalinist KP'lere yeniden katılmak gerektiğini savunma noktasına kadar ilerledi. Bu tartışmalar içinde DE teorik, politik ve örgütsel olarak parçalandı. Parçalanmanın temelinde yatan sorun yine yozlaşmış işçi devleti anlayışıydı. Troçkist hareket teorik düzlemde, SSCB'yi yozlaşmış bir işçi devleti olarak görenlerle -ki çoğunluklardılar- devlet kapitalizmi olarak görenler -çok küçük bir azınlıklılar- olmak üzere iki temel düşünsel akıma bölündü.

Yugoslavya ve Çin devrimleri, Troçkist hareketin önünde yigilan teorik sorunları daha da derinleştirdi. Bu kez, tepeden Sovyet Kızıl Ordusunun dayattığı toplumsal dönüşümler yoktu karşımızda, tersine tabandan gelen silahlı partizan birliklerinin seferberliği temelinde devrimler gerçekleşmişti. Bu devrimler ister istemez ciddi teorik sorunlar çıkardılar: Devrimden doğan ve kapitalist mülkiyete saldırıya geçen Yugoslav ve Çin devletleri ne olarak adlandırılacaktı?

Troçkist hareketin yozlaşmış işçi devleti tespitini savunan kesimleri, bu devletleri de tipki SSCB gibi, birer işçi devleti olarak adlandırdılar. Çünkü bu devletler de, üretim araçları üzerinde devlet mülkiyetini tesis etmeye girişmiş, kapitalist bir üretim yerine planlı bir üretime yönelmiş ve dış ticaret üzerinde devlet tekeli kurmuşlardı. Ancak sorun yalnızca bir devletin nasıl adlandırılacağıyla sınırlı değildi. Çin Halk Cumhuriyeti, açıkça bir işçi devleti olarak adlandırılmıştı. Ve bu değerlendirme kaçınılmaz olarak başka bir soruyu gündeme getiriyordu: Çin devleti bir işçi devleti idiyse, bu durumda Çin devrimi de bir proleter devrim, yani bir sürekli devrim olarak adlandırilmalıydı. Ve tutarlılık adına öyle de adlandırıldı. Çin devrimi, işçi sınıfının hegemonyasını kurdugu bir sürekli devrim olmalıydı, çünkü küçük-burjuvazi bağımsız bir rol oynayamayacağına göre bu devrimin öncü rolü proletarya tarafından üstlenilmiş olmalıydı. Ne var ki bu noktaya kadar teorik mülâhazalarla yürüyen tartışma, bu noktada gerçek dünyanın somut verileriyle ilgili bir sorun haline geliyordu. Çünkü Çin devriminde kentli işçi sınıfı hiçbir rol oynamamıştı. Devrimin esas motoru ÇKP'nin denetimindeki Halkın Kurtuluş Ordusuydu ve onun da gövdesini köylüler oluştuyordu. Böylece karşımıza proletaryanın ne doğrudan ne de dolaylı olarak katılmadığı, proleter mücadele yöntemlerinin hiçbirisinin herhangi bir rol oynamadığı, proleter ayaklanma ve iktidar organları olarak sovyet tipi örgütlülüklerin hiçbir şekilde ortaya çıkmadığı bir proleter devrim ve onun ürünü olarak da proleter devlet çıkmış oluyordu. Bu tuhaflık, önce reddedildi. Ama reddedilen şey, gerçek yaşamın olgularına uymayan teorik yaklaşımlar değil, somut gerçekliğin ta kendisiydi. Çin Komünist Partisi bir köylü partisi ve Halkın Kurtuluş Ordusu da bir köylü ordusu değildi! Böyle olamazdı, çünkü hiçbir köylü partisi bu ölçüde bağımsız bir politik rol oynayamazdı! ÇKP, bürokratlaşmış da olsa bir işçi partisiydi ve Ordunun denetimi onda olduğu sürece, ordunun gövdesini teşkil eden köylüler, ancak proletaryanın peşine takılmış bir köylülük olarak addedilebilirdi! Böylece iki temel teze, yani küçük-burjuvaziye ilişkin sürekli devrim teorisinin açılımlarına ve yozlaşmış işçi devleti fikrine sadık kalmak adına yalnızca somut gerçeklik açıkça çarpıtılmakla kalınmıyor, dönüp dolaşıp, karşı-devrimci Stalinizme devrimci payeler verilmeye devam ediliyordu. Çin devriminden sonra gelişen diğer geri ülke devrimlerinde de aynı gayri ciddi ve anti-Marksist yaklaşımlar savunulmaya devam edildi. Ancak bu devrimlerin bazılarında proletaryanın etkisizliği o denli göze batıcıydı ki, yukarıdaki yaklaşım yeni icatlarla güçlendirilmeye çalışıldı. Düşünün bir, Küba devriminin önderi Fidel Kastro, yıllarını Stalinist bir söylemle geçiren Mao'dan farklı olarak, silahlı mücadele yürütürken bir anti-komünist idi. Devrimle iktidarı ele geçirdikten ancak aylar sonra Marksist-Leninist olduğunu fark etmişti! Bu tuhaflığa, sürekli devrim dinamiği ya da sürekli devrim süreci kavramlarıyla yanıt getirilmeye çalışıldı. Emperyalist çağda, ulusal demokratik görevlerin gerçekten çözülmesini arzulayan herhangi bir devrimci önderliğin, kendi sınıfsal doğasından, hedef ve yöntemlerinden bağımsız olarak, ister istemez sürekli devrim yoluna girmesi gerektiğini vazediyordu bu “dinamikler ve süreçler”. Bu dinamikler bir kez keşfedilince, gerisin geriye Çin ve Yugoslav devrimlerine de uygulanır oldu. Çeşitli ülkelerde devrimle kurulan iktidarlardan kimisi, “daha baştan yozlaşmış işçi devleti” idi, kimisi “yalnızca deforme işçi devleti” idi, kimisi “gerçek sosyalist halk devriminin ürünü” idi. Ama hepsi de “farkında olmadan sürekli devrim yapmışlardı”!

Tony Cliff'in başını çektiği devlet kapitalizmi anlayışına gelince. Cliff, SSCB'yi bir işçi devleti olarak görmediği için, yukarıda bahsettiğimiz çelişkiler içerisine düşmedi. Ancak onun da karşısına bir başka sorun çıkmıştı. Eger Çin vb. gibi ülkelerde gerçekleşen devrimler, bu ülkelerin önünde duran ulusal demokratik görevlerin bir kısmını ya da tamamını çözebilip, bir çeşit kapitalizm olan bir toplumsal sistemle sonuçlandılarsa, bu durumda, sürekli devrim teorisinin, bu görevlerin ancak işçi sınıfı tarafından çözülebileceği ve küçük-burjuvazinin bağımsız bir rol oynayamayacağı şeklindeki temel argümanları çürütülmüş demektir. Cliff'e göre, devrimin gerçek öznesi olan proletaryanın siyaset sahnesine çıkmadığı durumlarda, sürekli devrim aksayarak, “devlet kapitalist oluşumlara” yol

açıyordu. Cliff buna aksayan sürekli devrim adını verdi. Ona göre, bazı istisnaları olsa da tüm geri ülkelerdeki devrimleri bu aksayan sürekli devrim penceresinden görmek gerekiyordu. İstisnalar da ancak bu modelle karşılaştırılarak anlaşılabilir.

Böylece sorunun genel çerçevesi ortaya çıkmış oluyor. Bir tarafta, yozlaşmış işçi devleti anlayışıyla geri ülkelerdeki devrimleri bağdaştırmaya dönük çabalardan çıkan anti-Marksist yaklaşımlar, diğer tarafta da, devlet kapitalizmi teorisiyle bu aynı devrimleri bağdaştırma çabasından çıkan tuhaflıklar.

Tarihsel gerçekliğin çarpıtılması ve Troçki'nin göz ardı edilen görüşleri

Geri ülkelerde ulusal kurtuluş savaşlarıyla ortaya çıkan rejimleri birer işçi devleti olarak ilân etmek için ya bu devrimlerin sınıfsal tabiatı bilinçli bir şekilde çarpıtılmalıydı ya da bu devrimlerin önderliklerinden bağımsız sürekli devrim dinamikleri keşfedilmeliydi. DE, bugüne kadar bu yollardan her ikisine de sık sık başvurdu. DE'nin en önemli isimlerinden Mandel, ÇKP'yi bir işçi partisi olarak adlandırır. Üstelik de Stalinist olmayan bir işçi partisi! Ve Mandel, DE'nin Çin devriminin hemen ardından Çin Halk Cumhuriyeti'ni (ÇHC) bir işçi devleti olarak adlandırmamasını sekterlik olarak damgalar. Bu yaklaşımların ne gerçeklikle en küçük bir ilişkisi vardır, ne de Troçki'nin daha 1930'lardaki yaklaşımlarıyla bir bağlantısı mevcuttur. İşin gerçeği, Troçki'nin değerlendirmeleri ÇKP'nin gerçek doğasını tüm çıplaklığıyla ve üstelik geleceğe dönük dahiyane öngörülerle birlikte gözler önüne serer. Ve bu değerlendirmelerin yapıldığı yazıların, ancak 1976 gibi çok geç bir tarihte derli toplu bir şekilde yayınlanmış olması oldukça düşündürücü bir gecikmedir. Troçki'nin ÇKP'nin sınıfsal doğasına ilişkin görüşlerini kısaca aktaralım.

Her şeyden önce şunu belirtmekte yarar var: ÇKP, kurulduğu 1921 tarihinden 1925-27 devriminin sonundaki ağır yenilgiye kadar hem sınıfsal bileşimi açısından proleter bir parti idi, hem de kendi faaliyetini proletaryanın içinde yürütüyordu. Ancak Stalinizmin ihaneti sonucu alınan muazzam yenilgi, partinin kitlesini olduğu kadar, onun kadrolarını da ezip geçti. 1926 sonlarında parti üyelerinin %66'sı işçilerden oluşurken, 1927 sonunda bu oran %8'e, 1929'da %3'e ve 1930 sonlarında %1,6'ya düşmüştü. Keza bu tarihten itibaren ÇKP'nin kentlerle ve kent proletaryasıyla hiçbir ilişkisi kalmamıştı, ta ki 20 yıl sonra 1949'da Maocu ÇKP kentleri ele geçirip, artık yabancılaştığı işçilere, "sakin olun" çağrısında bulunana kadar.

Tüm bu somut gerçekliğe rağmen, Troçki yazında Troçki'nin değerlendirmelerine ilişkin çok az şey bulunabilir, o da "Troçki'nin ÇKP hakkındaki bilgilerinin eksik" olduğuna dair onlarca şerhle birlikte! Ama Troçki'nin görüşleri hiç de yukarıda aktardığımız tablodan habersizmiş gibi görünmüyor. Ekim 1928'de daha partinin köylüleşme süreci yeni başlamışken Troçki şunları yazıyordu:

Kentlerde devrimin ugradığı belirleyici yenilgiden sonra, parti, yine de belli bir süre için, uyanan köylü yığınlarından on binlerce yeni üyeyi kendisine çekebilir. Bu olgu gelecekteki büyük olanakların müjdeleyici bir işareti olarak önemli bir olgudur. Fakat tartıştığımız dönem açısından bu olgu aslında yalnızca ÇKP'nin çözülüşü ve tasfiyesinin bir biçimidir, çünkü proleter çekirdeğini kaybetmekle kendi tarihsel hedefine uygun bir parti olma özelliği son bulur.

"Kendi tarihsel hedefine uygun bir parti olma özelliği"! DE'nin, bir devrimin sürekli devrim haline gelmesi için, hiç de daha başlangıçta böyle bir partinin varlığını şart koşmaması, Troçki'nin resmi mirasçısı olduğu iddiasındaki bu örgüt açısından ne büyük bir ironi! Troçki'nin büyük olanaklarla kastettiği, proletaryanın devrimci mücadelesinin kendi peşine takabileceği bir köylü savaşıdır. Bu köylü savaşı Çin'de, başında gerçek bir devrimci proleter parti olmaksızın yürüdü. Burada önemli olan, söz konusu süreçte Troçki'nin gördüğü partinin proleter tabiatının tasfiye edilmesi tehlikesidir. Bu tehlike çok kısa süre içinde bir olgu haline geldi. Yukarıdaki satırlardan bir yıl sonra, gerilla mücadelesine giren ÇKP için Troçki şunları söylüyordu:

Peki, bugün yalıtılmış olan Çin komünistlerinin bir savaş ya da devrim ortada yokken giriştikleri bu ayaklanma tarafından açılan perspektif nedir? Korkunç bir yıkım ve Komünist Partinin kalıntılarının maceracı yozlaşması perspektifi. Bu arada, açıkça söylenmelidir ki: Gerilla macerasına dayandırılan hesaplar Stalinist politikanın genel tabiatına bütünüyle denk düşmektedir.

1930'dan itibaren, Çin'in güneyinde ÇKP'nin önderlik ettiği köylü hareketleri Troçki tarafından bir köylü savaşı olarak değerlendirildi. Ve Troçki, ölümüne dek bu nitelemeden vazgeçmedi. Troçki'ye göre, sanayi merkezlerinin katılımı ve gerçek bir komünist önderlik olmaksızın bir Sovyet rejiminin ortaya çıkması kesinlikle imkânsızdı. Yine

1930 Kasımında, Çin'deki köylü savaşının başında “komünistler”in bulunmasının, verili gerçekliği değiştirmeyeceğini belirtir Troçki:

Devrimci ve en fedakâr unsurlar olarak komünistlerin, bir köylü hareketinin ve silahlı köylü birliklerinin başında olması gerçeği bizatihi çok doğal bir olgudur ve ifade ettiği anlam açısından istisnai bir öneme sahiptir. Ancak bu, Çinli işçilerin, kendilerini muazzam genişlikteki ülkelerinin her tarafında Çin burjuvazisi ve yabancı emperyalizmin ayakları altında buldukları gerçeğini değiştirmez. Proletarya, devlet iktidarı kendi ellerinde olmadığı sürece, köylülük üzerindeki “devlet hegemonyası”nı hangi biçimde somutlayabilir? Bunu anlamak kesinlikle imkânsızdır. Yalıtık komünistlerin ya da yalıtık komünist grupların köylü savaşındaki önder rolü iktidar sorununu karara bağlamaz. Belirleyici olan sınıflardır, partiler değil. Köylü savaşı -eğer zaman açısından çakışırlarsa- proletarya diktatörlüğünü destekleyebilir, fakat hiçbir koşulda proletarya diktatörlüğünün yerine ikame edilemez.

Proletarya, toplumun siyasal sahnesinde kendi sınıfsal örgütlülüğüyle yerini almadığı sürece, işçi sınıfının devrimci siyasal mücadelesinin yerine kendi örgütsel varlığını ikame ederek toplumsal kurtuluşun önünü açabileceğini iddia edenlere, proletarya olmaksızın da sosyalist devrimin gerçekleşebileceğinden bahsedene, “belirleyici olan sınıflardır, partiler değil” fikrinden daha ağır bir tokat düşünülebilir mi? Çin kırsalında ÇKP’nin kazandığı “başarı”ları kendi övünç vesilesi haline getirerek, ÇKP çizgisini el altından destekleyen Stalinist bürokrasinin ileri sürdüğü görüşlerle hesaplaşırken, Troçki, ÇKP’nin nasıl bir proleter parti olmaktan çıktığını belirtiyor:

Komünist Partisi neyi temsil ediyor? Hiç umulmadık bir biçimde 1930’un sonlarında Komünist Partinin yaklaşık “200.000 üyesi” olduğunu bu makaleden öğreniyoruz. ... Eğer gerçekte partinin elli, kırk ve hatta yirmi bin üyesi bile olsaydı, ikinci Çin devrimini yaşadktan ve onu derslerini özümseedikten sonra artık bunun etkili ve yenilmez bir güç olduğunu; böyle kadrolarla tüm Çin’i dönüştürebileceğimizi söyledik. Ama aynı zamanda şunu da sormak zorunda kalırdık: Bu yirmi bin işçi sendika üyesi midirler? Sendikalar içerisinde ne tür bir çalışma yürütüyorlar? Etkileri artıyor mu? Örgütlerini örgütsüz ve kırsal periferideki kitlelerle birleştiriyorlar mı? Hangi sloganlarla?

... Emin olabiliriz ki, bu 200.000’in aslan payı -diyelim ki yüzde 90 ila 95’i- “Kızıl Ordu” birliklerinin aktif olduğu bölgelerden gelmektedir. Politik tabloyu net bir biçimde görebilmek için, köylü birliklerinin politik psikolojisini ve faaliyet yürüttükleri koşulları tasavvur etmek gerekir: Partizanlar, büyük ihtimalle, zaten partide kayıtlıdır ve sonra da ele geçirilen bölgelerdeki köylüler gelir. “Kızıl Ordu” ve “sovyet iktidarı” kadar Çin partisi de proleter parmaklıklarını yıkmış ve kırsal bölgelere ve taşraya doğru yola çıkmıştır.

Az önce yukarıda aktardığımız istatistiksel bilgiler Troçki’nin yüzde tahmininin ne denli gerçeğe yakın olduğunu gösteriyor. Ama daha da önemlisi, Troçki ne sayılarla ne de sıfatlarla gözü boyanmayacak kadar deneyimli bir devrimci olduğunu ve bir hareketin sınıfsal tabiatını anlamak için nereye bakılması gerektiğini bildiğini sorduğu sorularla ortaya koymaktadır.

Mandel, ÇKP ya da Halkın Kurtuluş Ordusunun gövdesi köylü de olsa, yönetiminin proleter ve komünist unsurlardan oluştuğunu savunuyordu. Oysa Troçki’ye göre HKO, “bileşimi itibarıyla köylü, liderliği itibarıyla küçük-burjuva olan bir ordu”dur! Ama yine de varsayalım ki durum Mandel’in çarpıttığı gibi olsun. Bunun hiçbir şeyi değiştirmedigini bir kez daha şöyle anlatır Troçki:

Fakat yine de Çin Kızıl ordularının başındakiler Komünistler değil midir? Bunun kendisi, köylü müfrezeleri ile işçi örgütleri arasındaki çatışma olasılığını ortadan kaldırmaz mı? Hayır, bu söz konusu olasılığı dışlamaz. Tekil Komünistlerin köylü ordularının liderliğinde bulunmaları olgusu hiçbir şekilde bu orduların toplumsal karakterini dönüştürmez, hatta onların Komünist liderleri kesin bir proleter damga taşısalar bile. Peki Çin’de meselenin durumu nedir?

... Kent proletaryası zeminine sıkıca dayanan bir Komünist Partinin, işçiler aracılığıyla bir köylü savaşına önderlik etmeye çalışmasıyla; gerçekten Komünist olan ya da yalnızca bu ismi almış olan birkaç bin ve hatta birkaç on bin devrimcinin, proletaryanın ciddi bir desteğine sahip olmaksızın bir köylü savaşının liderliğini ele almaları tümüyle farklı şeylerdir. Çin’deki durum tam da bu ikincisidir.

... Çin’de, bileşimi itibarıyla köylü ve liderliği itibarıyla küçük-burjuva olan ordu ile işçiler arasındaki çatışmaların nedenleri ve temelleri yalnızca ortadan kalkmamış değildir, tersine tüm koşullar, bu çatışma olasılığını büyük ölçüde arttıracak ve hatta bunu kaçınılmaz kılacak türdendir.

Mandel, 1937'den sonra ÇKP'ye kentten binlerce ve on binlerce unsurun katıldığını belirtir ve bunu da ÇKP'nin "esasen proleter bir toplumsal gücü temsil ettiği"nin göstergesi sayar. Mandel tümdengelimci bir mantıkla reddetse bile söz konusu bu katılımlar, kentli küçük-burjuva unsurların ve en başta da öğrencilerin, Çin-Japon Savaşında hiçbir ciddi direniş göstermeyen Çan Kay-şek hükümetine karşı gösterdikleri tepkinin bir sonucu olmaktan başka bir şey değildir. Bu katılımcıların arasında işçilerin de olması ve Troçki'nin belirttiği gibi "gerçekten Komünist olan ya da yalnızca bu ismi almış olan birkaç bin ve hatta birkaç on bin devrimcinin" bulunması, gerçekliği zerre kadar değiştirmez.

Troçki'nin parlak analiz ve öngörülleri, 1949 devriminden on yedi yıl önce yapıldı ve harfiyen doğrulandı. Troçki bu eşsiz değerlendirmelerini sonuca şöyle bağlıyordu: "Köylülüğün ikili tabiatını unutan Marksist değildir. İleri işçilere, «komünist» etiketler ve bayraklar arasından gerçek toplumsal süreci ayırt etmek öğretilmelidir." Bunu öğrenemeyenin DE olduğu ortada değil mi?

"Sürekli devrim dinamikleri"

Mandel'in ve ölümünden önce önderi durumunda olduğu uluslararası akımın ileri sürdüğü sürekli devrim dinamiği vb. gibi iddiaların Marksizmle bağdaşması hiçbir şekilde mümkün değildir. Çünkü Marksizm, siyasal tarihte, sınıfların karşılıklı mücadelelerinin, örgütlülüklerinin ve sınıf bilincinin dışında, bunlardan bağımsız olarak bir doğa yasası gibi işleyen bir dinamik tanımaz. Ve zaten Troçki de, hiçbir zaman gerçek bir devrimci işçi hareketinden ve onun enternasyonalist komünist öncü partisinin izleyeceği doğru politikarlardan ve tüm bunların sonucu olarak proletaryanın iktidarı fethinden bağımsız olarak, bir sürekli devrim dinamiğinden bahsetmemiştir. Keza Komintern'in Altıncı Kongresinde, Lominadze'nin ileri sürdüğü fikirlerle polemik yürütürken, kapitalist toplumda her gerçek devrimin sürekli devrime dönüşme eğiliminde olduğuna değiniyor ve şöyle sürdürüyordu bu görüşünü:

Çin devrimi, iktidarın proletarya tarafından fethedilme olanağını içerdiği sürece, kendi bağrında sürekli hale gelme eğilimini barındırır. Bu olmaksızın ve bunun dışında sürekli devrimden bahsetmek Danaidlerin fiçısını doldurma çabasına benzer. Yalnızca proletarya, devlet iktidarını ele geçirdikten ve bu devlet iktidarını ülke sınırları dahilinde olduğu kadar bu sınırların ötesinde de baskı ve sömürünün her türlü biçimine karşı mücadelede bir araca dönüştürdükten sonra, böylelikle devrime sürekli bir karakter sağlama, bir başka deyişle, tam bir sosyalist toplum inşasına girişme olanağını kazanır. Bunun zorunlu koşulu, proletaryayı önceden iktidarın fethine hazırlayan bir politikayı tutarlılıkla hayata geçirmektir. Ama Lominadze devrimin sürekli gelişme olanağından (komünist politikanın doğru olması koşuluyla), bir vuruşta ve her zaman için "uzun yıllar süren" bir devrimci durumu garanti altına alan skolastik bir formülü anlamıştır. Devrimin sürekli karakteri böylelikle, kendini, önderliğin politikasından ve devrimci olayların maddi gelişiminden bağımsız olarak tarihin üstüne yerleştiren bir yasa haline gelmektedir.[abç]

Mandel'e göre, ÇKP önderliği gibi "pragmatist önderlikler" in ne söylediklerinden çok ne yaptıklarına bakılmalıdır. Ama Mandel bu ikisi eğer birbiriyle çelişiyorsa, bu çelişkinin Marksist bir analizinin yapılması gereğini es geçmiştir. DE'ye göre, ÇKP önderliği gizli Troçkist bir önderlikti, farkında olmaksızın sürekli devrim yapmışlardı! Yugoslav devriminin önderi olan Tito ise Troçki'ye çok daha yakındı! DE'nin önde gelenlerinden P. Frank, proletarya ayaklanmalarına gerek bile kalmadan 1949'da Çin'de bir sürekli devrim olduğunu söylemeye kadar vardırı işi. Frank'a göre, Mao'cu önderlik, "sürekli devrim yönettiğini ancak 12 yıl sonra anlamış"tı! Mandel'e göre, ÇKP yöneticilerin, ÇHC'ye ilişkin olarak ilk başlarda "dört sınıf bloğu" vb. gibi görüşler öne sürmelerine rağmen, kısa süre sonra ÇHC'nin bir proletarya diktatörlüğü olduğunu kabul etmeleri, aslında Troçki'nin haklı olduğunu "sessizce" kabullenmeleri anlamına geliyordu.

Bu tip gayri ciddi ve anti-Marksist fikirlerin ne Troçki'yle ne de Lenin'le hiçbir ilişkisi olamaz. Yukarıda Troçki'nin de belirttiği gibi, bir devrimin süreklilik karakteri göstermesi proletaryanın kendi öz-örgütlenmeleri aracılığıyla iktidarı fethetmesine bağlıdır. Ve kitlelerin devrimci seferberliği devrimci Marksist bir önderlik tarafından yönetilmediği sürece, bu tip devrimlerin muzaffer bir proleter devrim olma şansı yoktur. Tarih, maalesef, insanlığın kurtuluşu gibi devasa bir sorunun çözümünü, yani proleter devrimin zaferini, ne yaptığını ancak 12 yıl sonra kavrayan "pragmatist" önderliklere bahşedecek kadar bonkör değildir. Durum bu olsaydı, devrimci Marksistlere hiç gerek kalmazdı.

Bir devrimin süreklileşme olanağı, proletaryanın siyasal egemenliğiyle açılan tarihsel dönemin kendi iç çelişkilerinden kaynaklanır. Tam da demokratik görevlerin çözümü için iktidara gelen proletarya, hızla ve

kaçınılmaz olarak, kendi sınıfsal sorunlarıyla da yüz yüze kalır. Bir yanda kendi öz-örgütlülüğüne dayalı komün tipi bir devlet aygıtını elinde bulundururken, yani silahlı bir güç olarak örgütlenmişken, diğer yanda iktisadi ilişkiler alanında bir ücretli köle durumunu muhafaza etmesinden kaynaklanan çelişki, onu eninde sonunda burjuva mülkiyetle bir hesaplaşmayla karşı karşıya bırakır. Proletarya eğer doğru bir önderliğe sahipse bu mülkiyette önce derin gedikler açma yoluna girer ve kısa sürede de üretim araçları üzerindeki burjuva mülkiyetin tasfiyesine girer. İşte devrimin sürekliliğinden anlaşılması gereken budur. Proletaryanın, iktidarı fethetmesi, devrimi tamamlamaz, tersine onu sadece başlatır. Bu nedenle, proletaryayı iktidara getiren, devrimin sürekli karakteri değildir, tersine sürekli bir devrimin yolunun açılmasının ön koşulu proletaryanın kendisini egemen sınıf katına yükseltmesi, yani öz-örgütlenmelerine dayanarak iktidarı fethetmesidir.

1917’de Rusya’da gerçekleşen devrimlerden Şubat’ı demokratik devrim olarak, Ekim’i de sosyalist devrim olarak kavramak Stalinistlerin ayırt edici görüşüdür. Oysa 1917 Şubat devriminin yaptığı tek şey Çarlık iktidarını yıkmak ve yerine bir iktidarsızlık ya da ikili iktidar geçirmektir. Rusya’da demokratik devrim ancak Ekim ayında Bolşeviklerin önderliğindeki Sovyetlerin tüm iktidarı kendi ellerinde toplamasıyla zafer kazanmıştır. Toprağın millileştirilmesi, Çarlığın baskısı altında ezilen uluslara bağımsız devlet kurma hakkının tanınması, Kurucu Meclisin toplanması ve Rus devriminin özgül sorunlarından biri olan barış görüşmelerinin başlaması ancak Ekim devrimiyle mümkün olmuştur. Devrimin süreklilik özelliği kazanması tam da Ekimle birlikte başlar. Unutulmamalıdır ki, 1918 güzüne kadar Sovyet iktidarı burjuva mülkiyetini tasfiye etmemiş, üretimde işçi denetimi aracılığıyla yalnızca bu mülkiyette derin gedikler açmakla yetinmişti. Ama buna rağmen, tam da yukarıda değindiğimiz çelişki, Ekim devriminin hemen ardından Rus işçilerinin kendiliklerinden ülkenin birçok yöresinde büyüğünden küçüğüne birçok işletmeyi kamulaştırmalarına, kendi yönetimlerine almalarına ve burjuvaları kapı önüne koymalarına yol açmıştı. Her zamanki gibi, hukuk yine fiilden sonra geldi. Burjuva mülkiyet önce fiilen sonra resmen tasfiye edildi ve arkasından da iç savaş patlak verdi.

Mandel gibiler, anti-Marksist tezlerle sürekli devrim teorisinin en önemli ayaklarından birini teşkil eden dünya devrimi ve enternasyonalizm fikrine de ağır darbeler indirmiş oluyorlar. Çünkü proleter devrim ulusal arenada başlasa bile ancak dünya arenasında tamamlanabilecek bir devrimdir. Geri bir ülkede, küçük-burjuva bir önderliğin iktidarı fethini sürekli devrim olarak adlandıırırsak, sürekli devrim anlayışının milliyetçi bir devrim anlayışından ne farkı kalacaktır? Oysa devrimin sürekliliği yalnızca ulusal alanda kavranabilecek bir olguyu değil, uluslararası alanda sosyalizmin nihai zaferine dek sürecek bir mücadeleyi anlatır. Troçki’nin deyişiyle, devrimin sürekliliği, “daha yeni ve daha modern anlamda”, onun uluslararası devrime büyümesi anlamını da taşır. Bu açıdan bakıldığında, tarihsel sınırları ve politik ufku, ulusal kurtuluşla sınırlı her çeşidinden küçük-burjuva devrim anlayışlarının tersine, proletarya kendi önüne kapitalizmin evrensel ölçekte tasfiyesine dayalı bir toplumsal kurtuluş perspektifini koyar. Ve nasıl ki tek bir ülkenin sınırları içinde yalıtık kalan bir proleter devlet eninde sonunda çökmek zorunda kalacaksa, tek bir ülkede yalıtık kalmış bir proleter devrim de süreklilik karakterini yitirir. Böylesi bir devrim kelimenin gerçek anlamıyla muazzaf bir devrim olarak bile adlandırılmaz, o sadece Lenin’in dediği gibi, dünya işçi sınıfı hareketinde çok değerli bir deneyim olarak mütevazı bir yer edinir o kadar.

Sürekli devrim teorisi “aksadı” mı?

Lenin’in de Troçki’nin de tartıştıkları sorun, geri ülkelerin önünde duran ve tarihsel olarak burjuva demokratik görevler kategorisine giren görevlerin nasıl çözüleceğiydi. Ne Lenin ne de Troçki, proletaryanın bu görevleri kendiliğinden, geri bir bilinç ve örgütlülük düzeyiyle çözemeyeceğinin çok iyi farkındaydılar. Bu görevin altından kalkabilmek için proletaryanın gerek sendikal gerek siyasal anlamda örgütlenmesi, siyasal mücadele sahnesinde kendi bağımsız çıkarları temelinde yerini alması, çeşitli kavgalardan, kısmi ayaklanmalardan ve en sonu belki de yenilgiyle biten devrimlerden geçerek belli bir siyasal olgunlaşmışlık ve deneyime sahip olması gerekiyordu. Marksistler bu nedenle yenilgiyle de bitmiş olsa 1905 Rus devrimini, 1917 devriminin provasını olarak gördüler. Ve bu prova olmaksızın Ekim devriminin asla başarılamayacağını belirttiler. Çünkü ne Lenin ne de (Tony Cliff’in iddialarının aksine) Troçki, proletaryanın kendi içinde gizli ve her koşulda geçerli bir devrimci önderlik rolünden bahsetmediler. Böylesi bir önderlik rolü, potansiyel olarak mevcuttu, ama ancak mücadele ve örgütlülükle kazanılabilirdi.

İşte Troçki, daha teorisini yeni geliştirmişken, Sonuçlar ve Olasılıklar adlı broşüründe, proletaryanın iktidarı fethini, bir zorunluluk, sınıf mücadelesinden bağımsız bir doğa yasası olarak değil, bizzat sınıf mücadelesinin niteliği, iç bağıntıları ve yönteminden çıkan bir olasılık olarak koymuştu. Bu olasılığın kaynağında yatan şey, emperyalizm çağında, burjuva demokratik görevlerin bütünsel ve gerçek bir çözümünü başarabilecek tek gücün proletarya diktatörlüğü olması idi.

Troçki'nin bu temel önermesi, kesinlikle doğrulanmıştır. Gecikmiş bir kapitalist gelişim yaşayan geri ülkelerin önünde duran burjuva demokratik görevleri üç kategoride toplamak mümkündür: demokratik cumhuriyet ve siyasal özgürlükler sorunu, toprak sorunu, ulusal bağımsızlık ve ulusal birlik sorunu. Bu açılardan bakıldığında, ister Çin, Vietnam, Küba gibi kapitalist üretim ilişkilerini tasfiye etmiş olanları olsun; ister Türkiye, Hindistan vb. gibi kısmen uzlaşmalarla kısmen de mücadeleyle kapitalist bir gelişim yoluna girmiş olanları olsun, 20.yüzyılda gerçekleşen tüm ulusal devrimlerin, yukarıda bahsettiğimiz görevleri tutarlı ve bütünsel bir biçimde çözemediğini görürüz. Bu devrimler, ister birinci ister ikinci kategoridekiler olsun, esasen ulusal bağımsızlık ve ulusal birlik görevini çözmüşler, ama diğer iki temel görevinin ya birini ya da her ikisini de askıya almışlardır. Birinci kategoride saydığımız Çin, Küba vb. gibi ülkelerde gerçekleşen devrimler, toprak sorununu da devletleştirme aracılığıyla süreç içerisinde çözmüş bulunmalarına rağmen, demokrasi ve siyasal-sendikal özgürlükler sorunu olduğu gibi kalmış ve daha da kötüsü, bürokratik diktatörlük rejimi altında kitleler en temel demokratik haklarından bile mahrum edilmiştir. İkinci kategoride saydığımız Türkiye, Hindistan vb. ülkelerde gerçekleşen “devrimler” ise tarım devrimi sorununa hiçbir şekilde el atmadığı ve kıra kapitalizmin girişini evrimsel bir dönüşüm sürecine havale ettiği gibi, yine demokrasi ve siyasal özgürlükler konusunda da bir burjuva demokratik devrimden beklenmesi gereken açılımları sağlayamamış ve genellikle ortaya otoriter ve totaliter rejimler çıkmıştır.

Demek ki, proletarya iktidara gelmediği sürece bu görevlerin, gerçek ve bütünsel bir çözülüşünden değil, ancak kısmen ve bir karikatür olarak çözülüşünden bahsedilebilir. İşte bu anlamda, “demokrasi ve ulusal kurtuluş görevlerinin tam ve gerçek çözümü, ancak boyunduruk altındaki ulusun ve en önemlisi de köylü kitlelerinin önderi olarak proletarya diktatörlüğü ile mümkündür.” Bu aynı zamanda, bu görevlerin, Troçki'nin deyişiyle “tam ve gerçek” olmayan, Lenin'in deyişiyle de “sonuna dek götürülmeyen” bir “çözümü”nün de varolduğu anlamına gelir ki, yukarıda bahsettiğimiz örneklerde gerçekleşen şey de budur. Zaten Troçki de, hiçbir şekilde, bu “tam ve gerçek” çözümün her ülke için hayata geçirilebilir olduğunu savunmadı. Tersine, Stalinizm, bir devrimle yüz yüze olan ülkeleri, sosyalizm için olgunlaşmış ve sosyalizm için olgunlaşmamış ülkeler olarak iki kategoriye bölerken, Troçki, tek başına ele alındığında hiçbir ülkenin sosyalizm için olgunlaşmış olamayacağını belirtiyor ve ardından da bu ayrımın yerine, geri ülkeler için, proletarya diktatörlüğü için siyasal olarak olgunlaşmış ve olgunlaşmamış ülkeler ayrımını öneriyordu. Bu ayrımın en önemli tarafı, ülkeleri yalıtık birer bütün olarak ele alan ve yalnızca iktisadi istatistiklerin cansız ve donuk verileri temelinde çıkarsamalarda bulunan mekanik bir değerlendirmeyi dışlaması ve bunun yerine, onları, dünya kapitalizmiyle ve dünya ölçeğinde yürüyen sınıf mücadelesiyle bağlantısı içerisinde, kendi içlerinde gerçekleşen sınıf mücadelesinin dinamikleriyle, işçi sınıfının siyasal bilinç ve örgütlülük düzeyinin gelişmişliğiyle ve sınıfların karşılıklı konumlanışlarının değerlendirilişiyle ele almasıdır. Troçki, hiçbir yanlış anlamaya yol açmayacak biçimde, tüm bunlara rağmen yine de proletarya diktatörlüğü için henüz olgunlaşmamış ülkelerin olduğunu belirtir ve bu ülkelerin tam da bu nedenle burjuva demokratik görevlerin tam ve gerçek bir çözümüne henüz hazır olmadığını söyler: “Köylülüğü birleştirmek ve iktidarı almak için yeterince hazır bir proletaryası olmayan geri bir sömürge ya da yarı sömürge ülkenin demokratik devrimi tamamlaması mümkün değildir.” Bu sorun önceden saptanabilecek bir sorun değildir. Elbette ki, proletaryanın geri bir ülkede politik önder rolü oynayabilmesi için, o ülkenin kapitalist gelişiminin ulaşması gereken bir eşik değer mevcuttur. Kapitalist üretim ilişkilerinin henüz egemen üretim ilişkileri haline gelmediği, ülkenin iktisadi yaşamının sınır merkezlerini ele geçirmede (ki bunlar hiçbir şekilde yüzde 50+1 sorunu değildir), toplumun siyasal ve kültürel yaşamında kentlerin öne çıkmadığı daha yolun başındaki bir geri ülkede; proletaryanın daha kendisi için bir sınıf olarak bile şekillenmediği, hiçbir mücadele ve örgüt deneyiminin bulunmadığı bir ülkede, devrimci bir proleter hareketten bahsetmek hayaldir. Ancak yine de hiç kimse böylesi bir eşik değeri önceden kesin olarak saptayamaz. Bu sorunu çözüme bağlayacak yegâne ölçüt, mücadelenin kendisidir:

Somut, tarihsel, politik ve güncel sorun, Çin'in “kendisi” sosyalizmi için ekonomik olarak olgunlaşmış olgunlaşmadığına değil, proletarya diktatörlüğüne politik olarak hazır olup olmadığına indirgenebilir. Bu iki sorun hiçbir şekilde özdeş değildir. Eşitsiz gelişme yasası olmasaydı bunlar özdeşmiş gibi algılanabilirdi. Bu yasanın oturduğu ve ekonomi ile politika arasındaki karşılıklı ilişkiye bütünüyle uygulandığı yer burasıdır. Öyleyse Çin proletarya diktatörlüğü için olgunlaşmış mıdır? Sadece mücadele deneyimi bu soruya kesin bir yanıt sağlayabilir. Aynı nedenle, Çin'in gerçek birliği, kurtuluşu ve yenilenmesinin ne zaman ve hangi koşullar altında gerçekleşeceğine gelince, bu sorunu ancak mücadele çözebilir.

Bir başka deyişle, geri bir ülkenin önünde burjuva demokratik görevler duruyor diye, bu ülkenin bu görevlerin üstesinden gelmesi gerektiği şeklinde bir zorunluluk yoktur. Proletaryanın da bu görevleri çözmek için daha baştan yeterince olgun olmak gibi bir özelliği mevcut değildir. Demek ki, devlet kapitalizmi teorisinin öncüsü Tony

Cliff'in, her koşulda devrimci bir rol oynamaya muktedir bir proletaryayı varsayar diye Troçki'ye attığı değerlendirme gerçekte ayakları havada duran bir yakıştırmadan öte bir şey değildir. Hayır. Sürekli devrim teorisi "aksamamış"tır, tersine, onun en temel önermelerinin hepsi doğrulanmıştır.

Küçük-burjuvazi bağımsız bir rol oynadı mı?

Yukarıda ikinci kategoride saydığımız ülkelerde, ulusal bağımsızlık hareketleri bağımsız burjuva devletlerin ortaya çıkışıyla sonuçlanmış, ve pre-kapitalist üretim ilişkilerinin tasfiyesi, bu ülkelerin dünya pazarına entegre oluş derecesine bağlı olarak bir evrim sürecine yayılmıştır. Bu tip ülkelerde bu nedenle demokratik devrimin ancak evrimsel bir süreç içinde tamamlanabildiğinden bahsedebiliriz ki bu da sürekli devrim teorisini tersinden doğrular. Bu tip ülkelerde, ortaya çıktıkları ve ulusal kurtuluş hareketine önderlik ettikleri sürece, küçük-burjuva önderliklerin bağımsız bir rol oynadığından zaten söz edilemez. Olsa olsa bu tip önderliklerin büyük burjuvazinin yolunu açmış olduğundan bahsedilebilir.

Yine yukarıda ilk kategoride saydığımız ülkelerde ise, ulusal kurtuluş hareketlerinin bağımsız burjuva devletlerin ortaya çıkışıyla değil, SSCB tipinde bürokratik diktatörlüklerin inşasıyla sonuçlandıklarını görürüz. Bu devletlerin birer işçi devleti olmadığı son derece açıktır. Ancak bir o kadar açık olan diğer bir husus da, bu devletlerin birer burjuva devleti de olmadığıdır. İşte sorun tam da bu noktada başlamaktadır. Bu durumda geriye kalan tek seçenek, bu devletlerin küçük-burjuva nitelikte olduğudur. Oysa bu sonuç, Marksizmin küçük-burjuvazinin bağımsız bir rol oynayamayacağı şeklindeki temel önermesiyle açıkça çelişiktir.

"Köylülük" diyordu Troçki, "belirleyici anlarda hep ya burjuvaziye ya da proletaryayı takip etmiştir. Köylü partisi denen partiler bu gerçeği saklayabilirler, ama onu ortadan kaldıramazlar." Ama yukarıda da gördük ki, Troçki son derece haklı olarak ÇKP'yi ve onun denetimindeki orduyu, gövdesini köylülerin, liderliğini de küçük-burjuva unsurların oluşturduğu bir örgüt olarak değerlendiriyordu. Ve 1949'da gerçekleşen devrim tam da bu örgütün önderliğinde gerçekleşmişti! O zaman ÇKP adındaki bu köylü partisi nasıl oldu da hem burjuvaziden hem de proletaryadan bağımsız bir rol oynayarak iktidarı ele geçirebildi ve aradan elli yıl geçtikten sonra bile halen Çin'de iktidarda bulunabiliyor?

Yanıtın püf noktası SSCB'de egemenliğini ilân etmiş olan Sovyet bürokrasisinde yatmaktadır. "Kısa yirminci yüzyıl", Ekim devriminden ve bu devrimin bir karşı-devrimle tasfiyesinden doğan Stalinist diktatörlükten bağımsız olarak hiçbir şekilde anlaşılamaz. Ekim devrimi, kapitalizmin yirminci yüzyıldaki ilerleyişini geçici olarak da olsa kendi yolundan saptırmıştır. İleri kapitalist ülkelerde, kapitalizmin düzenlenmeye çalışılmasına dayalı iktisadi politikalar, "sosyal devlet" anlayışının geliştirilmesine dönük sosyal politikalar vb. SSCB'nin varlığından bağımsız olarak düşünülemez. Aynı şekilde, geri ülkeler üzerinde ileri kapitalist ülkelerin sömürgeci baskısının azalmasından, sömürgecilik politikalarına, geri ülkelerde gerçekleşen ulusal kurtuluş devrimlerine şu veya bu ölçüde göz yumulmasına kadar bir dizi olgu da (tek ve belirleyici faktör olarak olmasa bile) SSCB'nin uluslararası bir güç olarak dünya sahnesine çıkışından bağımsız olarak düşünülemez. SSCB'nin varlığı, bu açıdan, emperyalizm aşamasına girmiş olan kapitalizmin, sömürgeci, kendi ayakları üzerine dikilmiş, entegre olmuş bir dünya pazarı ve bu temelde entegre bir kapitalist dünya ekonomisi geliştirmesi için ilâve bir zorlayıcı faktör olmuştur. Hele ki II. Dünya Savaşı sonrasında gelişen soğuk savaş ortamında, burjuvazi ile proletarya arasındaki sıcak sınıf mücadelesinin de soğutulmaya çalışılması ve ileri kapitalist ülkelerde devrimci işçi hareketinin en iyi durumda marjinal bir varlığa indirgenerek geçici de olsa tasfiye edilmesi, geri ülkelerin devrimci entelijensiyası arasında bir yanda SSCB önderliğindeki dünya ile diğer yanda ABD önderliğindeki dünya arasında ideolojik bir seçim yapma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.

İşte Çin küçük-burjuva devrimciliğinin bu denli "istisnai bir rol" oynayabilmesi de, Çin devriminin içsel dinamikleriyle değil, ancak ve ancak Sovyet bürokrasisinin uluslararası alanda, dünya burjuvazisi ve dünya proletaryasından bağımsız üçüncü bir toplumsal sınıf olarak ortaya çıkışıyla açıklanabilir bir şeydir. Troçki, Çin devrimine ilişkin yazılarında, Çin'in hele ki verili geri düzeyi dikkate alındığında, Çin devriminin toplumsal içeriğinin kapitalizmin çerçevesini aşmasının ancak dünya çapındaki sınıf mücadelesinin gidişatıyla bağlantısı içerisinde düşünülebilir olduğunu defalarca belirtmişti.

Aynı uluslararası bağintıdan yola çıkarak denebilir ki, SSCB'de Stalinist bürokrasinin egemenliğini ilân etmesinin hemen ardından, 1930'lu yıllarda girişilen zorla kolektifleştirme ve hızlı sanayileşme politikalarıyla birlikte bir "sosyalist" kalkınma modeli, burjuva akademik dünyasında da gittikçe tartışılır bir model haline geldi. Hele ki II. Dünya Savaşından SSCB'nin galip çıkmasıyla birlikte bu model, güvenilir ve ayakta kalabilir bir model olduğunu

özellikle küçük-burjuva aydın kesimin gözünde kanıtlamış oluyordu. Stalinist Sovyet bürokrasisinin ideolojik, politik ve örgütsel çerçevesini zaten çizmiş olduğu bu model, özellikle geri ülkelerdeki aydın kesim açısından, sömürge baskısından, ulusal ezilmişlik ve horlanmışlıktan, iktisadi ve kültürel gerilikten kurtuluş ve böylelikle modernleşme, sanayileşme ve kalkınma açısından yeni bir çözümü temsil ediyordu. Hele ki, bu kalkınma modelinin üstyapısı olarak sunulan tek parti diktatörlüğü, küçük-burjuva aydın doğasının ayrılmaz bir parçası olan kariyerizmle, toplumu bir yandan hor görürken diğer yandan kendini onun bir parçası olarak hissetme eğilimiyle, kendisini sürekli olarak elit bir tabaka olarak ayırt etme arzusuyla, çektiği “cefaların” karşılığını maddi ve sosyal ayrıcalıklarla alma dürtüsüyle ve en sonu toplumun önünde bir kurtarıcı olarak gururla boy gösterme sevdasıyla birebir örtüşüyordu. Küçük-burjuva aydın kesim için, SSCB’nin Batı dünyasına meydan okuyan maddi varlığı, yüzünü dönebileceği bir Kabe’yi temsil ediyordu aslında. İşin aslı Troçki, Çin özelinde, küçük-burjuva devrimci önderler ve “komutanlar” için bu güdülerini şu satırlarla çok güzel anlatır:

Kızıl müfrezelerin Komünist liderleri arasında şüphesiz proleter mücadele okulundan geçmemiş birçok deklase olmuş aydın ve yarı-aydın mevcuttur. İki ya da üç yıl boyunca partizan komutani ve komiseri olarak yaşam sürdürdüler; savaş verdiler, toprak fethettiler vb. Kendi çevrelerinin ruhunu özümlediler. Bu arada Kızıl müfrezelerdeki sıra neferi Komünistlerin çoğunluğu tartışmasız köylülerden; tüm dürüstlüğü ve içtenliğiyle Komünist adını kabul eden ama gerçekte devrimci yoksullar ya da devrimci küçük mülk sahipleri olarak kalan köylülerden oluşur. Politikada, toplumsal olgularla değil unvanlarla ya da etiketlerle yargılara varanlar kaybederler. Bu, söz konusu politika elde silah gerçekleştirildiğinde haydi haydi geçerlidir. ...

... Çin “Kızıl Ordu”sunun komuta kademesi, hiç şüphe yok ki, emir vermenin alışkanlığıyla kendi kendisine telkinde bulunmakta başarılı olmuştur. Güçlü bir devrimci partinin ve proletaryanın kitle örgütlerinin yokluğu, komuta kademesi üzerindeki kontrolü hakikatte imkânsiz kılıyor. Komutanlar ve komiserler durumun mutlak hakimi kiliğinde gözükmetedirler ve şehirleri işgal ettikleri takdirde işçilere tepeden bakmaya oldukça eğilimli olacaklardır. İşçilerin talepleri onlara, genellikle münasebetsizce ve düşüncesizce görünebilir.

Şehirlere gelindiğinde, muzaffer orduların kurmay ve bürolarının proleter barakalarında değil, kentin en göz alıcı binalarında, burjuvaların evleri ve apartmanlarında kurulması gibi “önemsiz şeyler” de unutulmamalıdır; ve tüm bunlar köylü ordularının üst katmanının kendisini hiçbir surette proletaryanın değil, “kültürlü” ve “eğitilmiş” sınıfların bir parçası olarak hissetme eğilimini kolaylaştırır.

Çin’deki sözde komünistlerin bu satırlarda dile getirilen ruh hali, aslında tüm geri ülkelerin küçük-burjuva devrimcilerine doğrudan genelleştirilebilir. Troçki’nin bu tespitinde asla yanılmadığını tarih defalarca gösterdi.

Troçki, küçük-burjuvazinin ya proletaryanın ya da burjuvazinin peşine takılmak gibi ikili bir seçenekle karşı karşıya olduğu görüşünü ilk olarak formüle ettiğinde (1906) daha Sovyet bürokrasisi diye bir şey yoktu. Sürekli Devrim adlı eserinde bu yaklaşımı daha da ayrıntılarıyla geliştirdiğinde ise SSCB henüz bir dünya gücü haline gelmemişti. Ama Sovyet bürokrasisi tüm ihtişamıyla ayağa dikildiğinde bile, Troçki bu bürokrasiyi işçi sınıfının bir katmanı olarak değerlendirdi. Yanlış olan görüş budur! Sovyet bürokrasisi, her ne kadar dünya kapitalizminin varlığı koşullarında dünya-tarihsel ölçekte bir kararlılığa sahip olmasa da, yeni bir toplumsal sistemden ziyade eski Asyatik geleneğin yirminci yüzyıla uzanmış bir yansıması bile olsa, bağımsız bir devletli sınıf olarak değerlendirildiği andan itibaren sorun çözüme bağlanır. Bu kendine özgü geçici tarihsel fenomen, yirminci yüzyılda yine kendine özgü bir küçük-burjuva devrimci seferberliğin (ki buna Stalinist popülizm diyoruz) temel kalkış noktasını teşkil eder. Böylelikle artık küçük-burjuvazinin kendi doğasında yatan politik iktidarsızlığı aştığını söyleme zorunluluğu ortadan kalkar. Çünkü küçük-burjuvazinin ardından gidebileceği yalnızca iki sınıf yoktu artık. SSCB ve onun temsil ettiği yol, devrimci küçük-burjuvazi açısından, ardından gidilebilecek üçüncü bir seçeneği ortaya koyuyordu.

Çin, Yugoslavya, Vietnam gibi ülkelerde (ki hepsinde hareketlerin önderi olarak resmi KP’ler öne çıkar), küçük-burjuva devrimci önderliklerin daha iktidarı ele geçirmeden önce şu ya da bu ölçüde bu yola angaje olmasıyla, diğerlerinde (Küba, Nikaragua vb.) ancak iktidarı ele geçirdikten aylar sonra bu yola girilmiş olması arasında, temelde hiçbir fark yoktur. Her iki durumda da temel belirleyici faktör, o ülke burjuvazisinin kitlelerin seferberliğinden duyduğu korku nedeniyle bu ulusal kurtuluş hareketlerinden uzak durması, proletaryanın cılız ve örgütsüz oluşu sebebiyle bir önderlik rolü oynayamaması ve geriye tek seçenek olarak SSCB’nin sunduğu “kalkınma modeli”nin kalıyor oluşudur.

20.yüzyılın ikinci yarısına damgasını vuran ulusal kurtuluş hareketlerinin önderliğini yapan küçük-burjuva aydın

kesim, demek ki, Troçki'nin öngörülerini doğrular bir şekilde aslında bağımsız bir rol oynamamış, verili uluslararası konjonktürde uluslararası güçlerden biri olan Sovyet bürokrasisinin açtığı yoldan ilerlemiş ve iktidarı ele geçirdiği durumlarda kendisini bürokratik bir sınıfa, bürokratik diktatörlüklerin egemen sınıfına dönüştürmüştür. Bu olgu, görmek isteyen gözler için o denli açıktır ki, dünya üzerinde 1990'larda hâlâ varlığını sürdüren birkaç ulusal kurtuluş hareketi, tam da SSCB'nin çöküşünden sonra, tüm "Marksist-Leninist" sembollerden, söylemlerden, programlardan kendisini arındırmaya, gerilla örgütleri olmaktan çıkıp düzen içi reform partileri haline gelmeye, "demokrasi" yolunu yeniden keşfetmeye ve "uluslararası kamuoyunun" himayesi altında "demokratik" bir çözüm bulmaya giriştiler ve girişiyorlar. Bu dönüşümün nedenini, söz konusu önderliklerin "dönekliği"ne bağlamak, olsa olsa bunların gerçek niteliğini görmekten aciz kalmış olanların Marksizme ne denli yabancı olduklarını gösterir. Bu önderlikler ne hiçbir zaman taşımadıkları proleter ve Marksist niteliklerine, ne de kendi küçük-burjuva tabiatlarına ihanet ettiler. İhanet ettikleri tek şey, olsa olsa, bu tür önderliklere sahip olmadıkları nitelikleri yükleyen kuruntu sahiplerinin ham hayalleri olmuştur. Bu dönüşümü, değişen uluslararası dengelere ve Sovyet bürokrasisinin dünya siyaset ve askeri arenasından çekilip tarihteki yerini almasına bağlamak çok daha gerçekçi ve çok daha bilimsel bir yaklaşımdır. Gerek Mandelci DE'nin gerekse Tony Cliff'in yaklaşımları, tam da SSCB'nin gerçek doğasını kavrayamadıklarından ötürü, en azından ideolojik açıdan onun (ya da Çin, Küba veya Arnavutluk gibi bir başka Stalinist Kâbe'nin) şemsiyesi altında gerçekleşen ulusal kurtuluş hareketlerinin doğasını da anlamaktan, bu tür hareketlerin dar ulusal ufkunu kavramaktan ve içine girdiğimiz yeni dönemde, böylesi hareketlerin önünde duran evrim sürecine dair doğru öngörülerde bulunmaktan acizdirler.

Lev Troçki

Çin Üzerine

"Moskova Ruhü"

Şanghay'da Katledilen İşçi ve Öğrencilerin Anısına

İngiliz burjuvazisinin önde gelen gazetesi The Times, Çinli kitlelerin hareketinin bir "Moskova ruhu"nu açığa çıkardığını yazıyor. Doğrusu bu seferlik muhafazakâr suçlayıcıları kabul etmeye hazırız. Çin'deki ve Britanya adalarındaki İngiliz basını, grevci işçi ve öğrencileri Bolşevikler olarak damgalıyor. Bir dereceye kadar bu korkunç teşhiri bile kabul etmeye hazırız. Olay, Çinli işçilerin Japon polislerince kurşunlanmaya karşı çıkarak bir protesto grevi ilân etmeleri ve öfkelerini caddelerde duyurmalarıdır. Burada bir "Moskova ruhunun" hüküm sürdüğü açık değil midir? Mücadele eden işçilere içten bir sempatiyle bakan Çinli öğrenciler, yabancıların zorbalığına karşı yürütülen greve katıldılar. Öğrenciler söz konusu olduğu ölçüde Bolşeviklerle uğraşmak zorunda olduğumuz apaçıktır.

Biz Moskovalılar tüm bu suçlama ve teşhirleri kabul etmeye hazırız. Ne var ki, Doğuda "Moskova ruhunu" yaymanın en iyi ajanlarının kapitalist politikacı ve gazeteciler olduğunu eklemek isteriz. Cahil bir kulinin "Bolşevik nedir?" sorusunu, İngiliz burjuva basını şöyle yanıtlıyor: "Bolşevik, İngiliz ve Japon polisi tarafından kurşunlanmayı istemeyen Çinli işçidir; Bolşevik, kanlar içindeki Çinli işçiye kardeşçe el uzatan Çinli öğrencidir; Bolşevik, kendi topraklarında, aga ve efendiymişçesine davranan ve tek yöntemi zorbalık olan yabancılara içerleyen Çin köylüsüdür." Her iki yarıkürenin gerici basını Bolşevizmin bu kusursuz tarifini veriyor.

Doğuda bundan daha iyi, daha ikna edici, daha kıskırtıcı bir propaganda yürütmek mümkün mü? Ve soruyoruz, neden Doğuda, veya bu bakımdan Batıda da, bir cebinde Moskova altını, diğer cebinde de zehir ve dinamit taşıyan gizli ajanlara ihtiyaç duyalım? Eğitim görmüş hangi ajan, The Times ve şürekâsının tüm dünya çapında bedavaya yürüttükleri bu takdire layık eğitim faaliyetinin binde birini gerçekleştirmeye yeteneklidir acaba? Eğer sözde bir Moskova ajanı, ezilen Çinlilere, Moskova'nın politikasının ezilen sınıfların ve boyunduruk altındaki ulusların kurtuluşunun politikası olduğunu anlatacak olsa, Çinliler pek muhtemelen ona inanmayacaklardır -ne de olsa yabancılar tarafından az kandırılmamışlardır! Ama İngiliz Muhafazakâr gazeteleri suretine bürünmüş Moskova'nın en büyük düşmanı, ona Moskova hakkında aynı şeyleri anlattığında buna zimnen inanacaktır.

Ezilen ve aşağılanan yarı çıplak ve yarı aç Çinli işçi, bir insan olarak kendi değerinin bilincine varmaya başladığında, ona şunu söylüyorlar: Moskova ajanları seni kışkırtıyor! En temel insani haklarını savunmak için diğer işçilerle birleştiğinde de şunu söylüyorlar: Bu “Moskova ruhu”dur. Kendi şehrinin caddelerinde, varolma ve koşullarını iyileştirme hakkını savunmaya çalıştığında, şu çiglikleri işitiyor: Bu Bolşevizmdir!

Böylece devrimci eğitiminin gidişati, yabancı polisin ve polis kafasıyla çalışan gazetecilerin yönetiminde adım adım iliyor. Ve İngiliz polisi, politik dersleri onun belleğine iyice kazımak amacıyla, düzinelerce ve yüzlerce Çinli işçi ve öğrenciyi katlettikten sonra, onu Şanghay’daki İngiliz hapishanelerinin mahzenlerine sürükleyiveriyor. Böylece politik kavrayışa kestirme bir yoldan varılıyor. Bundan böyle her Çinli bilecektir ki, “Moskova ruhu”, ezenlere karşı kavgada ezilenleri birleştiren bir devrimci dayanışma ruhudur, ve öte yandan yine bilecektir ki, Şanghay’daki İngiliz hapishanelerinin mahzenlerine sinen atmosfer “İngiliz özgürlük” ruhuyla doludur.

Kapitalist basının Moskova lehindeki bu belâgatlı ve ikna edici propagandasına ekleyecek fazla şey olmadığından burada noktayı koyardık. Ama aklımıza MacDonald tipi liberal İşçi Partisi politikacılarının Muhafazakârlarla sohbetimizi can kulağıyla dinledikleri geliyor. The Times’ın baş editörüne didaktik bir şekilde seslenerek, “Görüyorsunuz” diyorlar, “her zaman söyledik, Muhafazakârlarımız Bolşevikler için çalışıyorlar.” Bu da doğrudur. Muhafazakârlar veya daha doğrusu gericiiler -tüm kapitalist partiler bugün gericiidir- sermaye tarafından desteklenen ve onun en önemli çıkarlarını ifade eden muazzam bir tarihsel gücü temsil ediyorlar. MacDonald, eğer sermaye güçleri olmasaydı ne Doğuda ne de Batıda Bolşevizm diye bir şey olmazdı derken haklıdır. Ne var ki sermayenin gücü ve egemenliği mevcut olduğu sürece, “Moskova ruhu” tüm dünya çapında başarıya ulaşacaktır.

Şanghay’daki olayların “telâfisi” için ve “Moskova”nın etkisine karşılık verebilmek amacıyla, liberaller ve Menşevikler Çin sorunu hakkında uluslararası bir konferans düşüncesini telkin ediyorlar. Ama bu konferansta karara varacak olanların, verdikleri emirle Şanghay’daki işçi ve öğrencileri öldürten aynı beyefendiler oldukları gerçeğine gözlerini kapatıyorlar.

Muhtemelen MacDonald’ın bu konferans için hazır bir programı vardır. Eğer değilse bizimkini kendisine sunabiliriz. Oldukça basit. Çin yurdu Çinlilerindir. Kimsenin bu eve kapıyı çalmadan girmeye hakkı yoktur. Ev sahibi, dostlar dışında kimseyi kabul etmeme ve düşman olarak gördüklerinin içeri girmesini reddetme hakkına sahiptir. Bu bizim programımızın başlangıcıdır. Şüphesiz bunu reddedeceksiniz, çünkü bu sizin burun deliklerinize, patlayıcı “Moskova ruhuyla” adamakıllı dolu gelecektir. Fakat tam da bu nedenle bu program ezilen Çinlilerin ve her dürüst İngiliz işçisinin bilincine nakşolacaktır. Bu program kendi içinde doğuştan gelen bir gücü barındırıyor. Bu, Şanghay işçi ve öğrencilerinin uğrunda öldükleri bayraktır. Şanghay sokaklarına dökülen kan, kitlelere “Moskova ruhu”nu bulaştıracaktır. Her yere nüfuz eden ve alt edilemeyen bu ruh, tüm dünyayı özgürleştirerek ele geçirecektir.

International Press Correspondence, cilt 5, no.51, 15 Haziran 1925’ten alınma.

Çin ve Japon Politikamızın Sorunları

1. Çin söz konusu olduğunda, üç kategoriye ayrılan etkenleri dikkate almalıyız: (a) Çin’in iç güçleri; (b) bir yandan şu veya bu biçimde Çin’in iç güçlerini ifade ederken büyük ölçüde yabancı hükümetlere dayanan militarist örgütlenmeler; (c) bir tarafta yabancı emperyalist güçler ve diğer tarafta da SSCB’nin ve proleter devrimci hareketin güçleri.

Bir yönelim tutturmanın tüm güçlüğü, herşeyin iç mantığının ve gelişim temposunun kendisinden türediği bu üç kategorideki etkenlerin karşılıklı ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Şüphesiz, 400 milyonluk nüfusuyla yeni uyanmış bir ülkenin gelişiminde, iç faktörler son tahlilde belirleyicidir. Temel yönelimimizi bu iç güçlerin gelişimine, yani, esasen köylülüğü devrime katmaya ve proleter örgütlerin önderliğini garanti altına almaya dayandırmak zorundayız. Kesin üstünlüğümüz, Çin’de, büyük bir tarihsel amacın politikasını yürütme fırsatımızın oluşundadır.

Bunu yaparken söylemeye bile gerek yok ki, tüm dönemsel gel-gitleriyle militarist gruplar arasındaki mücadeleyi göz ardı edemeyiz, ama bunların bizi temel siyasal çizgimizden uzaklaştırmasına izin vermemeliyiz.

I. Çin Devriminin Uluslararası Yönelimi ve SSCB

1. Bize, Çin devriminin iç güçlerinin gelişiminde, ne kadar geçici olursa olsun, bir duraksama olacağını düşündürtecek bir veri mevcut değildir. Tersine, önümüzdeki dönemde geniş halk kitlelerinin -işçi ve köylü kitlelerinin- hareketinin gelişeceğine ve güçleneceğine inanmak için her türlü sebebimiz mevcuttur. Biz, kendi açımızdan, bu hareketin azami kapsamına ulaşması için mümkün olan herşeyi yapmalıyız. Fakat uluslararası durum, herkesin malûmu olan Avrupa'nın stabilizasyonu, Locarno Pakti ve özellikle emperyalistlerin Çin sorununu tüm kapsamıyla koyuş tarzları ışığında çok daha güç hale gelmiştir. Bu koşullarda Çin'in başta gelen devrimci güçleri ve dahası Sovyet hükümeti, Çin'e karşı birleşik bir emperyalist cephenin oluşumunu engellemek için mümkün olan herşeyi yapmalıdırlar. İçinden geçtiğimiz anda Japonya, hem coğrafi konumu itibarıyla hem de Mançurya'daki hayati ekonomik ve askeri çıkarları açısından Çin devrimi için son derece tehlikeli bir hale gelebilir. Çin devrimci hareketi, Japonya'yla ilişkiler sorununun en büyük öneme sahip olduğu aşamaya ulaşmıştır. Geçici bir soluklanma zamanı kazanmaya çalışmak zorunludur, ve bu, gerçekte, Mançurya'nın politik akıbeti sorununu "ertelemek" anlamına, yani, önümüzdeki dönemde güney Mançurya'nın Japonların elinde kalacağı gerçeğine şimdiden razı olmak anlamına gelir.

2. Bu politik yönelim, ki şüphesiz Japon emperyalizmine karşı genel politik mücadelenin hiçbir şekilde durması anlamına gelmez, bütünüyle Çin Komünist Partisi ve Kuomintang'ın onayına sunulmalıdır. Ne var ki, Çin'deki devrimci unsurlar ve geniş Çin kamuoyu açısından, Japonlara yönelik yoğun düşmanlık dikkate alındığında, bu yönelimi kabul etmenin ne kadar zor olacağını önceden düşünmek gerekir. Bununla birlikte, bu yönelim, Avrupa ve Asya'da yeni bir devrimci dalga söz konusu oluncaya değin emperyalistlerden gelecek birleşik bir çılgınca saldırıya karşı koyamayacak olan Çin devriminin iç gereksinimleri tarafından dayatılmaktadır. Çin devriminin çıkarları, tıpkı Çin devrimci hareketinin zaman kazanmaya duyduğu ihtiyaç kadar uzayan bir soluklanma zamanına gereksinim duyan Sovyetler Birliği'nin çıkarlarıyla diğer durumlarda olduğu gibi bu durumda da bütünüyle çakışmaktadır.

3. Söylenenlerden açıktır ki, Uzak Doğu'daki emperyalist güçler arasındaki çelişkileri arttırmaya dönük bir yönelim ve herşeyden önce Japonya'yla belli bir anlaşmaya varmaya dönük bir yönelim, Çin'in devrimci güçlerinin genel tutumuna göre dikkatlice hazırlanmalıdır, öyle ki bu politika, eksik bilgilenmiş unsurlar tarafından Sovyet-Japon siyasal ilişkilerinde bir anlaşmaya varma amacıyla Çin'in çıkarlarının feda edilmesi şeklinde yanlış bir biçimde yorumlanmasın.

4. Çin kamuoyunu gerektiği gibi yönlendirmek için, Çin basını üzerindeki devrimci ve anti-emperyalist etkiyi -yalnızca yeni organlar yaratarak değil, aynı zamanda zaten mevcut olanları da etkileyerek- güçlendirme gerekliliğini kavramak bilhassa önem taşır.

5. Mançurya'nın özerkliğinin kurulması durumunda, ki Japonya'nın yapmaya çalıştığı şey budur, Çang Zo-lin'i Güneydeki kampanyasından vazgeçmeye ve genel olarak Çin'in geri kalanının iç işlerine karışmaktan kaçınmaya ikna etmeliyiz. Şüphesiz, hiçbir koşul altında, bu konuda inisiyatifli veya dolaylı bir sorumluluğu bile üstlenemeyiz, ama şu anki şartlarda Mançurya'nın özerkliğinin anlamının net bir kavranışının bizzat kendisi bir yandan Çin devrimci hareketinin önde gelen çevreleri açısından ve diğer yandan da bizim açımızdan izlenmesi gereken çizgiyi dayatmaktadır.

6. Yukarıda özetlenen genel politik plan göz önünde tutulduğunda, Çin kamuoyunu rahatsız eden tüm gereksiz, arızı ve ikincil sorunları bertaraf etmek, bugün bizim açımızdan daha önce hiç olmadığı kadar önemlidir. Kesinlikle hiç şüphe yok ki, çeşitli resmi daire temsilcilerinin faaliyetlerinde, Sovyet hükümetini zora sokan ve bir Sovyet emperyalizmi izlenimi oluşturan, kabul edilemez bir büyük-güç üslubu söz konusuydu.

Büyük-güç maksatları kuşkusunun tüm izlerinin bertaraf edilmesi için, ilgili büro ve kişilerin kafasına şunu iyice sokmak gerekir: bizim açımızdan böyle bir politika ve hatta Çin'e ilişkin böylesi bir politikanın dış biçimleri hayati önemdedir. Çin'in haklarına, onun egemenliğini vb. vurgulayarak, en sıkı riayete dayanan bu çizgi her düzeyde hayata geçirilmelidir. Bu politikayı ihlalin her tekil örneğinde, ne kadar önemsiz olursa olsun, sanıklar cezalandırılmalı ve bu olgu Çin kamuoyunun dikkatine sunulmalıdır.

7. Çeşitli biçimlerde açıkça ifade etmeliyiz: Bizim politikamız tamamıyla, tek bir bağımsız hükümet ve demokrasi için Çin halk kitlelerinin verdiği mücadeleye duyduğumuz sempatiye dayanmaktadır. Ne var ki biz kendi adımıza ne türden olursa olsun askeri bir müdahale düşüncesini reddederiz. Çinlilerin sorunu bizzat Çin halkı tarafından çözülebilir ve çözülmelidir. Birleşik bir Çin gerçekleşene dek, Sovyet hükümeti, Çin'deki mevcut hükümetlerin

tümüyle -merkezi olduğu kadar eyalet hükümetleriyle de- içten ilişkiler kurma ve korumaya çabalayacaktır.

8. Mançurya'daki diplomatik faaliyetimiz bütünüyle ve tamamen Harbin'den Mukden'e taşınmalıdır.

9. Çang Zo-lin'le şu temelde müzakerelerde bulunmalıyız: Bizim için açıktır ki mevcut koşullarda Mançurya hükümeti Japonya'yla iyi, istikrarlı ilişkiler sürdürmek durumundadır. Bu ilişkilere tecavüz etmeyeceğiz. Ama aynı zamanda bizimle de istikrarlı ve barışçıl ilişkiler sürdürmek ve bu suretle Tokyo'ya ilişkin olarak kendisi için belli bir bagimsizlik garantisi altına almak, Mançurya hükümetinin yararınadır.

Müzakereler sırasında Çang Zo-lin'in dikkatini şu noktaya çekmeliyiz; belli Japon çevreleri onun yerine bir başka tampon generali geçirmeye hazırdırlar ama biz normal ilişkiler mevcutken onun yerine bir başka kişinin geçirilmesi için herhangi bir neden görmemekteyiz.

10. DÇD [Dogu Çin Demiryolu] için tam anlamıyla iş kotaran idari bir yapıyı, yani karşı çıkılan veya ihtilâflı tüm sorunları (eşit koşullar içerisinde) halletmek için apaçık ve herhangi bir anlaşmazlık olacak olursa sorunu Mukden'e havale eden bir prosedürü bütün ayrıntılarıyla hazırlamak Mançurya'yla müzakerelerin temel unsurudur.

Bizim demiryolu idarecimiz, Harbin'deki konsolos ve Mukdendeki başkonsolos, demiryolu yetkililerinin sorunları tek taraflı olarak, Çinli yetkililerin üstünden atlayarak veya -daha kötüsü- onlara ultimatolar vererek çözmeye dönük teşebbüslerinin acımasızca cezalandırılmaları gerektiği hususunda eşzamanlı olarak bilgilendirilecektir.

11. Çang Zo-lin'le yapılacak bir anlaşmayı ve bu anlaşmanın Pekin'de tanınmasını takiben, Mançurya'daki demiryolunun ortak bir ekonomik ve inşaa planı ve Mançurya'yla ilgili olarak karşılıklı çıkar ve haklara tam saygı esasına dayanan bir ekonomik anlaşma üzerinde çalışmak amacıyla toplanacak bir Çin-Japon-Sovyet demiryolu konferansı için çaba gösterilmelidir.

12. DÇD'nin mevcut aygıtını Sovyet hükümetin ellerinde sıkıca tutarken -ki önümüzdeki dönemde demiryolunu emperyalistlerin ele geçirmesini önlemenin biricik yolu budur- demiryolunun Çinlileşmesini hedefleyen kültürel ve politik tabiatlı geniş önlemleri derhal almak gerekir. (a) Yönetim iki dilde olmalıdır; istasyon işaretleri ve istasyonlara asılan talimatlar iki dilde olmalıdır. (b) Demiryolu işçileri için teknik ve politik eğitimi birleştiren Çince okullar kurulmalıdır. (c) Demiryolu boyunca uygun noktalarda, Çinli işçiler ve demiryoluna bitişik oturan Çinliler için kültür-egitim enstitüleri kurulmalıdır.

13. Yoldaş Serebriyakov'un, demiryolunu doğrudan Ulaşım Halk Komiserliği'nin eline vermenin Çinliler tarafından demiryolunu tek taraflı olarak ele geçirişimiz yönünde atılmış bir adım olarak yorumlanıp yorumlanmayacağını tahkik etmesi gerekir.

Demiryolu idari yapısının değiştirilmesinin tüm detayları, bu işe uygun Çinli yetkililerle birlikte ele alınmalı ve başından sonuna kadar dikkatlice düşünülmelidir.

14. Demiryolundaki çalışmamız henüz bütünüyle engellenmemişken, çok az işe yarayan ya da kendileriyle uzlaşılabilir işçi ve idari unsurları Sovyetler Birliği'nin demiryollarına naklederek ve Mançurya'da onların yerine merkezi demiryollarından eni konu güvenilir ve politik bakımdan eğitilmiş işçileri geçirerek DÇD'de bir temizlik yapmak için şu anki avantajdan yararlanmalıyız.

15. Diğer taraftan, tam da şimdi, Rus işçilerine ve DÇD çalışanlarına karşı, Çinli militaristlerin, polisin ve Rus Beyaz Muhafız unsurlarının gaddarlık ve zorbalığının tüm sorunlarını ve aynı zamanda Ruslar ile Çinliler arasında ulusal-toplumsal zemindeki tüm uyuşmazlık olaylarını dikkatlice derlemek (ve daha sonra gözden geçirmek) gerekiyor. Aynı zamanda, Rus işçilerinin bireysel ve ulusal itibarını koruyacak araçlar ve yollar düşünüp bulmak gerekir, öyle ki, bu zemindeki uyuşmazlıklar her iki tarafta da çeşitli şovenist duyguları tutuşturmak yerine, tersine, politik ve eğitimsel bir öneme sahip olabilsin. Her iki tarafın da eşit bir temelde katıldığı, ulusal sorunun tüm önemini ve keskinliğini kavramış ciddi komünistlerin gerçek kılavuzluğu altında, sendikalara bağlı özel uzlaştırma komisyonları ya da onur mahkemeleri kurmak gereklidir.

Demiryolu çalışanlarını yerel Çinli yetkililerin zorbalığından korumanın araçları (Pekin ve Mukden ile) uygun bir anlaşmada bütün ayrıntılarıyla geliştirilmeli ve gerekli bütün örgütsel güvencelerle donatılmalıdır.

Bu hususta Rusça ve Çince talimatlar ve ilânlar yayınlamak ve bunları istasyonlara ve benzer binalara olduğu kadar otomobillere de asarak demiryolu hattı boyunca yaymak gerekir.

16. Harbin'deki başkonsolosluk personeli yukarıda tanımlanan politikalarla uyuşacak tarzda yeniden örgütlendirilmelidir.

17. Çang Zo-lin'le (daha sonra Japonya'yla) yapılacak anlaşma maddelerinden biri Halkın Devrimci Moğolistan'ını Çang Zo-lin'in tacizinden korumalıdır.

18. Japonya'yla ortak müzakereleri derhal başlatmak yerine, yukarıda özetlenen önlemlerin tümünü gerçekleştirerek ve Japon kamuoyunu gereği gibi etkileyerek ilişkileri gerçekten geliştirmek üzerine yoğunlaşmalı; ve Dış İşleri Halk Komiserliği'ne bu yaklaşımı gözetken sistematik önlemleri detaylandırma direktifi verilmelidir. Olası bir üçlü anlaşmanın (SSCB, Japonya, Çin) biçimine peşinen karar vermeksizin, politik ve diplomatik olarak öylesine bir zemin hazırlanmalı ki, Çinlilerin, Japonya'ya geçici olarak vermek zorunda kalabilecekleri herhangi bir ödünü bizim katılımımızla etki alanlarının bir paylaşımı olarak yorumlaması imkânsız olsun. Çin kamuoyu, özellikle sol çevreler, şu noktanın iyice farkına vardırılmalıdır ki; Japon emperyalizmine verilecek bizim tahammül etmeye hazır olduğumuz Çin tavizleri ancak, bizzat Çin'deki devrimci halk hareketi açısından kendisini birleşik bir emperyalist saldırıya karşı korumak amacıyla zorunlu olan tavizlerdir. Bu perspektifle olası ortak müzakereler, bazı tavizler pahasına, Japonya ile Britanya arasına bir takoz yerleştirmeyi amaç edinmelidir.

19. Halk ordularının uzunca bir süre için Wu Pei-fu'ya bazı alanları bırakmak zorunda olduğunun anlaşılması durumunda, bir yandan Çin'in bağımsızlığının amansız ve baş düşmanı Britanya'ya karşı durmaksizin mücadele verirken, Britanya'ya bağlılığını zayıflatmak amacıyla Wu Pei-fu'yla bir anlaşmaya varmaya çalışmak geçici bir tedbir olabilir.

20. Halk ordularına gelince, onları devrimci halk hareketinin bireysel etkilerden bağımsız gerçek kalelerine dönüştürmek amacıyla (Kuomintang ve Komünist Parti içinde) kapsamlı bir politik, eğitimel ve örgütsel çalışma yürütmek zorunludur.

21. Kanton: Çin'de devrimci hareketin yavaş gelişimi dönemi boyunca Kanton yalnızca geçici bir devrimci köprübaşı olarak değil, aynı zamanda 37 milyon nüfuslu devasa bir ülke olarak ele alınmak zorundadır. Burada doğru ve istikrarlı bir ekonomik ve politik yönetime ihtiyaç var. Kanton hükümeti tüm çabalarını, tarımsal, mali, idari ve siyasi reformlar aracılığıyla; geniş halk kitlelerini Güney Çin Cumhuriyeti'nin siyasi yaşamına çekmekle ve onun iç savunma kapasitesini geliştirmekle cumhuriyeti içeride güçlendirmeye yoğunlaştırmalıdır.

Kanton hükümeti saldırgan bir askeri kampanya düşüncesini ve -genel olarak- emperyalistleri askeri müdahale yoluna sürükleyecek herhangi bir faaliyeti içinden geçtiğimiz dönemde kesin bir biçimde reddetmelidir.

Not: Yoldaş Rakovski'den, Kanton hükümetinin Fransa'yla resmi ya da gayri resmi bir çeşit modus vivendi [geçici anlaşma] düzenleme şansının olup olmadığı ve Kanton hükümetinin Fransız hükümetinin bu konudaki tutumunu yoklaması amacıyla bir temsilcisini Paris'e göndermesinin uygun olup olmadığı sorulup öğrenilecek.

22. Kabul edilmiş olan bir dizi kararda, genel çizgiden nasıl olursa olsun her çeşit politik sapmadan kaçınmak amacıyla Kuomintang önderliğini ortaya çıkan ve burada titizlikle özetlenen sorunlarda ihtiyatlı ve yumuşak bir tutum almaya zorlayan maddelerin olduğunu göz önünde tutarak; koşulların gerektirdiği böylesi ödümlerin hiçbir şekilde hareketin devrimci ufkunu daraltmaması ve hem Çin'de hem de onun sınırlarının ötesinde, ezilen komşu sömürge ülkelerin vb. devrimci hareketlerine yardımcı olma amacıyla yürütülen en geniş ajitasyonu kısıtlamaması gerektiği enikonu açıklanmalıdır.

23. Çinli gericilerin, emperyalistlerin kışkırtmalarıyla, Yoldaş Karahan'ın geri çağrılmasını talep etmiş olmalarını göz önünde tutarak, bu rezil talebe karşı, Çin'de (ve mümkün olduğunca diğer ülkelerde, herşeyden önce Britanya ve Japonya'da), Sovyetler Birliği'nin bir temsilcisi olarak Yoldaş Karahan'ın izlemekte olduğu kurtuluş politikasının içeriği ve anlamını açıklayan çok enerjik bir politik kampanya örgütlemenin zorunluluğunu kavramalıyız.

II. Mançurya'da Demiryolu Sorunları

1. Mançurya demiryolu konferansını, DÇD'ye dair tutumlar düzeltilene dek ertelemek akıllıca olabilir.
2. Demiryolu inşasında DÇD, SSCB'nin Mançurya'da demiryolu inşasında bağımsız hareket edemeyeceğini akılda tutarak, Mukden ile ön hazırlık anlaşmaları yapılmalıdır.
3. DÇD demiryolu inşasını yaygınlaştırma amacıyla, DÇD'nin ıslah edilmesine ayrılan harcamalar, eldeki tüm kaynakları inşaya yöneltilecek şekilde kısıtlanmalıdır.
4. DÇD inşası için Ulaşım Halk Komiserliği tarafından geliştirilen plan kabul edilmelidir.
5. Tekil ray hatlarının inşası için, yerel Çin sermayesini cezbedecek anonim ortaklıklar -mümkün olan her yerde Çinlilerin inisiyatif almalarıyla- oluşturmak akla uygun olurdu.
6. DÇD kendi görevlerini ray hatlarını döşemekle sınırlandırmamalı, aynı zamanda otomobil ulaşımı için asfalt yol inşasını ve su taşımacılığını geliştirmeyi projelendirmelidir.
7. DÇD eldeki tüm araçlarla Japonların kuzeye ve aynı zamanda Hailun'a doğru demiryolu hatları kurmalarını engellemeye ve Kirin hattı gibi hatları DÇD ile bağlantılandırmayı engellemeye çabalamalıdır.
8. Japonya'ya baskı yapmak için Çin'den doğu Moğolistan'a uzanan demiryollarını inşa ettiğimiz haberini her tarafa yaymalıyız.
9. Amacımız, mümkün olduğunca çabuk, Verkhneudinsk'den Urga ve Kalgan'a, ve Kabarovsk'dan Sovetskaya Gavan'a uzanan bir demiryolu üzerinde çalışmaya başlamak olmalıdır.
10. Ulaşım Halk Komiserliği'ne, tarifeler, iskontolar ya da düşük kaliteli mallara yapılan indirimler ve navlun tanzimi konularında DÇD ile Güney Mançurya Demiryolları arasında çıkan hangi anlaşmazlıkların hükümetler konferansına getirilmesi gerektiğini tahkik etmesi direktifi verilmelidir.
11. Yoldaş Serebriyakov'un kısa gezisiyle ilişkili olarak Dobuçiye şu mealde bir yanıt göndermeliyiz: Serebriyakov Tokyo'yu kişisel olarak ziyaret edeceği için, karşı karşıya kaldığımız sorunlar derhal oracıkta soruşturulacaktır. Daha sonra bizim tarafımız, söz konusu üç tarafın çıkarlarına karşılıklı saygı ilkesi temelinde ihtilâfli sorunları çözüme bağlamayı ve sürtüşmeleri ortadan kaldırmayı hedefleyen somut öneriler getirecektir.

III. Japon Göçü Üzerine

Sovyet Uzak Doğu'suna Japon göçü sorununu karara bağlarken, Japon kamuoyunun bu konuya gösterdiği yoğun ilgiyi hesaba katmalıyız. Ne var ki, Uzak Doğu'daki Japon sömürgeciliği tehlikesini göz önünde tutarsak, atacağımız her adımın ihtiyatlı ve kademeli olması gerekir. SSCB'ye girmesine izin verilen Japon göçmenlerin sayısını sabit tutmak için vakit erkendir, ama ne olursa olsun Japon göçü büyük bir göç olmamalıdır. Bu göç kesinlikle denetim altına alınmalı ve bu amaç için oluşturulmuş özel bir ajans vasıtasıyla Japonların denetimindeki kaynakların kesilmesiyle sonuçlanmalıdır. Japon yerleşimciler, orta Rusya'dan gelen yerleşimcilerin arttırılmasıyla dengelenerek dama tahtası tarzında iç içe yerleştirilmelidirler. Parsellenen toprak Japon köylülerinin kabul edebileceği ve Japon tarımının özgüllüklerine uygun bir yapıda olmalıdır. Japon yerleşimcilere uygun toprak alanları Kabarovsk civarında ve onun daha da güneyinde mevcuttur, ama Sibirya'nın iç bölgelerinde mevcut değildir. Bu bölgelere Korelilerin göçüne, oraların Japon bölgesi olduğu gerekçesiyle izin verilmemelidir. Korelilerin göçü sorunu ayrıca değerlendirilmelidir. Korelilere Sibirya'nın çok daha içlerine kadar toprak verilebilir.

Çin Komünist Partisi ve Kuomintang

27 Eylül 1926

İçinde bulunduğumuz dönemde Çin politik yaşamının olgu ve belgeleri, Çin Komünist Partisi ve Kuomintang arasında daha ileri ilişkiler sorununa kesinlikle su götürmez bir yanıt vermektedir. Çin'deki devrimci mücadele, 1925'ten beri, herşeyden önce proletaryanın geniş katmanlarının aktif müdahalesi, grevler ve sendikaların kurulmasıyla karakterize olan yeni bir aşamaya girmiştir. Köylüler şüphe götürmez biçimde giderek artan ölçüde

harekete çekilmektedir. Aynı zamanda, ticari burjuvazi ve onunla bağlantılı entelijensiya unsurları, grevlere, komünistlere ve SSCB'ye karşı düşmanca bir tutum benimseyerek saga doğru kayıyorlar.

Çok açıktır ki, bu temel olguların ışığında Komünist Parti ve Kuomintang arasındaki ilişkilerin gözden geçirilmesi sorunu zorunlu olarak ortaya konulmalıdır. Çin'deki ulusal-sömürgeci ezilmişliğin Komünist Partinin Kuomintang'a sonu olmayan girişini gerektirdiğini ilân ederek böylesi bir gözden geçirmeden kaçınma girişimi eleştiri karşısında tutunamaz. Bir zamanlar, Batı Avrupalı oportünistler, hepimiz çarlığa karşı mücadele ediyoruz diye, biz Rus Sosyal Demokratlarından, yalnızca Sosyal Devrimcilerle değil, "Kurtuluşçular" da aynı örgüt içinde çalışmamızı talep ediyorlardı. Öte yandan, Britanya Hindistan'ına veya Hollanda Hindistan'ına sıra geldiğinde, Komünist Partinin ulusal-devrimci örgütlere girmesi sorunu ortaya konulmuyor. Çin söz konusu olduğunda, Komünist Parti ile Kuomintang arasındaki ilişkiler sorununun çözümü devrimci hareketin farklı dönemlerine göre farklılaşır. Bizim açımızdan temel kriter, ulusal ezilmişlik değişmez olgusu değil, sınıf mücadelesinin, hem Çin toplumunun bağrında ve hem de Çin'in partileri ve sınıfları ile emperyalizm arasındaki çatışma hattı boyunca değişen gidişatıdır.

Çinli işçi kitlelerinin sola doğru hareketi, Çin burjuvazisinin sağa doğru hareketi kadar kesin bir olgudur. Kuomintang işçilerin ve burjuvazinin politik ve örgütsel birliğine ne ölçüde dayandırılmış idiyse, bugün sınıf mücadelesinin merkezkaç eğilimleri tarafından parçalanması o ölçüde zorunludur. Bu eğilimlere karşı koyacak sihirli politik formüller ya da zekice taktiksel araçlar mevcut değildir ve olamaz da.

ÇKP'nin Kuomintang'a katılımı, ÇKP'nin kendini yalnızca gelecekteki bağımsız politik faaliyete hazırlayan, ama aynı zamanda süre giden ulusal kurtuluş mücadelesinde yer almaya çalışan bir propaganda topluluğu olduğu dönemde şüphesiz doğrudur. Geçtiğimiz iki yıl boyunca, Çinli işçiler arasında muazzam bir grev dalgasının yükselişine tanık olduk. ÇKP raporu, bu dönem boyunca sendikaların 1,2 milyon civarında işçiyi kendine çektiğini tahmin etmektedir. Bu tip konularda abartı şüphesiz kaçınılmazdır. Dahası, yeni sendikal örgütlerin sürekli gel-git durumlarında nasıl istikrarsız oldukları biliriz. Ama Çin proletaryasının muazzam uyanışı, mücadeleye ve bağımsız sınıf örgütlerine duyduğu arzu kesinlikle inkâr edilemez.

Bu kesin gerçek, ÇKP'yi, bugün kendisini içinde bulduğu hazırlık sınıfından daha üst bir dereceye terfi etme göreviyle karşı karşıya bırakıyor. Onun ivedi politik görevi bugün artık uyanan işçi sınıfının doğrudan bağımsız önderliği için savaşmak olmalıdır; şüphesiz işçi sınıfını ulusal-devrimci mücadele çerçevesinden uzaklaştırmak amacıyla değil, fakat yalnızca onun en kararlı savaşçı rolünü değil, aynı zamanda Çinli kitlelerin mücadelesinde hegemonyasını kurmuş politik önder rolünü de güvenceye almak için.

ÇKP'nin Kuomintang'da kalmasından yana olanların ileri sürdüğüne göre "Kuomintang'ın bileşiminde küçük-burjuvazinin ağır basan rolü bizim açımızdan partinin içinde uzunca bir dönem kendi politikalarımız temelinde çalışmayı olanaklı kılmaktadır." Bu argüman esas itibarıyla çürüktür. Küçük-burjuvazinin kendisi, sayıca ne kadar büyük olursa olsun devrimci politikanın temel çizgisini belirleyemez. Politik mücadelenin sınıf hatları boyunca farklılaşması, proletarya ve burjuvazi arasındaki keskin ayrılıklar, onlar arasında küçük-burjuvazi üzerinde etki sağlayabilme mücadelesini zorunlu kılar ve küçük-burjuvazinin bir yanda tüccarlar ile diğer yanda işçiler ve komünistler arasında yalpalamasını beraberinde getirir. Küçük-burjuvazinin zekice manevralar veya Kuomintang içinde güzel örgütlerle kazanılabileceğini düşünmek umutsuz bir ütopyacıliktir. Komünist Parti, bizzat güçlendiği ölçüde, yani Çin işçi sınıfını kazandığı ölçüde, kent ve kır küçük-burjuvazisi üzerinde doğrudan ve dolaylı etkide bulunabilecektir. Ancak bu sadece bağımsız bir sınıf partisi ve sınıf politikası temelinde mümkündür.

Yukarıda alıntılanan, ÇKP'nin Kuomintang'da kalması yanlısı argümanı, ÇKP Merkez Komitesi plenumunun 14 Temmuz 1926 tarihli kararından aktardık. Bu karar, plenumun diğer belgeleriyle birlikte, ÇKP'nin son derece çelişkili politikalarını ve bunlardan kaynaklanan tehlikeleri teyit etmektedir. ÇKP Merkez Komitesinin Temmuz plenumunun belgeleri, her adımda, "geçen yıl boyunca şiddetlenen sürecin her iki kutbun da -burjuvazi ve proletarya- kendi ayrı konumlarını belirlemelerine vesile olduğunu" doğrulamaktadır (aynı karardan alınmıştır).

Kararlar, belgeler ve raporlar, önce Kuomintang sağ kanadının büyümesini, sonra Kuomintang merkezinin sağa kayan hareketini ve bundan sonra da Kuomintang solundaki yalpalamaları ve bölünmeleri kaydetmektedir. Ve bunların tümü, komünistlere adım adım saldırı modelini izlemiştir. Komünistler kendi paylarına Kuomintang içinde bir konumdan diğerine durmaksızın gerilemişlerdir. Verdikleri ödünler, göreceğimiz gibi, hem örgütsel nitelikte hem de ilkesel konuları içeren türdendir. Kuomintang'ın yönetici organlarındaki komünistlerin sayısının üçte-birden daha

fazla olmayacak şekilde sınırlandırılmasında hemfikir olmuşlardır. Sun Yat-sen'in öğretisinin çiğnenemez olduğunu ilân eden bir kararı kabul etmekte bile görüş birliğine varmışlardır. Fakat her zaman olduğu gibi, her yeni ödün, sadece, Kuomintang güçlerinin komünistlere karşı yeni baskılarını beraberinde getirir. Bu süreçlerin tümü, söylediğimiz gibi, kesinlikle kaçınılmazdır, sınıfsal farklılaşmayı ifade eder. Ne var ki Merkez Komitesi plenumu, Kuomintang'dan çekilmeyi öneren Çin komünistlerinin görüşlerini reddetmiştir. Karar şunları ileri sürüyor:

Çin'deki kurtuluş mücadelesinin gelişme olasılıklarını tahrif eden bütünüyle yanlış bir bakış açisi, Komünist Partinin -eğer Kuomintang ile bir örgütsel kopuşu gerçekleştirecek olursa, yani eğer kentli ticari ve profesyonel burjuvaziyle, devrimci entelijensiyayla ve kısmen hükümetle ittifakı bozacak olursa- bugün, kendi başına, proletaryaya ve onun arkasında diğer ezilen kitlelere burjuva-demokratik devrimi gerçekleştirmekte önderlik edebileceğini düşünen yoldaşlarca savunuluyor.

Ne var ki bu muhakeme çizgisi bize bütünüyle iler tutar yani olmayan bir çizgi olarak gözüktüyor. ÇKP'nin gelecekte, proletarya ve köylülüğe ülkeyi kurtarmak ve birleştirmekte bağımsız ve belirleyici bir güç olarak önderlik etme yeteneğini kanıtlayıp kanıtlamayacağını hiç kimse bugünden kestiremez. Çin'deki devrimci mücadelenin sonraki gidişati, birçok ülke içi ve uluslararası gücün hareketine bağlıdır. Şüphesiz, Komünist Partinin proletarya üzerinde nüfuz oluşturma ve bu sinifin ulusal-devrimci hareket içinde hegemonyasını kurma mücadelesi önümüzdeki yıllarda zafere yol açmayabilir. Fakat bu, bağımsız bir sinif örgütü olmaksızın düşünilemeyecek olan bağımsız bir sinif politikasına karşı hiçbir şekilde kanıt olamaz. Kuomintang'dan çekilmenin küçük-burjuvaziyle ittifakı kesip atmak anlamına geleceğini ima etmek temelden yanlıştır. Sorunun özü şudur ki, proletaryanın, küçük-burjuvazi, tüccarlar ve Kuomintang'a yansıyan diğer unsurlarla muğlak ve biçimsiz bir ittifakı artık mümkün bile değildir. Sınıfsal farklılaşma politika alanına sirayet etmiştir. Bugünden itibaren proletarya ve küçük-burjuvazi arasındaki ittifak artık yalnızca kesin olarak tanımlanmış ve açıkça ifade edilen anlaşmalara dayandırılabilir.

Kaçınılmaz olarak sınıf farklılaşmasından kaynaklanan örgütsel çizgileri çekmek, şartlara bağlı olarak cumhuriyetin tamamında veya belli eyaletlerde, bir bütün olarak Kuomintang'la veya onun belli unsurlarıyla -mevcut koşullarda- politik bir blok oluşturmayı dışlamaz, tersine ön varsayar. Ancak herşeyden önce, ÇKP kendi örgütsel tam bağımsızlığını ve uyanan proleter kitleler üzerinde nüfuz kazanma mücadelesinde politik program ve taktiklerinin netliğini güvence altına almak zorundadır. Yalnızca böyle bir yaklaşım sayesinde, Çin köylülüğünün geniş kitlelerini mücadeleye çekmekten ciddi olarak bahsedilebilir.

ÇKP'nin tasavvurunun doğrultusu en iyi şekilde, Temmuz Merkez Komitesi Plenumu tarafından (12 Temmuz 1926) yayınlanan ÇKP deklarasyonundaki en çarpıcı pasajların aktarılmasıyla açıklığa kavuşturulabilir:

Çin halkının acil talebi, tüm bu ıstırapların dindirilmesidir. Bu Bolşevizm değildir. Birileri belki halkımızın kurtuluşu uğruna bunun Bolşevizm olduğunu söyleyebilir, ama bu komünizm uğruna Bolşevizm değildir.

Daha ileride bu manifesto şunu ifade ediyor:

Onlar [burjuvazi], sınıf mücadelesinin işçi örgütleri ve grevlerde açığa çıkan asgari dışavurumlarının, anti-emperyalist ve anti-militarist güçlerin savaşma kapasitesini hiç de azaltmayacağını anlamıyorlar. Dahası, Çin burjuvazisinin refahının, proletaryayla birlik içerisinde emperyalistlere ve militaristlere karşı yürütülen savaşın başarısına bağlı olduğunu ve hiç de proletaryayla sınıf mücadelesinin sürdürülmesine bağlı olmadığını anlamıyorlar.

Mücadelenin rotası "ulus çapında bir konferans çağrısında bulunmak"tır. Bu, "görevi ulusal devrimi gerçekleştirmek olan bir parti olarak" Kuomintang tarafından yerine getirilmeliydi. Militaristlerin, halkı sahiden temsil eden bir ulusal meclisin toplanmasını olanaksız kılacakları itirazına, manifesto, tüm sınıfların birliği ve partileri tarafından uygulanan denetim hakkında genellemelerle karşılık veriyor. Platformun 23. maddesine, -ve ancak on ikinci sıraya- koalisyonlar oluşturma özgürlüğü, toplantı özgürlüğü vb. gibi talepler sokulmuştur.

Deklarasyonun sonuç bölümünün ileri sürdüğüne göre:

Onlar [militaristler] bizim platformumuzun devrimci olduğunu söylüyorlar. Olabilir. Ne var ki, bu platform, halkın tüm katmanlarının en acil ve yaşamsal taleplerine ve ihtiyaçlarına dayanmaktadır. Ve halkın tüm siniflerinin birleşik bir savaşım cephesi ortak bir platforma dayanmak zorundadır. Bu mücadeleye katılanlar bu talepleri simsiki savunmalidirlar. Kendi siniflarının çıkarlarını bencilce savunmamalı, genel çıkarlar için savaşmalidirlar....

Deklarasyonun tümüne, başından sonuna kadar, proletaryayı kazanmak değil burjuvaziye ikna etmek arzusu sinmiştir. Bu tip bir tutum, Kuomintang'ın sağ, merkez ve sözde sol liderlerinin önünde kaçınılmaz geri çekilişlerin öncüllerini oluşturur. Bu deklarasyonda ifade edilen politikaların gerçekte Marksizmle bir alıp veremediği yoktur. Bu, hafifçe Marksist terminolojiye bandırılmış Sun Yat-senciliktir.

Bu koşullarda, komünistlerin, Çan Kay-şek'in önergesini benimseyen Kuomintang Merkez Komitesinin aşağıdaki politik beyanını kabul etmeyi mümkün görmesi artık bir sürpriz olamaz:

Kuomintang, Kuomintang'a katılan diğer partinin [yani, Komünist Parti -L.T.] her üyesinin; Sun Yat-sen tarafından kurulan Sun Yat-sencilik Kuomintang'ın temel ilkesi olduğunu ve Sun Yat-sen veya Sun Yat-sencilik ile ilgili olarak dile getirilecek hiçbir şüphe veya eleştirinin söz konusu olamayacağını anlaması için gerekeni yapacaktır.

Apaçiktır ki, mesele bu biçimde ortaya konduğunda, ÇKP'nin varoluşunun bütün gerekçesi ortadan kalkar.

Komünistlerin belirsiz ve gayri resmi bir ittifak temelinde öğrencilerle ve ilerici tüccarlarla aynı örgüt içerisinde geçinebildiği bir dönemde, idealist küçük-burjuva ulusal dayanışma doktrini olarak Sun Yat-sencilik görelî olarak ilerici bir rol oynayabilirdi. Çin toplumu ve Kuomintang içerisinde bugünkü sınıfsal farklılaşma yalnızca geri dönüşsüz değil aynı zamanda son derece ilerici bir olgudur.

Dahası bu, Sun Yat-sencilik bütünüyle geçmişe ait bir şey haline gelmiş olması demektir. Olayların sergilediği üzere, Çin devriminin elini kolunu hiç olmadığı kadar sıkı bir şekilde bağladığı kesin olan bu doktrini eleştirmekten sakınmak ÇKP açısından bir intihar olurdu. Bu tür bir mecburiyetin dayatılmasının nedeni, komünistlerin, sistematik olarak itilip kakılan bir azınlık konumunu kendi rizalarıyla kabul ettikleri tek bir politik örgütün sınırları içinde zoraki örgütsel beraberliktir.

ÇKP'nin son plenumunun benimsediği çizgiyle, bu son derece çelişkili ve mutlak surette kabul edilemez durumdan bir çıkış yolu bulunamaz. Çıkış, Kuomintang'ın sol kanadının "yerini almaya" çalışmakta veya nazıkçe ve alttan alarak onları eğitmeye ve dürtmeye çalışmakta ya da "küçük-burjuva örgütlerden bir sol-Kuomintang çemberi yaratılmasına yardım etmekte" değildir. Tüm bu reçeteler ve hatta bunların formüle edilmiş biçimi bile en kaba biçimde eski Menşevik mutfağı anımsatıyor. Çıkış, gözlerini sol-Kuomintang'a değil, ayağa kalkmış işçilere diken bağımsız bir politikanın zorunlu ön koşulu olarak örgütsel hattı çekmektir. Ancak bu koşulda Kuomintang ile ya da onun herhangi bir unsuruyla kurulacak bir blok, kumdan yapılmış bir kalede fazlasını ifade edebilir. ÇKP'nin politikası ne kadar kısa zamanda tersine çevrilirse, Çin devrimi için o kadar iyi olur.

İki Sonuç

1. Yukarıda, ÇKP Merkez Komitesinin son kararlarını eleştirdik. Geçmiş deneyim temelinde, eleştirilerimizi, kardeş Çin partisine yönelik düşmanlığın bir ifadesi olarak gösteren girişimler olabileceğini biliyoruz.

ÇKP'nin devrimci harekette bir "engel" olduğunu düşündüğümüzü gösterme maksadıyla, şu veya bu cümle içeriğinden kopartılarak cımbızlanabilir. Bu tipten düşkün bir "eleştiri"nin vereceği zarar hakkında yorum yapmaya gerek yok. Gerçekler, uydurmacalardan ve imalardan daha güçlüdür. İmalat devasa basımlarla yayılsa bile, hakkıyla değerlendirilmiş ve zamanında görülmüş gerçekler inandırıcılıklarını yine de kanıtlayabilirler. ÇKP'nin merkezi önderliğine yönelttiğimiz eleştiriyi dayatan şey, diğer ülkelerin deneyimlerinde önceden beri sınanan hatalardan kaçınmaları için Çin'in proleter devrimcilerine yardım etme arzusudur. ÇKP Merkez Komitesinin hatalarının sorumluluğu her şeyden önce bizim kendi partimizin yönetici grubuna aittir. Gelişmelerin bütün eğilimine rağmen Kuomintang içinde kalma politikası, Leninizmin en büyük düsturu olarak Moskova tarafından dayatılmıştır. Çin komünistleri bu örgütsel düsturdan kaynaklanan politik sonuçları kabullenmek dışında bir alternatifte sahip değillerdi.

2. Politika örgüt aracılığıyla dile getirilir. Lenin'in bize öğrettiği gibi; örgütsel konularda oportünizmin bütünüyle mümkün olmasının nedeni de budur. Bu tür oportünizm, koşullara bağlı olarak çeşitli biçimlerde dile getirilebilir. Örgütsel oportünizmin bir biçimi kuyrukçuluktur, yani günü geçmiş ve bu nedenle de kendi karşıtlarına dönüşmüş örgütsel biçim ve ilişkileri muhafaza etme arzusu. Son dönemde örgütsel kuyrukçuluğa iki durumda şahit olduk: (a) İngiliz-Rus Komitesi sorununun ve (b) ÇKP ile Kuomintang arasındaki ilişkiler sorununun. Her iki durumda da, kuyrukçuluk, sınıf mücadelesinin gidişatıyla ayakları çoktan yerden kesilen örgütsel bir biçime sarılmaktan

kaynaklandı. Her iki durumda da günü geçmiş örgütsel biçim sağcı unsurlara yardım etmiş ve solun elini kolunu bağlamıştır. Bu iki örnekten öğrenmek zorundayız.

[30 Eylül 1926 tarihli not]

Çin’deki Komintern liderlerinden, ÇKP ile Kuomintang arasındaki ilişkiler sorunu hakkında -çok dikkatli sözcüklerle ifade edilmiş olsa bile- bir uyarı sesi aldık. Bu nedenle, Kuomintang Merkez Komitesinin Mayıs plenumundan sonra ulaştırılan Kuomintang’a yönelik ÇKP taktikleri hakkında rapor şunları ileri sürüyor:

Bu kararları [yani, Kuomintang ile örgütsel bağlarımızı tanımlayan kararları] uygularken, az çok esnetmeliyiz, yani biçimsel olarak Kuomintang’ın içinde kalmalı ama pratikte, onlara mümkün olduğunca iki parti arasındaki işbirliği biçimini verecek bir işbölümü yapmalı, yani içeride birliğe dayanan işbirliği biçiminden müttefikler arasındaki temas ve görüş alış-verişleri biçimine tedrici bir geçiş yapmalıyız.

Böylece Çin’den, direktifleri resmen reddetmeksizin, gerçekte ihlal etmemiz ve ÇKP ile Kuomintang arasındaki ilişkileri iki bağımsız parti arasındaki bir ittifak doğrultusuna yöneltmemiz gerektiği önerisi geldi. Olayların bütün akışının zorunlu kıldığı bu öneri hiç sempatiyle karşılanmadı, ve sonuç olarak ÇKP Merkez Komitesinin Temmuz plenumunun kararlarıyla baş başa kaldık; yanlışlığı besbelli olan, adamakıllı çelişkili ve tehlikeli bir yöne meyleden kararlarla.

Çin Devriminde Sınıfsal İlişkiler

3 Nisan 1927

Komünist Enternasyonal’in 11. sayısı (18 Mart 1927) başyazı olarak Çin KP’sinin Beşinci Kongresi ve Kuomintang üzerine, Marksist teorinin ve Bolşevik politikanın en temel unsurlarının her bakımdan eşi bulunmaz bir maskaralığı olan bir makale yayınladı. Bu makale, devrim meselelerinde sağ Menşevizmin en kötü ifadesi olmaktan başka türlü tanımlanamaz.

Kalkış noktası olarak makale şu önermeyi alıyor; “Şu an Çin devriminin en önemli sorunu, Güney Çin devletinin başındaki parti olarak Kuomintang’ın durumu ve daha da gelişmesidir” (s.4). O halde en önemli sorun, ne milyonlarca işçinin sendikaların ve Komünist Partinin önderliği altında birleştirilmesi ve uyandırılması, ne yoksul köylü ve zanaatkârların hareketin ana akintisina çekilmesi, ne KP’nin proletaryayı kazanma mücadelesinin derinleştirilmesi, ne de dışlanmış milyonluk kitleler üzerinde proletaryanın etki sağlama mücadelesidir. Hayır, “en önemli sorun” (!) Kuomintang’ın, yani resmi rakamlara göre, genel olarak öğrencilerden, entelektüellerden, liberal tüccarlardan ve kısmen de köylü ve işçilerden oluşan 300.000 üyeli bir parti örgütünün durumudur.

“Siyasi bir parti için” diyor makale, “300.000 üye oldukça önemli bir sayıdır.” Bayağı bir parlamenter hüküm! Eğer bu 300.000, geçmiş sınıf mücadelelerinden ve en önemli proleter grev ve köylü hareketleri deneyiminden çıkıp gelseydi, o zaman, doğal olarak çok küçük sayıda üye bile, devrimin önderliğini yeni ve daha geniş bir kitle aşamasında başarıyla ele geçirebilirdi. Fakat bu 300.000 çoğunlukla zirvelerden teker teker toplanmış olmanın bir ürünüdür. Karşımızda duran şey, ulusal liberallerin veya Kadetlerin sağ SR’lerle, politik eğitimleri döneminde burjuva milliyetçi örgütün disiplinine ve hatta ideolojisine boyun eğmeye zorlanmış bir genç komünistler karışımıyla birliğidir.

“Kuomintang’ın gelişmesi” diye devam ediyor makale, “Çin devriminin çıkarları noktasında endişe verici (!) belirtiler göstermektedir” (s.4). Peki bu “endişe verici” belirtilerin tabiatı nedir? Anlaşılan o ki, iktidar Kuomintang merkezindedir ve “merkez son dönemdeki çoğu durumda kesin biçimde sağa meyletmiştir.” Dikkat edilsin, bu makaledeki tüm politik saptamalar, resmi, parlamenter ve seremonik bir karakterdedir ve tüm sınıfsal içeriği boşaltılmıştır. Bu sağa meyletmenin anlamı nedir? Kuomintang “merkezi” ne tür bir şeydir? Küçük-burjuva entelijensyanın zirvesinden, orta-dereceli memurlardan vb. oluşur. Tüm küçük-burjuvalar gibi, bu merkez bağımsız bir politika izlemekten acizdir, özellikle de milyonlarca işçi ve köylünün sahneye çıktığı bir dönemde. Bu küçük-burjuva merkez, proletarya açısından, ancak proletaryanın bağımsız bir politika izlemesi koşuluyla bir müttefik oluşturur. Fakat bağımsız bir sınıf partisinin yokluğunda, Çin’de böyle bir politikadan bahsetmek bile mümkün değildir.

Komünistler basitçe Kuomintang’a “katılmak”la kalmıyorlar, onun disiplinine boyun eğiyorlar ve hatta kendilerini Sun Yat-senciliği eleştirmemekle sınırlıyorlar. Bu koşullarda küçük-burjuva entelektüel merkez sadece, emperyalist niteliği aleni olan komprador burjuvaziye fark edilmez renk tonlarıyla bağlı milliyetçi-liberal burjuvazinin peşine düşebilir ve kitlelerin mücadelesi keskinleştikçe, açıkça onun tarafına geçer. Bu nedenle Kuomintang, üstteki entelektüel merkez dolayısıyla kitle hareketinin politik olarak katıksız sağa, yani bu koşullarda Milliyetçi hükümeti kendisine başarıyla boyun eğdiren ve eğdirmeye devam edecek olan aleni burjuva liderliğe boyun eğdirilmesine ayak uydurmuş bir parti aygıtıdır. Makale, “solcuların” konferanslarda, kongrelerde ve Kuomintang’ın Yürütme Komitesinde ağır bastığı gerçeğini aktarıyor, ama bu avutucu durum “Milliyetçi hükümetin politikalarına ve bileşimine yansımıyor”. Ne şaşırtıcı! Ama, herşeyden önce, sol küçük-burjuvazi, iktidari orta ve büyük burjuvaziye teslim ederken radikalizmini ancak makalelerde ve konferans ve şölenlerde gösterir.

Demek ki Kuomintang’ın “endişe verici” belirtileri, onun, makalenin yazarının kendi kafasından uydurduğu bir ulusal kurtuluş devrimi soyut düşüncesini cisimleştirmesinden ziyade Çin devriminin sınıf mekaniğini yansıtır olmasından ibarettir. Yazar, Çin halkının tarihinin bir sınıf mücadelesi biçiminde gelişmesini ve böylelikle de tüm insanlığın tarihinin bir istisnası olmadığını kanıtlamasını “endişe verici” bir gerçek olarak görüyor. Makale daha ileride şu bilgiyi veriyor; “Kuomintang ve Milliyetçi hükümet, işçi hareketinin gelişiminden ciddi endişe etmektedir [dikkate değer bir ifade!].” Bu ne anlama gelir? Yalnızca şu anlama; entelektüel küçük-burjuvazi, ayağa kalkan işçi kitleleri karşısında burjuvazinin korkusuyla ürkekleşmiştir. Devrim kendi tabanını genişletip derinleştirdiği, yöntemlerini radikalleştirdiği, sloganlarını keskinleştirdiği ölçüde, mülk sahibi grup ve katmanlar ve onlara bağlı kentli aydınlar kaçınılmaz olarak tepede ondan kopacaklardır.

Ulusal hükümetin bir bölümü burjuvaziye kan bağıyla bağlıdır, ve diğer bölümü, ondan kopmama endişesiyle, işçi hareketinin gelişiminden “kaygılanır” hale gelmiştir ve bu sonucunu dizginlenmenin yollarını araştırmaktadır. Makale daha önceki “endişe verici belirtiler” sözleri gibi, bu hoş “kaygılanma” ifadesiyle, sınıf ilişkilerinin keskinleşmesine ve milliyetçi-liberal burjuvazinin Kuomintang’ı bir araç olarak kullanarak ve onun aracılığıyla Milliyetçi hükümete direktifler vererek proletaryaya bir yular geçirme çabalarına gönderme yapmaktadır. Sınıf ilişkilerinin değerlendirmesini Komünist Enternasyonal’in baş makalesinde yapıldığı şekliyle acaba nerede ve ne zaman yaptık? Bu düşünceler nereden geliyor? Kaynagi nedir?

Makalede bu “endişe verici belirtileri” alt etmek için hangi yöntemler önerilmektedir? Bu sorunlarda makale, Kuomintang ile bir blok sonucuna çıkmak için bağımsız bir örgüt olmanın KP için bir zorunluluk olduğunu benimseyen Çin KP’si Merkez Komitesinin Haziran (1926) plenumuna karşı polemige girer. Makale bu düşünceyi reddeder. Aynı zamanda Kuomintang içinde KP’nin bir müttefiki olarak bir sol fraksiyon örgütlenme önerisini de reddeder. Hayır, -makalenin öğrettiği- görev, “bütün Kuomintang’a kararlı bir sol yönelim sağlamak”tan oluşur. Sorun kolayca çözümlenmiştir. Gelişimin yeni aşamasında, işçilerin kapitalistlere karşı grevlere giriştiği, Milliyetçi hükümetin muhalefetine karşı köylülerin toprak ağalarını kovmaya çabaladığı bir zamanda, bu yeni aşamada gerekli olan şey, grevlerden zarar gören burjuvazinin bir kısmının, tarım hareketinden zarar gören toprak sahibi entelijensiyanın bir kısmının, burjuvaziye gericiliğin saflarına “itmek”ten endişe duyan kentli küçük-burjuva aydınların ve son olarak da eli kolu bağlı Komünist Partinin birliğini temsil eden Kuomintang’a “kararlı bir sol yönelim” sağlamaktır. “Kararlı bir sol yönelim” edinmesi gereken bu Kuomintang’dır.

Hiç kimse bu “kararlı sol yönelimin” hangi sınıfsal hattı ifade etmesi gerektiğini bilmiyor. Peki buna nasıl ulaşılacak? Çok basit: “Kuomintang’ı devrimci işçiler ve köylü unsurlarla iyice doldurmak” gerekir (s.6). Kuomintang’ı işçiler ve köylülerle doldurmak? Ama bütün sıkıntı şu ki, ulusal devrim soyut düşüncesinden habersiz işçi ve köylüler, Kuomintang’ı kendileriyle doldurmadan önce kendilerini bir parça “doldurmak” amacıyla devrimden yararlanmaya çalışıyorlar. Bu amaçla grevlere ve toprak ayaklanmalarına girişiyorlar. Ama sınıf mekaniğinin bu nahoş dışavurumları Kuomintang’ı “kararlı bir sol yönelim” edinmekten alıkoyuyor. Greveci bir işçiye Kuomintang’a katılması çağrısında bulunmak onun şu itirazıyla karşılaşmak demektir: Onun tarafından kurulan bir hükümet aracılığıyla grevleri kıran bir partiye neden katılmak zorunda olayım? Makalenin açık göz yazarı onu belki de şöyle yanıtlayacaktır: Burjuvaziyle ortak bir partiye katılmakla, onu sola doğru itebileceksin, “endişe verici belirtileri” bertaraf edeceksin ve onun “kaygı” bulutlarını dağıtacaksın. Buna yanıt olarak Şanghay grevcisi, işçilerin hükümete baskı yapabileceklerini ve hatta hükümette bir değişikliği bile sağlayabileceklerini ama bunun ortak bir parti çatısı altında burjuvazi üzerine bireysel baskılar sayesinde değil, bağımsız bir sınıf partisi sayesinde gerçekleşeceğini yanıtını verecektir. Laf arasında, ilerlemiş olgunluğunu çoktan kanıtlamış olan Şanghay grevcisinin, daha fazla tartışmaya devam bile etmemesi, omzunu silkerek muhatabının umutsuz bir vaka olduğunu teslim etmesi de pekâlâ mümkündür.

Makale, daha sonra 1926 Aralık parti konferansında, Kuomintang'ın öldüğünü ve parçalanmakta olduğunu ve komünistlerin kokuşmuş bir cesede sarılması için herhangi bir neden olmadığını ileri süren bir komünist liderden alıntı yapıyor ve bu bağlamda şöyle diyor: “Bu yoldaşın kafasından belli ki [!] son günlerde Milliyetçi hükümetin ve özellikle onun eyaletlerdeki organlarının defalarca işçi sınıfı ve köylülüğün devrimci mücadelesinin gelişimine karşı çıkması gerçeği geçmektedir” (s.7).

Bu makalenin yazarının kavrayışı insanı gerçekten sersemletiyor. Çinli bir komünist, burjuva-milliyetçi zirvelerin devrim söz konusu olduğunda bir ceset olduğunu söylerse, o, “belli ki” kafasından Milliyetçi hükümetin grevcilere küçük çapta saldırdığını geçirmiştir. “Belli ki”! Şüphesiz, “endişe verici belirtiler” göze çarpmaktadır, fakat “bu tehlike, eğer Kuomintang’a kokuşmuş bir ceset gözüyle bakmazsak, önlenbilir” (s.7). Öyle görünüyor ki herşey Kuomintang’a nasıl bakıldığına bağlıdır. Sınıflar ve partileri, onları nasıl gördüğümüze bağlıdır. Kuomintang bir ceset değildir, yalnızca hastalanmıştır. Neden? Devrimci işçi ve köylülerin ona kan vermediklerinden. Komünist Parti açısından “bu kanın tedarikine yardımcı olmak” bir zorunluluktur vb. Kısaca, gerekli olan şey, son zamanlarda hayli popüler olan kan nakli işlemini gerçekleştirmektir, bireysel ölçekte değil sınıfsal ölçekte. Fakat, herşeyden önce, konunun özü şudur ki; burjuvazi, grevcileri ve devrimci köylüleri katletmekle veya katledilmesine yardım etmekle veyahut da katledilmelerine göz yummakla, kendi bildiği yoldan kan nakline başlamıştır. Kısaca, bu görkemli buyruğu yerine getirirken bir ve aynı zorlukla karşılaşırız, yani sınıf mücadelesiyle.

Bütün makalenin ana fikri, ekonomik, rasyonel ve uygun bir yol seçerek sınıf mücadelesinin etrafından dolaşan bir Çin devrimine sahip olma arzusudur. Tek kelimeyle Menşeviklerin yöntemlerini ve üstelik en büyük dönemlikleri dönemindeki yöntemlerini kullanarak. Ve bu makale, İkinci Enternasyonal’le uzlaşmaz bir kopuş temelinde kurulan Komünist Enternasyonal’in teorik yayın organında çıkıyor!

Makale, Çinli komünistleri Milliyetçi hükümete ve onun yerel organlarına katılmadıkları için azarlıyor. Orada hükümeti içeriden sola itebilirler, kitlelere karşı yanlış işlerde bulunmasını önleyebilirlerdi vb. Geçmişin bütün deneyimi ve herşeyden önce de Rus devriminin deneyimi bir kenara atılmıştır. Devrimin önderliğinin otoritesi tamamıyla Kuomintang’a teslim edilirken işçilere uygulanan vahşetin sorumluluğunu komünistlerin üstlenmesi gerekmektedir. Kuomintang içerisinde elleri kolları bağlı olan komünistler, dış ve iç politika alanında milyonlardan oluşan kitlelere bağımsız bir çizgi vaat etmekten acizdir. Ama işçiler, bilhassa Milliyetçi hükümete katılırlarsa komünistleri milliyetçi burjuvazinin tüm anti-proleter ve halk karşıtı eylemlerinde suç ortaklığıyla itham etmekte haklı olacaktırlar. Devrimimizin tüm deneyimi bir kenara atılmıştır.

Eğer komünistler, kitlese işçi hareketine ragmen, sendikaların ve köylerdeki devrimci tarım hareketinin güçlü gelişimine ragmen, bugüne kadar olduğu gibi, burjuva bir partiye tâbi bir seksiyon oluşturmaya ve bu parti tarafından kurulan bir ulusal hükümete güçsüz ve ikincil bir organ olarak girmeye mecburlarsa, o takdirde açıkça şu söylenmek durumundadır ki, Çin Komünist Partisini kurma zamanı henüz gelmemiştir. Çünkü Komünist Partiyi hiç inşa etmemek, devrim döneminde, yani tam da parti ile emekçi kitleler arasındaki bağların kanla örüldüğü ve etkilerini on yıllarca hissettirecek büyük geleneklerin yaratıldığı bir dönemde bu partiyi uzlaştırmaya sürüklemekten çok daha iyidir.

Sag Menşevizmin çökkün dönemine özgü bir ruhla dolu, işilti bir program geliştiren makale, Çin’i, “gelişimin kapitalist aşamasının üstünden atlama”nın nesnel önkoşullarına sahip olmakla avatarak, bu programını modern tevazu ruhuyla parlatıp cilâlıyor. Bu bağlamda, Çin’in anti-kapitalist gelişim perspektifinin koşulsuz bir biçimde ve dogrudan dogruya dünya proleter devriminin genel gidişatına bağlı olduğu anlamına gelecek tek bir kelime bile söylenmemiştir. Yalnızca en ileri kapitalist ülkelerin proletaryası -Çin proletaryasının örgütlü yardımıyla birlikte- 400 milyon atomize olmuş, yoksullaştırılmış, geri köylü ekonomisini kendi yedegine alabilir ve bir dizi ara aşamadan geçerek, dünya çapında meta değişimi ve dışarıdan dogrudan teknik ve örgütsel yardım temelinde bu köylü ekonomisini sosyalizme yöneltebilir. En ileri kapitalist ülkelerde proletaryanın zaferi olmaksızın ve bu zaferden önce, Çin’in kendi güçleriyle “gelişimin kapitalist aşamasının üstünden atlama”nın mümkün olabileceğine inanmak Marksizmin ABC’sini ayaklar altına almaktır. Bu, yazarımızı ilgilendirmiyor. O yalnızca Çin’e kapitalist olmayan bir yol sözü veriyor -besbelli ki çektiği acılar karşılığında ve aynı zamanda proleter hareketin bağımlı karakterinden ve özellikle de Çin KP’sinin alçaltılmış ve haklarından yoksun bırakılmış konumdan ötürü.

Çin’in gelişiminin kapitalist ve sosyalist yolu sorunu gerçeklikte nasıl ortaya konabilir ve nasıl konmalıdır?

Herşeyden önce Çin proletaryasının öncüsü Çin'in sosyalizme bağımsız bir geçiş için ekonomik olarak gereken hiçbir şarta sahip olmadığı, Kuomintang önderliği altında bugün gelişen devrimin bir burjuva ulusal devrim olduğu, bu devrimin sonucu olarak, tam bir zafer durumunda bile, ancak üretici güçlerin kapitalizm temelinde daha ileri bir gelişiminin mümkün olduğu konusunda aydınlatılmalıdır. Fakat Çin proletaryasının önüne sorunun diğer yanını da aynı açıklıkla koymak gerekir: Çin'deki gecikmiş burjuva ulusal devrim kapitalizmin emperyalist çöküş koşullarında gerçekleşiyor. Rus deneyiminin çoktan gösterdiği gibi -diyelim ki İngiliz deneyiminin tersine- politika hiç de ekonomiyle başa baş gelişmez. Çin'in sonraki gelişimi, uluslararası bir perspektiften ele alınmalıdır. Çin ekonomisinin geriliğine karşın ve kısmen tam da bu geriligi dolayısıyla, Çin devrimi politik iktidarı proletaryanın önderliği altında bir işçi köylü ittifakına vermeye bütünüyle muktedirdir. Bu rejim, Çin'in dünya devrimiyle politik bağı olacaktır.

Geçiş dönemi boyunca, Çin devrimi sahici bir demokratik, işçi ve köylü karaktere sahip olacaktır. Ekonomik hayatta, kapitalist meta ilişkileri kaçınılmaz olarak ağır basacaktır. Politik rejim öncelikle, üretici güçlerin gelişiminin meyvelerinde ve aynı zamanda devletin kaynaklarının politik ve kültürel kullanımında kitleler için olabildiğince büyük bir payı garanti altına almaya yönelecektir. Bu perspektifin daha ileri bir gelişimi -demokratik devrimin giderek sosyalist devrime büyümesi olasılığı- bütünüyle ve yalnızca dünya devriminin gidişatına ve bu dünya devriminin tümleşik bir parçası olarak Sovyetler Birliği'nin ekonomik ve politik başarılarına bağlıdır. Eger Çin devrimi bugünkü burjuva-milliyetçi önderlikle zafer kazanırsa, çok çabuk saga kayacak, kapitalist ülkelere tüm iyi niyetini belirtecek, onların nezdinde derhal kabul görececek, onlara yeni temellerde imtiyazlar sunacak, borç alacak, tek kelimeyle, daha az küçük düşürülmüş, daha az sömürgeci fakat hâlâ son derece bağımlı bir varlık olarak kapitalist devletler sistemine girecektir. Dahası, Çin cumhuriyeti Sovyetler Birliği'yle, en iyi durumda bugünkü Türkiye cumhuriyetiyle aynı biçimde bir ilişki içinde olacaktır.

Gelişimin bir başka yolu yalnızca eğer proletarya ulusal demokratik devrimde önder rolü oynarsa açılabilir. Fakat bunun ilk ve en temel ön şartı, Komünist Partinin tam bağımsızlığı ve işçi sınıfının önderliği ve devrimdeki hegemonyası için bayrak açarak onun tarafından verilecek açık mücadeledir. Bu olmadığı takdirde, gelişimin kapitalist olmayan yolları hakkındaki tüm laflar yalnızca, sağ Menşevik politikaların [Rus] devrimi öncesi dönemin sol SR söylemiyle örtülmesine hizmet eder; düşünülebilir tüm kombinasyonların en iğrenç. "İşçi ve köylülerin kanının Kuomintang'a akması"na (ne alçakça bir söylem) yardım etme programı hiçbir şey vermez ve hiçbir şey ifade etmez. Orada zaten kazayla başka türden işçi ve köylülerin kanı mevcuttur. Çinli işçilerin dökülen kanı, sınıf bilinçli görevler için dökülen kan değildir. Kuomintang'a giren işçiler Kuomintang'ın izleyicisi haline gelecekler, yani proleter hammadde küçük-burjuva Sun Yat-senci toprakta yeni bir biçime sokulacaktır. Bunun gerçekleşmesini engellemek için, işçiler eğitimlerini Komünist Partide almalıdırlar. Ve bunun için de, Komünist Parti, işçilere mücadelelerinde önderlik etmekte ve Leninizmi Sun Yat-sencilüğün karşısına koymakta her türlü dış sınırlamadan bütünüyle muaf olmalıdır.

Ne var ki, belki de makalenin yazarı, köhne ve sahiden Martinovcu bir tarzla, şu perspektifi tasavvur ediyordu: Önce, ulusal burjuvazi, Çinli Menşevikler sayesinde işçi ve köylülerin kanıyla sulanmış Kuomintang aracılığıyla ulusal burjuva devrimi tamamlar. Ve bunu, bu sözde ulusal devrimin Menşevik aşamasını takiben, Bolşevik aşamanın sırası gelir: Komünist Parti Kuomintangdan çekilir, proletarya burjuvaziden kopar, köylülüğü ondan çekip alarak kendine kazanır ve ülkeyi bir "işçi ve köylü demokratik diktatörlüğü"ne yönlendirir. Çok muhtemeldir ki, yazar 1905 dönemindeki iki tabakalaşmayı -Menşevik ve Bolşevik- sindirme başarısızlığının sonucu olan bir kavrayışı kendine kılavuz ediniyor. Ama böylesi bir perspektif ukalâca bir aptallık olarak ilân edilmelidir.

Ulusal demokratik devrimi, önce burjuva ve sonra da proleter bir ruhla iki kere yapmak mümkün değildir. Muhakkak, eğer proleter öncünün burjuvaziden zamanında kopuşuna ve emekçilerin davasına güçlü ve sarsılmaz bağlılığını mücadelenin eşsiz olayları içinde kitlelere göstermesi için devrimci durumdan yararlanmasına engel olursak; eğer bu amaca KP'yi Kuomintang'ın daha da kölesi haline getirerek ulaşırsak, proleter öncünün burjuvaziden gecikmiş bir şekilde kopacağı -pek muhtemelen komünizmin bayrağı altında değil- ve belki de politikayı hepten bırakacağı an er ya da geç gelecektir. Avrupa işçi hareketinin geçmişi Çin'in proleter devrimcilerine sendikalizm, anarşizm vb. biçiminde buna karşılık gelen bir ideoloji sunacaktır. Bu koşullar altında, Çin milliyetçi-demokratik devleti kolayca faşizmin ya da yarı-faşizmin yöntemlerine varacaktır.

Bunu Polonya'da gözlemledik. Pilsudski'nin küçük-burjuva devrimci bir örgüt olan Polonya Sosyalist Partisinin liderlerinden biri olduğu olgusu çok mu eskilerdedir? Peter ve Paul Kalesinde[20] yattığı günler çok mu eskidir?

Tüm geçmişi ona küçük-burjuva çevrelerinde ve ordu içinde itibar ve otorite kazandırdı ve bu otoriteyi tamamen proletaryaya karşı faşist bir darbe amacıyla kullandı. Kim Kuomintang kurmayı içinden kendi Pilsudski'lerinin bulunup çıkarılacağını reddetmeye niyetlenebilir? Çıkaracaklardır. Adaylar daha şimdiden gösterilebilir. Eğer Polonyalı Pilsudski kendi evrimini otuz yılda tamamladıysa, Çinli Pilsudski, ulusal devrimden ulusal faşizme dönüşümünü gerçekleştirmek için çok daha kısa bir süreye ihtiyaç duyacaktır. Emperyalist çağda yaşıyoruz, gelişimin temposu son derece ivmelenmiştir, çalkantılar çalkantıları kovalamakta ve her ülke diğerlerinin deneyimlerinden bir şeyler öğrenmektedir. Kuomintang'a işçilerin desteğini sağlayan bağımlı bir Komünist Parti politikasını sürdürmek, proletaryanın, herşeye ragmen, Kuomintang'dan çekilmeye mecbur kalacağı çok uzak olmayan bir anda, Çin'de faşist bir diktatörlüğün en başarılı ve muzaffer inşası için koşulları hazırlamak olacaktır.

Menşevizm, devrimci "baharı"nda bile, tüm ulus çapında ve dünya çapında görevlerin üstesinden gelebileceğini gösteren proletaryanın sınıf partisi (Bolşevizm) olmaya değil, ulusal kalkınmanın nezaretçisi olmaya uğraştı. Burada proletarya partisine daha baştan tâbi bir konum (işbirliği yapmak, itmek, kan naklini gerçekleştirmek vesaire için) yüklenmişti. Ama bu tür bir sahte-Marksist tarih nezaretçiliğinin peşinden koşmanın pratikte her zaman ukalâca bir ahmaklık olduğu kanıtlanmıştır. Menşevikler bunu daha 1905 gibi erken bir tarihte tamamen açığa vurdular; Kautsky aynısını biraz daha gecikerek yaptı, ama daha kararsız olarak değil.

Ulusal bağımlılığa karşı mücadele anlamında bir ulusal devrim, ancak sınıflar mekaniği aracılığıyla başarılabilir. Çinli militaristler bir sınıf örgütünü temsil ederler. Komprador burjuvazi, bir Çin Ekimine ve hatta bir yarı-Ekime varır korkusuyla bir Çin Şubatını arzulamayan Çin burjuvazisinin en "olgun" müfrezesini temsil eder. Çin burjuvazisinin hâlâ Kuomintang'da yer alan kesimi, orada bir iç fren ve komprador burjuvazinin ve yabancı emperyalistlerin yardımcı bir müfrezesini oluşturmaktadır ve yarın devrimci taban üzerine baskı uygulamak ve herşeyden önce proletaryayı dizginlemek amacıyla sırtını Nanking'in bombardımanına dayamaya çalışacaktır.[21] Proletarya iyi yönetilen bir sınıf direnişiyle günden güne onlara karşı koyamadıkça bunu yapmakta başarılı da olacaklar. Bu direnişin gerçekleştirilmesi ise, Komünist Parti, komprador burjuvazi ve yabancı emperyalistlerin yardımcı müfrezesince başı çekilen Kuomintang'a tâbi kaldığı sürece imkânsızdır. Bunu 1927 yılında açıklamak zorunda kalmak ve hele de bu düşünceleri Komintern organının baş makalesine karşı yöneltmek gerçekten de çok utanç verici!

Çin devrimi coğrafi olarak yayıldıkça, aynı zamanda toplumsal olarak da derinleşmektedir. Üç çeyrek milyon kadar işçiyi kucaklayıp bir araya getiren en önemli iki sanayi merkezi Şanghai ve Hankow Milliyetçi hükümetin elindedir.[22] Nanking, emperyalistlerin bombardımanına maruz kaldı. Mücadele derhal daha yüksek bir aşamaya sıçradı. Hankow ve Şanghai'ı ele geçiren devrim böylelikle Çin'deki en gelişmiş sınıfsal çelişkileri kendi içine çekti. Bundan böyle politikayı Güneyin zanaatkâr-esnaf köylüsüne göre yönlendirmek mümkün olmayacaktır. Bu politika zorunlu olarak ya da proletaryaya ya da burjuvaziye yönelecektir.

Proletarya, burjuvaziye karşı mücadelede aşağı tabakadan milyonlarca insana yönelmelidir. Bir tarafta bu var. Diğer taraftan, emperyalistler, Nanking katliamıyla şaka yapmadıklarını gösteriyorlar. Bu şekilde Çinli işçileri teröze etmeyi veya tarım hareketini durdurmayı mı umuyorlar? Pek değil. Her durumda, bu onların doğrudan amacı değildir. Herşeyden önce milliyetçi hareketin burjuva zirvelerini, eğer dünya emperyalizminin silahlarını kendi üzerlerinde denemesini istemiyorlarsa aşağı halk tabakasıyla bir kopuşun vaktinin geldiğini anlamaları için zorlamak istiyorlar. Nanking bombardımanı, komprador düşüncelerin, yani güçlü, birleşik ve silahlı, yalnızca kâr değil aynı zamanda kendi işçi ve köylülerine karşı silahlı yardım da sağlayan dünya kapitalizmiyle bağların hayırlı niteliğinin propagandasıdır.

Nanking bombardımanının tüm Çin ulusunu tek vücut olarak kaynaştıracaklarını vb. ısrarla ileri sürmek saçmalaktır. Böylesi beyanatlar orta-sınıf demokratlara yakışır. Devrim yeni bir düzeye ve milliyetçi kampta çok daha esaslı bir farklılaşmaya ulaşmıştır. Devrimci ve reformist-komprador kanatlara bölünmesi demirden bir zorunluluk olarak durumun bütününden kaynaklanır. İngiliz silahları, başlangıçta "evrensel" infial dalgasından sonra, bu süreci sadece hızlandıracaktır. Bundan sonra, işçi ve köylüleri burjuvazinin politik kampına sürmek ve Komünist Partiyi Kuomintang saflarında bir rehin olarak tutmaya devam etmek, bir ihanet politikası izlemekle nesnel açıdan eş anlamlıdır.

KP temsilcileri Milliyetçi hükümette yer almalı mı? Devrimin yeni aşamasına denk düşecek bir hükümete, devrimci bir işçi ve köylü hükümetine, tartışmasız girmelidirler. Bugünkü Milliyetçi hükümete ise hiçbir şekilde. Ama devrimci bir iktidarda komünistlerin temsil sorununu ortaya atmadan önce, bizzat Komünist Parti sorununu

düşünmek zorunludur. Şanghay'ın devrim tarafından ele geçirilişinden sonra, önceki politik ilişkiler kesinlikle katlanılmaz bir hale gelmişlerdir. Çin KP'si MK'sının Haziran plenumunun, Kuomintang'dan çekilmeyi ve bu örgütle sol kanadı aracılığıyla bir blok yapmayı talep eden kararını koşulsuz biçimde doğrulayıp onaylamak gerekir.

Komünist Enternasyonal'deki baş makalenin yaptığı gibi, Kuomintang içerisinde bir sol hizip örgütlemeye gereksinimini reddetmek ve bunun yerine bir bütün olarak Kuomintang'ı sola yöneltmeyi tavsiye etmek sırf gevezelikle meşgul olmaktır. Politik bir örgütlenme, bu sol yönelimin partizanlarını onun içinde bir araya getirmekten ve onları muhaliflerine karşı konumlandırmaktan başka hangi yolla sola yöneltilebilir? Kuomintang şüphesiz buna itiraz edecektir. Onuncu Parti Kongremizin hiziplere karşı kararına atıfta bulunmaya başlamaları pek mümkündür. Tek parti diktatörlüğü sorunda böylesi bir maskaralığa zaten şahit olduk. Kuomintangdaki sağ kanat, örnek olarak SBKP'ye atıfta bulunarak, tek parti diktatörlüğünün mutlak gerekliliğinde ısrar ediyor. Benzer bir şekilde, devrimci diktatörlüğü uygulayan tek bir partinin kendi bağrında hizipleri hoş karşılayamayacağına da ısrar edeceklerdir. Ama bu sadece, Kuomintang aracılığıyla iktidarı ele alan milliyetçi kampın sağ kanadının, bu yolla işçi sınıfının bağımsız partisini yasaklamaya ve küçük-burjuvazinin radikal unsurlarını bizzat parti içerisinde Kuomintang önderliği üzerinde gerçek bir etki sağlamanın tüm olanaklarından mahrum bırakmaya çalıştığını gösterir. Yukarıda analiz ettiğimiz makalenin yazarı, Kuomintang'ın burjuva kanadıyla buluşabilmek için tüm bu sorunlarda burnunun dikine gidiyor.

Çok açık bir şekilde anlamalıyız ki, Çin burjuvazisi hâlâ kendisini Rus devriminin otoritesiyle örtmeye çabalamakta ve özellikle proletaryaya karşı kendi diktatörlüğünü güçlendirmek amacıyla Çin proletaryasının gelecekteki diktatörlüğünün biçimlerinden aşırımlar yapmaktadır. Tam da bu nedenle, Çin devriminin içinden geçtiği aşamanın belirlenmesinde hiçbir muğlaklığa müsaade etmemek bugün son derece önemlidir. O bir sosyalist değil burjuva-demokratik devrim sorunudur. Ve bu sonuncusu çerçevesinde iki yöntem arasındaki mücadele sorunudur: işçi-köylü karşısında burjuva-uzlaşmacıları. Bugün, ulusal demokratik devrimin sosyalist devrim katına yükselebileceği koşullar ve tarz hususunda, bunun bir kesintiye mi yoksa kesinti olmaksızın mı gerçekleşeceği ve bu kesintinin uzun mu yoksa kısa mı olacağı hususunda ancak spekülasyon yapılabilir. Olayların gelişimi gerekli açıklığı sağlayacaktır. Ama bugünkü devrimin burjuva karakteri sorununu, kapitalist olmayan bir gelişim hakkında genel fikirlerle lekelemek Komünist Partiyi şaşırtmak ve proletaryayı silahsızlandırmaktır. Umarız, Uluslararası Merkez Kontrol Komisyonunun Çin komünistlerini, Kuomintang içerisinde bir sol hizip inşa etme girişiminden sorumlu tuttuğunu görecektir kadar yaşamayız.

Proletaryanın sınıf çıkarları açısından -ve bunları temel kriterimiz olarak ele alırız- burjuva devriminin görevi, burjuvaziye karşı mücadelelerinde işçiler için azami özgürlüğünün güvence altına alınmasıdır. Bu bakış açısından, ne diğer partilere ne de kendi içerisinde hiziplere izin vermeyen tek bir merkezi parti hususunda Kuomintang liderlerinin felsefesi, proletaryaya düşman bir felsefe, gelecekteki Çin faşizminin ideolojik temellerini döşeyen karşı-devrimci bir felsefedir. Çin KP'sinin Kuomintang'dan çekilmesinin işbirliğinin bozulması anlamına geleceğini söylemek saçmalaktır. Bu, işbirliğinin değil, uşaklığın ortadan kaldırılmasıdır. Politik işbirliği, taraflar arasındaki eşitliği ve aralarındaki bir mutabakatı ön gerektirir. Çin'deki durum bu değildir. Proletarya küçük-burjuvaziyle bir mutabakat içerisine girmiyor tersine onun liderliğine örtülü bir biçim altında, bu teslimiyeti oluşturan örgütsel bir örtüyle boyun eğiyor. Bugünkü şekliyle Kuomintang, proletarya ve burjuvazi arasındaki "eşitsiz bir anlaşma"nın cisimleşmesidir. Nasıl bir bütün olarak Çin devrimi emperyalist güçlerle eşitsiz anlaşmaların yürürlükten kaldırılmasını talep ediyorsa, Çin proletaryası da kendi burjuvazisiyle bu eşitsiz anlaşmayı öyle tasfiye etmelidir.

Çinli işçilere sovyetlerin oluşturulması çağrısında bulunmak gerekiyor. Hong Kong proletaryası genel grev sırasında, yapısı ve işlevleriyle işçi sovyetlerinin temel modeline çok yakın bir örgüt oluşturdu. Bu deneyim temel alınarak daha ileri gidilmelidir. Şanghay proletaryası zaten paha biçilmez bir mücadele deneyimine sahiptir ve tüm Çin'e örnek oluşturacak ve böylelikle de tüm gerçekten devrimci örgütler için bir çekim merkezi haline gelecek işçi delegeleri sovyetlerini yaratmaya bütünüyle muktedirdir.

New International (New York), Mart ve Nisan 1938'den.

Çin'de Sovyet Sloganı Üzerine

16 Nisan 1927

Sevgili yoldaşlar,

Dün, Çin sorununun tartışılması sırasında, Yoldaş Stalin'in, Yoldaş Zinovyev ve benim Çin devriminin sorunları konusundaki politikamızın temel yanlışlarına dair eleştirilerimize karşı esas yaniti şu sözleri yinelemek oldu: "Zinovyev neden söylemedi?", "Troçki neden yazmadı?" Burada, bu sorun hakkında neler yazıp söylediğimize geri dönmeye kalkmayacağım. Hiç kuşku yok ki, eğer öneri ve öğütlerimiz daha önyargısız ve daha az düşmanlıkla dikkate alınmış ve zamanında daha ciddi düşünülmüş olsaydı, en önemli hatalardan kaçınmış olabilirdik.

Son zamanlardaki temel sorunların, Merkez Komite üyelerinin katılmadığı Politbüro'nun kapalı plenumlarında karara bağlandığı gerçeği üzerinde uzun boylu durmayacağım. Bu mektubun amacı, geçmişte olan biteni hatırlatmak değil, bugünün ve geleceğin temel sorununu ortaya koymaktır: Çin'de sovyetler sorunu. Yoldaş Stalin, Çinli işçi ve ezilen kitlelere genel olarak sovyetleri kurmaları çağrısına karşı çıkmıştır. Ne var ki bu sorun Çin devriminin ilerleyişi açısından belirleyici bir öneme sahiptir. Sovyetler olmaksızın tüm Çin devrimi Çin burjuvazisinin üst katmanlarına ve onlar aracılığıyla da emperyalistlere hizmet edecektir.

Plenum bu temel sorunu ele almadı. Ne var ki, sorun gittikçe ağırlaşıyor. Bu sorun daha fazla ertelenemez, çünkü Çin devriminin tüm kaderi sovyetlerin oluşumu sorununa bağlıdır. Bu sorunu burada öne çıkarmamın nedeni de budur.

Yoldaş Stalin'in mantığı şudur: "sovyetler iktidar mücadelesinin başlıca organlarıdır; sovyet çağrısında bulunmak gerçekte proletarya diktatörlüğünü, Çin Ekimini müjdemektir." Peki o zaman 1905'te neden sovyetlerimiz vardı? "Çarlığa karşı mücadele ediyorduk" diye yanıtlar Stalin. "Çin'de çarlığa karşı bir mücadele yoktur. Doğrudan doğruya bir Ekim için başı çekmediğimize göre sovyetlerin oluşturulması çağrısında bulunmamalıyız."

Tüm bu mantık, teorik olarak Lenin'in aydınlattığı tüm devrim deneyimimizin anlamını o kadar bariz biçimde çarpıtmaktadır ki, kendi kulaklarımla işitmeseydim ciddi ve sorumluluk sahibi bir devrimcinin böyle şeyler söyleyebileceğine asla inanamazdım.

Sorunu kısaca çözümlemeye çalışalım.

1. Çara karşı, henüz proletarya diktatörlüğü için bir mücadele yürütmezken sovyetleri oluşturmak kabul edilebilir bir şeydi. O halde neden, proletarya diktatörlüğünün kurulmasını acil bir görev olarak ortaya koymaksızın, sovyetler aracılığıyla, Çinli militaristler, kompradorlar, toprak ağaları ve yabancı emperyalistler bloğuna karşı bir savaşım yürütmek kabul edilemez olsun? Neden?

Eğer insan Stalin'in geçmişte (ve belki de hâlâ?) düşündüğü gibi, Çin'in birliğinin, Kuomintang aracılığıyla Komünist Partiyi kendisine tâbi kılmış, KP'yi en temel bağımsızlığından (bir basına sahip olmaktan bile!) mahrum etmiş ve ele geçirilen bölgeleri gerici bürokrasi aracılığıyla yönetmiş olan burjuva Kuomintang önderliğince sağlanması gerektiğini düşünüyorsa, eğer ulusal devrim bu demekse, o zaman şüphesiz sovyetlere yer yoktur. Ne var ki, eğer burjuva Kuomintang önderliğinin, yalnızca sağ kanadın değil sol merkezçilerin de demokratik milliyetçi devrimi sonuna ve hatta yarı yola kadar götürmekten aciz olduğu ve emperyalistlerle bir uzlaşmaya varmaktan geri kalmayacağı görülürse; eğer bu anlaşılırsa, bu önderliği değiştirmeye erkenden hazırlanmak gerektiği ve dahası bugün bunun daha da zorunlu olduğu anlaşılır. Değiştirmek, yalnızca ve basitçe Çan Kay-şek'i, biraz daha su katılmış haliyle aynı eski hamurdan olduğu ortaya çıkacak olan Wang Çing-wei ile değiştirmek anlamına gelmez. Sorun yüzleri değiştirerek çözülmez. Değişiklik işçilerin, küçük-burjuvaların, köylülerin ve ordudaki asker kitlelerinin lafta değil gerçek ve pratik desteğine dayanan devrimci bir hükümeti hazırlamak anlamına gelir. Bu ancak, bağımsızlığa ve yaşam koşullarında bir değişikliğe vb. duydukları özlemle birlikte uyanan kitlelerin ve devrimci koşulların gereklerini karşılayacak türden bir örgütü kitlelere sağlamakla başarılabilir. Bu örgüt sovyettir.

2. Stalin, ilkin burjuvazinin devrim için örgütlenmemiş kitlelerin desteğiyle (ki örgütlenmiş olsalar onu desteklemeye başlamazlardı) emperyalizme karşı mücadeleyi tamamlamak zorunda olduğunu ve ancak o zaman sovyetler için hazırlıklara başlayacağımızı hayal ediyor. Bu düşünce iliklerine kadar yanlıştır! Tüm mesele, emperyalizme ve Çin gericiliğine karşı mücadelenin nasıl yürütüleceği ve bu mücadelede kimin önder rolünü oynayacağıdır. Demokratik işçi-köylü diktatörlüğüne doğru ilerlemek ancak emperyalizme karşı uzun ve sürekli bir mücadele temelinde; ancak işçiler ve köylüler üzerinde etki kazanmak amacıyla ulusal-liberal burjuvaziye karşı bir mücadele temelinde; ancak sırf emperyalizme değil Çin burjuvazisine de karşı işçi ve köylülerin bir kitle örgütü temelinde mümkündür. Bu örgütün alabileceği yegâne biçim sovyetlerdir.

3. “Sovyetler ordunun gerisinde örgütlenmemeli” diyor Stalin. Bu, generallerin bakış açısıdır bizim değil. Generaller, sendikaların da ordunun gerisinde örgütlenmemesi gerektiğini savunurlar. Ama biz biliyoruz ki hem sovyetler hem de sendikalar geride devrimci orduya mükemmel bir yardımcıdır. “Ama sovyetlerin ayaklanma organları olduğunu anlamıyor musunuz” diye yanıtlıyor Stalin. “Bu sizin ordunun gerisinde bir ayaklanma örgütlemeye ve iktidarı ele geçirmeye niyetlendiğiniz anlamına gelir.” Bu sorunun yanlış ve karikatürleştirilmiş bir formülasyonudur! Sovyetlerin iktidar mücadelesinin organları olduğu doğrudur. Ama hiç de böyle doğmazlar; bu doğrultuda gelişirler. Fakat yalnızca mücadele deneyimi sayesinde diktatörlüğün (bu durumda demokratik diktatörlüğün) organları rolü için olgunlaşabilirler. Demokratik işçi ve köylü diktatörlüğü için çalışmaya cidden niyetimiz varsa, sovyetler, gelişmek ve açığa çıkan olaylara -askeri olanlar da dahil- müdahale etmek için zamana ihtiyaç duyacaktır, böylece sovyetler sağlam bir yapıya kavuşmuş, deneyim kazanmış hale gelebilir ve ardından iktidar için ileri atılabilir.

“Ama, biliyorsunuz ki, [KMT] merkezi sovyetlere izin vermeyecektir.” Bu bakış açısıyla hiç bir ortak noktamız yok. Merkezin neye izin verdiği ya da vermediği güçler dengesine bağlı olacaktır. Bu denge proletaryanın tarafına kaydırılmalıdır. Ayağa kalkmış ama örgütsüz kitleler Kuomintang üst katmanlarının politik örgütünün önderliğini izlerken, kaçınılmaz olarak büyük burjuvazi ve generallere proletarya karşısında bir üstünlük sağlıyorlar. Çin’in henüz kendi Ekimine ulaşmadığını ileri sürmek ve bu nedenle kitlelerin daginiklik durumunu muhafaza etmek, gerçekte burjuvaziyi ve onun merkezini güçlendirirken kendi ellerimizle proletaryayı zayıflatmak ve sonra da bu merkezin ordunun berisinde sovyetlere izin vermeyeceğini bahane etmek anlamına gelir.

4. Peki işçiler neden yalnızca Kuomintang’a katılamıyorlar? Sahiden Kuomintang yeterli bir örgüt değil midir? Sorunu bu şekilde ortaya koymak için insanın yaptığımız ve öğrendiğimiz herşeyi tamamen unutmuş olması gerekir. Kuomintang, bayrağının popülarlığına rağmen, en üst katmanlar tarafından sınıksız kontrol edilen bir parti örgütüdür. Yüz binlerce ve hatta milyonlarca işçi ve köylünün devrim sırasında bir parti örgütüne katılacakları gerçekten düşünülebilir mi? Nerede ve ne zaman böyle bir şey yaşandı? Gerçekte, sovyetin önemi burada yatmaktadır ki, sovyetler, parti için hiçbir şekilde olgunlaşmamış ve birkaç yıl boyunca da olgunlaşamayacak olan kitle kesimlerini derhal kendilerine çekerler. Kuomintang’ın sovyetlerin yerine ikame edilebilecek bir şey olduğunu açıklamak, katlanılmaz bir safsatayla uğraşmak demektir. Kuomintang 300.000 üyeye sahip. Şu anda bu 300.000 (eğer bu sayı abartılı değilse) daginik durumdadır. Ancak şimdilerde Kuomintang seçimlerinin gerekliliğinden bahsediliyor, yani parti üyelerinin oylarıyla önderlik organlarının seçiminden bahsediliyor; söylemeye gerek yok ki, milyonlarca kitlenin Kuomintang üyelerini seçmesinden söz edilmiyor. Gerçek şu ki, Kuomintang’ı sovyetlerle eşitleyen böylesi bir safsatacılığa başvurmak zorunda kalmak, sovyetlerin kapıyı çaldığını ve sovyetlerin bu bir Ekim mi yoksa değil mi şeklindeki doktriner şemalarla bir tarafa kaldırılıp atılamayacağını gösterir.

5. Ama sovyetlerin oluşumu “erken doğmuş bir ayaklanmaya” yol açmayacak mıdır? Kitleler kendi devrimci iradelerini somutlayan, sözü dinlenir bir örgütten mahrum kaldığında erken doğmuş ayaklanmalar çok daha kolay ve çok daha sıklıkla patlak verirler. Yani büyük devrimci merkezlerde sovyetlerin olmayışı, sınıf mücadelesinin örgütsüz durumu ve doğru bir politik önderlik eksikliğinin bir sonucu olarak kaotik, erken doğmuş ve hedefsiz patlamalara yol açacaktır. Zaten çoktan beri yaşanmakta olan durum da budur. Her devrimci deneyim bunu doğrulamaktadır.

6. Sovyetler ne yapacaklar? Yapacakları ilk ve en acil şey, işçilere bir örgüt sağlamak ve onlara askerlerle kardeşleşmelerini örgütlemekte yardımcı olmaktır. Bir sanayi kentinin ya da bölgesinin işçi delegeleri sovyetinin ilk görevi kendi saflarına asker delegelerini, garnizon temsilcilerini çekmek olmalıdır. Bu, Kuomintang’ın üst katmanlarının ve diğer süprüntülerin Bonapartist ve faşist girişimlerine karşı ciddi bir güvence elde etmenin en kesin -ya da daha doğrusu biricik- yoludur. İşçi ve asker delegeleri sovyetlerini örgütlemekteki başarısızlık, askerlerin Çan Kay-şek’in kurşun askerlerine dönüşmesi ve Şanghay’da yaşanan benzer kanlı bir işçi kıyımı için sahneyi hazırlamak anlamına gelecektir.

7. Şehirlerde bu şüphesiz yalnızca işçilerle sınırlandırılmamalıdır. Küçük zanaatkarların, küçük dükkâncıların ve genel olarak kentin ezilen alt tabakalarının sovyetlere çekilmesi zorunludur. Bu işçilerin orduyu devrimci kuşatmasını kolaylaştıracaktır. Yine de eğer bu yapılmazsa, Şanghay’ın ve onunla birlikte devrimin kaderi birkaç aşğılık Bonapartiste bağlı olacaktır.

8. Bu hiçbir şekilde şehirlerle sınırlandırılmamalıdır. Sovyet ağı mümkün olduğunca hızlı bir biçimde, mevcut köylü

birliklerine dayanarak, onların çatısını genişleterek, programlarını geliştirerek ve onları işçi ve askerlerle birleştirerek, büyük sanayi merkezlerinden taşraya yayılmalıdır.

9. Sovyetler ne yapacaklar? Yerel yetkililerle ülkeyi yönetenler arasındaki ilişkiyi öğrenerek ve kitlelere öğretmek yerel gerici bürokrasilere karşı mücadele edecekler. Bu aynı bürokrasilere, militarist çetelere, toprak ağalarına vb. karşı kırsal bölgelerde mücadele edecekler. Böylece Çin birleşinceye kadar (“bir kurucu meclis oluşuncaya kadar”) ertelenemeyecek olan tarım devriminin organları haline gelirler.

10. Komiserler, gerici generallerin altındaki, bu aynı generallerce atanmış, genellikle tamamen dalkavuk iktidarsız figüranlardır. İçinden geçtiğimiz dönemde bir komiserin herhangi bir ağırlığa sahip olmasının yegâne yolu, tamamen politik bir partiye -hele Kuomintang gibi hiçbir ciddi örgütsel yapıya sahip olmayan bir partiye ya da Komünist Parti gibi eli kolu bağlanmış ve üstelik bağımsız bir gazeteden bile mahrum edilmiş bir partiye- dayanmak değil güçlü yerel kitle organlarına dayanmaktır. İşçi, köylü ve asker sovyetlerinin oluşumu Ulusal Devrimci Ordunun gerçekten devrimci bir demokratizasyonu için gerekli zemini döşeyecektir ki aksi takdirde bu ordu kaçınılmaz olarak yerli malı Çin Bonapartizminin bir aracı haline gelecektir.

11. Sovyetler sayesinde güçlerin -doktriner ve yapay değil- gerçek ve sahici bir yeniden gruplaşması meydana gelecektir. Yerli ve yabancı gericiilere karşı bugünkü, gerçek mücadelenin içinde olan ya da içinde olacak olan tüm sınıflar, katmanlar ve tabakalar sovyetlere gireceklerdir. Çeşitli Kuomintang “liderleri”ni dürtükleme, onlara göz yumma, birini diğerinin karşısına koyma ve bunların tüm kombinasyonları yerine, perde arkasındaki tüm bu dalaverelerin, yetersizliklerin ve bugün tümüyle açığa çıkan iktidarsızlığın yerine başka bir şey, çok daha ciddi, gerçek devrimci sınıfsal ayıklama geçirilecektir. Güçlerin saflaşması şu şekilde gerçekleşecektir: sovyetler için ya da ona karşı, yani, devrimin daha yüksek bir aşamaya geçişini hazırlamak için ya da Çin burjuvazisiyle emperyalizm arasında bir uzlaşma için. Eğer sorun bu şekilde ortaya konmuyorsa, demokratik işçi-köylü diktatörlüğü vb.nin tüm olanakları -gelişimin kapitalist olmayan yollarına deginmeye gerek bile yok- Çinli halk kitleleri kokuşmuş milliyetçi liberallerce önderlik edilen bir devrimin kurşun askerleri olarak kalmaya devam ederken sırf bizleri avutan konuşmalar olarak kalacaklardır.

12. Sovyetlerin oluşumuna karşı çıkan şunu söylemelidir: Tüm iktidar Kuomintang’a. Ama Kuomintang, komünistlere “komutam altına girin” diyor, Sun Yat-senciligi eleştirmelerini yasaklıyor ve Rusya’da da tek parti diktatörlüğü olduğuna işaret ederek komünistlerin bir gazetesinin olmasına dahi izin vermiyor. Fakat Kuomintang burjuva devrimindeki bir burjuva partiyken, Rusya’daki tek parti diktatörlüğü, proletarya diktatörlüğünün ve sosyalist devrimin bir ifadesidir. Sovyetler olmaksızın mevcut somut koşullarda, diktatörlük, işçileri silahsızlandırmak, komünistlerin çenesini kapamak, kitleler arasında bir örgütsüzlük durumu ve Çan Kay-şekvari darbeler anlamına gelir.

13. Bu, Kuomintang ile savaş anlamına mı gelir? Saçmalık! Saçmalık! Saçmalık! Buradaki sorun Kuomintang’la işbirliğini çok daha geniş ve çok daha derin bir temelde -milyonlarca işçi, asker, köylü ve diğerlerinin delege sovyetleri temelinde- örgütlemektir. Şüphesiz, bu işbirliği, Komünist Partinin Kuomintang’ı eleştirmekte tam ve koşulsuz özgürlüğünü ön varsayar ve bu eleştiri özgürlüğü de komünist basın ve komünist örgütlenme özgürlüğünü ön gerektirir.

14. Kuomintang içerisinde tam bir politik bölünme olmadığı sürece, genel olarak tüm Çan Kay-şekçi unsurlardan arındırılmadığı sürece, onun içinde ortak bir devrimci faaliyet söz konusu olamaz. Kuomintang içerisindeki farklılaşma, temizlenme ve çelikleşme, başka herşeyden fazla sovyetler sorunu üzerinde çok daha kolay ve çok daha keskin bir şekilde ilerleyecektir. Eski Kuomintang’ın sovyetleri destekleyen ve sovyetlere katılan kesimiyle, yani gerçek kitlelerle gerçek temasa geçen kesimiyle el ele çalışacağız. Şüphesiz devrimci bir Kuomintang’la el ele çalışırken, bu müttefikimize karşı gözümüzü dört açacağız ve onun kararsızlığını, geri adımlarını ve hatalarını ve söylemeye gerek yok ki olası ihanetini açıkça eleştireceğiz. Bu şekilde, Kuomintang’la en sıkı işbirliği temelinde, Komünist Partinin etkisini sovyetler üzerinde ve sovyetler aracılığıyla daha da genişletmeye çabalayacağız.

15. Ama sovyetler belirsiz bir süre boyunca ikili iktidar anlamına gelmez mi? Bir tarafta ulusal devrimci hükümet (eğer baştan aşağı yeniden örgütlendiğinde durumunu korur ve bir düzelmeye gösterirse) ve diğer tarafta da sovyetler. Evet, bu ikili iktidar ya da ikili iktidarın unsurları anlamına gelir. “Ama biz ikili iktidara karşıydık.” Biz, bir proleter parti olarak iktidarı kendimiz fethetmeye çabaladığımız sürece bir ikili iktidar rejimine karşıydık. Sovyetler burjuvazinin diktatörlüğe ilişkin her hak iddiasını sınırladığı sürece Geçici Hükümet varken ikili iktidardan, yani bir

sovyet sisteminden yanaydık. Şubat devrimi sırasında ikili iktidar yeni devrimci olanaklar içerdiği ölçüde ilericiydi. Ama bu ilericilik ancak geçici olabilirdi. Çelişkinin çıkış yolu proletarya diktatörlüğüydü. İkili iktidar bizde yalnızca sekiz ay sürdü. Çin’de bu geçiş rejimi belli koşullar altında çok daha uzun sürebilir ve ülkenin çeşitli kesimlerinde farklılık gösterebilir. Sovyetler çağrısında bulunmak ve sovyetleri örgütlemeye başlamak gerçekte Çin’e ikili iktidar unsurlarını sokmaya başlamak anlamına gelir. Bu hem gerekli hem de yararlıdır. Yalnızca bu bile proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü için daha ileri olanaklar yaratacaktır. Bu olmaksızın, bu diktatörlük hakkındaki tüm konuşmalar, Çin halk kitlelerinin hiçbir şey anlamadığı bir gevezelikten başka bir şey değildir.

16. Burada, henüz gündemde olmadığı için, çok önemli bir sorunu, geleceğin işçi-köylü diktatörlüğünün proletarya diktatörlüğüne ve doğrudan doğruya sosyalist bir devrime doğru gelişiminin yolları ve gelecekteki olanakları sorununu değerlendirmeyeceğim. Böylesi bir perspektifin olduğu ve bir gerçeklik haline gelmek için her türlü şansa sahip olduğu -Batıdaki proleter devriminin elverişli bir gelişim temposunda olması durumunda- her Marksist için apaçıktır. Bu tartışılabilir ve tartışılmalıdır. Ama bu perspektif, silahlı burjuva hainlerin kontrolü ellerine geçirdikleri bugünkü durumun filozofça bir telâfisine dönüştürülmemelidir. Bugünün temel ve hayati görevi bir sonraki aşamaya, sonraki olanak ve olasılıkları ortaya çıkaracak aşamaya hazırlanmaktır.

17. Çin devriminin bu aşamada ulusal-demokratik, yani burjuva olduğu hepimiz için temel ilkedir. Ne var ki bizim politikalarımız basitçe bir burjuva etiketi taşıyan devrimden değil, bu devrim içinde sınıf ilişkilerinin güncel gelişiminden çıkar. Yoldaş Martinov çok açıkça ve üstünü örtmeden, devrimin burjuva ama anti-emperyalist olmasından dolayı, çıkarları emperyalizmi alt etmek olan Çin burjuva kesimlerinin devrimden yan çizemeyecekleri şeklindeki eski Menşevik kavrayışla hareket ediyor. Çan Kay-şek, emperyalistlerle bir anlaşma yapmakla ve Şanghay proletaryasını ezip geçmekle Martinov’a bu konuda bir yanıt verdi. Yoldaş Stalin’in yolunu şaşırdığı yer tam da burasıdır, çünkü devrimi genel olarak proleter değil burjuva diye tanımlaması, sovyetlerin gerekli olmadığı sonucuna götürmektedir. Stalin, sınıf mücadelesinin gerçek gidişatını bir sınıflar tarifesıyla değiştirmek istiyor. Ama bu tarife, devrimi bir burjuva devrim olarak tanımlayan biçimsellikten türetilmektedir. Bütünüyle yanlış olan bu tutum Lenin’in öğrettiği herşeyle çelişmektedir.

L. Troçki

Çin Devrimi ve Yoldaş Stalin’in Tezleri

7 Mayıs 1927

“Çin Devriminin Sorunları” başlığını taşıyan Yoldaş Stalin’in tezleri 21 Nisan 1927’de, Merkez Komitenin[*] genel plenumunun kapanışından birkaç gün sonra Pravda’da yayınlandı. Bu tezler plenuma hiçbir şekilde sunulmadı ve (plenumun tüm üyeleri Moskova’da olmasına rağmen) plenumda asla tartışılmadı.

Dahası, Yoldaş Stalin’in tezleri, o kadar yanlıştır, sorunu o derece baş aşağı çevirmektedir, kuyrukçuluk ruhuyla öyle doludur, bugüne dek yapılan yanlışları devam ettirmeye öyle meyillidir ki, bu tezler hakkında suskun kalmak açık bir suç olurdu.

Çin Olaylarının Dersleri Çıkarılmalıdır

1. Çin devriminin teorik ve taktik sorunlarının açık tartışmasının yasaklanması, son yıllarda, bu tür bir tartışmanın SSCB’nin düşmanlarını sevindireceği olgusuyla motive oluyordu. Doğal olarak, yeri geldiğinde doğrudan “olgu” ve “belge” icat etmekten çekinmeyen düşmanın ele geçirebileceği olguların açık edilmesine izin verilemez. Ama böyle bir tartışmaya hiç gerek yoktur. Bu, yalnızca, Çin devriminin itici güçlerinin belirlenmesi ve politik yöneliminin kestirimi sorunudur. Diğer bir deyişle, Yoldaş Stalin’in tezlerinin adandığı aynı sorunların tartışılması sorunudur. Eğer bu tezler yayınlanabiliyorsa, neden onların bir eleştirisi de yayınlanamamış?

Çin devriminin problemlerini tartışmanın devletimizin çıkarlarını zedeleyebileceğini ileri sürmek eşi benzeri olmayan bir yanlıştır. Eğer durum bu olsaydı, yalnızca Sovyetler Birliği Komünist Partisi değil, Çin partisi de dahil Komünist Enternasyonal’in diğer tüm partileri de herhangi bir tartışmadan kaçınmak zorunda olurdu. Fakat Çin devriminin çıkarları kadar dünyadaki tüm Komünist partilerin eğitiminin çıkarları da, Çin devriminin tüm problemlerinin, özellikle ihtilâflı konularda, açık, enerjik, ayrıntılı bir tartışmasını gerektirir. Komünist Enternasyonal’in çıkarlarının, SSCB’nin devlet çıkarlarıyla çeliştiği doğru değildir. Yanlışların tartışılmasından feragat edilmesi, işçi devletinin çıkarlarının değil, yanlış bir “aygıtımsı” tarafından, Çin devrimine yönelik olduğu

kadar SSCB'nin çıkarlarına da yönelik bürokratik tutum tarafından dayatılıyor.

2. Çin devriminin Nisan yenilgisi, sadece oportünist çizginin bir yenilgisi değil, önderliğin bürokratik yöntemlerinin de yenilgisidir. Bu yöntemler sayesinde parti her kararla tamamlanmış bir gerçek olarak karşı karşıya geldi: karar, diye açıklandı, olgular iptalini gerektirinceye kadar eleştirileri haklı göstermez, ancak ondan sonra bu kararın yerine otomatikman, yani partiden gizli bir başka karar geçirilir, genellikle daha hatalı bir başka karar, tıpkı Stalin'in şu anki tezleri gibi. Kendi başına, devrimci bir partinin gelişimiyle bağdaşmaz olan bu tür bir yöntem, yenilgilerin ve yanlışların deneyiminden bağımsız bir şekilde öğrenebilecek ve öğrenmesi gereken genç partiler için özellikle büyük bir engel haline gelir.

Yoldaş Stalin'in tezleri yayınlandı. En azından bu tezler çerçevesinde, Çin devriminin sorunları, her açıdan ve açık bir şekilde tartışılabilir ve tartışılmalıdır.

Emperyalizmin Boyunduruğu ve Sınıf Mücadelesi

3. Çin devriminin özgünlüğü, örneğin bizim 1905 devrimimizle karşılaştırıldığında, herşeyden önce Çin'in yarı-sömürge konumunda yatmaktadır. Çin'in iç yaşamı üzerinde emperyalizmin güçlü basıncını ihmal etmiş bir politika toptan yanlış olurdu. Ancak soyut bir ulusal baskı kavramından, bunun sinifsal yansima ve kirlimalari olmaksizin, hareket eden bir politika da daha az yanlış olmazdı. Tıpkı genel olarak bütün önderlik çizgisinininki gibi Yoldaş Stalin'in tezlerindeki yanlışların da temel kaynağı, emperyalizmin rolünün ve Çin'deki sınıf ilişkileri üzerindeki etkisinin yanlış kavranılışıdır.

Emperyalist boyunduruğun, “dört sınıf bloğu” politikasının bir gerekçesi olarak hizmet edeceği varsayılıyor. Emperyalizmin boyunduruğu, iddiaya göre Çin'deki “tüm” (!) sınıfların Kanton hükümetine “aynı şekilde bütün Çin'in ulusal hükümeti” gözüyle bakmalarına yol açmaktadır (!) (Yoldaş Kalinin'in konuşması, Izvestia, 6 Mart 1927). Özü itibarıyla bu, emperyalist baskıdan ötürü Çin'de sınıf mücadelesi yasalarının mevcut olmadığını ileri süren sağ Kuomintang'ın adamı Tai Çi-tao'nun konumudur.

Çin ezilen yarı-sömürge bir ülkedir. Çin'in üretici güçlerinin gelişimi -ki kapitalist biçimlerde ilerlemektedir- emperyalist boyunduruktan kurtulmayı gerektiriyor. Çin'in ulusal bağımsızlık savaşı ilerici bir savaştır, çünkü bu savaş bizzat Çin'in ekonomik ve kültürel gelişiminin gerekliliklerinden kaynaklandığı kadar, Britanya proleteryaşının ve bütün dünya proleteryaşının devrimci gelişimini de kolaylaştırmaktadır.

Fakat bu hiçbir şekilde, emperyalist boyunduruğun mekanik bir boyunduruk, Çin'in “tüm” sınıflarına “aynı” şekilde boyun egdiren bir boyunduruk olduğu anlamına gelmez. Çin yaşamındaki yabancı sermayenin güçlü rolü, Çin burjuvazisinin, bürokrasisinin ve askeriyesinin çok güçlü kesimlerinin kendi kaderlerini emperyalizmininkiyle birleştirmesine yol açtı. Bu bağ olmaksizin, sözde militaristlerin modern Çin'in yaşamındaki muazzam rolü tasavvur edilemez.

Çin'deki yabancı sermayenin ekonomik ve politik acentası olan sözde komprador burjuvazi ile sözde ulusal burjuvazi arasında bir uçurumun olduğuna inanmak çok daha esaslı bir saflık olacaktır. Hayır, bu iki kesim, burjuvazinin, işçi ve köylü kitlelerine durduğu yakınlıkla karşılaştırılamayacak kadar birbirlerine yakın durmaktadırlar. Ulusal savaşa bir iç frenleyici olarak katılan burjuvazi, işçi ve köylü kitlelerine büyüyen bir düşmanlıkla bakmakta ve emperyalizmle bir uzlaşmaya varmaya daima hazır bir hale gelmektedir.

Kuomintang ve onun önderliğine yerleşen ulusal burjuvazi, özü itibarıyla, emperyalizmin ve kompradorların bir aracı olageldi. Ulusal savaş kampında durabilmesi yalnızca işçi ve köylü kitlelerin zayıflığı, sınıf mücadelesinin gelişmemesi, Çin Komünist Partisinin bağımsız olmayışı ve burjuvazinin elindeki Kuomintang'ın uysallığı nedeniyle.

Emperyalizmin mekanik olarak Çin'in tüm sınıflarını dışarıdan kaynaştırdığını düşünmek devasa bir yanıltır. Bu, Çin Kadetlerinin, Tai Çi-tao'nun duruşudur, hiçbir surette bizimki değil. Emperyalizme karşı devrimci mücadele sınıfların politik farklılaşmasını zayıflatmaz bilakis güçlendirir. Emperyalizm Çin'in iç ilişkilerinde hayli kuvvetli bir güçtür. Bu gücün temel kaynağı, Sari Nehrin sularındaki savaş gemileri değil -onlar yalnızca yardımcıdırlar- yabancı sermaye ile yerli burjuvazi arasındaki ekonomik ve politik bağdır. Emperyalizme karşı mücadele, tam da onun ekonomik ve askeri gücünden dolayı, Çin halkının en derinlerindeki kuvvetlerinin güçlü bir kullanımını gerektirir. Gerçekten de, işçileri ve köylüleri emperyalizme karşı harekete geçirmek ancak onların temel ve en esaslı

yaşamsal çıkarlarının, ülkenin kurtuluşu hedefiyle bağlantısını kurmakla mümkündür.

Küçük ya da büyük bir işçi grevi, bir toprak isyanı, kent ve taşradaki ezilen kesimlerin tefecilere, bürokratlara, yerel askeri valilere karşı ayaklanması, halk yığınlarını harekete geçiren, onları kaynaştıran, eğiten, çelikleşiren herşey, Çin halkının devrimci ve toplumsal kurtuluşuna giden yolda atılmış gerçek bir adımdır. Bunlar olmaksızın, sağcı, yarı-sağcı ya da yarı-solcu generallerin askeri başarıları veya yenilgileri, denizdeki köpükler olarak kalacaktır. Ancak sömürülen ve ezilen emekçi kitlelerini onların ayaklarına götürecek herşey, ulusal burjuvaziye emperyalistlerle açık bir blok yapmaya kaçınılmaz olarak itecektir. Burjuvazi ile işçi ve köylü kitleleri arasındaki sınıf mücadelesi, emperyalist baskı tarafından zayıflatılmaz, bilâkis her ciddi çatışmada kanlı bir iç savaş noktasına dek keskinleştirilir. Çin burjuvazisi her zaman, kendisine işçi ve köylülere karşı para, mal ve mermiyle daima yardım edecek olan emperyalizmde, arkasındaki sağlam muhafızı bulmuştur.

Çin'in kurtuluşunun sınıf mücadelesinin ilimlilaştırılmasıyla, grevlerin ve toprak isyanlarının frenlenmesiyle, kitlelerin silahlanmasından vazgeçilmesiyle sağlanabileceğini, yalnızca, Çin'in özgürlüğünü kitlelerin iyi tavırlarından dolayı bir emperyalist cömertlik şeklinde elde etmeyi kalplerinden geçiren acınası filistenler ve çanak yalayıcılar düşünebilirler. Yoldaş Martinov, grevlerin ve kırsal kesimdeki mücadelenin yerine, hükümetin hakemliği aracılığıyla sorunların çözümünün geçirilmesini ileri sürdüğünde, Tai Çi-tao'dan, Çan Kay-şek'in politikasının bu felsefi esinleyicisinden bir farkı kalmaz.

Demokratik Devrim mi, Sosyalist Devrim mi?

4. Muhalefete, akla aykırı bir iddia atfediliyor; Çin bugün proletaryanın sosyalist diktatörlüğünün arifesindedir. Bu "eleştiri"de orijinal olan hiçbir şey yok. 1905 arifesinde ve sonrasında, Menşevikler sıkça, Lenin'in taktığının, ancak Rusya sosyalist bir devrimin doğrudan arifesinde olsaydı doğru olacağını ilân ediyorlardı. Ne var ki Lenin, onlara şunu açıklıyordu: uygun koşullarda bu taktik sosyalist bir devrime büyümeye başlayacak olan demokratik devrimin radikal bir zaferine giden tek yoldur.

Çin'in gelişiminin "kapitalist olmayan" yolu sorunu Lenin tarafından belli koşullara bağlı olarak ortaya konmuştu. Tıpkı bizim gibi, Lenin için de, Çin devriminin, kendi güçlerine bırakıldığında, yani, SSCB'nin muzaffer proletaryasının ve tüm ileri ülkelerin işçi sınıfının doğrudan desteği olmadığında, yalnızca, işçi hareketi açısından daha elverişli koşulları beraberinde getiren, ülkenin kapitalist gelişiminin en geniş olanaklarının ele geçirilmesiyle sonlanabileceği için ABC'siydi ve ABC'sidir.

5. Çin proletaryasının bağımsız bir partiye ihtiyacı olup olmadığı; bu partinin Kuomintang ile bir bloğu gereksinip gereksinmediği ya da kendisini ona tâbi kılmasının zorunlu olup olmadığı; sovyetlerin zorunlu olup olmadığı vb. gibi sorunların Çin devriminin daha ileri aşamalarının gidişat ve temposunu nasıl kavradığımıza bağlı olarak çözülmesi gerektiği iddiası da, daha az temel bir yanlış değildir. Çin'in, kurucu meclis ile başlayan görece uzun bir parlamentarizm aşamasından geçmek zorunda kalması bütünüyle olasıdır. Bu talep, Komünist Partinin bayragında yazılıdır. Eger burjuva-demokratik devrim, yakın bir gelecekte sosyalist bir devrime büyümezse, o zaman her halükârda işçi ve köylü sovyetleri belirli bir aşamada sahneden çekilecekler ve burjuva rejimine teslim olacaklardır, bu sonuncusu da dünya devriminin ilerleyişine bağlı olarak sırası geldiğinde, yeni bir tarihsel aşamada proletarya diktatörlüğüne teslim olacaktır.

6. Fakat herşeyden önce, kapitalist yolun kaçınılmazlığı hiçbir biçimde kanıtlanmamıştır; ve ikincisi, -bu argüman bizim için bugün çok daha uygun zamanlıdır- burjuva görevler çeşitli biçimlerde çözülebilirler. Kurucu meclis sloganı, eğer birisi bunu kimin, hangi programla toplayacağını eklemiyorsa, boş bir soyutlama, çoğunlukla da basit bir şarlatanlık haline gelir. Çan Kay-şek, tıpkı bugün bize karşı kendi "işçi ve köylü programı"nı öne sürdüğü gibi, kurucu meclis sloganını yarın bile bize karşı öne çıkarabilir. Biz, Çan Kay-şek tarafından değil, işçi ve köylü sovyetlerinin yürütme komitesi tarafından toplanan bir kurucu meclis istiyoruz. Bu, yegâne ciddi ve emin yoldur.

7. Yoldaş Buharin'in, "Çin ekonomisindeki feodalizm kalıntıları"nın güya baskın rolüne atıfta bulunarak oportünist ve uzlaşmacı çizgiyi haklı çıkarma gayretinin esasen iler tutar yanı yoktur. Yoldaş Buharin'in Çin ekonomisi değerlendirmesi, skolastik tanımlamalara değil ekonomik bir analize dayansaydı bile, "feodalizmin kalıntıları", Nisan darbesini bu denli açıkça kolaylaştıran politikayı haklı çıkarmayı beceremezdi.

Çin devrimi ilkesel olarak ulusal-burjuva bir karakterdedir, çünkü Çin kapitalizminin üretici güçlerinin gelişimi, hükümet gümrüklerine ve emperyalist ülkelere bağımlılığa çarpmaktadır. Çin sanayinin gelişiminin engellenmesi ve

iç pazarın kısılması, tarımda en geri üretim biçimlerinin, sömürünün en asalak biçimlerinin, zulüm ve zorbalığın en barbar biçimlerinin, nüfus fazlasındaki büyümenin korunmasını ve yeniden doğmasını olduğu kadar, yoksulluğun ve köleliğin her çeşidinin sürdürülmesini ve ağırlaşmasını da içermektedir.

Tipik “feodal” unsurların Çin ekonomisindeki özgül ağırlığı ne kadar büyük olursa olsun, ancak devrimci bir biçimde ve dolayısıyla burjuvaziyle ittifak halinde değil, ona karşı doğrudan mücadeleyle süpürülüp atılabilir.

Feodal ve kapitalist ilişkilerin birbirine geçmesi ne kadar karmaşık ve dolambaçlıysa, tarım sorunu tepeden yasalar çıkarmakla o ölçüde eksik çözülür, işçiler ve kentlerin yoksul nüfusuyla sıkı bir birlik içindeki köylü kitlelerinin devrimci inisiyatifini o kadar vazgeçilmez olur, büyük toprak sahipleri ve burjuvaziyle ittifaka kasılarak bağlı kalan ve kitle içindeki çalışmasını bu ittifaka tâbi kılan bir politika da o denli yanlış olur. “Dört sınıf bloğu” politikası, yalnızca burjuvazinin emperyalizmle bloğunu hazırlamakla kalmadı, aynı zamanda ekonomi ve hükümette barbarlığın tüm kalıntılarının korunması anlamına geldi.

Özellikle sovyetlere karşı Çin devriminin burjuva karakterini yardıma çağırarak, bizim 1905 ve 1917 Şubatındaki burjuva devrimlerimizin deneyimlerini açıkça reddetmektedir. Bu devrimlerde, acil ve temel hedef otokratik ve feodal rejimin yıkılmasıydı. Bu amaç, işçilerin silahlanmasını ve sovyetlerin oluşturulmasını dışlamadı bilâkis gerektirdi. Lenin’in Şubat devriminden sonra sorunu nasıl ele aldığını bakalım:

Hayir, eger çarlık monarşisine karşı gerçek bir mücadele yürütülecekse, eger özgürlük laflarla, Milyukov ve Kerenski’nin boş bogaz vaatleriyle değil gerçekten güvence altına alınacaksa işçiler yeni hükümeti desteklememeli; hükümet işçileri “desteklemeli”dir! Çünkü özgürlüğün ve çarlığın bütünüyle yıkılmasının biricik güvencesi, proletaryanın silahlanmasında, İşçi Delegeleri Sovyeti’nin rol, önem ve iktidarının gelişmesi ve yaygınlaşmasında, güçlenmesinde yatmaktadır.

Geri kalan herşey sadece lafazanlık ve yalanlardır, liberaller ve radikaller kampının politikacıları saflarındaki kendini kandırmadır, düzenbazlıktır.

İşçilerin silahlanmasına yardım edin ya da en azından engel olmayın, o zaman Rusya’da özgürlük alt edilemeyecek, monarşi restore edilemeyecek ve cumhuriyet güvende olacaktır.

Aksi takdirde Guçkov’lar ve Milyukov’lar monarşiyi restore edecek ve hiçbir şeyi, vaat ettikleri “özgürlükler”den kesinlikle hiç birini yerine getirmeyeceklerdir. Tüm burjuva devrimlerinde tüm burjuva politikacılar vaatlerle halkı “uyutmuş” ve işçileri kandırmışlardır.

Bizimki bir burjuva devrimidir, o nedenle, işçiler burjuvaziye desteklemeli diyor Potresov’lar, Gvozdyov’lar ve Çheidze’ler tıpkı Plehanov’un dün söylediği gibi.[25]

Bizimki bir burjuva devrimidir, diyoruz biz Marksistler, o nedenle işçiler, burjuva politikacılarının adet edindikleri aldatmalara karşı halkın gözünü açmalı, onlara laflara güven duymamayı, tamamıyla kendi güçlerine, kendi örgütlülüklerine, kendi birliklerine ve kendi silahlarına bel bağlamayı öğretmelidirler. [Toplu Eserler, c.27, s.305-6; Pravda’dan (21 Mart 1917)]

Dört sınıfın bloğu üzerine kurnazlık dolu karar ve yorumları kafasından silen Çinli devrimci Lenin’in bu sade sözcüklerinin anlamını sınıksız kavrayacak, yollarını şaşırmadığına emin olacak ve hedefe ulaşacaktır.

Çin Sorununda Martinov Ekolü

8. Çin devriminin resmi liderliği tüm bu zaman zarfında “genel ulusal birleşik cephe” ya da “dört sınıf bloğu” üzerinden yönlendirilegeldi (bakınız, Buharin’in raporu; Komünist Enternasyonal başyazısı, no.11; Stalin’in 5 Nisan 1927’de Moskovalı aktivistlere yaptığı yayınlanmayan konuşma; Martinov’un 10 Nisan tarihli Pravda’daki makalesi; 16 Mart tarihli Pravda’nın baş yazısı; Yoldaş Kalinin’in 6 Mart 1927 tarihli İzvestia’daki konuşması; Yoldaş Rudzutak’ın 9 Mart 1927 tarihli Pravda’daki konuşması; vb. vb.). Mesele bu yönde o denli ileri gitti ki; Çan Kay-şek’in darbesinin arifesinde, Pravda, Muhalefeti teşhir etmek için, devrimci Çin’in burjuva bir hükümet tarafından değil, “dört sınıf bloğunun hükümeti” tarafından yönetilmekte olduğunu ileri sürüyordu.

Çin politikasının sorunlarında Stalin ve Buharin’in tüm hatalarını mantıksal sonuçlarına kadar götürme acınası

cesaretine sahip Martinov felsefesi, bir karşı çıkışın iziyle bile karşılaşmıyor. Ama bu, Marksizmin temel ilkelerin ayaklar altına alınması anlamına gelir. Bu felsefe, Rus ve uluslararası Menşevizmin en kaba özelliklerini, Çin devriminin koşullarına uygulayarak yeniden üretmektedir. Boşuna değil Sotsialistiçeski Vestnik'in son sayısında Menşeviklerin bugünkü lideri Dan şunları yazıyor:

“Prensipte” Bolşevikler de, Çin devriminde ulusal kurtuluş görevinin tamamlanmasına değin “birleşik cephe”yi muhafaza etmekten yanaydılar. 10 Nisanda Martinov, Pravda’da, “sol” Muhalefetçi Radek’e, “dört sınıf bloğu”nun muhafaza edilmesinin zorunluluğunu, işçilerin büyük burjuvaziyle yan yana oturdukları koalisyon hükümetini yıkmakta acele etmemeyi, vaktinden önce ona “sosyalist görevler”i empoze etmemeyi içeren resmi tutumun doğruluğunu en etkili ve -Sosyal Demokrasiye mecburi küfürlere rağmen- tam bir “Menşevik bağlamda” göstermiştir. [No.8, (23 Nisan 1927), s.4]

Bolşevizmin Menşevizme karşı mücadele tarihini -özellikle liberal burjuvaziyle ilişkiler sorununda- bilen herkes, Dan’ın, Martinov ekolünün “akılcı ilkelerine” verdiği muvafakatin rastlantı sonucu olmadığını, tersine tam bir haklılıktan kaynaklandığını kabul etmek zorundadır. Burada doğal olmayan tek şey, bu ekolün hiç bir ceza görmeden Komintern saflarında sesini yükseltebilmesidir.

Olayların akışıyla ayaklar altında çiğnenen, 1905’ten 1917’ye eski Menşevik taktik, bugün Martinov ekolü tarafından Çin’e transfer ediliyor, tıpkı, anavatanında pazar bulamayan en adi malları kapitalist ticaretin sömürgelerde dangle satması gibi. Mallar elden geçirilmiş bile değil. Argümanlar aynı, harfi harfine yirmi yıl öncesinde olduğu gibi. Yalnızca, eskisinde otokrazi sözcüğünün durduğu yere, yenisinde emperyalizm sözcüğü geçirilmiştir. Doğal olarak, Britanya emperyalizmi otokrasiden farklıdır. Ama emperyalizme Menşevik atıf, otokraziye Menşevik atıftan en ufak biçimde dahi farklı değildir. Yabancı emperyalizme karşı mücadele, otokraziye karşı mücadele kadar bir sınıf mücadelesidir. Bu sınıf mücadelesinin, ulusal birleşik cephe fikrinin dualarıyla defedilemeyeceği en anlamlı bir şekilde, dört sınıf bloğu politikasının doğrudan bir sonucu olan kanlı Nisan olayları tarafından kanıtlanmıştır.

“Çizgi” Pratikte Neye Benziyor

9. Nisan darbesiyle kapanan geçtiğimiz dönem hususunda, Yoldaş Stalin’in tezleri şunu ilân ediyor: “Benimsenen çizgi, yegâne doğru çizgiydi”.

Bu çizgi pratikte neye benzedi? Anlamlı bir yanıt, Aralık 1926daki KEYK’in Yedinci Plenumunda komünist tarım bakanı Tan Ping-şan’dan geldi.

Geçen Temmuz, Kanton’da ulusal hükümetin kurulmasından bu yana -ki görünürde sol kanadın bir hükümetiydi- iktidar gerçekte sağ kanadın ellerindedir.... İşçi ve köylü hareketi çeşitli engeller nedeniyle en geniş haline ulaşamaz. Mart darbesinden sonra, merkezin [yani Çan Kay-şek’in] askeri diktatörlüğü kurulurken, politik iktidar eskisi gibi sağ kanadın ellerinde kaldı. Aslında [!] sol kanada ait olması gereken tüm politik iktidar sonunda kaybedildi.

Demek ki, sol, iktidara sahip “olmalıydı”, fakat sonunda kaybetti; devlet gücü sağın elindedir, karşılaştırılmaz ölçüde daha güçlü olan askeri otorite ise bütünüyle komplo merkezi haline gelen Çan Kay-şek’in “merkez”inin ellerindedir. Böylesi koşullarda, “işçi ve köylü hareketinin” niçin olması gerektiği gibi gelişemediğini anlamak zor değildir.

Tan Ping-şan “yegâne doğru çizgi”nin gerçekte neye benzediğinin daha kesin bir betimlemesini de yapar:

Biz işçilerin ve köylülerin çıkarlarını pratikte feda ettik.... Bizimle uzun görüşmelerden sonra hükümet bir sendika yasasını yayınlamayı bile gerçekleştirmedi.... Hükümet, çeşitli sosyal örgütler adına açıkladığımız köylülerin taleplerini benimsemedi. Büyük toprak sahipleriyle yoksul köylüler arasında çatışmalar çıktığında, hükümet her zaman birincilerin yanında yer aldı.

Tüm bunlar nasıl oldu? Tan Ping-şan çekinerek iki nedenden bahsediyor:

(a) “Sol liderler politik iktidar aracılığıyla etkilerini güçlendirmekten ve yaygınlaştırmaktan acizdirler”;

(b) Sağ kanat “kısmen bizim yanlış taktiklerimizin bir sonucu olarak hamle olanağı kazandı”.

10. “Dört sınıf bloğu” tumturaklı başlığını alan politik ilişkiler bunlardır. Burjuva ülkelerin devrimci olduğu kadar parlamenter tarihleri de böylesi “bloklar”la doludur. Büyük burjuvazi kendi arkasındaki küçük-burjuva demokratlara, ulusal birleşik cephenin lafazanlarına önderlik eder ve bu sonuncular da sıraları geldiğinde, işçilerin kafasını karıştırır ve onları burjuvazinin arkasında saf tutmaya sürüklerler. Proleter “kuyruk”, küçük-burjuva lafabelerinin çabalarına rağmen çok sert hareket etmeye başlayınca, burjuvazi generallerine onu ezme emri verir. Sonra oportünistler çok bilmiş havalarında, burjuvazinin ulusal davaya “ihanet ettiği”ni gözlemlerler.

11. Ama Çin burjuvazisi “buna rağmen” emperyalizme karşı savaşmadı mı? Bu argüman da içi boş bir beylik laftır. Tüm ülkelerin uzlaşmacıları, benzer durumlarda, işçileri, liberal burjuvazinin gericiğe karşı savaştığına her zaman inandırmışlardır. Çin burjuvazisi, küçük-burjuva demokrasisinden sadece, işçilere karşı emperyalizmle bir ittifak yapmak amacıyla yararlanmıştır. Kuzey Seferi yalnızca burjuvaziyi güçlendirmeye ve işçilere zayıflatmaya hizmet etti. Bu tür bir sonucu hazırlayan taktik, yanlış bir taktiktir. “Biz işçilerin ve köylülerin çıkarlarını pratikte feda ettik” diyor Tan Ping-şan. Ne için? Dört sınıf blogunu desteklemek için. Ya sonuç? Burjuva karşı-devrimin muazzam başarısı, takatsiz emperyalizmin güçlenmesi, SSCB’nin zayıflaması. Bu tür bir politika suçtur. Bu politika acımasızca mahkûm edilmediği sürece, tek bir adım ileri gidemeyiz.

Tezler Mazereti Olmayan Bir Çizgiyi Mazur Gösteriyor

12. Tezler, bugün bile, bütün önderliğin burjuvazinin ellerinde olduğu Kuomintang çatısı altında proletaryanın partisini büyük burjuvaziyle birleştiren politikayı mazur göstermeye çalışıyor. Tezlerin bildirdiğine göre: “Bu çizgi ... Kuomintang disiplinine boyun eğdikleri [!] ölçüde sağcılardan, onların bağlantı ve deneyimlerinden yararlanmak içindi.” Bugün, burjuvazinin “disipline” nasıl boyun eğdiğini ve proletaryanın sağcılardan, yani büyük ve orta burjuvaziden, onların (emperyalizmle) “bağlantıları”ndan ve (işçileri bogma ve kurşuna dizme) “deneyimleri”nden nasıl yararlandığını çok iyi biliyoruz. Bu “yararlanma”nın hikayesi, Çin devrimi kitabına kandan harflerle yazılmıştır. Ancak tüm bunlar tezleri şunu söylemekten alıkoymuyor: “Sonraki olaylar bu çizginin doğruluğunu bütünüyle onaylamıştır.” Hiç kimse bundan daha ileri gidemez!

Stalin’in tezleri devasa bir karşı-devrimci darbeden, birleşik Kuomintang içinde “sağı yalıtma” politikasının sağa karşı “kararlı mücadele” politikasıyla “değiştirilmesi” gerektiği şeklindeki hakikaten acınası sonucu çıkarır. Tüm bunlar sağ-kanat “yoldaşların” makineli tüfeklerin diliyle konuşmaya başlamasından sonradır.

13. Tezler, elbette, burjuvazinin devrime sırt çevirişinin kaçınılmazlığına dair “geçmişteki kehanete” değiniyor. Fakat bu tür kehanetler, kendi başlarına, Bolşevik bir politika için yeterli midir? Burjuvazinin paydos edeceği kehaneti, bundan kesin politik sonuçlar çıkartılmadığı sürece içi boş bir beylik laftır. Az önce Martinov’un yarı-resmi çizgisini onayladığına değindiğimiz makalede Dan şunları yazıyor: “Bu tür uzlaşmaz sınıfları kucaklayan bir harekette, birleşik cephe şüphesiz sonsuza dek süremez” (Sotsialistiçeski Vestnik, 23 Nisan 1927, s.3).

Öyleyse Dan da “burjuvazinin sırt çevirişinin kaçınılmazlığını” kavramıştır. Buna rağmen pratikte, Menşevizmin devrimdeki politikası, ne pahasına olursa olsun, olabildiğince uzun bir süre, kendi politikasını burjuvazinin politikasına uyarlama pahasına, kitlelerin hareketliliğinin ve sloganlarının önüne geçme pahasına ve hatta -Çin’deki gibi- işçi partisinin burjuvazinin politik aygıtına örgütsel tâbiyeti pahasına birleşik cepheyi korumaktan oluşur. Ne var ki Bolşevik yol, burjuvaziyle koşulsuz bir örgütsel ve politik sınır çizmekten, devrimin ilk adımlarıyla birlikte burjuvaziyi insafsızca teşhir etmekten, burjuvaziyle birleşik cephe konusundaki tüm küçük-burjuva yanılısımları yerle bir etmekten, kitlelerin önderliği için burjuvaziyle yorulmak bilmez bir mücadele yürütmekten, burjuvaziye boş umutlar besleyen ya da onu idealize eden tüm unsurları acımaksızın Komünist Partiden uzaklaştırmaktan oluşur.

İki Yol ve Geçmişin Yanlışları

14. Yoldaş Stalin’in tezleri, elbette, Çin devriminin gelişiminin iki yolunu birbiri karşısına koymaya çalışıyor: Biri, proletaryayı baskı altına alması ve yabancı emperyalizmle kaçınılmaz ittifakiyle birlikte burjuvazinin önderliği altında; diğeri, proletaryanın önderliği altında burjuvaziye karşı.

Fakat burjuva-demokratik devrimin bu ikinci perspektifinin boş bir laf olarak kalmaması için, açıkça ve süssüz biçimde söylenmelidir ki, Çin devriminin bütün önderliği bugüne kadar bununla uzlaşmaz bir çelişki içinde olmuştur. Muhalefetin azgın eleştirilere maruz kalması ve halen de kalıyor olması, tam da, Muhalefetin, en başından beri, sorunun Leninist tarzda ortaya konuşunu öne çıkarmasından, yani ulusal demokratik devrim temeli üzerinde ve

onun çerçevesinde, kent ve kirin ezilen kitlelerinin önderliğini kazanmak için proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi yolunu öne çıkarmasından dolayıdır.

15. Stalin'in tezlerinden çıkan şey; proletaryanın, kendisini burjuvaziden ancak, burjuvazi onu bir kenara fırlatıp attığında, onu silahsızlandırdığında, onun kellesini uçurduğunda ve onu ayaklarının altında çiğnediğinde ayırabileceğidir. Ama bu tam da başarısız 1848 devriminin yoludur, bu devrimde proletarya kendi bayrağını taşııyordu, fakat vakti geldiğinde liberal burjuvazinin peşine düşen ve işçileri Cavaignac'ın süvari kılıcının insafına terk eden küçük-burjuva demokrasisinin alçak temsilcilerini izlemişti. Çin'in durumunun gerçek özgüllükleri ne kadar büyük olursa olsun, 1848 devriminin gelişimini belirleyen esaslar, sanki ne 1848 ne 1871[26] ne 1905 ve 1917'nin dersleri ne de Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Komintern hiç mevcut olmamışçasına böylesine ölümcül bir kesinlikle Çin devriminde de yinelenmiştir.

Çan Kay-şek'in cumhuriyetçi-liberal bir Cavaignac rolünü oynadığı, çoktan harcıâlem olmuştur. Stalin'in tezleri, Muhalefeti izleyerek bu analogiyi kabul ediyor. Fakat analogi tamamlanmalıdır. Cavaignac, Ledru-Rollinler, Louis Blanc'lar ve herkesi kapsayan ulusal cephenin diğer lafebeleri olmaksızın olanaksız olurdu.[27] Peki bu rolleri Çin'de kimler oynuyor? Yalnızca Wang Çing-wei değil, Çin Komünist Partisinin liderleri ve hepsinden öte onların ilham kaynağı KEYK. Bu açıkça ortaya konmadıkça, açıklanmadıkça ve derinlemesine kafaya kazanmadıkça, gelişimin iki yolu felsefesi yalnızca Louis Blanc ve Martinov tarzında bir oportünizmin üstünü örtmeye, yani Çin devriminin yeni bir aşamasında Nisan trajedisinin bir tekrarını hazırlamaya hizmet edecektir.

Çin Komünist Partisinin Konumu

16. Demokratik devrimin Bolşevik yolu için mücadele etmekten bahsetme hakkına sahip olmak için, proleter politikanın en önemli aracına sahip olmak gerekir: Kendi bayrağı altında savaşan ve kendi politika ve örgütünün diğer sınıfların politika ve örgütünde erimesine asla izin vermeyen bir bağımsız proleter parti. Komünist Partinin teorik, politik ve örgütsel tam bağımsızlığı garanti altına alınmadıkça, "iki yol" hakkında söylenen herşey bir Bolşevizm maskaralığıdır. Çin Komünist Partisi, bütün bu zaman dilimi boyunca, Kuomintang'ın devrimci küçük-burjuva seksiyonuyla ittifak içerisinde değil, gerçekte, orduyu ve devleti elinde tutan burjuvazinin önderlik ettiği bütün Kuomintang'a tâbiyet içerisinde oldu. Komünist Parti Çan Kay-şek'in politik disiplinine boyun eğdi. Komünist Parti, yalnızca emperyalizme karşı değil aynı zamanda sınıf mücadelesine karşı yönelen bir küçük-burjuva teorisini, Sun Yat-senciliği eleştirmeme senedini imzaladı. Komünist Parti kendi basınına sahip olmadı, yani bağımsız bir partinin en önemli silahından yoksundu. Bu tür koşullar altında, proletaryanın hegemonya mücadelesinden bahsetmek, kendini ve başkalarını aldatmak anlamına gelir.

17. Komünist Partinin Çan Kay-şek'in Kuomintang'ındaki itaatkâr, muğlak ve politik olarak yakışsız konumu neyle açıklanacaktır? Güya devrime sırtını dönmesi "mümkün olmayan" burjuvazinin (Martinov ekolü) gerçek önderliği altında ulusal cephenin birliğinde ısrar etmekle; yani, pratikte, ikinci yolun, Stalin'in tezlerinin iş isten geçtikten sonra akla gelen fikirler şeklinde sadece kamuflaj amacıyla dile getirdiği Bolşevik yolun reddedilişle.

Bu tür bir politikayı, işçi ve köylülerin bir ittifaki zorunluluğuyla mazur göstermek, bu ittifakin kendisini bir deyimle, burjuvazinin hakim rolünü örten bir perdeye indirgemektir. "Dört sınıf bloğu"nun kaçınılmaz bir sonucu olan Komünist Partinin bağımlılığı, işçi ve köylü hareketinin ve dolayısıyla da, onsuz Çin devriminin zaferinin akla bile getirilemeyeceği proletarya ve köylülük arasındaki gerçek ittifakın yolunda başlıca engeldi.

18. Komünist Parti, gelecekte ne yapmalıdır?

Tezlerde bu konu üzerine yalnız bir cümle var. Ama bu cümle en büyüğünden kafa karışıklıklarının tohumunu atmaya ve onarılmaz zararlara yol açmaya muktedir bir cümle. "Devrimci Kuomintang'ın saflarından savaşırken" diyor Stalin'in tezleri, "Komünist Parti kendi bağımsızlığını öncekinden de fazla korumalıdır." Korumak? Fakat bugüne kadar Komünist Partinin böyle bir bağımsızlığı olmadı. Tüm kötülüklerin ve tüm yanlışların kaynağı da tastamam onun bağımsızlıktan yoksun oluşudur. Bu temel sorunda, tezler, dünün uygulamalarına ilk ve son defa bir son vermek yerine, onu "öncekinden de fazla" sürdürmeyi öneriyor. Fakat bu, tezlerin, proleter partinin, kaçınılmaz olarak büyük burjuvazinin bir aracına dönüşmüş olan küçük-burjuva bir partiye ideolojik, politik ve örgütsel bağımlılığını korumayı arzuladığı anlamına gelmektedir.

Yanlış bir politikayı mazur göstermek için, bağımlılığı bağımsızlık olarak adlandırmaya ve sonsuza dek toprağa gömülmesi gerekeni korumayı talep etmek zorunda kalıyor.

19. Çin Bolşevizmi, ancak Komünist Partinin en iyi unsurlarının amansız bir öz eleştirisi altında ortaya çıkabilir. Onları bu noktada destelemek bizim doğrudan görevimizdir. Onların tartışmasını yapay olarak engelleyip geçmişin hatalarının üstünü örtmeye çalışmak, ilkin Çin Komünist Partisine muazzam zararlar verecektir. Ona, en kısa zamanda, kendisini Menşevizmden ve Menşeviklerden arındırmakta yardım etmezsek, bölünmelerle, firarlarla ve çeşitli grupların bıkırtıcı mücadelesiyle uzatmalı bir bunalıma girecektir. Dahası, oportünizmin ağır yenilgileri, anarko-sendikalist etkilere yolu açabilir.

Eğer, işçilerin kitlesel bir hareketine rağmen, sendikaların güçlü yükselişine rağmen, ülkedeki devrimci toprak hareketine rağmen, Komünist Parti eskiden olduğu gibi bir burjuva partinin tamamlayıcı bir uzantısı olarak kalmak zorundaysa ve dahası, bu burjuva parti tarafından yaratılan ulusal hükümete girmek zorundaysa, bu durumda dürüstçe şunu söylemek çok daha iyi olurdu: Çin’de henüz bir Komünist Partinin zamanı gelmemiştir. Komünist Partiyi hiç inşa etmemek, tam da partinin işçi kitleleriyle kan bağıyla birleştiği ve on yıllarca yaşayıp gidecek büyük geleneklerin oluşturulduğu bir devrim döneminde onu bu kadar kaba biçimde gözden düşürmekten çok daha iyidir.

Tempo Konusunda Kim Hatalıydı?

20. Stalin’in tezlerinde, şüphesiz bütün bir bölüm “Muhalefetin hataları”na adanmıştır. Tezler, sağa, yani bizzat Stalin’in hatalarına şiddetli darbeler vurmak yerine, sola çıtmaya girişiyor ve böylelikle hatalarını daha da derinleştiriyor, kafa karışıklığını arttırıyor, çıkış yolunu daha da zorlaştırıyor ve önderliğin çizgisini uzlaşma bataklığının içine sürüklüyor.

21. Temel suçlama: Muhalefet “Çin’deki devriminin hızlı bir tempoda gelişemeyeceğini anlamıyor”. Şu ya da bu nedenle tezler buraya Ekim devriminin temposunu işin içine sokuşturuyor. Tempo sorunu ortaya atılacaksa, bu, Ekim devriminin harici cetveliyle değil, Çin devriminin kendisinin dahili sınıf ilişkileriyle ölçülmelidir. Çin burjuvazisi, bilindiği gibi, yavaş bir tempo hakkındaki hükümlere aldirmadı. 1927 Nisanında, tüm gücüyle devrime saldıriyi başlatmak için, kendisine yeterince hizmet eden birleşik cephe maskesini çıkarıp atmanın tam zamanı olduğunu düşündü. Komünist Parti, proletarya, bir o kadar da sol Kuomintang üyeleri, kendilerinin bu darbe için tamamen hazırlıksız olduklarını gösterdiler. Niçin? Çünkü önderlik yavaş bir tempoya bel bağlamıştı, çünkü geride umutsuzlukla öylece durmuştu, çünkü kendisine kuyrukçuluk bulaşmıştı.

23 Nisanda, yani Çan Kay-şek’in darbesinden sonra, Kuomintang Merkez Komitesi[28] “sol” Wuhan hükümetiyle birlikte bir manifesto yayınladı, şunlar deniliyordu:

“Bize yapılabilecek tek şey olarak kalan, hâlâ zaman varken harekete geçmediğimiz için üzgün olduğumuzu [!] belirtmektir. Bu nedenle içtenlikle özür dileriz [!].” (Pravda, 23 Nisan 1927)

Bu mahzun ve mızız itiraflarda, kendi yazarlarının arzularına karşın, Çin devriminin “tempo”su konusundaki Stalinist felsefenin acımasız bir yalanlaması açığa vurulmaktadır.

22. Çalışan kitlelerin bağımsız bir mücadeleye doğru sürüklendikleri bir anda burjuvaziyle bloğu savunmaya devam ettik. “Sağ”ın deneyimlerinden faydalanmaya çabaladık ve onların elinde bir piyon haline geldik. Kendi partimizden, Çan Kay-şek’in Mart 1926’daki darbesini, işçilerin ve köylülerin katledilmesini ve genel olarak Kuomintang önderliğinin karşı-devrimci karakterini açıkça gösteren tüm olguları saklayarak ve bunların yayınlanmasını yasaklayarak basınımda bir devekuşu politikasını sürdürdük. Kendi partimizin bağımsızlığına sahip çıkmayı ihmal ettik. Bu parti için tek bir gazete bile kurmadık. “İşçilerin ve köylülerin çıkarlarını pratikte feda ettik” (Tan Ping-şan). Askerleri kazanmak için tek bir ciddi adım bile atmadık. Çan Kay-şek çetesinin, “merkezin askeri diktatörlüğünü,” yani burjuva karşı-devrimin diktatörlüğünü kurmasına izin verdik. Darbenin hemen arifesinde, Çan Kay-şek’i methettik. Onun “disipline boyun eğdiğini” ve bizim “becerikli bir taktik manevrayla Çin devrimini tehdit eden beklenmedik bir sağa dönüşün önünü kesmeyi” başardığımızı (Tan Ping-şan’ın broşürüne Raskolnikov’un önsözü) ilân ettik.

Olayların tüm gelişim çizgisi boyunca hep geride kaldık. Her adımda, burjuvazinin yararına olacak şekilde tempo kaybettik. Bu şekilde, burjuva karşı devrimi için en elverişli koşulları hazırladık. Sol Kuomintang en azından bize samimi mazeretini bildirdi. Stalin’in tezleri, tersine, bu gerçekten benzersiz kuyrukçu hatalar zincirinin bütününden şu fevkalâde sonucu çıkarıyor: Muhalefetin talep ettiği şey ... çok hızlı bir tempodur.

23. Partimizin toplantılarında, “aşırı sol” Şanghaylıların ve genel olarak Çinli işçilerin “aşırılıkları”yla Çan Kay-şek’i provoke etmekle suçlandıkları giderek daha sık duyuluyor. Kimse bir örnek göstermemektedir. Ayrıca bu neyi kanıtlardı? Milyonları kendi girdabına sürükleyen gerçek hiçbir halk devrimi, sözüm ona aşırılıklar olmaksızın ilerlemez. Yeni uyanan kitlelere burjuva “düzeni” rahatsız etmeyecek bir yürüyüş hattını salık vermeye çalışan bir politika iflah olmaz filistenlerin politikası olabilir ancak. Bu politika Cavaignaclara ve Kornilovlara gecikmiş beddualar yağdırırken aynı zamanda solun sözde “aşırılıkları”nı alenen suçladığında, her zaman olduğu gibi iç savaşın mantığına kafasını çarpıp kıracaktır.

Çinli işçilerin “hataları” şu gerçekte yatıyor; devrimin kritik anı, onları hazırlıksız, örgütsüz ve silahsız yakalamıştır. Ama bu onların hatası değil, talihsizliğidir. Bunun sorumluluğu bütünüyle, zamanın akıp gitmesine seyirci kalan kötü bir önderliğin üstüne düşmektedir.

Yeni Bir Devrimci Merkez Zaten Mevcut mu, Yoksa Önce Yaratılması mı Gerekliyor?

24. Çin devriminin bugünkü durumu üzerine tezler şunu ilân ediyor:

“Çan Kay-şek’in darbesi, artık Güneyde iki kampın, iki hükümetin, iki ordunun, Wuhan’da devrimci ve Nanking’de karşı devrimci olmak üzere iki merkezin olacağı anlamına gelir.”

Ne kadar eksik, yüzeysel, kaba bir tarif. Sorun, Kuomintang’ın iki yarısı sorunu değil, sınıf güçlerinin yeni bir gruplanması sorunudur. Wuhan hükümetinin, Çan Kay-şek tarafından yere serilen devrimi kaldığı noktadan sürdürecektir, oluşumunu tamamlamış bir merkez olduğuna inanmak, Nisandaki karşı-devrimci darbeye kişisel bir “serkeşlik”, öykünün bir “perdesi” gözüyle bakmaktır; tek kelimeyle hiçbir şey anlamamaktır.

İşçiler sadece ezilmediler. Kendilerine önderlik edenler tarafından ezildiler. Kitlelerin, dün bütün Kuomintang’a besledikleri aynı güvenle bugün sol Kuomintang’ı takip edeceklerine inanılabilir mi? Bundan böyle mücadele yalnızca emperyalizmle ittifak yapan önceki militaristlere karşı değil aynı zamanda kökten yanlış olan politikamızın bir sonucu olarak askeri aygıtı ve ordunun hatırı sayılır bir kesimini ele geçiren “ulusal” burjuvaziye karşı da yürütülmelidir.

Devrimin yeni ve daha üst bir aşamasında mücadele için, aldatılmış kitleler herşeyden önce kendilerine güven duymaları için esinlendirilmeli ve henüz uyanmamış kitleler ayaga kaldırılmalıdır. Bunun için, herşeyden önce, dört sınıf blogunu desteklemek amacıyla “işçilerin ve köylülerin çıkarlarını feda eden” (Tan Ping-şan) şu utanılacak politikadan tek bir iz bile kalmadığı gösterilmek zorundadır. Bu politika doğrultusuna meyledecek herkes Çin Komünist Partisinden acımasızca defedilmelidir.

Bugün, kanlı deneyimlerden sonra, milyonlarca işçi ve köylünün, yalnızca Kuomintang’ın “bayrağı” azıcık dalgalanırsa harekete geçebilecekleri ve yönlendirilebilecekleri şeklindeki acınacak derecede sefil ve bürokratik düşünce terk edilmelidir. (“Kuomintang’ın mavi bayrağını kimseye teslim etmeyeceğiz” diye bağırıyor Buharin.)

Hayır, kitleler, devrimci bir programa ve kendi saflarından yeşeren ve kendi bünyesinde kitlelerle bağın ve onlara sadakatin garantisini barındıran bir savaşçı örgüte gereksinim duyuyorlar. Wuhan’ın yetkilileri bunun için yeterli değildir: bunun için işçilerin, köylülerin ve askerlerin sovyetlerine, emekçilerin sovyetlerine ihtiyaç var.

Sovyetler ve İşçilerin ve Köylülerin Silahlanması

25. Hayati ve vazgeçilmez olan sovyet sloganını reddettikten sonra, Yoldaş Stalin’in tezleri biraz beklenmedik bir şekilde, temel “karşı devrim panzehirinin [?] işçilerin ve köylülerin silahlanması olduğu”nu ilân ediyor. İşçilerin silahlanması şüphesiz gerekli bir şeydir. Bu noktada hiçbir farklılığımız yok. Fakat ta bugüne kadar devrimin iyiliği için işçilerin “en düşük” düzeyde silahlandırılmasının neden doğru kabul edildiğini, Komintern temsilcilerinin işçilerin silahlanmasına gerçekte karşı çıktıklarını (Komintern’deki SBKP delegasyonuna üç yoldaşın mektubu[29]); kendilerini silahlandırmanın tüm imkânlarına sahipken işçilerin darbe sırasında kendilerini silahsız bir durumda bulmalarını nasıl açıklayacağız? Tüm bunlar, Çan Kay-şek’le bozuşmama, Çan Kay-şek’i gücendirmeme, onu sağa itmeme arzusuyla açıklanabilir ancak. Mucizevi “panzehir” tam da en fazla ihtiyaç duyulduğu gün ortalıkta yoktu. Bugün işçiler kendilerini Wuhan’da da silahlandırmıyorlar, Wang Çing-wei’yi “uzaklaştırmamak” için.

26. İşçilerin ve köylülerin silahlanması mükemmel bir şeydir. Fakat mantıklı olunmalı. Güney Çin’de zaten silahlanmış köylüler bulunuyor; bunlar sözde ulusal ordulardır. Bugüne kadar, “karşı-devrimin panzehiri” olmaktan

oldukça uzak, onun aracıydılar. Niçin? Çünkü politik önderlik, ordu kitlesini asker sovyetleri aracılığıyla kucaklamak yerine, siyasi dairelerimizin ve komiserliklerimizin dışarıda saf bir kopyasını oluşturmakla uğraştı, bunlar da bağımsız bir devrimci parti ve asker sovyetlerinin yokluğunda burjuva militarizminin boş bir kamuflajına dönüştü.

27. Stalin'in tezleri sovyet sloganını, "devrimci Kuomintang hükümetine karşı mücadelenin bir sloganı" olacağı argümanı ile reddediyor. Ama bu durumda, "karşı devrimin temel panzehiri, işçilerin ve köylülerin silahlanmasıdır" sözlerinin anlamı nedir? İşçiler ve köylüler kime karşı kendilerini silahlandıraraklar? Bu silahlanma devrimci Kuomintang'ın hükümet otoritesine karşı olmayacak mı?

İşçiler ve köylülerin silahlanması sloganı, eğer bir laf, bir hile, bir maskaralık değil de bir eylem çağrısıysa, işçi ve köylü sovyetleri sloganından daha az keskin bir nitelikte değildir. Silahlanmış kitlelerin kendi saflarında veya karşı saflarda, kendileriyle uyuşmayan ve kendilerine düşman bir bürokrasinin hükümet otoritesine katlanacakları akla yatkın mıdır? Bugünün koşullarında işçilerin ve köylülerin gerçek bir silahlanışı kaçınılmaz olarak sovyetlerin oluşturulmasını içerir.

28. Dahası: Kitleleri kim silahlandırarak? Silahlanmış insanları kim yönetecek?

Milliyetçi ordular ilerledikçe ve Kuzey orduları geri çekildiği sürece işçilerin silahlanması görece kolaylıkla gerçekleşebilirdi. İşçi, köylü ve asker sovyetlerinin gereken zamanda örgütlenmesi karşı-devrime karşı gerçek bir "panzehir" anlamına gelirdi. Ne yazık ki geçmişin hataları düzeltilemez. Tüm durum bugün artık kötüye doğru keskin bir dönüş yapmıştır. İşçiler tarafından kendiliğinden ele geçirilen çok az sayıdaki silah bile (sözü edilen "aşırılikler" bunlar değil mi?) onların elinden alınmıştır. Kuzeydeki ilerleyiş askıya alınmıştır. Bu koşullar altında işçilerin ve köylülerin silahlanması zahmetli ve zor bir görevdir. Sovyetlerin zamanının henüz gelmediğini ilân etmek ve aynı zamanda işçilerin ve köylülerin silahlanması sloganını atmak kafa karışıklığı yaratmak demektir. Devrimin daha ileri bir gelişiminde, işçilerin silahlanmasını gerçekten idare etme ve bu silahlı kitleleri yönetme yeteneğindeki organlar haline gelebilecek olan yalnızca sovyetlerdir.

Sovyetleri Oluşturmak Neden İmkânsızdır?

29. Buna tezler şöyle cevap veriyor: "İlkin, sovyetler her elverişli anda yaratılamaz, yalnızca devrimci dalganın özel bir yükseliş döneminde yaratılırlar." Eğer bu sözlerin herhangi bir anlamı varsa o da şudur: Güçlü devrimci yükselişin son döneminin başlangıcında kitlelere sovyetleri oluşturma çağrısı yapmayarak uygun anın geçip gitmesine izin verdik.

Bir kez daha: Geçmişin hataları düzeltilemez. Eğer Çin devriminin uzun bir süre için ezildiği düşüncesindeyseniz, sovyet sloganı doğal olarak kitleler içinde hiç yankı bulmayacaktır. Ama o zaman, işçilerin ve köylülerin silahlanması sloganı haydi haydi temelsizdir. Ne var ki biz, izlenen yanlış politikanın sonuçlarının bu kadar ağır ve derin olduğuna inanmıyoruz. Yakın gelecekte yeni bir devrimci yükseliş imkân ve ihtimalinden söz etmek için birçok veri mevcuttur. Diğerleri bir tarafa, bu, Çan Kay-şek'in kitlelerle flört etmeye, işçilere sekiz saatlik işgünü ve köylülere her çeşit sıkıntıdan kurtulma sözü vermeye vb. zorlanmasıyla da ortaya çıkmaktadır.

Toprak hareketinin daha da yaygınlaşması ve kentin küçük-burjuva kitlelerinin açıkça emperyalizmin ajani olan Çan Kay-şek'in karşısına geçmesi durumunda, bugün hirpalanmış proleter öncünün yeni bir saldiri için emekçilerin saflarını yeniden toparlayacağı çok daha elverişli koşullar yakın bir gelecekte ortaya çıkabilir. Bunun gerçekleşmesinin bir ay mı yoksa daha uzun mu süreceği fark etmez; mutlaka, buna kendi programımız ve kendi örgütlerimizle hazırlanmak zorundayız. Diğer bir deyişle: sovyetler sloganı Çin devrimin tüm gidişatına bundan böyle eşlik edecek ve onun kaderini belirleyecektir.

30. "İkincisi" diyor tezler, "sovyetler gevezelik etmek için şekillendirilmez; öncelikle mevcut devlet iktidarına karşı mücadele organları olarak ve iktidarın fethi için oluşturulurlar." Sovyetlerin gevezelik için oluşturulmadığı, bu tezlerdeki belki de yegâne doğru noktadır. Ancak bir devrimci, işçilerin ve köylülerin silahlanmasını da gevezelik için önermez. Bu noktada kim, bugünkü aşamada sovyetlerin sonucunun yalnızca bir gevezelik olabileceğini, ama tersine işçilerin ve köylülerin silahlanmasından ciddi bir şeyler çıkacağını söylüyorsa, o ya kendisini ya da başkalarını alaya alıyordu.

31. Üçüncü bir argüman: bugün Wuhan'da, 23 Nisan tarihli resmi duyurularında Çan Kay-şek'in darbesi karşısında

uyuya kaldıkları için özür dileyen bir dizi sol Kuomintang örgütlenmesinin mevcut olması dolayısıyla, tezler şu sonucu çıkarıyor: “Şu anda bu bölgede devrimci Kuomintang’inkinden başka bir hükümet otoritesi olmadığından dolayı” sovyetlerin oluşturulması sol Kuomintang’a karşı bir ayaklanma anlamına gelecektir.

Bu sözler, devrimci otorite hususunda hayli aygıtvary bir bürokratik kavrayış kokmaktadır. Hükümet gelişen sınıf mücadelesinin ifadesi ve pekişmesi olarak değil, Kuomintang iradesinin kendinden menkul ifadesi olarak ele alınıyor. Sınıflar gelirler ve giderler, ama Kuomintang’ın sürekliliği sonsuza dek devam eder. Ama Wuhan’ı devrimin merkezi olarak adlandırmak, onun gerçekten de merkez olması için yetmez. Çan Kay-şek’in taşra Kuomintang’ı elinin altında eski, gerici, çıkarıcı bir bürokrasiye sahipti. Sol Kuomintang’ın neyi var? Şu anda hiçbir şeyi ya da neredeyse hiçbir şeyi. Sovyet sloganı, tam da ikili hükümetin geçiş rejiminden dolayı, yeni bir devlet iktidarının gerçek organlarının oluşturulması çağrısıdır.

32. Ve, sovyetlerin, iddiaya göre “bu bölgedeki” “yegâne” hükümet otoritesi olan “devrimci Kuomintang hükümetine” ilişkin tavrı ne olacaktır? Hakikaten klasik bir soru! Sovyetlerin devrimci Kuomintang’a ilişkin tavrı, devrimci Kuomintang’ın sovyetlere ilişkin tavrına uygun olacaktır. Diğer bir deyişle: sovyetler ortaya çıktığı, kendini silahlandığı, pekiştirdiği ölçüde, ona, yalnızca, kendisini silahlı işçi ve köylülere dayayan bir hükümet olarak tahammül edebilirler. Sovyet sistemini değerli kılan şey, bilhassa doğrudan devrim dönemlerinde, merkezi ve yerel hükümet otoriteleri arasında anlaşmayı garanti altına almanın en iyi araçlarını sunması gerçeğidir.

33. Yoldaş Stalin, 1925’e kadar, Kuomintang’ı bir “işçi ve köylü partisi” (!?) olarak adlandırdı (Leninizmin Sorunları, s.264). Bu tanımlamanın Marksizmle ortak olan hiçbir yanı yoktur. Fakat açıktır ki, bu yanlış formülasyonla Yoldaş Stalin, Kuomintang’ın temelini işçi ve köylülerin bir anti-burjuva ittifakı olduğu düşüncesini ifade etmek istemişti. Söylendiği dönemde bu kesinlikle yanlıştı: işçiler ve köylülerin Kuomintang’ı izledikleri doğrudur, ama onlar burjuvazi tarafından yönlendirildiler ve bunun onları nereye götürdüğünü biliyoruz. Bu tür bir partiye işçi ve köylülerin partisi değil, burjuva partisi denir. Burjuvazinin “geri çekilmesi”nden sonra (yani, silahsız ve hazırlıksız proletaryayı katletmesinden sonra) devrim, Stalin’e göre, yeni bir aşamaya girmiştir. Bu aşamada devrime sol Kuomintang tarafından -yani en azından böyle kabul etmek zorundayız-, nihayetinde Stalinist “işçi ve köylü partisi” fikrini gerçekleştirecek olan bir örgüt tarafından önderlik edilecektir. Soru şudur: o halde niçin işçi ve köylü sovyetlerinin oluşturulması, işçi ve köylü Kuomintang’ının otoritesine karşı bir savaş anlamına gelsin?

34. Başka bir argüman: sovyetlerin oluşturulması çağrısını yapmak “Çin halkının düşmanlarına, devrimle savaşmaları, yeni efsaneler üretmeleri ve Çin’de ulusal bir devrimin değil, Moskova sovyetleştirmesinin yapay bir naklinin söz konusu olduğu yalanını yaymaları için ellerine yeni bir silah vermek anlamına gelir.”

İnsanı afallatan bu argüman, eğer kitlelerin devrimci hareketini geliştirir, genişletir ve derinleştirirsek, Çin halkının düşmanlarının ona iftira etme çabalarını ikiye katlayacağı anlamına geliyor. Bu argümanın başka bir anlamı olamaz. Dolayısıyla hiçbir anlamı yoktur.

Belki de tezler, Çin halkının düşmanlarını değil de, bizzat halk kitlelerinin Moskova sovyetleştirmesinden duyduğu korkuyu akılda tutuyor. Peki böylesi bir düşünüş neye dayandırılıyor? Çok iyi biliniyor ki, “ulusal” burjuvazinin her çeşidi, sağ, merkezi ve solu, tüm politik faaliyetlerinde kendilerine büyük bir gayretle koruyucu bir Moskovali boyası sürmekte: Komiserler, orduda politik mevkiler, politik daireler, merkez komite plenumları, kontrol komisyonları vb. oluşturuyorlar. Çin burjuvazisi, kendi sınıfsal hedeflerine hizmet edecek şekilde dikkatlice hile kattığı Moskovali biçimlerin naklini yapmaktan hiç de korkmuyor. Peki neden bunları uyguluyorlar? Moskova’ya duydukları aşktan değil, halk kitleleri için çok popüler olduklarından dolayı.

Çin köylüsü, sovyetlerin toprağı Rus köylülerine verdiğini biliyor ve kim bunu bilmiyorsa öğrenmelidir. Çinli işçiler, sovyetlerin Rus proletaryasının özgürlüğünü garanti altına aldığını biliyor. Çan Kay-şek’in karşı-devriminin deneyimi, ileri işçilerin, tüm proletaryayı kucaklayan ve kentin ve kirin ezilen kitleleriyle işbirliğini teminat altına alan bağımsız bir örgüt olmadıkça devrimin zafer kazanamayacağını anlamalarını sağlamıştır. Sovyetlerin oluşması, Çinli kitlelerin kendi deneyimlerinin sonucudur ve onlar açısından “sovyetleştirmenin yapay bir nakli” olmaktan tümüyle uzaktır. Olgulara gerçek adlarıyla seslenmeyen bir politika yanlış bir politikadır. Devrimci kitlelerin ve devrimin nesnel gereksinimlerinin yol göstericiliğinde olunmalı, düşmanın söylediklerinin değil.

35. Deniliyor ki: Hankow hükümeti yine de bir gerçektir. Feng Yü-ziang bir gerçektir, Tang Şeng-çih bir gerçektir, ve ellerinin altında silahlı güçler vardır; ne Wuhan hükümeti, ne Feng Yü-ziang ne de Tang Şeng-çih sovyet

istemiyor. Sovyetleri oluşturmak, bu müttefiklerle ayrılmak anlamına gelebilir. Bu argüman tezlerde açıkça formüle edilmese de, yine de birçok yoldaş için belirleyicidir. Zaten Stalin'den Hankow hükümetinin “devrimci merkez”, “yegâne hükümet otoritesi” olduğunu duyduk. Aynı zamanda, parti toplantılarımızda Feng Yü-ziang için bir reklam kampanyası yürütülüyor: “Eski bir işçi”, “dürüst bir devrimci”, “güvenilir bir adam” vb. Tüm bunlar, geçmiş hataların, çok daha felâket getirici bir şekle bürünebileceği koşullarda tekrar edilmesidir. Hankow hükümeti ve ordu yönetimi, yalnızca, radikal bir tarım programıyla, büyük toprak sahipleri ve burjuvaziden gerçek bir kopuşla ilgileri olmadığı için ve sağla bir uzlaşma düşüncesini gizliden gizliye beslediklerinden dolayı sovyetlere karşı olabilir. Ama bu durumda sovyetleri oluşturmak haydi haydi önem kazanıyor. Hankow'un devrimci unsurlarını sola itmenin ve karşı-devrimcileri geri çekilmeye zorlamanın biricik yolu budur.

36. Fakat eğer sovyet, Hankow'un “yegâne” hükümetiyle bir savaş yürütmese bile, yine de ikili iktidar öğelerini beraberinde getirmeyecek midir? Hiç kuşkusuz. Her kim gerçekten bir işçi ve köylü hükümetine doğru gidiyorsa, sadece lafta değil gerçekte de anamlıdır ki, bu gidişat belli bir ikili iktidar döneminden geçerek ilerler. Bu dönemin ne kadar süreceği, hangi somut biçimleri alacağı, Hankow'daki “yegâne” hükümetin nasıl davrandığına, Komünist Partinin bağımsızlığına ve inisiyatifine, sovyetlerin ne kadar hızlı geliştiğine vb. bağlıdır. Her durumda, gerçek işçi ve köylü Sovyet hükümetini tamamlanmış bir demokratik programla donatarak, ikili iktidardaki işçi ve köylü öğesini güçlendirmek bizim görevimiz olacaktır.

37. Fakat Şanghay'ı, Hankow'u vb. süpürüp atabilecek düzinelerce yabancı savaş gemisi Sarı nehirde demirlidir. Bu koşullarda sovyetleri oluşturmak delilik değil midir? Bu argüman da Stalin'in tezlerinde formüle edilmiyor, ama parti toplantılarında her yerde yankılanıyor (Martinov, Yaroslavski ve diğerleri). Martinov ekolü, Britanya gemilerinin topları korkusuyla sovyet fikrini yok etmeye bayılır. Bu hüner yeni değildir. 1917'de, Sosyal Devrimciler ve Menşevikler, iktidarın sovyetler tarafından ele geçirilmesinin, Müttefiklerin Kronstad ve Petrograd'ı işgali anlamına gelebileceğini söyleyerek bizleri korkutmaya çalıştılar. Yanıtımız şuydu: Sadece devrimin derinleştirilmesi onu koruyabilir. Yabancı emperyalizm sadece Çin burjuvazisine bir parça ayrıcalık verme pahasına Çin'de kendi konumunu güçlendiren bir “devrim”e razı gelecektir. Emperyalizmin sömürge temelini oyan her gerçek halk devrimi kaçınılmaz olarak onların azgın direnişiyle karşılaşacaktır.

Yarı yolda durmaya çabaladık, ama bu “yegâne doğru çizgi”, Nanking'i emperyalizmin toptanından ancak Çinli işçileri Çan Kay-şek'in makineli tüfeklerinden koruyabildiği kadar korudu. Deneyimlerimizin kanıtladığı gibi, yalnızca Çin devriminin gerçek kitle eylemi aşamasına geçişi, yalnızca işçi, köylü ve asker sovyetlerinin oluşumu, yalnızca devrimin toplumsal programının derinleşmesi, sovyetlere duydukları sempatiyi canlandırarak yabancı ordu kuvvetlerinin saflarına karışıklık sokabilir ve böylece devrimi dış darbelerden gerçekten koruyabilir.

Stalin'in Tezleri Sovyetlerin Yerine Ne Öneriyor?

38. “Geleceğin sovyetlerinin hazırlık unsurları olarak devrimci köylü komitelerinin, işçi sendikalarının ve diğer kitle örgütlerinin” oluşturulması. Bu örgütlerin gidişati nasıl olacak? Tezlerde bunun hakkında tek bir sözcük bile bulamayız. “Geleceğin sovyetlerinin hazırlık unsurları” lafı, laftan öte bir şey değildir. Bu örgütler bugün ne yapacaklar? Grevler ve boykotlar yapmak, bürokratik aygıtın belini kırmak, karşı-devrimci askeri güruhu yok etmek, büyük toprak sahiplerini defetmek, tefeci ve zengin köylülerin müfrezelerini silahsızlandırmak, işçi ve köylüleri silahlandırmak, tek kelimeyle, gündemdeki tüm demokratik ve tarım devrimi sorunlarını çözmek ve böylece kendilerini iktidarın yerel organları konumuna yükseltmek zorunda olacaklardır. Fakat bu durumda yalnızca görevlerine pek uymayan türden sovyetler olacaklardır. Tezler bu nedenle, eğer bu öneriler bir parça bile ciddiye alınmak durumundaysa, sovyetin bizzat kendisi yerine, ikamesini oluşturmayı öneriyor.

39. Önceki tüm kitle hareketleri sırasında, sendikalar, (Hong Kong, Şanghay ve her yerde) sovyetlerin işlevlerine çok yakın işlevleri yerine getirmeye zorlandılar. Fakat bunlar tam da, sendikaların bütünüyle yetersiz kaldığı işlevlerdi. Zira çok az sayıda işçiyi kapsıyorlar. Kentlerde proletaryaya meyleden küçük-burjuva kitleleri ise hiç kapsamıyorlar. Kentin yoksul nüfusuna mümkün olan en az zararlı grevleri başarıyla sonuçlandırmak, erzakların dağıtımı, vergi politikasına katılım, silahlı kuvvetlerin oluşturulmasına katılım, eyaletlerde tarım devriminin gerçekleştirilmesi gibi görevler, ancak yönetici örgütler sadece proletaryanın tüm kesimlerini kucaklamakla kalmayıp onları bizzat faaliyetlerinin içerisinde kentin ve kırsal yoksul nüfusuyla sıkı sıkıya bağladığında, gerekli olan ezici bir zaferle yerine getirilebilir.

En azından, Çan Kay-şek'in askeri darbesinin her devrimcinin kafasına, sendikaların ordudan ayrışmasının bir şey, birleşik işçi ve asker sovyetlerinin ise tamamen başka bir şey olduğu gerçeğini soktuğu düşünülmelidir. Devrimci

sendikalar ve köylü komiteleri, düşmanın nefretini sovyetlerden daha az ortaya çıkartmaz. Ancak bu örgütler, düşmanın darbelerini savuşturmakta sovyetlerden çok daha zayıftırlar.

Eğer proletaryanın kent ve kırsal ezilen kitleleriyle ittifakından -liderler arasındaki bir “ittifak”tan, kararsız temsilciler aracılığıyla yarı sulandırılmış bir ittifaktan değil, düşmana karşı kitle mücadelelerinde inşa edilmiş ve çelikleştirilmiş gerçek bir savaş ittifakından- ciddi bir biçimde söz edeceksek, böyle bir ittifakın sovyetlerden başka bir örgütsel biçimi olmayacaktır. Bunu ancak, uzlaşmacı liderlere tabandaki devrimci kitlelerden daha fazla güvenen kişiler reddedebilir.

Sol Kuomintang’dan Kopmak Zorunda mıyız?

Yukarıdaki sözlerden, Komünist Partinin Kuomintang’dan kopması hakkındaki fısıltıların ne kadar asılsız olduğu anlaşılabilir. “Bunun anlamı” diyor tezler, “savaş alanından kaçmak ve Kuomintang’daki müttefiklerimizi devrim düşmanlarının sevinci karşısında yüzüstü bırakmaktır.” Bu dokunaklı satırlar bütünüyle yersizdir. Sorun, bir bloktan kopma değil, onu hazırlama sorunudur; bağımlılık temelinde değil, gerçek bir hak eşitliği temelinde. Devrimci bir Kuomintang şu anda oluşturulmak zorundadır. Biz, komünistlerin Kuomintang içerisinde çalışmalarından ve işçi ve köylüleri sabırla kendi taraflarına çekmelerinden yanayız. Komünist Partinin küçük-burjuva bir müttefiki kazanması, her bocalamasında Kuomintang’ın önünde secdeye vararak değil, işçilere açıkça ve doğrudan, kendi adıyla, kendi bayrağı altında giderse, onları bunun etrafında örgütlerse ve Kuomintang’a örneklerle ve fiilen, bir kitle partisinin ne olduğunu gösterirse, Kuomintang’ın her ileri adımını destekleyerek, her bocalamanın, her geri adımının acımasızca maskesini düşürerek ve Kuomintang ile bir bloğun işçi, köylü ve asker sovyetleri biçiminde gerçek bir devrimci temelini yaratarak mümkün olabilir.

40. Muhalefetin, Komünist Partinin “politik yalıtılmışlığı”nı savunduğu ileri sürmek saçmalaktır. Bu iddia, Muhalefetin, Britanya sendikalarından çekilmeyi savunduğu iddiası kadar gerçeklerden uzaktır. Her iki itham da, sadece sağ Kuomintang’la ve hain Genel Konseyle[30] bloğu maskeleyerek hizmet ediyor. Muhalefet işçilerin kent ve kırsal yoksul nüfusuyla sıkı bir savaş ittifakı oluşturmak ve işçilerin, köylülerin ve kent küçük-burjuvazisinin devrimci diktatörlüğüne doğru yönelmek maksadıyla, canla başla Kuomintang’ın devrimci unsurlarıyla bir bloğu geliştirmek ve güçlendirmekten yanadır.

Bunun için şunlar zorunludur:

- (a) Komünist Partinin işçi ve köylülerin çıkarlarını, burjuvaziye ulusal devrim kampında tutma ütopyik hedefine kurban ettiği türden blokları felâket getirici biçimler olarak kabul etmek;
- (b) doğrudan ya da dolaylı olarak kendi partimizin bağımsızlığına engel olan ve onu diğer sınıfların denetimine tâbi kılan türden blokları kategorik olarak reddetmek;
- (c) Komünist Partinin bayraklarını indirdiği ve kendi etkisinin ve kendi otoritesinin büyümesinden müttefikleri lehine feragat ettiği türden blokları kategorik olarak reddetmek;
- (d) bloğu, yanlış anlamalara, diplomatik manevralara, dalkavukluğa, ikiyüzlülüğe dayandırmayıp, açıkça formüle edilmiş ortak görevlerle oluşturmak;
- (e) bloğun koşullarını ve sınırlarını tam bir kesinlikle ortaya koymak ve bunları herkesin bilmesini sağlamak;
- (f) Komünist Parti için tam eleştiri özgürlüğünü korumak ve kendini diğer sınıflara dayandıran veya diğer sınıflara bağlı bir müttefikin sadece geçici bir birliktelik, koşulların zorlamasıyla bir muhalife ve bir düşmana dönüşebilecek olan bir birliktelik olduğunu bir an için bile unutmaksızın, müttefiklerine karşı da düşmana olduğu kadar tetikte olmak;
- (g) küçük-burjuva kitlelerle bağı, onların parti liderleriyle bağdan daha yüksek tutmak;
- (h) son olarak, yalnızca kendimize, kendi örgütümüze, ordularımıza ve gücümüze bel bağlamak.

Komünist Parti ile Kuomintang’ın gerçek bir devrimci bloğu yalnızca bu koşulları gözeterek mümkün olabilir,

bocalayan ve tesadüflere bağılı liderlerin bir bloğı değıl, proletaryanın öncüsünün politik hegemonyasında kentin ve kırın tüm ezilen kitlelerine dayanan bir blok.

Çin Devriminin Sorunları ve İngiliz-Rus Komitesi

41. Çin devriminin yönlendirilmesinde taktiksel yanlışlarla değıl, kökten hatalı bir çizgiyle karşı karşıya kaldık. Yukarıda sergilenen herşeyden berrak bir şekilde çıkan budur. Çin'deki politikamız, İngiliz-Rus Komitesine yönelik politikamızla karşılaştırıldığında bu daha da belirgin hale gelir. Bu sonuncusunda, oportünist çizginin tutarsızlığı kendisini Çin'deki kadar trajedik bir biçimde ortaya koymamıştır, ama daha eksik ve daha az ikna edici değıldir.

42. Britanya'da, Çin'de olduğı gibi, devrimci veya sola doğru ilerleyen kitlelerle hain liderler arasında gittikçe derinleşen uçurum pratikte görmezden gelinirken, "katı" liderlerle, bireysel ilişkilere, diplomatik kombinasyonlara dayanan bir yakınlaşmaya dönük bir çizgi izlendi. Çan Kay-şek'in peşinden gittik ve bu nedenle Çin komünistlerini, Çan Kay-şek'in Komünist Partiye dayattığı diktatoryal koşulları kabul etmeye sürükledik. Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyi'nin temsilcileri Purcell'in, Hicks'in, Citrine'in ve şürekâsinin peşinden koştugu ve prensipte sendikal harekette tarafsızlık konumunu benimsediğı ölçüde, Genel Konseyi Britanya proletaryasının yegâne temsilcisi olarak değerlendirdiler ve kendilerini Britanya işçi hareketinin işlerine müdahale etmemek zorunda bıraktılar.[31]

43. İngiliz-Rus Komitesinin Berlin konferansının kararları, tescilli grev kiricilerin istegi karşısında, gelecekteki grevcilere vereceğimiz destekten vazgeçmemiz anlamına gelir. Bu kararlar, faaliyetlerinin tümü, Britanya işçi sınıfının biricik temsilcileri olarak gördüğümüz hainlere karşı yönelen sendika azinliğine açık bir ihanet ve onları kinama ile eş anlamlıdır. Sonuç olarak, "işine karışmama" resmi bildirgesi, en geri ve en muhafazakâr biçimlere sahip bir işçi hareketinin ulusal darlığına prensipte verdiğimiz kapitülasyon anlamına geliyor.

44. Tıpkı Citrine'in bizi sendikaların iç işlerine müdahale etmekle suçlaması gibi, Çan Kay-şek de bizi Çin'in iç işlerine müdahale etmekle suçluyor. Her iki suçlama da sadece, tüm dünyanın ezilen kitlelerinin kaderiyle ilgilenme cüretini gösteren bir işçi devletine karşı dünya emperyalizminin suçlamalarının suretidirler. Citrine gibi Çan Kay-şek de, farklı koşullar ve farklı noktalarda, emperyalizmin ajani olarak kalmaya devam ediyor, her ne kadar geçici olarak onunla çatışsa da. Eger böylesi "liderler"le işbirliği peşinden gidersek, her zaman, devrimci seferberlik yöntemlerimizi daha fazla kısıtlamak, sinirlamak ve ıgdiş etmek zorunda kalırız.

45. Hatalı çizgimiz sayesinde, Genel Konseye yalnızca, greve ihanet etmesinden sonra sarsılan konumunu muhafaza etmesinde yardımcı olmadık, dahası, bize alçakgönüllülükle kabul ettiğimiz küstah talepler dayatması için gerekli tüm silahları kendisine sağladık. "Hegemonya" laflarının çınlaması altında, Çin devriminde ve Britanya işçi hareketinde moralman alt edilmişiz gibi davrandık ve böylelikle maddi yenilgimizi hazırladık. Oportünist bir sapma her zaman kendi çizgisine güven kaybı ile at başı gider.

46. Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyinden işlerine karışmama garantisini almış olan Genel Konseyin işverenleri Chamberlain'i, Bolşevik propagandaya karşı kendi mücadele yöntemlerinin ultimatolar ve tehditlerden çok daha etkili olduğuna şüphesiz ikna ederler. Ne var ki Chamberlain, kombine yöntemleri tercih ediyor ve Genel Konseyin diplomasisi ile Britanya emperyalizminin zorbalığını birleştiriyor.

47. Eger Muhalefete karşı, Baldwin veya Chamberlain'in "de" İngiliz-Rus Komitesinin çökmesini istediğı ileri sürülüyorsa, o takdirde, burjuvazinin politik mekanizmasından hiçbir şey anlaşılmamıştır. Baldwin, sola doğru ilerleyen Britanya işçi hareketi üzerinde Sovyet sendikalarının zararlı etkisinden haklı olarak ürküyordu ve halen de ürkmektedir. Britanya burjuvazisi, Genel Konsey üzerinde, Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyinin basıncına karşı kendi basıncını uygulamaktadır ve bu alanda burjuvazi işin ta başından beri zafer kazanmıştır. Genel Konsey, sovyet sendikalarından para almayı ve maden işçilerine yardım sorununda onunla görüşmeyi reddetmiştir. Genel Konsey üzerine basınç uygulamakla Britanya burjuvazisi bu sayede Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyi üzerine basınç uyguladı ve Berlin konferansında bu sonuncusunun temsilcilerinden sınıf mücadelesinin temel sorunlarında eş görüşmemiş kapitülasyonlar elde etti. Bu tür bir İngiliz-Rus Komitesi sadece Britanya burjuvazisine hizmet eder (bak. the Times'ın açıklaması). Böylesi bir baskı ve şantaj politikasıyla Britanya burjuvazisi, akla aykırı ve ilkesiz hareketlerimizle kaybettiğimiz herşeyi kazandığından ötürü, bu durum onu, Genel Konsey üzerindeki baskısını gelecekte de sürdürmekten ve Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyi ile bağları koparmasını talep etmekten alı koymayacaktır.

48. Komünistleri Kuomintang'dan atmak istemesinden dolayı Çan Kay-şek'in Muhalefet ile "dayanışma içinde olduğu" şeklindeki imalar da aynı degerdedir. Çan Kay-şek'in bir başka generale SBKP'deki Muhalefet ile bu noktada hemfikir olduğunu söylediği varsayılan bir değinme ortalıkta dolaştırılıyor. Bu "alıntı"nın cimbızlandığı belge metninde, Çan Kay-şek'in sözleri, onun görüşlerinin bir ifadesi olarak değil, dalaverelere, yalanlara ve hatta bizi arkadan daha iyi bıçaklayabilmek için birkaç gün boyunca kendisini bir "sol komünist" kılığına büründürmeye hazır ve kabiliyetli olduğunun bir dışavurumu olarak zikredilmiştir. Dahası söz konusu belge, Komintern temsilcilerinin Çin'deki faaliyetleri ve izledikleri çizgiye karşı uzun bir iddianamedir. Belgeden alıntılar cimbızlama ve onlara metinde içerilene ters anlamlar yüklemek yerine, belgenin kendisini Komintern'in bilgisine sunmak çok daha iyi olurdu.[32]

Ne var ki, farazi "alıntılar"ın kötüye kullanılmasını bir tarafa bıraksak da, bizler Çan Kay-şek ile bir bloğa karşıyken, Çan Kay-şek'in de her zaman komünistlerle bir bloğa karşı olduğu "rastlantı"sı olduğu gibi kalır. Martinov ekolünün bundan çıkardığı sonuç, Muhalefet politikasının "genel olarak" gericiliğe hizmet ettiğidir. Bu suçlama da yeni değil.

Rusya'da Bolşevizmin tüm gelişimi, Bolşeviklerin gericiligin ekmeğine yağ sürdüğü, Kadetlere karşı monarşiye yardım ettikleri, SR'ler ve Menşeviklere karşı ise Kadetlere yardım ettikleri vb. gibi sonu gelmez Menşevik ithamlarının eşliğinde ilerledi. Renaudel, Radikallerin Sosyalistlerle kurdugu bloğa saldırdıklarında Fransız komünistlerini, Poincare'a yardım etmekle itham etti. Alman Sosyal-Demokrasisi, Milletler Cemiyetine girmeyi reddedişimizin aşırı emperyalistlerin ekmeğine yağ sürdüğünü defalarca ileri sürdü vs. vs.

Çan Kay-şek tarafından temsil edilen büyük burjuvazinin proletarya ile bağları koparmayı gerekli görmesi ve öte taraftan devrimci proletaryanın da burjuvazi ile bağları koparmayı gerekli görmesi gerçeği, onların dayanışmalarının değil, aralarındaki uzlaşmaz sınıf antagonizmasının bir kanıtıdır. Muhalefeti, Chamberlain'ın, Thomas'ın veya Çan Kay-şek'in ekmeğine yağ sürmekle suçlamak, dar kafalı bir oportünizmi ispat etmek ve aynı zamanda politik çizgimizin proleter ve devrimci karakterini istemeyerek de olsa kabul etmek demektir.

49. Britanya'nın Çin'e müdahalesinin başlamasıyla aynı zamana denk gelen İngiliz-Rus Komitesinin Berlin konferansı, Britanya emperyalizminin Uzak Dogu'daki cellât faaliyetine karşı alınacak etkili önlemler sorununu ima etmeye bile cesaret edemedi. İngiliz-Rus Komitesinin savaşı gerçekten önlemek konusunda parmağını kipirdatmaktan dahi aciz olduğunun daha çarpıcı bir kaniti bulunabilir mi? Ama bu komite sadece işe yaramaz olmakla kalmıyor, her ikiyüzlülük ve aldatmaca gibi bu da, devrimci harekete sinirsiz zararlar getirdi. Genel Konsey "barış mücadelesi"nde Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyi ile işbirliği içinde olduğundan söz ederek, savaş tehlikesinin harekete geçirdiği Britanya proletaryasının bilincini sakinleştirip ve yatıştırabiliyor. Tüm-Birlik Sendika Merkez Konseyi bugün Britanya işçi sınıfı ve tüm dünyanın işçi sınıfı önünde, Genel Konsey hainlerinin uluslararası politikasının bir çeşit garantörü olarak görünüyor. Genel Konseye karşı Britanya'daki devrimci unsurların yönelttiği eleştiriler bu nedenle zayıflamakta ve etkisini kaybetmektedir.

Purcell, Hicks ve şürekâsı sayesinde, MacDonald ve Thomaslar, işçi kitlelerini bizzat savaşın eşiğine dek uyuşukluk içinde tutma imkânını kazanıyorlar, zamanı geldiğinde onlara demokratik anayurdun savunulması çağrısında bulunmak üzere. Yoltaş Tomskey, son görüşmesinde (Pravda, 8 Mayıs) Thomas'ları, Havelock Wilson'u ve borsanın diğer kiralık adamlarını eleştirirken, yıkıcı, parçalayıcı, yatıştırıcı ve dolayısıyla çok daha tehlikeli olan Purcell, Hicks ve şürekâsının faaliyetine tek kelimeyle bile değinmedi. Bu "müttefikler"e, görüşmede, sanki mevcut bile degillermişçesine adlariyle değinilmedi. O halde onlarla bir blok niye? Gel gelelim gerçekte mevcutlar. Onlar olmaksızın Thomas politik olarak varolamaz. Thomas olmaksızın Baldwin diye bir şey, yani İngiltere'deki kapitalist rejim olmaz. En iyi niyetlerimizin tersine, Purcell ile bloğa verdiğimiz destek gerçekte tüm Britanya rejimini ve onun Çin'deki faaliyetlerinin kolaylaştırılmasını desteklemektir. Tüm bu yaşananlardan sonra bu nokta, Lenin okulundan geçmiş her devrimci için açıktır. Aynı şekilde, Çan Kay-şek ile işbirliğimiz Çin proletaryasının sınıfsal uyanıklığını körleştirmiş ve böylelikle de Nisan darbesini kolaylaştırmıştır.

Aşamalar Teorisi ve Tek Ülkede Sosyalizm Teorisi

50. Son zamanlarda Stalin tarafından birçok kez açıklanan "aşamalar" ya da "adımlar" kuyrukçu teorisi esas itibarıyla oportünist taktiğin nedeni olarak hizmet gördü. Eğer Çin Komünist Partisinin tam örgütsel ve politik bağımsızlığı isteniyorsa, adımlar atlanıyor demektir. Eğer işçileri ve köylüleri iç savaşa çekmek için sovyet örgütleri talep ediliyorsa, "aşamalar" atlanıyor demektir. Eğer bugün en esaslı çalışmayı yürüten Genel Konseyin hainleri ile politik bloğun bozulması isteniyorsa, aşamalar atlanıyor demektir. Muhafazakâr burjuva ulusal Kuomintang

hükümeti, Çan Kay-şek'in askeri komutası, Genel Konsey, tek kelimeyle, mülk sahibi ve egemen sınıfların baskısıyla kurulan ve devrimci sınıf hareketi için bir engel oluşturan kurumlardan her biri, bu teoriye göre, "bizzat kitleler" onun içinden geçene dek politikanın ayak uydurması gerektiği büyük bir tarihsel aşamadır. Bir kez bu yola girdiğimizde, politikamız kaçınılmaz olarak devrimci bir faktörden tutucu bir faktöre dönüşür. Çin devriminin gelişimi ve İngiliz-Rus Komitesinin akıbeti bu bakımdan taze uyarılardır.

51. Britanya proletaryasının geçen yılki büyük grevinin yenilgisi ve bu yılki Çin devrimi gibi olgular, uluslararası işçi hareketi için sonuçlar doğurmadan geçip gidemez, tıpkı Alman proletaryasının 1923 güzündeki yenilgisinin izlerini bırakmadan geçmediği gibi.[33] Devrimci konumların kaçınılmaz olan geçici zayıflaması kendi başına büyük bir iletir. Eğer yönelim yanlışsa, eğer stratejik çizgi hatalıysa, uzun bir süre için onarılmaz bir hale gelebilir. Tam da şimdi, geçici bir devrimci geri çekiliş döneminde, oportünizmin ve ulusal sınırlılığın tüm dışavurumlarına karşı ve devrimci enternasyonalizm çizgisi uğruna mücadele her zaman olduğundan daha zorunludur.

Müdahale etmeme ilkesini benimsemekle, delegasyonumuz, niyetlerinden bağımsız olarak, işçi hareketindeki en tutucu, en bozguncu eğilimleri teşvik etmektedir. SSCB işçilerinin en geri ve en bıkkın kesimlerinin, Britanya'daki grev mücadelesine veya Çin devrimine müdahale etmeyi yanlış bulmasında şaşırtıcı olan hiçbir şey yoktur. Her geçen gün daha da sıklaşan biçimde şunu ileri sürüyorlar: "Eğer hiçbir müdahale olmazsa, diğer ülkelerdeki devrimlerin zaferi olmaksızın bile tek ülkede sosyalizmi inşa edebileceğimizi düşünmüyor muyduk? O halde öyle bir politika gütmeliyiz ki, müdahaleyi kışkırtmasın. Britanya'nın ve Çin'in işlerine karışmamız yanlıştır, çünkü olumlu sonuçlar vermekten çok dünya burjuvazisini askeri müdahale yoluna sürükler ve dolayısıyla tek ülkede sosyalizmin kuruluşunu tehdit eder."

Uluslararası devrimci hareketin yeni yenilgilerinden sonra, tek ülkede sosyalizm teorisinin, yaratıcılarının arzularından bağımsız olarak, devrimci hedefleri sınırlamaya, mücadele ateşini söndürmeye, ulusal ve tutucu dar kafalılığa dönük tüm eğilimleri haklı göstermeye, güdülemeye ve kutsamaya hizmet edeceğine artık hiç şüphe yoktur ve olamaz. "Müdahale etmeme" lehine en önemsiz bir söz, tek ülkede sosyalizm teorisi tarafından üstü örtülsün ya da örtülmesin, aslında emperyalist tehlikeyi azaltacağı yerde artırır.

Çin devrimi bakımından, yalnızca daha derin bir kitle itkisinin, daha radikal bir toplumsal programın ve işçi ve köylü sovyetleri sloganının, devrimi harici bir askeri saldırıya karşı ciddi biçimde koruyabileceği tamamen açıktır ve bu su götürmez. Yalnızca, bayrağına emekçilerin ve ezilenlerin kendi taleplerini yazdıkları bir devrim, sadece uluslararası proletaryanın değil, aynı zamanda sermayenin askerlerinin de dikkatini çekme yeteneğinde olabilir. Bunu kendi deneyimlerimizden yeterince iyi biliyoruz. İç savaş yıllarında Arhangelsk'te, Odesa'da ve her yerde bunu gördük ve ispatladık. Uzlaşıcı ve hain önderlik, Nanking'i yıkımdan kurtarmadı. Düşman gemilerinin Sarı Nehire girmesini kolaylaştırdı. Güçlü bir toplumsal hareketin eşliğinde devrimci bir önderlik, Sarı Nehir'in sularını, Lloyd George, Chamberlain ve MacDonald'ın gemileri için çok sıcak bir hale getirebilir. Her durumda, savunmanın biricik yolu ve tek umudu budur.

Sovyet cephesinin genişlemesi aynı zamanda SSCB'nin en iyi savunusudur. Bugünkü koşullar altında, uluslararası durumumuzun kötüleştiği veya "sol" hataların bir sonucu olarak her durumda kötüleşebileceği gibi sözler saçma laflardır. Eğer konumumuz kötüleşmişse, bu, müdahale edelim ya da etmeyelim, tarihsel ve uluslararası bir olay olan Çin devriminin yenilgisinin bir sonucudur. Emperyalizmin müdahalesine karışmasaydık, Çin'e karşı ve bir o kadar da bize karşı faaliyetlerini sadece kolaylaştırmış olurduk.

Ama "karışmanın" da farklı türleri vardır. En yanlış ve en tehlikeli müdahale, devrimin gelişimini yarıda kesmek için çaba harcamaktır. Barış mücadelesi, uluslararası politikamızın merkezine oturur. Ama Martinov ekolünün en aşırı temsilcileri bile, barış politikamızın Çin devriminin gelişimiyle çelişki içinde olabileceğini veya tersine, onun gelişiminin barış politikamızla çelişki içinde olabileceğini ileri sürmeye cesaret edemediler. Biri diğerini destekler. SSCB'yi savunmanın en iyi yolu Çan Kay-şek'in karşı-devrimini alt etmek ve hareketi daha üst bir aşamaya yükseltmektir. Böylesi koşullarda her kim Çin'de sovyetleri reddederse, o, Çin devrimini silahtsızlandırır. Avrupa proletaryası ile ilişkilerde her kim müdahale etmeme ilkesini ilân ederse, o, proletaryanın devrimci öncüsünü zayıflatır. Her ikisi de uluslararası proletaryanın başlıca kalesinin, SSCB'nin konumunu zayıflatır.

Böylece bir hatanın diğerlerini nasıl doğurduğunu ve Bolşevizmin çizgisinden hepten sapan bir çizgiyi hep birlikte nasıl ürettiğini görüyoruz. Eleştirel sesler ve uyarılar engelleme olarak değerlendiriliyor. Resmi çizginin sağa kayışı, sola vurulan darbelerle tamamlanıyor. Bu yolda devam etmek, Sovyet devleti kadar Komintern için de en büyük

tehlikeleri içermektedir. Bu tehlikeleri uluslararası proleter öncüden gizleseydik, komünizm bayrağına ihanet etmiş olurduk.

* * *

Bir an bile şüphe etmiyoruz ki, hatalar düzeltilebilir, sapmaların üstesinden gelinebilir ve şiddetli krizler ve sarsıntılar olmaksızın izlenen çizgi doğrultulabilir. Gerçeklerin dili oldukça anlamlıdır, deneyimden çıkarılan dersler tümüyle apaçıktır. Gerekli olan sadece, partimizin, Sovyetler Birliği'nin olduğu kadar Enternasyonal'in partisinin, olguları tartma ve onlardan gerekli sonuçları çıkarma olanağını tümüyle elde etmesidir. Bu sonuçları devrimci birlik ruhuyla çıkaracaklarına kesinlikle inanıyoruz.

Yoldaş Çen Tu-ziu'nun Çin Komünist Partisinin Görevleri Üzerine Konuşması
[Not, 17 Mayıs 1927]

52. Marksizm politikada hangi amaca hizmet eder? Olani anlamak ve olacak olani önceden görmek. Önsezi eylemin temeli olmalıdır. Yoldaş Stalin'in kestirimlerinin başına neler geldiğini çoktan biliyoruz: Çan Kay-şek'in hükümet darbesinden bir hafta önce, onu savundu ve sağ kanattan, onun deneyimlerinden ve bağlantılarından yararlanma adına ona methiyeler düzdü (Moskova'daki aktivistlere yapılan konuşma, 5 Nisan). Tarafımızdan analiz edilen tezlerde, Stalin, yaşam tarafından test edilen önsezinin bir diğer örneğini de verdi. Stalin'in tezlerine yönelttiğimiz eleştirinin merkezi sorunu yukarıda tarafımızdan şu şekilde formüle edilmişti: "Yeni bir devrimci merkez zaten mevcut mu, yoksa herşeyden önce yaratılmalı mı?" Stalin, Çan Kay-şek'in darbesinden sonra, "iki hükümetin, iki ordunun, biri Wuhan'daki devrimci, diğeri Nanking'deki karşı-devrimci iki merkezin" var olduğunu savundu. Stalin, sovyetin kurulamayacağını, çünkü bunun Güney Çin'deki "biricik hükümet"e karşı, Wuhan merkezine karşı bir ayaklanma anlamına geldiğini savundu. Biz, durumun bu şekilde nitelendirilmesini "yanlış, yüzeysel, kaba" olarak adlandırdık. Bu sözde Wuhan hükümetini "Wuhan liderleri" olarak adlandırdık ve Güney Çin'de, iç savaşın başka bir sınıf çizgisine doğru ani dönüşünden sonra, şu ana dek bir hükümetin mevcut olmadığını, bir hükümetin yaratılması gerektiğini gösterdik.

15 Mayıs tarihli Pravda'da, Çin Komünist Partisinin (29 Nisan tarihli) toplantısında Yoldaş Çen Tu-ziu'nun yaptığı konuşma yayınlandı.[34]

Stalin kendi tezlerini yazdığında ve biz bu tezlerin bir eleştirisini kaleme aldığımızda ne bizim ne de Stalin'in elinde bu konuşma mevcut değildi. Çen Tu-ziu, yalnızca koşulların genel bir analizi temelinde değil, kendisinin doğrudan gözlemleri temelinde de durumu canlandırıyor. Peki, Çen Tu-ziu yeni devrimci hareket hakkında ne söylüyor? Wuhan hükümetini devrimci demokratik diktatörlüğün bir organı olarak düşünmenin "bir hata olduğunu" açıkça söylüyor: "Wuhan hükümeti henüz işçi ve köylü kitlelerinin bir hükümeti değil, yalnızca bir liderler blogudur." Peki bu kelimesi kelimesine Stalin'e karşı söylediğimiz şey değil midir?

Stalin şunu yazdı: "Bugün devrimci Kuomintang hükümetinden başka bir hükümet gücü mevcut değildir." Ona şu yanıtı verdik: "Bu kelimeler, devrimci otorite hususunda fena halde aygıtvary bir bürokratik kavrayış kokmaktadır... Sınıflar gelirler ve giderler, ama Kuomintang'ın sürekliliği [güya] sonsuza dek devam eder. Ama Wuhan'ı devrimin merkezi olarak adlandırmak, onun gerçekten de merkez olması için yetmez" (yukarıya bakınız). Çin devrimcilerine ve öncelikle de komünistlere, eğer kendisini Çin'deki zaten biricik hükümet olarak tasavvur ederse Wuhan hükümetinin kafasını duvara toslayacağı noktasında bir netlik sağlamak yerine; birçok devrimi yıkıma uğratmış olan küçük-burjuva devrimcilerin gösterişli ikiyüzlülüğüne karşı acımasızca sırt çevirmek yerine; belirsiz, bocalayan, sendeleyeyen Wuhan merkezinin kulağının içine "dış görünüşe aldanmayın, kendi unvanlarınızın ve bildirilerinizin parıltıları gözlerinizi kamaştırmasın, çetin günlük işleri yerine getirmeye, kitleleri harekete geçirmeye, işçi, asker ve köylü sovyetlerini inşa etmeye, devrimci bir hükümet gücünü inşa etmeye başlayın" diye bağırarak yerine, tüm bunların yerine, Stalin, sovyet sloganına karşı öfkeyle ileri fırlıyor ve halkın sovyetlerinden korkan ve bu nedenle Kuomintang'ın defterindeki kutsal mürekkep lekelerine inanan talihsiz devrimcilerin en kötü, en taşralı bürokratik önyargılarını ve boş inançlarını destekliyor.

53. Yoldaş Çen Tu-ziu'nun durumu kendi gözlemleri temelinde nitelendirirken kullandığı sözler, bizim durumu teorik düşünce temelinde nitelendirirken kullandıklarımızla kesinlikle aynıdır. Devrimci bir hükümet değil, gerçekte bir liderler blogu. Ancak bu hiç de Yoldaş Çen Tu-ziu'nun kendisi tarafından doğru bir şekilde nitelenen koşullardan doğru sonuçlar çıkardığı anlamına gelmiyor. Yanlış emirler nedeniyle elleri kolları bağlı olduğundan, Çen Tu-ziu,

kendi analiziyle kökten çelişen sonuçlar çıkarıyor. Diyor ki: “Ulusal hükümet alanındaki durum değişir değişmez ve yabancı müdahale ile militaristlerin saldırı tehdidi yok olur olmaz, sahici bir devrimci ve demokratik hükümetin inşasına başlama görevi önümüzde duruyor.”

Bu noktada doğrudan ve açıkça söylemeliyiz: Sorunu bu tarzda ortaya koymakla, felâkete giden en kesin ve en kestirme yolu benimsemiş olursunuz. Kendisini halk kitlelerine dayandıran sahici bir devrimci hükümetin oluşturulması, tehlikenin geçtiği bir ana havale ediliyor. Ancak esas tehlike tam da, Güney Çin’de devrimci bir hükümet yerine şimdilik yalnızca bir liderler blogunun olması gerçeğinden ibarettir. Bu başlıca belâdan dolayı, tüm diğer tehlikeler, askeri tehlikeler de dahil, on misli artmaktadır. Eger yabancı ve “kendi” militarist güruhlarımıza karşı mümkün olan en üst düzeyde kendimizi savunmalıysak, kuvvetlenmeli, kendi durumumuzu pekiştirmeli, örgütlenmeli ve silahlanmalıyız. Başka yolu yok. Kafamızı kuma gömmemeliyiz. Burada hiçbir kurnazlık bize yardım etmez. Kitlelerin coşkusu yükseltmeli, kendi amaçları uğruna savaşmaya ve ölmeye hazır olmalılar. Ama bunun için, kitleler politik ve örgütsel olarak mümkün olduğunca derinden kenetlenmelidirler. Bir saat bile kaybetmeksizin, onlara devrimci bir eylem programı ve sovyetlerin örgütsel biçimleri sunulmalıdır. Başka yolu yok. Şu veya bu şekilde savaş tehlikesini bertaraf edinceye dek devrimci bir hükümetin oluşturulmasını ertellerseniz, felâkete giden en kesin ve en kestirme yolu tutmuş olursunuz.

54. Yoldaş Çen Tu-ziu, tarım hareketi konusunda partinin tarım programının (toprak kiralalarının düşürülmesi) bütünüyle yetersiz olduğunu dürüstçe kabul ediyor. Köylü hareketi, diyor, “toprak uğruna mücadeleye dönüştürülmektedir. Köylülük kendiliğinden ayağa kalkıyor ve toprak sorununu kendisi halletmek istiyor.” Devamında Yoldaş Çen Tu-ziu açıkça şunu ifade ediyor: “Çok pasifist bir politika izledik. Artık büyük toprak mülklerine el koymak gerekiyor...” Eğer bu kelimelerin içeriği Marksist bir anlamda geliştirilirse, Çin devriminin tarım sorununda, Çin Komünist Partisinin olduğu kadar Komintern’in de tüm geçmiş çizgisinin en sert mahkûm edilişi ortaya çıkmış olur. Tarım hareketinin gelişimini önceden tahmin etmek, sloganları zamanında ortaya atmak ve işçiler, devrimci askerler ve ileri köylüler aracılığıyla bu sloganları köylüler arasında yaymak yerine, Çin Komünist Partisi, kendiliğinden tarım hareketinin çok büyük mesafeye gerisinde kaldı. Kuyrukçulugun daha korkunç bir biçimi olabilir mi? “Çok pasifist bir politika izledik.” Peki kendiliğinden tarım devrimi döneminde devrimci bir partinin pasifist bir politika izlemesi ne anlama gelir? Bu, bir proleter partinin yapabileceği en feci tarihsel yanlış demektir. Pasifist bir politika (toprak kiralalarının düşürülmesi), üstelik köylülük çoktan toprak için kendiliğinden savaşmaya başlamışken, Menşevik bir uzlaşma politikası değil, liberal bir uzlaşma politikasıdır. Bunu anlamakta başarısızlığa düşecek olan yalnızca sözde hükümet sanatıyla çürümüş bir filistendir, asla bir devrimci değil.

55. Fakat yoldaş Çen Tu-ziu partinin tarım hareketiyle ilişkisinin bu doğru ve can alıcı nitelişinden, sadece yanlış değil aynı zamanda gerçekten felâket getirici sonuçlar çıkarıyor. “Büyük toprak mülklerine el koymak, ama aynı zamanda hesaba katılması gereken küçük toprak sahiplerine taviz vermek bugün zorunludur” diyor. İlkesel olarak, sorunun bu biçimde ortaya konuluşu eleştirilemez. Küçük toprak sahibi olarak değerlendirileceklerin kimler ve Çin’in hangi kısmında oldukları, nasıl ve hangi sınırlarla hesaba katılacakları açıkça belirlenmelidir. Ama Çen Tu-ziu daha fazlasını da söylüyor:

“Bununla birlikte, büyük toprak mülklerine el koymak için bile askeri eylemlerin daha öte bir gelişimini beklemek gerekir. Şu anda biricik doğru karar, ancak yaygınlaşmasından sonra devrimin daha derinleştirilmesi ilkesidir.”

Bu, felâkete götüren en kesin, en kestirme ve en su götürmez yoldur. Köylülük çoktan büyük toprak sahiplerinin mülklerini ele geçirmek için ayaklanmıştı. Partimiz, programıyla, ismiyle devasa bir çelişki içinde, barışçı-liberal bir tarım politikası izliyor. Çen Tu-ziu’nun kendisi “bugün [?] büyük toprak mülklerine el koymanın zorunlu olduğunu” ifade ediyor, ama hemen ardından “sol aşırılığa düşmememiz gerektiğini” hatırlatıyor (Çen Tu-ziu’nun kendi sözleri) ve ekliyor: Büyük toprak sahiplerinin mülklerine el konulması için “askeri eylemlerin daha öte bir gelişimini beklemek” zorundayız, devrim ilkin yaygınlaştırılmalı ve ancak ondan sonra derinleştirilmelidir.

Ama bu sadece, kitlelerin ulusal-liberal aldatılışının eski, çok bilinen ve modası geçmiş formülünün körü körüne yinelenmesidir. Önce zafer, sonra reform. İlkın taşraya “yaygınlaştıracamız” -kimin için: büyük toprak sahipleri için mi?- ve sonra, zaferin ardından kendimizi çok sakın bir şekilde “derinleştirme” işine vereceğiz. Aydınlanmış ve şöyle böyle akıllı her köylü, buna karşı yoldaş Çen Tu-ziu’ya şu cevabi verir: “Eğer Wuhan hükümeti bugün, düşmanlarla çevrili durumdayken ve biz köylülerin desteğine hayat memat meselesi olarak bakarken, bize büyük toprak sahiplerinin topraklarını vermeye cesaret etmiyorsa veya bunu istemiyorsa, bu kuşatmayı yardıktan sonra,

bizim yardımlarımızla düşmanı alt ettikten sonra, bize ancak Çan Kay-şek'in Şanghay işçilerine verdiği kadar toprak verecektir.” Çok açıkça söylenmelidir: Komintern temsilcilerinin yanlış önderliği tarafından eli kolu bağlanmış olan Yoldaş Çen Tu-ziu'nun tarım formülü, nesnel olarak, bugün Çin'de ilerleyen ve Çin devriminin yeni bir dalgasını yaratan gerçek tarım hareketinden Çin Komünist Partisini ayırma formülünden başka bir şey değildir.

Bu dalgayı güçlendirmek ve onu derinleştirmek için, zaferden sonra değil, zaferi garanti altına almak için derhal tarım devrimi bayrağını açan köylü sovyetlerine ihtiyacımız var.

Eğer köylü dalgasının boşa çıkmasına ve bir boş laf cızırtısına dönüşmesine izin vermek istemiyorsak, köylü sovyetleri kentlerdeki ve sanayi merkezlerindeki işçi sovyetleriyle birleşmeli ve işçi sovyetlerine kentin ticari ve zanaatkâr bölgelerinin yoksul nüfusunun sovyetleri katılmalıdır.

Eğer burjuvazinin devrimci kitleler ve orduyu bıçakla birbirinden ayırmasına izin vermek istemiyorsak asker sovyetleri devrimci zincire dahil olmalıdır.

Mümkün olduğunca hızlı, mümkün olduğunca cesur, mümkün olduğunca enerjik biçimde devrim derinleştirilmelidir, zaferden sonra değil, derhal. Aksi takdirde zafer diye bir şey olmayacaktır.

Tarım devriminin derinleştirilmesi, toprağa köylüler tarafından derhal el konulması Çan Kay-şek'i derhal zayıflatacak, askerlerinin saflarına kafa karışıklığı sokacak ve köylü ana kıtayı harekete geçirecektir. Zafer için başka bir yol yoktur ve olamaz.

Yirmi yıl içinde üç devrimi, bunlardan ilkinin ABC'sini unutmak için mi gerçekleştirdik? Tarım devrimi sırasında pasifist bir politika yürüten kaybeder. Sorunları erteleyen, tereddüt eden, oyalanan, zaman kaybeden, kaybeder. Çen Tu-ziu'nun formülü devrimin yıkımına götüren en emin yoldur.

Sözlerimizin Çin Komünist Partisine ve onun liderlerine düşmanlık duygusuyla dikte edildiğini söyleyecek iftiracılar çıkacaktır. İngiliz-Rus Komitesi hakkındaki tutumumuzun Britanya Komünist Partisine dönük bir düşmanca tavır anlamına geldiği defalarca söylenmemiş miydi? Olaylar, Britanya komünistlerine karşı bürokratik dalkavuklar gibi değil sadık devrimciler gibi hareket edenin bizler olduğunu doğrulamıştır. Yine olaylar, Çinli komünistleri eleştirmemizin, geleceği önceden kestirme yükümlülüğü taşımamaları kaydıyla olaydan sonra her şeyi onaylayan bürokratik dalkavukların tavırlarından çok daha ciddi, çok daha Marksist ve çok daha devrimci bir tavır tarafından dikte edildiğini doğrulayacaktır, ve her gün doğrulamaktadır.

Yoldaş Çen Tu-ziu'nun konuşmasının tek bir açıklama sözcüğü bile olmaksızın Pravda'da yayınlanması ve bu konuşmanın felâkete götüren taraflarını açığa vurmaya hasredilmiş tek bir makalenin bile olmayışı gerçeği, bizzat bu gerçeğin kendisi, her devrimciyi en büyüğünden bir kuşkuya sevk etmelidir. Çünkü söz konusu olan Lenin'in partisinin merkez organıdır.

Yatıştırıcılar ve dalkavuklar bize “genç bir Komünist partinin yanlışlarının kaçınılmazlığı”ndan bahsetmesin. Sorun, yalıtık hatalar sorunu değil, hataların en büyüğü sorundur. Eksiksiz ifadesini Yoldaş Stalin'in tezlerinde bulan temel çizginin yanlışlığı sorundur.

Kaçınılmaz Nihai Uzlaşma

Sotsialistiçeski Vestnik'in 9 Mayıs sayısında Yoldaş Stalin'in tezlerini konu alan makalede şunlar söyleniyor:

Bir komünist liderin tezleri için zorunlu olan sözlerin üstünü kazırsak, orada taslağı çizilen “çizgi”nin özüne karşı çok az şey söylenebilir. Kuomintang içinde mümkün olduğunca kalmak ve onun sol kanadına ve Wuhan hükümetine mümkün olan son ana kadar sarılmak: “Elverişsiz koşullarda belirleyici bir mücadeleden kaçınmak”; “Çin halkının düşmanlarına, devrimle savaşmak ve Çin'de ulusal bir devrimin değil, Moskova “sovyetleştirmesinin” yapay bir naklinin söz konusu olduğuna dair yeni efsaneler yaratmak için yeni silahlar vermemek” amacıyla “tüm iktidar sovyetlere” sloganını öne sürmemek; “birleşik cephe” besbelli ki iflah olmaz bir biçimde yıkıldıktan sonra ve “en elverişsiz koşullar” altında bu kadar porselen kırıldıktan[35] sonra, bugün Bolşevikler açısından gerçekten daha akla yatkın ne olabilir? [Sotsialistiçeski Vestnik, no.9 (151), s.1]

Böylece, 23 Nisan sayısında, Sotsialistiçeski Vestnik'in, Martinov'un Pravda'da Çin devriminin görevlerini “çok

etkileyici” ve “bütünüyle Menşevik bir tarzda” analiz ettiğini itiraf etmesinden sonra, Menşeviklerin merkez organının son sayısındaki başmakale, Yoldaş Stalin’in tezlerinde “taslağı çizilen «çizgi»nin özüne karşı çok az şey söylenebileceğini” ilân ediyor. Politik çizgilerin bu uyumu özel bir açıklamayı gerektirmiyor.

Ama dahası: Sotsialistiçeski Vestnik’deki aynı makale alaycı bir tonda konuşmayı sürdürüyor; -harfiyen aktarıyoruz!- “Aşırı «sol» sloganlarla (Kuomintang’dan çekilme, «sovyet sisteminin propagandası» vb.) kaplı Radek’in çizgisi, gerçekte yalnızca oyundan çıkmayı ve kenara çekilmeyi arzu ediyor” (age, s.2). Burada Radek’in çizgisi, Pravda’nın eleştiri köşelerinin ve başmakalelerinin sözleriyle niteleniyor. Başka türlü de olamazdı: Radek basında kendi çizgisi hakkında açıkça hiçbir şey söyleyemez, çünkü aksi takdirde parti Radek’in çizgisinin olayların gelişimince doğrulanmış olduğunu öğrenirdi. Sotsialistiçeski Vestnik’in editörleri yalnızca “Radek’in çizgisi”ni Pravda’nın sözcükleriyle nitelendirmekle kalmıyor, aynı zamanda onları Pravda’nın makaleleriyle bütünüyle uyumlu bir biçimde değerlendiriyor: Dan’a göre “aşırı «sol» sloganlarla kaplı” olan Muhalefetin çizgisi, gerçekte “oyundan çıkma ve kenara çekilme” olanağını vermektedir.

Pravda’nın makalelerinde, Çin devriminde “ölü kitlelerin görülmesi gerektiği”ni, Çin komünistlerinin “kendi kabuklarına çekilmek” zorunda olduklarını, “büyük eylemler ve büyük planlar”dan vazgeçmeleri gerektiğini ve -eğer Muhalefetin çizgisi benimsenirse- bunun “Çin devriminin tasfiyesinin vaazı” olduğunu defalarca okuduk. Bunlar kelimesi kelimesine söylendi, örneğin Pravda’nın 16 Mayıs 1927 tarihli başmakalesinde. Gördüğümüz gibi, Dan’ın söyledikleri kelimesi kelimesine aynı şeydir, ya da daha doğrusu, Pravda’nın bir dizi makalesinde söyledikleri aslında Dan’ın Muhalefet hakkında söyledikleridir. Dan, Stalin’in tezlerini onaylıyor ve tasfiyesini aşırı sol ifadelerle örten “tasfiyecî” Radeki alaya alıyor. Artık herşey nettir: Radek’in tasfiyeciliği, meşhur devrimci Dan’ın öyle değerlendirdiği aynı tasfiyeciliktir. Sotsialistiçeski Vestnik’deki başmakalenin hâlâ bir şey öğrenme yeteneginde olanlara sunduğu ders budur.

Çin devrimi sorununu tüm boyutlarıyla tartışması gereken Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi oturumunun açılışı arifesinde Sotsialistiçeski Vestnik’in atıf yapılan sayısının Moskova’ya ulaşması elbette harikulâdedir.

Stalin ve Çin Devrimi

Gerçekler ve Belgeler

26 Ağustos 1930

1925-27 Çin devrimi, Rusya’daki 1917 devriminden sonra modern tarihin en büyük olayıdır. Çin devriminin sorunları üzerinde komünizmin temel akımları bir çatışma içine girmiştir. Kominternin bugünkü resmi önderi Stalin, Çin devriminin olayları içerisinde kendi gerçek kişiliğini açığa vurmuştur. Çin devrimine ilişkin temel belgeler dağıtılmış, oraya buraya saçılmış ve unutulmuştur. Bazıları ise dikkatlice saklanmıştır.

Bu sayfalarda, Stalin ve onun en yakın yardımcılarının konuşmaları ve makaleleri ışığında ve şüphesiz ki Stalin tarafından dikte edilen Komintern kararlarının ışığında, Çin devriminin temel aşamalarını yeniden üretmek istiyoruz. Bu amaçla kendi arşivlerimizdeki gerçek metinleri kullanıyoruz. Özellikle genç bir Stalinist olan Çitarov’un Sovyetler Birliği Komünist Partisi On Beşinci Kongresindeki konuşmasından parçalar aktarıyoruz, ki bunlar Stalin tarafından partiden saklanmıştır. Okuyucular, genç bir Stalinist memur-kariyerist olan, Çin’deki olaylara katılan ve şu anda Komünist Gençlik Enternasyonalî’nin liderlerinden biri olan Çitarov’un tanıklığının muazzam önemini kendiliğinden anlayacaklardır.

Gerçekleri ve alıntıları daha anlaşılabilir kılmak amacıyla, Çin devriminin en önemli olaylarının sıralanışını okuyucuya hatırlatmanın yararlı olacağını düşünüyoruz.

20 Mart 1926 -Çan Kay-şek’in Kanton’daki ilk darbesi.

1926 Sonbaharı -Kuomintang delegesi olarak Çan Kay-şek’in katıldığı KEYK Yedinci Plenumu.

12 Nisan 1927 -Şanghay’da Çan Kay-şek’in hükümet darbesi.

Mayıs 1927’nin sonları -Wuhan’daki “sol” Kuomintang’ın karşı-devrimci darbesi.[134]

Mayıs 1927'nin sonları -KEYK Sekizinci Plenumu komünistlerin görevinin “sol” Kuomintang içinde kalmak olduğunu ilân ediyor.

Ağustos 1927 -Çin Komünist Partisi ayaklanmaya doğru giden bir rota ilân ediyor.

Aralık 1927 -Kanton ayaklanması.

Şubat 1928 -KEYK Dokuzuncu Plenumu Çin için silahlı ayaklanma ve sovyetlere doğru giden bir rota ilân ediyor.

Temmuz 1928 -Komintern Altıncı Kongresi silahlı ayaklanma sloganını pratik bir slogan olarak reddediyor.

1. Dört Sınıf Bloğu

Stalin'in Çin politikası dört sınıf bloğuna dayandırılmıştı. İşte size, Menşeviklerin Berlin'deki yayın organının bu politikayı nasıl değerlendirdiği:

10 Nisanda [1927] Martinov, Pravda'da, ... “dört sınıf bloğu”nun muhafaza edilmesinin zorunluluğunu, işçilerin büyük burjuvaziyle yan yana oturdukları koalisyon hükümetini yıkmakta acele etmemeyi, vaktinden önce ona “sosyalist görevler”i empoze etmemeyi içeren resmi tutumun doğruluğunu en etkili ve ... tam bir “Menşevik tarzda” göstermiştir. [Sotsialistiçeski Vestnik, No.8, 23 Nisan 1927, s.4]

Burjuvaziyle koalisyon politikası neye benziyordu? Komintern Yürütme Komitesinin resmi organından bir pasaj aktaralım:

5 Ocak 1927'de, Kanton hükümeti, işçilerin gösterilerde silah taşımalarını, tüccar ve sanayicileri tutuklamasını, onların mallarına el koymasını yasaklayan ve bir dizi çatışma için zorunlu arabulucu oluşturan yeni bir grev yasası çıkardı. Bu yasa işçilerin çıkarlarını koruyan birkaç paragraf içeriyor.... Ama bu paragrafların yanı sıra, grev özgürlüğünü, devrimci bir savaş sırasında savunmanın çıkarlarının gerektirdiğinden çok daha fazla sınırlayan başka paragraflar da söz konusudur. [Die Kommunistische Internationale, 1 Mart 1927, no.9, s.408]

Burjuvazinin işçilere doladığı kementin içinde işçilerin lehine iplikler (“paragraflar”) aranıyor. Bu ilmiğin kusuru, (Çin burjuvazisini) “savunmanın çıkarlarının” gerektirdiğinden daha sıkı olmasıdır. Bunlar Komintern'in yayın organında yazılıyor. Kim yazıyor? Martinov. Ne zaman yazıyor? 25 Şubatta, yani Şanghay katliamından altı hafta önce.

2. Stalin'e göre Devrimin Perspektifleri

Stalin, müttefiki Çan Kay-şek tarafından önderlik edilen devrimin perspektiflerini nasıl değerlendirmişti? İşte, Stalin'in açıklamalarının en az kepezellikle dolu olan kısımları (en rezil kısımları hiçbir zaman kamuoyuna açıklanmamıştır):

Çin'deki devrimci ordular [yani, Çan Kay-şek'in orduları], Çinli işçi ve köylülerin kendi kurtuluşları için verdikleri mücadeledeki en önemli faktördür. Çünkü Kantonluların ilerleyişi, emperyalizme ve onun Çin'deki ajanlarına vurulmuş bir darbe ve genel olarak Çin'deki tüm devrimci unsurlar açısından ve özel olarak da işçiler açısından bir araya gelme özgürlüğü, basın özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü anlamına gelmektedir. [Çin Devriminin Perspektifleri Üzerine, s.46]

Çan Kay-şek'in ordusu, işçilerin ve köylülerin ordusudur. Tüm halka, “özellikle de işçilere” özgürlük taşımaktadır.

Devrimin başarısı için ne gerekiyor? Çok az şey:

Öğrenci gençlik (devrimci gençlik), işçi gençlik, köylü gençlik; tüm bunlar devrimi yedi fersahlık çizmelerle ilerletebilecek bir kuvvettir, şayet Kuomintang'ın ideolojik ve politik nüfuzuna tâbi kılınırsa. [age, s.55]

Böylece Komintern'in görevi, işçileri ve köylüleri burjuvazinin etkisinden kurtarmaktan değil, tersine, onları burjuvazinin etkisine tâbi kılmaktan oluşuyordu. Bu satırlar, Stalin tarafından silahlandırılan Çan Kay-şek'in, kendisine tâbi kılınmış işçi ve köylülerin başında, “yedi fersahlık çizmelerle” doğruca ... Şanghay darbesine

ilerlediği günlerde yazılmıştı.

3. Stalin ve Çan Kay-şek

Komünistlerin Kuomintang'ın sefil bir uzantısına indirgendiği ve hatta Sun Yat-senciliği eleştirmeme taahhüdünün altına imza attığı Mart 1926'da Çan Kay-şek tarafından gerçekleştirilen ve basınımlar tarafından sessizce geçirilen Kanton darbesinden sonra, Çan Kay-şek -gerçekten de dikkate değer bir ayrıntı!- Kuomintang'ın Komintern'e kabul edilmesinde ısrar etti: Kendisini bir cellât rolüne hazırlarken dünya komünizminin örtüsüne sahip olmak istemişti ve bunu elde etti de. Çan Kay-şek ve Hu Han-min tarafından önderlik edilen Kuomintang Komintern'e ("sempatizan" parti olarak) kabul edilmişti. Nisan 1927'de belirleyici bir karşı-devrimci hareketin hazırlıklarıyla meşgulken, Çan Kay-şek aynı zamanda Stalin ile fotoğraf değiş tokuşuna da özen gösterdi. Arkadaşlık bağlarının bu güçlendirilmesi, Merkez Komite üyesi ve Stalin'in ajanlarından biri olan Bubnov'un Çan Kay-şek'e yaptığı ziyaretiyle hazırlandı. Başka bir "ayrıntı": Bubnov'un Kanton seyahati Çan Kay-şek'in Mart darbesine denk geldi. Bubnov'un işi neydi? Çinli komünistleri boyun eğdirmek ve susturmak.

Şanghai darbesinden sonra, Komintern büroları, Stalin'in direktifi üzerine, Çan Kay-şek cellâdının hâlâ bir Komintern üyesi olarak kaldığını yalanlamaya giriştiler. Kuomintang'ın Kominterne istişari bir sıfatla kabul edilmesini, tek bir oya (Troçki) karşı herkesin onayladığı Politik Bürodaki oylamayı unutmışlardı. Sol Muhalefeti mahkûm eden KEYK Yedinci Plenumunda, Kuomintang delegesi olan "Yoldaş Şao Li-zu"nun hazır bulunduğunu unutmışlardı. Başka şeylerin yanı sıra şunları söylemişti bu zat:

Yoldaş Çan Kay-şek Kuomintang üyelerine yaptığı konuşmasında, Çin devriminin eğer tarım sorununu yani köylü sorununu doğru bir şekilde çözemezse tasavvur bile edilemeyeceğini açıkladı. Kuomintang'ın uğrunda çabaladığı şey, Çin'deki milliyetçi devrimden sonra, Batıda olduğu gibi, SSCB hariç tüm diğer ülkelerde gördüğümüz gibi bir burjuva egemenliğinin kurulmamasıdır. Hepimiz şuna tümüyle ikna olmuş durumdayız; Komünist Parti ve Komintern'in önderliği altında, Kuomintang kendi tarihsel görevini yerine getirecektir. [Komünist Enternasyonal Genişletilmiş Yürütmesinin Tutanakları (Almanca Baskı), 30 Kasım 1926, s.303-4]

1926 Sonbaharındaki Yedinci Plenumda durum işte buydu. Tüm görevleri Komintern'in önderliği altında çözeceğine söz veren Komintern üyesi "Yoldaş Çan Kay-şek" bu görevlerden yalnızca birini; devrimin kanlı bir biçimde ezilmesi görevini yerine getirdikten sonra, Mayıs 1927'deki Sekizinci Plenum, Çin sorunu üzerine kararında şunu açıklıyordu:

"KEYK, olayların Yedinci Plenumun teşhisini bütünüyle doğruladığını ifade eder."

Doğruladı, hem de sonuna kadar! Eğer bu bir şakaysa, hiç de komik değildir. Ne var ki, bu şakanın Şanghai'ın kanıyla baştan aşağıya boyandığını unutmayalım.

4. Lenin'in Stratejisi ve Stalin'in Stratejisi

Lenin, geri ülkelere ilişkin olarak Komintern'in önüne hangi görevleri koymuştu?

Geri ülkelerdeki burjuva-demokratik kurtuluş eğilimlerine komünist bir cilâ çekme girişimlerine karşı kararlı bir mücadele gerekliliği ... ["Ulusal ve Sömürge Sorun Üzerine Taslak Tezler", 5 Haziran 1920, Toplu Eserler, c.31, s.149]

Çin'de "burjuva olmayan bir rejim" kurmaya söz veren Kuomintang, bu cilâyı çekerek Komintern'e katılmıştır.

Lenin, öyle anlaşıyor ki, burjuva-demokratik hareketle geçici bir ittifak gerekliliğini kavramıştı, ama bundan anladığı şey, şüphesiz küçük-burjuva devrimci demokrasisini (köylüler ve küçük kentlerin insanları) dolandıran ve onlara ihanet eden burjuva partilerle bir ittifak değil, ulusal burjuvaziye karşı bizzat kitlelerin örgütlenmeleri ve gruplaşmalarıyla bir ittifak idi. Peki Lenin sömürgelerin burjuva demokrasisiyle ittifakı hangi biçimde tasavvur etmişti? Bu soruya da, İkinci Kongre için kaleme aldığı tezlerinde bir yanıt verir:

Komünist Enternasyonal, sömürge ve geri ülkelerdeki burjuva demokrasisiyle geçici bir ittifaka girmek zorundadır, ama onunla kaynaşmamalı ve her koşul altında, henüz en embriyonik biçiminde bile olsa proleter hareketin bağımsızlığını el üstünde tutmalıdır. [age, s.150]

Öyle görünüyor ki, Komünist Parti İkinci Kongrenin kararlarını yerine getirirken Kuomintang'a katılmak durumunda bırakılmış ve Kuomintang da Komintern'e kabul edilmiştir. Tüm bu özete de Leninizm denilmektedir.

5. Devletin Canlı bir İnkârî olarak Çan Kay-şek Hükümeti

Sovyetler Birliği Komünist Partisi liderlerinin Kanton darbesinden (20 Mart 1926) bir yıl sonraki Çan Kay-şek hükümetini nasıl değerlendirdikleri, partinin Politik Büro üyelerinin aleni konuşmalarından açıkça görülebilir.

İşte Mart 1927'de, Moskova'daki Gosznak fabrikasında Kalinin'in söyledikleri:

Proletaryadan burjuvaziye kadar Çin'in tüm sınıfları, militaristlerden yabancı sermayenin kuklaları olarak nefret ediyorlar: Çin'in tüm sınıfları, aynı şekilde, Kanton hükümetine tüm Çin'in ulusal hükümeti olarak bakıyorlar. [İzvestia, 6 Mart 1927]

Bir diğer Politik Büro üyesi Rudzutak, birkaç gün sonra gerçekleşen tramvay işçileri toplantısında konuştu. Pravda'nın haberinde şunlar söyleniyor:

“Çin'deki durum üzerinde biraz daha duran Yoldaş Rudzutak, devrimci hükümetin Çin'in tüm sınıflarını arkasına aldığına işaret etti.” [Pravda, 9 Mart 1927]

Voroşilov aynı mealde defalarca konuşmuştu.

Lenin gerçekten de, Marksist devlet teorisini küçük-burjuva süprütülerden boşu boşuna temizlemiş. Epigonlar çok kısa bir sürede bu teoriyi iki kat daha fazla süprütüyle örtmeyi başardılar.

5 Nisan gibi geç bir tarihte bile Stalin, Sütunlu Salonda komünistlerin Çan Kay-şek'in partisinde kalmalarını savunan bir konuşma yaptı ve dahası, müttefikinin bir ihaneti tehlikesini reddetti: “Borodin tetiktedir!” Darbe tam bir hafta sonra gerçekleşti.

6. Şanghay Darbesi Nasıl Gerçekleşti

Bu hususta, elimizde On Beşinci Kongrenin arifesinde Çin'den dönen ve kongreye edindiği bilgilerle katılan bir tanık ve katılımcının, Stalinist Çitarov'un istisnai değer taşıyan tanıklığı var. Öyküsünün en önemli noktaları bizzat Stalin tarafından Çitarov'un da rızasıyla tutanaklardan silinmiştir; gerçekler, eğer Muhalefetin Stalin'e karşı yönelttiği tüm suçlamaları bu kadar ezici bir şekilde kanıtlıyorsa kamuoyuna açıklanamazdı. Sözü Çitarov'a bırakalım (SBKP On Beşinci Kongresinin On Altıncı Plenumu, 11 Aralık 1927):

Çin devrimine ilk kanlı darbe Şanghay'da 11-12 Nisanda Şanghaylı işçilerin katledilmesiyle indirildi.

Bu dönüş hakkında daha geniş ayrıntılardan bahsetmek isterim, çünkü biliyorum ki partimizde bu konuda çok az şey biliniyor. Şanghay'da yirmi bir günlük bir dönem boyunca komünistlerin çoğunluğu teşkil ettiği sözde Halk Hükümeti mevcuttu. Bu nedenle diyebiliriz ki, bu yirmi bir gün boyunca Şanghay komünist bir hükümete sahipti. Ne var ki, bu komünist hükümet, Çan Kay-şek'in darbesinin her an beklenmesi gerçeğine rağmen tam bir hareketsizlik sergilemiştir.

Komünist hükümet, ilkin, bir yandan hükümetin burjuva kanadının işe girişmek istemediği ve onu sabote ettiği gerekçesiyle, diğer yandan da Wuhan hükümetinin Şanghay hükümetinin bileşimini tasvip etmediğini bahane ederek uzunca bir süre işe el atmadı. Bu hükümetin faaliyetleri arasında üç kararnamesi biliniyor ve yeri gelmişken, bunlardan biri de Şanghay'a gelmesi beklenen Çan Kay-şek'e bir zafer karşılaması yapma hazırlıklarından bahsetmektedir.

O sırada Şanghay'da işçiler ile ordu arasındaki ilişkiler gerilmişti. Örneğin, ordunun [yani Çan Kay-şek'in subaylarının -L.T.] işçileri kasten bir katliama sürüklediği biliniyor. Ordu, birkaç günlük bir dönem boyunca Şanghay'ın kapısında durdu ve şehre girmek istemedi, çünkü işçilerin Şantungese'e karşı savaşmakta olduğunu biliyor ve onların bu mücadelede kan kaybetmesini istiyordu. Şehre daha sonra girmeyi tasarladılar. Sonrasında ordu Şanghay'a girdi. Ancak bu birlikler arasında işçilere sempati besleyen bir tümen de vardı, Kanton ordusu Birinci Tümeni. Komutan Hsueh Yueh, kendisinin kitle hareketine beslediği sempatiden haberdar olan Çan Kay-şek ile husumet içerisindeydi, çünkü Hsueh Yueh de bizzat bu hareketin saflarından gelmekteydi. İlkin bir bölüğün

komutanı iken daha sonra bir tümeni yönetmeye başlamıştı.

Hsueh Yueh Şanghay'daki yoldaşlara ulaştı ve onlara, askeri bir darbenin hazırlanmakta olduğunu, Çan Kay-şek'in onu karargahına çağırttığını ve alışılmadık ölçüde soğuk bir havayla karşıladığını ve artık oraya gidemeyeceğini, çünkü bir tuzaktan korktuğunu anlattı. Çan Kay-şek, Hsueh Yueh'e tümeniyle birlikte şehri terk etmesini ve cepheye gitmesini önermiş, ve o [Hsueh Yueh] da, Komünist Parti Merkez Komitesine Çan Kay-şek'in emirlerine uymayacağı konusunda hemfikir olmayı tavsiye etmişti. Şanghay'da kalmaya ve hazırlanmakta olan askeri darbeye karşı Şanghay işçileriyle birlikte savaşıma hazır. Tüm bunlara rağmen, Çin Komünist Partisinin sorumlu liderleri, Çen Tu-ziu da dahil, hazırlanmakta olan darbeden haberdar olduklarını ama Çan Kay-şek ile zamansız bir çatışmaya girmek istemediklerini açıklamışlardı. Birinci Tümen şehri terk etti, Pai Çung-hsi'nin İkinci Tümeni şehri işgal etti ve iki gün sonra Şanghay işçileri katledildiler.

Bu gerçekten de heyecan verici hikâye neden tutanaklardan çıkarılmıştır (s.32)? Çünkü sorun hiç de Çin Komünist Partisinin sorunu değil Sovyetler Birliği Komünist Partisi Politbürosunun sorunuydu.

24 Mayıs 1927'de Stalin KEYK plenumunda şunları söyledi:

Muhalefet, Şanghay işçileri emperyalistlere ve onların uşaklarına karşı kesin bir mücadeleye girmediği için memnun değildir. Ama Muhalefet, Çin'deki devrimin hızlı bir tempoda gelişemeyeceğini anlamıyor. Elverişsiz koşullarda kesin bir mücadeleye girişilemeyeceğini anlamıyor. Muhalefet, elverişsiz koşullarda kesin bir mücadeleden kaçınmamanın (kaçınılabildiğinde), devrim düşmanlarının işini kolaylaştırmak anlamına geldiğini anlamıyor....

Stalin'in konuşmasının bu bölümü şu başlığı taşıyor: "Muhalefetin Hataları". Şanghay trajedisinde Stalin yanlışlıklar görüyor.... Muhalefetin yanlışlarını. Gerçekte ise o zamanlar Muhalefet henüz Şanghay'daki durumun somut koşullarını bilmiyordu, yani, Komintern önderliğinin tüm hatalarına ve suçlarına rağmen Mart ayında ve Nisan başlarında işçiler için durumun nasıl daha elverişli olduğunu bilmiyordu. Çitarov'un kasten saklanan hikâyesinden bile durumun o sırada dahi kurtarılabileceğini açıktır. Şanghay'da işçiler iktidardadırlar. Kismen silahlanmışlardır. Onları çok daha geniş biçimde silahlandırmanın tüm olanakları mevcuttur. Çan Kay-şek'in ordusu tekin değildir. Komuta personelinin bile işçiler tarafında saf tuttuğu kesimler vardır. Ama tepede herkes ve herşey felç olmuştur. Çan Kay-şek'e karşı kesin bir mücadeleye değil, onun için bir zafer karşılamasına hazırlanmalıyız. Çünkü Stalin Moskova'dan kesin talimatlar göndermiştir; müttefike, Çan Kay-şek'e direnmemekle kalmayacak, tersine ona sadakatini göstereceksiniz. Nasıl? Yere yatacak ve ölü taklidi yapacaksınız.

KEYK Mayıs plenumunda, Stalin, mevzilerin mücadele bile edilmeksizin bu berbat teslim edilmesini teknik ve taktik açıdan hâlâ savunuyordu, ki bu teslim ediş proletaryanın devrimde ezilmesine yol açmıştı. Altı ay sonra, SBKP On Beşinci Kongresinde Stalin susuyordu. Kongre delegeleri, onların bile dikkatini çeken hikayesini bitirme şansını vermek amacıyla Çitarov'a ayrılan zamanı uzattılar. Ama Stalin, Çitarov'un hikayesini tutanaklardan silmekle bu durumdan çok basit bir çıkış yolu buldu. Bu gerçek tarihsel belgeyi burada ilk kez yayınlıyoruz.

İlginç bir noktaya daha işaret edelim: Çitarov, olayların gidişatını mümkün olduğunca lekeleyip gerçek suçluyu saklarken, sorumluluğu, aslında basitçe onların emirlerini yerine getirmiş olduğu için Stalinistlerin o güne dek Muhalefete karşı her şekilde savundukları Çen Tu-ziu'nun sırtına yıkmaktadır. Ama daha o zamanlar Yoldaş Çen Tu-ziu'nun dilsiz bir şamar oğlunu rolünü oynamayı kabul etmeyeceği ve aleni olarak bu felâketin nedenleri analiz etmek istediği netleşmeye başlamıştı. Komintern'in tüm av köpekleri onun üzerine saldırtıldı, devrim için ölümcül olan hatalardan dolayı değil, işçileri aldatmayı ve Stalin'e siper olmayı kabul etmediğinden dolayı.

7. "İşçi ve Köylü Kanı Nakli"nin Örgütleyicileri

Komintern'in en önemli organı 18 Mart 1927'de, Şanghay darbesinden üç hafta önce şunları yazdı:

Kuomintang önderliği şu anda devrimci işçi ve köylülerin kanından yoksun olmaktan muztarıdır. Çin Komünist Partisi ona bu kanın nakledilmesine yardım etmelidir, ve sonra tüm durum kökten değişecektir.

Ne uğursuz bir sözcük oyunu! Kuomintang'ın "işçi ve köylülerin kanı"na gereksinimi var. "Yardım" en tam biçimiyle sunulmuştu: Nisan-Mayıs aylarında, Çan Kay-şek ve Wang Çing-wei yeterince işçi ve köylü kani "nakli"nde bulundu.

Stalin'in politikasının Çan Kay-şek bölümüne ilişkin olarak, Sekizinci Plenum (Mayıs 1927) şunu ilân etti:

KEYK, devrimin halihazırdaki gerileme döneminde ulusal burjuvaziyle blok taktiğinin kesinlikle doğru olduğunu kabul eder. Tek başına Kuzey Seferi bile [!] bu taktiğin tarihsel olarak doğrulanmasıdır....

Evet hem de nasıl!

İşte bir baştan bir başa Stalin. Yeri gelmişken, proletaryaya karşı bir sefer olduğu kanıtlanmış olan Kuzey Seferi, Stalin'in Çan Kay-şek ile olan dostlugunu doğrular. KEYK, Çinli işçilerin kan banyosunun derslerini çıkarmayı imkânsız kılabilme için yapılacak herşeyi yapmıştır.

8. Stalin Deneyini “Sol” Kuomintang ile Tekrarlıyor

Devam edelim, aşağıdaki dikkat çekici nokta Çitarov'un konuşmasından çıkarılmıştır:

Şanghai darbesinden sonra Çin devriminde yeni bir dönemin başlamakta olduğu, burjuvazinin devrimden geri çekildiği herkes için apaçık bir hale gelmişti. Bu anlaşıldı ve derhal öylece ifade edildi. Ancak bu hususta bir şey gözden kaçırıldı; burjuvazi devrimden geri çekilirken, Wuhan hükümeti burjuvaziden kopmayı düşünmedi bile. Ne yazık ki, yoldaşlarımızın çoğunluğu açısından bu nokta anlaşılmadı; Wuhan hükümetine ilişkin olarak bir yanılsama içerisindeydiler. Wuhan hükümetini, neredeyse, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün bir prototipi, bir imgesi olarak ele aldılar. [Atlanılan bu pasaj 33. sayfadadır]

Wuhan darbesinden sonra, burjuvazinin geri çekilmekte olduğu açık bir hale geldi ...

Bu ifadeler eğer bu denli trajik olmasalardı, ancak çok gülünç bir şey olurlardı. Çan Kay-şek, Stalin tarafından silahsızlandırılmış işçilerin karşısına dikilerek devrimi katlettikten sonra, zeki stratejistler nihayet burjuvazinin “geri çekilmekte” olduğunu “anlamışlardır”. Ama dostu Çan Kay-şek'in geri çekilmekte olduğunu anlayan Stalin, Çinli komünistlerin Çitarov'un On Beşinci Kongredeki beyanlarına göre “burjuvaziden kopmayı düşünmekten bile kaçan” Wuhan hükümetine itaat etmelerini emretmiştir. Ne yazık ki “yoldaşlarımız bunu anlamadılar”. Hangi yoldaşlar? Stalin'in telgraf tellerine yapışıp kalan Borodin mi? Çitarov hiç isim anmıyor. Çin devrimi onun için çok değerlidir, ama onun gözlem yaptığı kovuk daha değerlidir.

Yine de Stalin'i dinleyelim:

Çan Kay-şek'in darbesi, artık Güneyde iki kampın, iki hükümetin, iki ordunun, iki merkezin söz konusu olacağı anlamına gelir: Wuhan'daki devrimci merkez ve Nanking'deki karşı-devrimci merkez.

Devrimin merkezinin nerede olduğu net mi? Wuhan'da!

Bunun anlamı şudur; militarizme ve emperyalizme karşı kararlı bir mücadeleye önderlik eden Wuhan'daki devrimci Kuomintang gerçekte proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğünün bir organı haline dönüştürülecektir....

Artık nihayet proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün neye benzediğini biliyoruz!

Dahası buradan şu sonuç da çıkar ki [diye devam ediyor Stalin] Kuomintang içerisinde solcuların ve komünistlerin sıkı işbirliği politikası şu aşamada özel bir güç ve özel bir önem kazanmaktadır ... böylesi bir işbirliği olmaksızın devrimin zaferi mümkün değildir. [Çin Devriminin Sorunları, s.125-127]

“Sol” Kuomintang'ın karşı-devrimci eşkıyalarıyla bir işbirliği olmaksızın “devrimin zaferi mümkün değildir”! İşte, Stalin'in devrimin zaferini nasıl adım adım -Kanton'da, Şanghai'da, Hankow'da- temin ettiği.

9. Muhalefete Karşı - Kuomintang İçin!

Komintern “sol” Kuomintang'ı nasıl değerlendirdi? KEYK Sekizinci Plenumu, Muhalefete karşı yürüttüğü mücadele içinde bu soruya net bir yanıt verdi.

KEYK, Kuomintang'ı terk etme talebini en kararlı biçimde reddeder.... Çin'deki Kuomintang kesin olarak

proletaryanın küçük-burjuvazi ve köylülükle doğrudan işbirliği yaptığı kendine has bir örgüt biçimidir.

Böylelikle KEYK gayet doğru bir biçimde, Kuomintang'da "iki sınıflı işçi ve köylü partisi" Stalinist düşüncesinin somutlanışını gördü.

Önceleri Petlyura'nın altında bir bakan olan ve sonra Stalin'in direktiflerini Çin'de yerine getiren o bildiğimiz Rafes, SBKP Merkez Komitesinin teorik organında Mayıs 1927'de şunları yazdı:

Rus Muhalefetimiz, bilindiği gibi, komünistlerin Kuomintang'ı terk etmesini de gerekli görmektedir. Bu bakış açısının tutarlı bir savunusu, Kuomintang'ı terk etme politikasının taraftarlarını, Yoldaş Troçki tarafından 1917'de ifade edilen şu ünlü formüle vardır: "Çar değil, bir işçi hükümeti!"[135] Bu formül Çin için şu şekilde değiştirilebilirdi: "Militaristler olmaksızın, bir işçi hükümeti!" Kuomintang'ı terk etmeyi böylesi bir tutarlılıkla savunulara kulak asmak için hiçbir nedenimiz yok. [Proletarskaya Revolyutsya, s.54]

Stalin-Rafes'in sloganı şuydu: "İşçiler olmaksızın, Çan Kay-şek ile birlikte!" "Köylüler olmaksızın, Wang Çing-wei ile birlikte!" "Muhalefete karşı, Kuomintang için!"

10. Stalin Çinli İşçi ve Köylüleri Tekrar Silahsızlandırıyor

Devrimin Wuhan dönemi boyunca önderliğin politikası neydi? Bu konuda Stalinist Çitarov'u dinleyelim. İşte On Beşinci Kongre tutanaklarında okuduklarımız:

O sıralar, tüm bu dönem [Wuhan] boyunca Komünist Partisi MK'sının politikası neydi? Komünist Parti MK'sının politikası geri çekilme sloganı altında hayata geçirildi....

Komünist Parti kendi faaliyetini geri çekilme sloganı altında -devrimci dönemde, devrimci mücadelelerin en yüksek gerilim anında- gerçekleştiriyor ve bu slogan altında kavga etmeksizin birbiri ardına mevzileri teslim ediyor. Mevzilerin bu teslim edilişi şunları içermektedir: tüm sendikaları, tüm köylü birliklerini, ve diğer devrimci örgütleri Kuomintang'a tâbi kılma mutabakatı; Kuomintang Merkez Komitesinin izni olmaksızın bağımsız bir faaliyetin reddedilişi; Hankow'daki grev gözcüsü işçilerin gönüllü silahsızlandırılışı kararı; Wuhan'daki öncü örgütlerin dağıtılması; ulusal hükümetin denetiminde bulunan bölgelerdeki tüm köylü birliklerinin fiilen ezilmesi vb.

Burada, "ulusal" burjuvaziye halk ayaklanmasını ezmekte ve proletarya ve köylülüğün en iyi savaşçıları yok etmekte fiilen yardım eden bir önderliğe sahip Çin Komünist Partisinin politikası tam bir samimiyetle resmediliyor.

Ama buradaki samimiyet kalleşçe bir samimiyettir. Yukarıdaki alıntı, tutanaklarda bazı yerleri çıkarıldıktan sonra basılmıştır. İşte Stalin tarafından gizlenen bölümde söylenenler:

Aynı sırada, Çinli ya da Çinli olmayan bazı sorumlu yoldaşlar, sözde geri çekilme teorisini icat ettiler. Dediler ki: Gericilik her taraftan üstümüze doğru gelmektedir. Bu nedenle legal çalışma olanağını korumak amacıyla derhal geri çekilmeliyiz ve eğer geri çekilirsek bu olanağı koruruz ama eğer kendimizi savunur ya da ilerlemeye çalışırsak herşeyi kaybederiz.

Tam da o günlerde (Mayıs 1927'nin sonlarında) Wuhan karşı-devrimi işçi ve köylüleri ezmeye başladığında, sol Kuomintang'ın karşısında Stalin KEYK plenumunda (24 Mayıs 1924) şunları ilân etti:

Tarım devrimi, Çin'deki burjuva-demokratik devrimin temeli ve özüdür. Hankow'daki Kuomintang ve Hankow hükümeti burjuva-demokratik devrim hareketinin merkezidirler. [Tutanaklar (Almanca baskı), s.71, vurgu benim]

Wuhan'da neden hiç sovyet oluşturulmadığına dair bir işçinin yazılı sorusunu Stalin şöyle yanıtladı:

Açıktır ki, şu anda bu bölgede [Wuhan] her kim işçi delegeleri sovyetlerinin derhal oluşturulması çağrısında bulunursa, Çin devriminin Kuomintang aşamasının üstünden atlamaya [!] çalışmaktadır ve Çin devrimini en kötü bir duruma düşürmeyi göze alır. [vurgu benim]

Harfiyen: "En kötü" duruma! 13 Mayıs 1927'de öğrencilerle yaptığı bir sohbet sırasında Stalin şunları açıkladı:

Genel olarak, işçi ve köylü delegeleri sovyetleri Çin’de oluşturulmalı midir? Evet, oluşturulmalıdır, mutlaka oluşturulmalıdır. Wuhan devrimci hükümetinin güçlendirilmesinden sonra, tarım devriminin gelişmesinden sonra ve tarım devriminin, yani burjuva-demokratik devrimin proleter devrime dönüşümü sırasında sovyetler oluşturulmak zorunda olacaktır. [vurgu benim]

Böylelikle Stalin, Wuhan hükümetinin, karşı-devrimci burjuvazinin mevzileri güçlendirilmediği sürece, işçi ve köylülerin mevzilerini güçlendirmeyi kabul edilebilir bir şey olarak değerlendirdi.

Stalin’in, Wuhan’a ilişkin izlediği politikaları haklı çıkaran meşhur tezlerine atıfta bulunan Rus Menşeviklerinin organi o sıralar şunları yazmıştı:

Orada [Stalin’in tezlerinde] saptanan “çizgi”nin özüne karşı çok az şey söylenebilir. Mümkün olduğu sürece Kuomintang içerisinde kalmak, ve onun sol kanadına ve Wuhan hükümetine mümkün olan son ana dek samsiki sarılmak; “elverişsiz koşullar altında kesin bir mücadeleden kaçınmak”; “devrime karşı yürüttükleri mücadelede, Çin halkının düşmanlarının ellerine, Çin’de gerçekleşmekte olan devrimin ulusal bir devrim olmayıp Moskova sovyetleştirmesinin yapay bir nakli olduğuna dair yeni efsaneler üretmeleri için yeni silahlar vermemek” amacıyla “Tüm iktidar sovyetlere” sloganını atmamak -gerçekte tüm bunlardan daha mantıklı ne olabilir ...? [Sotsialistiçeski Vestnik, no.9 (151), s.1]

Kendi adına, KEYK Sekizinci Plenumu Mayıs 1927’deki toplantısında, yani Wuhan’daki işçi ve köylü örgütlerinin ezilişinin çoktan başlamış olduğu bir sırada aşağıdaki kararı kabul etti:

KEYK ısrarla Çin Komünist Partisinin dikkatini, işçi ve köylülerin tüm kitle örgütlerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi amacıyla mümkün olan tüm tedbirleri alma zorunluluğuna çeker ... tüm bu örgütler içerisinde, Kuomintang’ı devrimci küçük-burjuva demokrasisinin ve işçi sınıfının güçlü bir kitle örgütü haline getirerek ona katılmak için bir ajitasyon yürütülmesi gerekir.

“Kuomintang’a katılmak” bile bile kafayı kasabın önüne uzatmak anlamına geldi. Kanlı Şanghay dersleri bir iz bırakmadan geçti gitti. Komünistler, daha önce de olduğu gibi, burjuva cellâtların partisi (Kuomintang) için sığır çobanlarına, Wang Çing-wei ve şurakâsı için “işçi ve köylü kani” temin eden kimselere dönüştürülmüşlerdi.

11. Stalinist Kabinecilik Deneyi

Rus Kerenski’si deneyimine ve Sol Muhalefetin protestolarına rağmen, Stalin en sonunda Kuomintang politikasını bir kabinecilik deneyi ile noktaladı: İki komünist, çalışma ve tarım bakanları olarak -rehinelerin klasik görevi!-, birleşik cepheyi kaybetmemek amacıyla sınıf mücadelesini felç etmek üzere Komintern’in doğrudan talimatıyla burjuva hükümetine katıldılar. Ağustos 1927’ye dek Moskova’dan telgrafla sürekli olarak bu tip talimatlar verildi.

Çitarov’un SBKP On Beşinci Kongresi delegeleri önünde komünist “kabineciliği” pratikte nasıl anlattığına bakalım: “Hükümette iki komünist bakanın bulunduğunu biliyorsunuz” diyor Çitarov. Bu pasajın devamı tutanaklardan silinmiştir:

Sonradan, onlar [komünist bakanlar] bakanlıklara uğramayı hepten kestiler, kendilerini göstermeyi beceremediler ve yerlerine yüzlerce görevliyi geçirdiler. Bu bakanların faaliyetleri sırasında işçilerin ve köylülerin durumunu kolaylaştıracak tek bir yasa bile yürürlüğe konmadı. Bu ayıplanası faaliyet, daha da ayıp, utanç verici bir sonla nihayet buldu. Bakanlar, birinin hasta olduğunu diğerinin de yurtdışına çıkmak istediğini vb. açıkladılar ve bu nedenle aflarını istediler. Şunu ilân edecekleri bir politik deklarasyonla istifa etmediler: Sizler karşı-devrimcilersiniz, sizler hainsiniz, sizler ihanet ettiniz -artık sizinle birlikte yürümeyeceğiz. Hayır. Birinin güya hasta olduğunu açıkladılar. Dahası, Tan Ping-şan, köylü hareketinin boyutlarıyla baş edemediğini yazdı ve bu nedenle de kendisinin affının lütfedilmesini istedi. Bundan daha büyük bir rezillik düşünülebilir mi? Komünist bir bakan, köylü hareketiyle baş edemediğini açıklıyor. Peki kim baş edebilir? Açık ki ordudan başkası değil. Bu tutum, Wuhan hükümetinin giriştiği köylü hareketinin şiddet yoluyla bastırılmasının açıkça meşrulaştırılmasıydı.

İşte komünistlerin, işçi ve köylülerin “demokratik diktatörlüğü”ne katılımının ne mene bir şey olduğu. Aralık 1927’de, Stalin’in konuşma ve yazıları henüz herkesin zihninde canlıyken, Çitarov’un anlattıkları yayınlanamazdı, her ne kadar Çitarov -genç ama erken olgunlaşmış!- kendi esenliğini düşünerek Çin kabineciliğinin Moskova’daki

önderleri hakkında tek bir söz söylemese ve Borodin'den ancak "Çinli olmayan bir yoldaş" diye bahsetse bile.

Tan Ping-şan -Çitarov'un ikiye bölünmüşlüğüyle veryansın ettiği gibi- köylü hareketiyle başa çıkamadığından yakınmıştı. Ama Çitarov, bunun Tan Ping-şan'ın önüne Stalin tarafından konulan bir görev olduğunu öğrenmemize yardım edemezdi. Tan Ping-şan talimatlar almak üzere 1926 sonlarında Moskova'ya gelmiş ve KEYK plenumuna, "Troçkistler"le, yani işçi ve köylüleri örgütlemek amacıyla Kuomintang'dan ayrılmak isteyen komünistlerle ne kadar başarılı bir şekilde başa çıktığını rapor etmişti. Stalin, Çan Kay-şek ve burjuva askeri kurmayını düşman konuma itmemek amacıyla köylü hareketini frenleme talimatlarını telgrafla Tan Ping-şan'a gönderiyordu. Aynı sırada, Muhalefeti de ... köylülüğü küçümsemekle suçluyordu.

Sekizinci Plenum, "Yoldaş Troçki ve Vuyoviç'in KEYK toplantılarındaki konuşmaları hakkında karar" başlığını taşıyan özel bir karar bile kabul etmişti. Okuyalım:

Yoldaş Troçki ... tüm üyelerin hazır bulunduğu toplantıda sovyetler biçiminde ikili bir iktidarın derhal kurulmasını ve sol Kuomintang hükümetinin yıkılmasına dönük bir yönelimin derhal kabul edilmesini talep etti. Bu görünüşte [!] aşırı-sol [!!] ama gerçekte oportünist [!!!] talep, devrimin küçük-burjuva, köylü aşamasının üzerinden atlayan eski Troçkist tutumun yinelenmesinden başka bir şey değildir.

Burada Troçkizme karşı yürütülen mücadelenin özünü tüm çıplaklığıyla görmekteyiz: İşçi ve köylülerin devrimine karşı burjuvazinin savunulması.

12. Önderler ve Kitleler

"Önderler", işçi sınıfının tüm örgütlerinden, devrimci kitlelerin mücadelesini sınırlamak, frenlemek ve felç etmek için yararlandılar. İşte Çitarov'un anlattıkları:

[Wuhan'daki] Sendikalar Kongresi sürekli olarak ertelendi ve en nihayet toplandığında bu kongreden direnişi örgütlemek amacıyla yararlanmaya dönük şu veya bu türden hiçbir girişimde bulunulmadı. Tersine, kongrenin son gününde, ulusal hükümet binasının önünde, hükümete olan sadakat duygusunun dile getirilmesi amacıyla bir gösteri düzenlenmesi kararı verildi.

(Lozovski: Onları orada konuşmamla korkuttum.)

Lozovski o an kendisini öne çıkartmaktan utanmamıştı. Gözüpek sözlerle kafalarını karıştırdığı aynı Çinli sendikacıları "korkutarak" Lozovski, hiçbir şeyi görmemekte, hiçbir şeyi anlamamakta ve hiçbir şeyi kestirememekte ne kadar başarılı olduğunu Çin'de derhal ortaya koydu. Bu "önder" Çin'den döndüğünde şunları yazdı: "Proletarya Çin'in ulusal kurtuluş mücadelesinde hakim güç haline gelmiştir." (Worker's China, s.6)

Bu sözler, Çan Kay-şek'in demirden kelepçeleri boynuna vurulmuş bir proletarya için söylenmiştir. İşte, Kizil Sendikalar Enternasyonalisi genel sekreteri tüm dünya işçilerini böyle aldatmıştır. Ve Çinli işçiler (her türlü "genel sekreterler"ın yardımlarıyla) ezildikten sonra, Lozovski Çinli sendikacıları alaya alıyor: Bakın işte bu "ödlekler" en cesur Lozovski'nin korkusuz konuşmalarından korkuya kapıldılar. Bu küçük olayda, günümüz "önderleri"nin, onların tüm aygıtlarının, tüm ahlâklarının mahareti yatmaktadır!

Halk kitlelerinin devrimci hareketinin gücü gerçekten de eşsizdi. Şuna şahit olduk ki, üç yıllık bir yanlışlıklar silsilesine rağmen Şanghay'daki durum, Çan Kay-şek'i bir kurtarıcı olarak değil ölümcül bir düşman olarak değerlendirerek yine de kurtarılabildi. Dahası, Şanghay darbesinden sonra bile komünistler eyaletlerde kendilerini yine de güçlendirebilirlerdi. Ama kendilerini "sol" Kuomintang'a tâbi kılma emrini almışlardı. Çitarov, sol Kuomintang tarafından gerçekleştirilen ikinci karşı-devrimin en çarpıcı olaylarından birini şöyle betimliyor:

Wuhan'daki darbe 21-22 Mayıs'ta gerçekleşti.... Bu darbe tek kelimeyle inanılmaz koşullar altında hayata geçirildi. Çangşa'da ordu 1.700 askerden oluşuyordu ve köylüler Çangşa etrafında toplanan sayıları 20.000'i bulan silahlı müfrezelerin çoğunluğunu teşkil ediyordu. Buna rağmen, askeri komuta, sırf Çangşa ve Wuhan'daki önderlerin ödle, kararsız ve uzlaşmacı politikası nedeniyle tüm aktif köylüleri vurarak, tüm devrimci örgütleri dağıtarak ve kendi diktatörlüğünü kurarak iktidarı ele geçirmeyi başardı. Köylüler Çangşa'daki darbeyi haber aldıklarında, kendilerini hazırlamaya ve kentin üzerine yürüyüşe geçmek için Çangşa etrafında toplanmaya başlamışlardı. 21 Mayıs'ta yürüyüş başladı. Köylüler Çangşa'ya doğru ilerlerken kendi müfrezelerini gitgide artarak oluşturmaya

başladılar. Kenti büyük bir çaba göstermeksizin ele geçirebilecekleri çok açıktı. Ama tam da bu noktada, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinden gelen bir mektupta Çen Tu-zü, açık bir çatışmadan kaçınmak zorunda olduklarını ve sorunu Wuhan'a iletmeleri gerektiğini yazıyordu. Bu mektup temelinde Bölge Komitesi, köylü müfrezelerine, geri çekilme ve hiçbir şekilde daha fazla ilerlememe emri gönderdi; ama bu emir iki müfrezeye ulaşmamıştı. İki köylü müfrezesi Wuhan üzerine ilerledi ve orada askerler tarafından yok edildi. [Tutanaklar, s.34, vurgu bizim]

Diğer eyaletlerde de olayların gelişimi aşağı yukarı böyledir. Borodin'in kılavuzluğu altındaki -"Borodin tetiktedir!"- Çin komünistleri Stalin'in, demokratik devrimin seçilmiş önderlerinden, sol Kuomintang'dan kopmama doğrultusundaki talimatlarını büyük bir titizlikle hayata geçirdiler. Çangşa'daki şartlı teslim 31 Mayısta gerçekleşti, yani KEYK Sekizinci Plenumunun kararlarından birkaç gün sonra ve tamamıyla bu kararlara uyarak.

Önderler, kitlelerin davasını yerle bir etmek için gerçekten herşeyi yaptılar!

Aynı konuşmasında Çitarov şunları açıklıyor:

Şunu açıklamayı görevim bilirim ki, Çin Komünist Partisinin uzun bir zaman boyunca işitilmedik oportünist hatalar işlemiş olması gerçeğine rağmen ... partili kitleleri bu hatalardan yine de sorumlu tutamayız. Derin inancım odur ki (Komintern'in birçok seksiyonunu görmüş bulunmaktayım) Çinli komünistler gibi komünizm davasına bu denli adanmış, davamız için yürüttüğü savaşında bu denli cesur bir başka seksiyon yoktur. Çinli yoldaşlar kadar yigit komünistler yoktur. [Tutanaklar, s.36]

Hiç şüphesiz, devrimci Çin işçi ve köylüleri yürüttükleri mücadelede istisnai bir fedakârlık gösterdiler. Devrimle birlikte onlar da oportünist önderlik tarafından ezildiler. Makamlarını Kanton'da, Şanghay'da ve Wuhan'da edinmiş bir önderlik tarafından değil, Moskova'dan komuta eden bir önderlik tarafından. Tarihin hükmü bu olacaktır!

13. Kanton Ayaklanması

7 Ağustos 1927'de, Çin Komünist Partisi olağanüstü konferansı, Moskova'dan gelen önceki emirlere uygun olarak, önderliğinin oportünist politikasını, yani tüm geçmişini mahkûm etti ve silahlı bir ayaklanma hazırlığına girişmeye karar verdi. Stalin'in özel görevlileri, Rus Muhalefetine fiziksel imhasının üstünü Çin'deki Stalinist taktiğin politik zaferiyle örtmek amacıyla, Kanton'da, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin On Beşinci Kongresine denk getirilen bir ayaklanma hazırlamakla görevlendirilmişti.

Dalga geri çekilirken ve kentli kitleler arasında moral çöküntüsü hâlâ hüküm sürmekteyken, işçilerin eylemi bakımından kahramanca, önderliğin maceracılığı bakımından ise cânıyane Kanton "sovyet" ayaklanması alelacele örgütlendi. Kanton proletaryasının bu yeni ezilişinin haberleri tam da On Beşinci Kongre anında ulaştı. Böylece Stalin Bolşevik-Leninistleri, tam da dünkü müttefiki Çan Kay-şek Çinli komünistleri ezerken imha ediyordu.

Yeni bir bilânço çıkarmak yani bir kez daha sorumluluğu emirleri yerine getirenlerin sırtına yıkmak gerekiyordu. 7 Şubat 1928'de, Pravda şunları yazdı: "Eyalet orduları bölünmeksizin Kızıl Kanton'a karşı savaştilar ve bu durum, Çin Komünist Partisinin en büyük ve en eski kusurunun özellikle gerici orduları parçalamaya dönük yetersiz bir politik faaliyet olduğunu kanıtladı." [vurgu bizim]

"En eski kusur"! Bu, Kuomintang ordularını parçalamanın Çin Komünist Partisinin görevi olduğu anlamına mı geliyor? Ne zamandan itibaren?

25 Şubat 1927'de, Şanghay'ın ezilmesinden bir buçuk ay önce Komintern merkez organı şunları yazmıştı:

Çin Komünist Partisi ve bilinçli Çinli işçiler hiçbir şekilde devrimci orduları örgütsüzleştirecek bir taktik izlememelidir, çünkü burjuvazinin oradaki etkisi belirli ölçüde güçlüdür ... [Die Kommunistische Internationale, 25 Şubat 1927, s.19]

Ve işte Stalin'in 24 Mayıs 1927'deki KEYK plenumunda söylediği ve her fırsatta yinelediği sözcükler:

"Çin'deki eski rejimin ordularının karşısına silahsız bir halk değil, Devrimci Ordu biçimindeki silahlı bir halk çıkmıştır. Çin'de, silahlı karşı-devrimin karşısında silahlı bir devrim savaşmaktadır."

1927 yazında ve sonbaharında Kuomintang orduları silahlı halk olarak sunuluyordu. Ama bu ordular Kanton ayaklanmasını ezip geçtiğinde Pravda Çinli komünistlerin “en eski [!] kusuru”nun “gerici orduları”, yani tam da Kanton’un arifesinde “devrimci halk” olarak ilân edilen orduları parçalamaktaki yetersizliği olduğunu açıklıyor.

Utanmaz şarlatanlar! Gerçek devrimciler arasında böyle bir şey hiç görülmüş müdür?

14. Darbecilik Dönemi

KEYK Dokuzuncu Plenumu, 1928 Şubatında, Kanton ayaklanmasından iki aydan az bir süre sonra toplandı. Bu plenum durumu nasıl değerlendirdi? İşte kararın harfi harfine kendi sözleri:

“KEYK, Çin devriminin tasfiye edildiğini ileri süren Sosyal Demokratların ve Troçkistlerin iftiralarına karşı mücadele etmeyi tüm seksiyonlarının görevi addeder.”

Ne kallesçe ve ne sefil bir manevra! Sosyal Demokrasi gerçekte, Çan Kay-şek’in zaferini ulusal devrimin zaferi sayıyor (kafası karışan Urbahns tam da bu tutum üzerine yolunu şaşırdı). Sol Muhalefet ise Çan Kay-şek’in zaferini ulusal devrimin yenilgisi olarak değerlendiriyor.

Muhalefet, Çin devriminin genel olarak tasfiye edildiğini asla söylemedi ve asla söyleyemezdi. Tasfiye edilen, allak bullak olan, aldatılan ve ezilip geçilen şey “yalnızca” ikinci Çin devrimiydi (1925-27). Tek başına bu bile önderliğin beyefendileri için yeterli bir beceridir!

1927 sonbaharından itibaren, Çin’in önünde bir gerileme döneminin, yani proletaryanın geri çekilmesi ve karşı-devrimin zaferi döneminin olduğunu savunduk. Peki Stalin’in tutumu neydi?

7 Şubat 1928’de Pravda şunları yazdı:

Çin Komünist Partisi silahlı ayaklanmaya doğru başı çekiyor. Çin’deki tüm durum bunun doğru bir gidişat olduğu gerçeğini dile getiriyor... Deneyimler, Çin Komünist Partisinin tüm çabalarını, silahlı bir ayaklanmayı gün be gün ve yaygın bir biçimde dikkatlice hazırlama görevine yoğunlaştırması gerektiğini kanıtlıyor.

KEYK Dokuzuncu Plenumu, darbecilik hakkında muğlak bürokratik şerhlerle bu maceracı çizgiyi onayladı. Bu şerhlerin amacı biliniyor: Yeni bir geri çekilme durumunda “önder” için gerekli kaçış yollarını oluşturmak.

Dokuzuncu Plenumun bu cânıyane hafiflikteki kararı, Çin açısından yeni maceralar, yeni askeri çarpışmalar, kitlelerden hepten kopuş, mevzilerin kaybedilmesi, en devrimci unsurların maceracılığın ateşinde harcanması ve partiden kalanların demoralizasyonu anlamına gelmektedir. Çin partisinin 7 Ağustos 1927’deki konferansı ile 8 Temmuz 1928’deki Komintern Altıncı Kongresi arasındaki tüm dönem baştan aşağıya darbeci teori ve pratiğin nüfuzunda geçmiştir. Stalinist önderlik Çin devrimine ve Komünist Partisine son darbelerini işte böyle indirmiştir.

Komintern önderliği ancak Altıncı Kongrede kabul ediyordu ki:

“Kanton ayaklanması geri çekilen devrimin nesnel olarak «artçı bir savaşı»ydı.” (Pravda, 27 Temmuz 1928)

“Nesnel olarak”! Peki ya öznel olarak? Yani, bu savaşımın başlaticılarının, önderlerinin bilincinde? Bu, Kanton ayaklanmasının maceracı karakterinin maskeli bir kabul edilışidir. Yine de ne olursa olsun, Komintern Muhalefetten bir yıl sonra ve daha önemlisi, bir acı yenilgiler dizisinden sonra, ikinci Çin devriminin Wuhan dönemiyle birlikte sona ermiş olduğunu ve maceracılıkla yeniden diriltilemeyeceğini kabul etmiştir. Altıncı Kongredeki Çin delegesi Çan Fu Yun’un[136] raporuna göre:

Kanton ayaklanmasının yenilgisi Çin proletaryasına daha da ağır bir darbe indirmiştir. Devrimin ilk aşaması böylece bir yenilgiler dizisiyle sona ermiştir. Sanayi merkezlerinde, işçi hareketi içerisinde bir moral bozukluğu hissedilmektedir. [Pravda, 17 Temmuz 1928]

Gerçekler, inatçıdır! Bu gerçek Altıncı Kongre tarafından da kabul edilmek zorundaydı. Silahlı ayaklanma sloganı ortadan kaldırıldı. Geride kalan tek şey, “ilk aşaması” gelecekteki ikinci aşamasından belirsiz bir dönem boyunca

ayrılan “ikinci Çin devrimi” (1925-27) adlandırmasıydı. Bu adlandırma, itibarı en azından kısmen kurtarmaya dönük terminolojik bir girişimdi.

15. Altıncı Kongreden Sonra

Çin Komünist Partisi delegesi, Siu, SBKP’nin On Altıncı Kongresinde şunları açıkladı:[137]

“Çin ulusal burjuvazisinin bağımsız [?] bir gelişme ve istikrar [?] perspektifine sahip olduğunu yalnızca Troçkist döneçler ve Çinli Çin Tu-ziustler söylüyor.”

Bu küfürleri bir tarafa bırakalım. Bu bahtsız insanlar eğer Muhalefete küfretmeselerdi zaten Lux Pansiyonunda asla yer bulamazlardı.[138] Bu onların yegâne mühimmatıdır. Tan Ping-şan da, düşmanın saflarına katılışından hemen önce, KEYK Yedinci Plenumunda “Troçkistler”e karşı tipatip aynı biçimde gürlemişti.[139] Onun bu bariz yüzüzlüğünde tuhaf olan şey, biz Sol Muhalefetçileri, Çin “ulusal burjuvazisi”nin ve onun “bağımsız gelişimi”nin idealizasyonu suçlama çabasıdır. Stalin’in ajanları, tıpkı önderleri gibi bizlere ateş püskürüyorlar, çünkü Altıncı Kongreden sonraki dönem, onların koşullardaki değişimi ve olayların gelişim doğrultusunu anlamaktaki külli yetersizliklerini bir kez daha açığa çıkarmıştır.

Kanton yenilgisinden sonra, Şubat 1928’de KEYK’in silahlı ayaklanmaya giden yola dümen kırdığı sırada biz buna karşı çıkarak şunu ilân etmiştik:

Durum şimdi kesinlikle aksi yöne doğru dönecektir; emekçi kitleler geçici olarak politikadan geri çekileceklerdir; partinin büyümesi zayıflayacaktır, ki bu köylü ayaklanmalarının sürmesi ihtimalini dışlamayacaktır. Generallerin savaşının zayıflaması kadar, proletaryanın grev ve ayaklanmalarının da zayıflaması, kaçınılmaz olarak, bu süre zarfında ülkedeki ekonomik yaşamın temel süreçlerinin bir şekilde yeniden kurulmasına ve bunun sonucu olarak çok zayıf olsa dahi şöyle ya da böyle ticari ve sınai bir yükselişe yol açacaktır. Bu sonuncusu, işçilerin grev mücadelelerini yeniden canlandıracak ve doğru taktikleri izlemesi koşuluyla Komünist Partiye bir kez daha işçilerle temas kurma ve onlar üzerinde etki oluşturma fırsatını sunacaktır. Ve bu daha sonra, işçilerin ayaklanmasının, daha üst bir düzeyde köylü savaşıyla kenetlenmesini sağlayacaktır. Bizim sözde tasfiyeciliğimizin içeriği işte budur.

Ama küfürleri bir yana, Siu geçtiğimiz iki yılın Çin’i hakkında neler söylüyordu? İlkin, gerçeği ifade ediyor:

“Çin sanayisi ve ticaretinde 1928’de belli bir canlanma göze çarpıyordu.”

Ve sonra:

“1928’de, 400.000 işçi greve çıktı, 1929’da grevci sayısı çoktan 750.000’i bulmuştu. 1930’un ilk yarısında işçi hareketi gelişim temposunu hâlâ sürdürüyordu.”

Anlaşıyor ki, Komintern’in verdiği rakamlarda, Siu’ninkiler de dahil, oldukça ihtiyatlı olmak zorundayız. Ama bu rakamların muhtemelen abartılmış olmasına rağmen, Siu’nun teşhiri, 1927’nin sonlarındaki ve 1928’in başlarındaki teşhisimizi bütünüyle doğrulamaktadır.

Ne yazık ki, KEYK önderliği ve Çin Komünist Partisi, tamamiyle ters bir teşhisi kalkış noktası olarak almıştı. Silahlı ayaklanma sloganı ancak Altıncı Kongrede, yani 1928’in ortalarında terk edildi. Ama bu saf anlamıyla olumsuz karar dışında parti hiçbir yeni yönelim de belirlemedi. Ekonomik canlanma olasılığı parti tarafından ele alınmadı. Grev hareketi partiden kopuk bir şekilde hatırı sayılır bir düzeye ulaştı. Eğer Komintern önderliği Muhalefete karşı aptalca tasfiyecilik suçlamalarıyla meşgul olmasa ve bizim yaptığımız gibi durumu zamanında değerlendirseydi, Çin Komünist Partisinin özellikle sendikal hareket içinde çok daha güçlü olacağından bir an bile şüphe edilebilir mi? Hatırlatalım ki, ikinci devrimin en yüksek tırmanışı sırasında, 1927’nin ilk yarısında, Komünist Partinin etkisi altında sendikalarda 2,8 milyon işçi örgütlenmişti. Şu anda ise Siu’ya göre bu sayı 60.000’dir. Üstelik tüm Çin’de!

Ve kendi umutsuz köşelerinde kendi işlerini yürüten, davaya korkunç zarar veren bu sefil “önderler”, “Troçkist döneçler”den bahsediyor ve bu iftira sayesinde zararı telâfi edebileceklerini düşünüyorlar. İşte bu Stalin ekolüdür! Onun meyveleridir!

16. Sovyetler ve Devrimin Sınıfsal Karakteri

Stalin'e göre, Çin devriminde sovyetlerin rolü nedir? Devrimin aşamalarının nöbetleşe yer değişiminde sovyetlere hangi yer biçiliyordu? Hangi sinifin egemenliğine bağlıydılar?

Kuzey Seferi sırasında olduğu kadar Wuhan döneminde de, Stalin'den, sovyetlerin ancak burjuva-demokratik devrimin tamamlanmasından sonra, ancak proleter devrimin eşiğinde kurulabileceğini duyduk. Tam da bu nedenden dolayı Politbüro, dosdoğru Stalin'in peşinden giderek, Muhalefetin ileri sürdüğü sovyetler sloganını inatla reddetmişti:

“Sovyetler sloganı burjuva-demokratik devrim aşamasından derhal proleter iktidarın örgütlenmesi aşamasına atlamaktan başka bir anlama gelmez.” (Muhalefetin tezlerine “Politbüronun Yanıtı”ndan, Nisan 1927)

24 Mayıs'ta, Şanghai hükümet darbesinden sonra ve Wuhan darbesi sırasında, Stalin sovyetlerin burjuva-demokratik devrimle uyumsuz olduğunu şu şekilde ispat etmişti:

Fakat işçiler eğer işçi delegeleri sovyetlerine sahip olurlarsa burada durmayacaklardır. Komünistlere şunu söyleyecekler ve bunda haklı olacaklardır: Eğer biz sovyetsek ve sovyetler iktidar organlarıysalar, burjuvaziyi biraz sıkıştırıp, “biraz” mülksüzleştiremez miyiz? Komünistler, eğer işçi ve köylü delegeleri sovyetleri varken burjuvazinin mülksüzleştirilmesi yolunu tutmuyorsa boşbogaz lafebeleri olacaklardır. Şu anda, devrimin şu aşamasında bu yolu izlemek mümkün müdür ve izlemeli miyiz? Hayır, izlememeliyiz.

Peki proleter devrim aşamasına geçildiğinde Kuomintang'a ne olacak? Stalin bunu çözmüştü. 13 Mayıs 1927 tarihinde öğrencilere yaptığı ve daha önce de alintıladığımız konuşmada Stalin şu yaniti veriyordu:

Bana göre, işçi ve köylü delegeleri sovyetlerinin oluşturulması ve Çin Ekiminin hazırlığı döneminde, Çin Komünist Partisi, Kuomintang ile içerden yapılan bugünkü blogun yerine Kuomintang ile dışardan yapılacak bir blogu geçirecektir.

Bizim büyük stratejistlerimiz herşeyi öngörüyorlardı -kesinlikle herşeyi öngörüyorlardı, sınıf mücadelesi hariç. Proleter devrime geçiş sorununda bile Stalin ısrarla Çin Komünist Partisine bir müttefik (Kuomintang) buluyordu. Sosyalist devrimi gerçekleştirmek için komünistlere sadece Kuomintang'ın saflarından çıkma izni verilmişti, ama hiçbir şekilde onunla kurulan bloğu bozma izni değil. Bilindiği gibi, burjuvaziyle ittifak “Çin Ekimi”nin hazırlanması açısından en uygun koşul idi. Ve tüm bunların adı da Leninizm idi....

Ne olursa olsun, 1925-27'de Stalin, sovyetlerin oluşumunu burjuvazinin derhal sosyalist mülksüzleştirilmesiyle ilişkilendirerek sovyetler sorununu oldukça kategorik bir biçimde ortaya koymuştu. Şurası gerçek ki, o siralar bu “radikalizm”e ihtiyaç duymasının nedeni, burjuvazinin mülksüzleştirilmesini savunmak değil tersine burjuvaziyi mülksüzleştirilmekten korumaktı. Ama sorunun ilkesel olarak ortaya konuluşu ne olursa olsun gayet açıktır: Sovyetler ancak ve yalnızca sosyalist devrimin organları olabilirler. SBKP Politbürosunun tutumu da buydu, KEYK'in tutumu da.

Ama 1927'nin sonunda, Kanton'da sovyet karakterine büründürülen bir ayaklanma gerçekleştirildi. Komünistler iktidarı aldılar. Saf sosyalist karakterde önlemler aldılar (topragın, bankaların, konutların, sinai işletmelerin vb. ulusallaştırılması). Bir proleter devrimle karşı karşıyayız gibi görünüyordu. Ama hayır. 1928 Şubatının sonunda, KEYK Dokuzuncu Plenumu Kanton ayaklanmasının muhasebesini yaptı. Peki sonuç neydi?

Çin devriminde bu yıl, henüz tamamlanmayan burjuva-demokratik devrim dönemidir.... Devrimi aynı zamanda bir “sürekli” devrim olarak görüp onun burjuva-demokratik aşamasının üstünden atlama eğilimi Troçki'nin 1905'te yaptığına benzer bir hatadır.

Fakat bundan on ay önce (Nisan 1927) Politbüro tam da sovyetler sloganının (Troçkizm değil, sovyetler sloganı!) kabul edilemez bir biçimde burjuva-demokratik aşamanın üstünden atlama anlamına geldiğini ilân etmişti. Ama şimdi her türlü Kuomintang varyasyonunun tamamen tükenmesinden sonra, sovyetler sloganını onaylama ihtiyacı hasıl olduğunda, bize deniyor ki, bu sloganı proletarya diktatörlüğüyle yalnızca Troçkistler ilişkilendirebilirler. Stalin'in 1925-27'de çevresinden dolaşarak da olsa bir “Troçkist” olduğu işte böylece ortaya çıkmıştır.

Komintern programının bu sorunda da kesin bir dönüş yaptığı doğrudur. Sömürge ülkelerin en önemli görevleri arasında program şuna değiniyor: “Proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün kuruluşu sovyetlere dayanır.” Gerçekten hayret verici! Daha dün demokratik devrimle uyuşmaz olan şey, bugün tam da onun temel zemini olarak ilân ediliyor. Bu tam perendenin herhangi bir açıklamasını bulmaya çalışmak nafil. Herşey kesin biçimde idari bir usulle yapılmıştır.

Stalin hangi durumda hatalıydı? Sovyetlerin demokratik devrimle bağdaşmaz olduğunu açıkladığında mı, yoksa sovyetlerin demokratik devrimin temeli olduğunu açıkladığında mı? Her ikisinde de. Çünkü Stalin demokratik diktatörlüğün anlamını, proletarya diktatörlüğünün anlamını, bunların karşılıklı ilişkilerini ve sovyetlerin buna bağlı olarak hangi rolü oynadığını anlamamıştır.

Birkaç sözcükle de olsa, bunu en iyi şekilde SBKP On Altıncı Kongresinde bir kez daha açığa vurmuştur.

17. SBKP On Altıncı Kongresinde Çin Sorunu

On saat süren raporunda Stalin, ne kadar endişeli olursa olsun Çin devrimi sorununu bütünüyle ihmal edemezdi. Bu konuya tamî tamîna beş cümle ayırmıştır. Hem de ne cümleler! Gerçekten de “azın içinde çok”, tıpkı Romalıların dediği gibi (multum in parvo). Tüm keskin köşelerden uzak durmayı, riskli genellemelerden ve dahası somut teşhislerden sakınmayı arzulayan Stalin, yine de beş cümle içerisinde yapabileceği her türlü hatayı yapmayı başarmıştır.

Emperyalistlerin bu zalim yönetiminin cezasız kalacağını düşünmek [diyor Stalin] saçma olurdu. Çinli işçi ve köylüler buna sovyetleri ve bir Kızıl orduyu yaratarak karşılık vermişlerdir. Halihazırda orada bir sovyet hükümetinin oluşturulduğu söyleniyor. Eğer doğruysa bunda şaşırtıcı bir şey olmadığını düşünüyorum. Hiç şüphe yok ki Çin’i tam anlamıyla parçalanmaktan ve bitap düşmekten yalnızca sovyetler kurtarabilir. [Pravda, 29 Haziran 1930]

“Düşünmek saçma olurdu.” Tüm sonraki sonuçların dayandığı temel işte budur. Eğer emperyalistlerin zalim yönetimi kaçınılmaz olarak sovyetler ve Kızıl ordu biçiminde bir karşılığa yol açıyorsa o zaman bu emperyalizm nasıl oluyor da halen dünyada varlığını sürdürüyor?

“Halihazırda orada bir sovyet hükümetinin oluşturulduğu söyleniyor.” “Söyleniyor” da ne demek? Kim söylüyor? Ve en önemlisi, Çin Komünist Partisi bu konuda ne söylüyor? Bu parti Komintern’in bir parçasıdır ve temsilcileri kongrede konuşmaktadır. Yoksa bunun anlamı, Çin’de “sovyet hükümeti”nin Komünist Parti olmaksızın ve onun bilgisi dışında oluşturulduğu mudur? O takdirde bu hükümeti kim yönetiyor? Üyeleri kimlerdir? Hangi parti iktidarı ele geçirmiştir? Stalin yalnızca bir yanıt vermeyi becerememekle kalmıyor, sorunu ortaya dahi koymuyor.[140]

“Eğer [?] doğruysa [?] bunda şaşırtıcı bir şey olmadığını düşünüyorum.” Çin’de bir sovyet hükümetinin, hakkında Çin Komünist Partisinin hiçbir şey bilmediği ve politik fizyonomisi konusunda Çin devriminin bu en üst önderinin bize hiçbir bilgi veremediği bir Sovyet hükümetinin oluşturulmuş olması olgusunda şaşırtıcı olan hiçbir şey yoktur. O zaman dünyada bizi şaşırtacak başka ne kalmıştır?

“Hiç şüphe yok ki Çin’i tam anlamıyla parçalanmaktan ve bitap düşmekten yalnızca sovyetler kurtarabilir.” Hangi sovyetler? Bugüne kadar, sovyetlerin tüm çeşitlerini gördük: Bir yanda Çeretelli’nin sovyetleri, Otto Bauer’in ve Scheidemann’ın sovyetlerini ve diğer yanda da Bolşevik sovyetleri. Çeretelli’nin sovyetleri Rusya’yı parçalanmaktan ve bitap düşmekten kurtaramazdı. Tersine, tüm politikaları Rusya’yı Antant’ın bir sömürgeci durumuna dönüştürmeye dönüktü. Sadece Bolşevikler, sovyetleri emekçi kitlelerin kurtuluşu için bir silah haline dönüştürmüşlerdir. Çin sovyetleri hangi türdendir? Eğer Çin Komünist Partisi onlar hakkında hiçbir şey söyleyemiyorsa, bu, ÇKP’nin sovyetlere önderlik etmediği anlamına gelir. O takdirde kim önderlik ediyor? Komünistlerden başka, yalnızca tesadüfi, ortadaki unsurlar, “Üçüncü Parti”nin adamları, tek kelimeyle, ikinci ve üçüncü dereceden Kuomintang’ın parçaları sovyetlerin başına geçebilir ve bir “Sovyet hükümeti” oluşturabilir.

Daha dün Stalin, demokratik devrimin tamamlanmasından önce Çin’de sovyetlerin oluşturulmasını “düşünmenin saçma olacağını” düşünmüştü. Bugün ise -eğer bu beş cümle herhangi bir anlam taşıyorsa- öyle görünüyor ki, demokratik devrimde sovyetlerin komünistlerin önderliği olmadan dahi ülkeyi kurtarabileceğini düşünüyor.

Proletaryanın diktatörlüğünden bahsetmeksizin bir Sovyet hükümetinden bahsetmek işçileri aldatmak ve

burjuvaziye köylüleri aldatmakta yardımcı olmak demektir. Fakat Komünist Partinin önderlik rolünden bahsetmeksizin proletarya diktatörlüğünden bahsetmek, proletarya diktatörlüğünü proletarya açısından bir kez daha bir tuzağa dönüştürmek demektir. Ne var ki Çin Komünist Partisi bugün son derece zayıftır. İşçi üyelerinin sayısı birkaç binle sınırlıdır.[141] Kızıl sendikalarda yaklaşık olarak elli bin işçi bulunmaktadır. Bu koşullarda, proletarya diktatörlüğünden acil bir görev olarak bahsetmek açıkça imkânsızdır.

Diğer taraftan, Güney Çin’de partizan gruplarının içinde yer aldığı geniş bir köylü hareketi gelişmektedir. Ekim devrimin etkisi, epigon önderliğe rağmen Çin’de o denli büyüktür ki, köylüler kendi hareketlerini “sovyetler” ve partizan birliklerini de “Kızıl ordular” olarak adlandırıyorlar. Bu durum, Stalin’in sovyetlere karşı çıkarak Çin halk kitlelerini “yapay bir sovyetleştirme” nedeniyle korkutup kaçırmamamız gerektiğini söylediği dönemdeki hamkafalılığının ne kadar derin olduğunu bir kere daha gösteriyor. Bundan sadece Çan Kay-şek korkup kaçabilirdi, 1917’den sonra sovyetleri kurtuluşun bir sembolü olarak görmeye başlayan işçiler ve köylüler değil. Çin köylüleri, anlaşıyor ki, sovyetler sloganına hiç de az olmayan birtakım yanılsamalar atfediyorlar. Köylülerdeki bu yanılsamalar bağışlanabilir. Ancak olayların gerçek anlamını proletaryaya açıklamaksızın Çin köylülüğünün yanılsamalarını korkakça ve muğlak bir biçimde genellemekle yetinen kuyrukçu önderlerin tutumu bağışlanabilir bir şey midir?

Eğer Çin köylüleri sinai merkezlerin katılımı olmaksızın ve Komünist Partinin önderliğinin yokluğunda bir Sovyet hükümeti oluşturmuşsa, “bunda şaşırtıcı olan bir şey yoktur” diyor Stalin. Ama biz diyoruz ki, bir Sovyet hükümetinin bu koşullar altında ortaya çıkması kesinlikle imkânsızdır. Yalnızca Bolşevikler değil Çeretelli hükümeti ve sovyetlerin yarı-hükümeti bile kendini ancak kentler temeline dayandırabilmişti. Köylülüğün kendi sovyet hükümetini bağımsız bir şekilde oluşturma yeteneginde olduğunu düşünmek mucizelere inanmak demektir. Bir Kızıl köylü ordusu oluşturmak da aynı derecede mucize olurdu. Köylü partizanlar Rus devriminde büyük bir devrimci rol oynadılar ama proletarya diktatörlüğünün merkezlerinin ve merkezi bir proleter kızıl ordunun varlığı koşullarında.

Çin işçi hareketinin şu anki zayıflığı ve Komünist Partinin daha da büyük ölçüdeki zayıflığı nedeniyle Çin’de günün görevi olarak proletaryanın diktatörlüğünden bahsetmek güçtür. Köylü ayaklanmalarının arkasından giden Stalin’in, tüm önceki açıklamalarına rağmen, köylü sovyetlerini ve Kızıl köylü ordusunu burjuva-demokratik diktatörlükle ilişkilendirmeye zorlanmasının nedeni de budur. Bu diktatörlüğün önderliği, ki Komünist Parti açısından çok ağır bir görevdir, başka bir politik partiye, bir çeşit devrimci x’e havale edilmiştir. Stalin, Çinli işçi ve köylüleri proletarya diktatörlüğü için mücadele yürütmekten alıkoymadığından, birileri burjuva-demokratik diktatörlüğün organı olarak sovyet hükümetinin sorumluluğunu üstlenerek Stalin’e bugün yardım etmelidir. Bu yeni perspektifin bir nedeni olarak bize beş cümle içinde beş argüman sunulmuştur: İşte bu argümanlar: (1) “Düşünmek saçma olurdu”; (2) “Söyleniyor”; (3) “Eğer doğruysa”; (4) “Bunda şaşırtıcı olan bir şey yok”; (5) “Hiç şüphe yok ki”. İşte size tüm gücü ve ihtişamıyla idari gerekçelendirme.

Uyarıyoruz: Çin proletaryası bir kez daha tüm bu utanç verici düzmecelerin faturasını ödeyecektir.

18. Stalin’in “Hataları”nın Karakteri

Hata vardır, hata vardır. İnsan düşüncesinin çeşitli alanlarında, nesnenin yetersiz bir incelenişinden, olgusal verilerin yetersizliğinden, düşünülmesi gereken etkenlerin aşırı karmaşıklığından vb. kaynaklanan çok önemli hatalar olabilir. Bunlar arasında diyelim ki, politika alanındaki tüm bir hatalar dizisi için de tipik olan meteorologların hava tahminlerindeki hataları ele alabiliriz. Ne var ki, bilgili ve zeki bir meteoroloğun hataları çoğunlukla, tesadüfi olarak olgular tarafından kanıtlanmış olsa bile bir ampiriğin tahminlerine kıyasla bilime çok daha yararlıdır. Peki ya, kalkış noktası olarak dünyanın üç balının sırtında durduğu fikrini benimseyen bilgili bir coğrafyacıya, bir kutup seferi liderine ne demeli? İşte Stalin’in hataları neredeyse bütünüyle bu son kategoridedir. Stalin asla bir yöntem olarak Marksizmin sırrına ermeden, şu ya da bu “Marksistvari” formülü dinsel bir biçimde kullanarak pratik eylemlerinde en kaba ampirik önyargıları kalkış noktası olarak alır. Ama sürecin diyalektiği böyledir. Bu önyargılar devrimci gerileme dönemlerinde Stalin’in temel gücü haline gelmiştir. Bunlar, onun öznel olarak istemediği bir rolü oynamasına olanak tanıyan önyargılardır.

Kendisini iktidari fetheden devrimci sınıftan ayıran hantal bürokrasi, Stalin’i kendi önderi yapmak ve bizzat bürokrasinin bayram günü efsanesi olan Stalin efsanesini yaratmak amacıyla, Stalin’in çıkarıcılığından ve ilkeler alanındaki mutlak kinizminden dolayı onun ampirizmine dört elle sarılmıştır. Bu, devrimin yükseliş yıllarında üçüncü ya da dördüncü dereceden roller üstlenen, güçlü ama kesinlikle alelade bir kişinin neden ve nasıl olup ta,

devrimin geri çekiliş yıllarında, dünya burjuvazisinin istikrar kazandığı, Sosyal Demokrasinin yeniden canlandığı, Komintern'in zayıfladığı ve Sovyet bürokrasisinin en geniş çevrelerinin muhafazakâr bir yozlaşma yaşadığı yıllarda önder bir rol oynamak üzere seçildiğinin açıklamasıdır.

Fransızlar kimi insanlar için şöyle derler: kusurları onun erdemleridir. Stalin için şu söylenebilir: kusurları onun avantajı olmuştur. Sınıf mücadelesi çarkının dişleri, onu Ekimden, Marksizmden, Bolşevizmden küçük-burjuva kurtuluş döneminin bir devlet adamı yapmak üzere, onun teorik sınırlılığına, politik uyum kabiliyetine, kemiksiz ahlâkına, tek kelimeyle bir proleter devrimci olarak kusurlarına cuk oturmuştur

Çin devrimi Stalin'in yeni rolünün -tersinden gitme yöntemiyle- bir sınavıydı. Uluslararası devrimden kopmakta olan katmanların yardımının yanı sıra düşman sınıfların dolaylı ancak çok somut yardımlarıyla SSCB'de iktidarı ele geçiren Stalin otomatikman Komintern'in ve böylelikle de Çin devriminin önderi haline geldi. Perde arkasındaki aygıt mekanizmasının pasif kahramanı, yöntemini ve kalitesini büyük devrimci akışın olayları içerisinde göstermek zorundaydı. Stalin'in Çin'deki rolünün trajik paradoksları işte burada yatmaktadır.

Çinli işçileri burjuvaziye boyun eğdirmekle, toprak devrimini frenlemekle, gerici generalleri desteklemekle, işçileri silahsızlandırmakla, sovyetlerin yaratılmasını önlemekle ve yaratıldıklarında da tasfiye etmekle Stalin, Çeretelli'nin Rusya'da gerçekleştirmeye yalnızca yeltenebildiği tarihsel rolü sonuna kadar vardirmiştir. Fark şu ki, Çeretelli Bolşevikleri karşısına alarak açık bir şekilde davrandı ve derhal, burjuvaziye ayagina bir pranga vurulmuş ve aldatılmış bir işçi sınıfı sunmaya dönük tüm çabalarının sorumluluğunu üstlenmek zorunda kaldı. Stalin ise Çin'deki rolünü esasen perde arkasında oynadı, güçlü bir aygıt tarafından savunuldu ve Bolşevizm bayrağının arkasına sığındı. Çeretelli kendisini Bolşeviklerin iktidarının burjuvazi tarafından bastırılmasına dayandırmıştı. Stalin ise bizzat bu baskıları Bolşevik-Leninistlere (Muhalefet) uyguladı. Burjuvazinin baskıları devrimin yükselen dalgası tarafından yerle bir edildi. Stalin'in baskıları ise geri çekilme dalgasından beslenmişti. Stalin'in Çin devrimindeki bütünüyle Menşevik politikasını, son noktasına kadar, yani en trajik felâkete kadar götürme deneyini gerçekleştirmesi bu nedenle mümkün olmuştur.

Peki Stalinist politikanın bugünkü sol nöbetlerine ne demeli? Bu perdede -ve sol zikzaklar tüm önemlerine rağmen yine de tarihte bir perde olarak kalacaklardır- söyledığımız şeylerle çelişkili bir şey görebilmek için, insanın ancak tarihsel sürecin diyalektiği ile bağlantılı olarak insan bilincinin diyalektiğini kavramaya bütünüyle yabancı bir miyop olması gerekir. Devrimin geri çekilişı tıpkı yükseliş gibi düz bir çizgi boyunca ilerlemez. Devrimin inişe geçişinin ampirik önderi -"Hareket ettiğinizi sanıyorsunuz, oysa hareket ettiriliyorsunuz" (Goethe)- proletaryanın yarı ya da tam düşmanlarınca kullanılan vasıflarıyla 1925-27'de itildiği toplumsal ihanet uçurumunun tam kenarında korkmaktan başka bir şey yapamazdı. Ve aygıtın yozlaşması düz bir süreç olmadığından, kitlelerdeki devrimci eğilimler güçlü olduğundan, Termidorcu uçurumun kenarından sola dönmek için yeterli dayanak noktaları ve yeterli yedek güçler zaten elde vardı. Tam da bu ampirik önder uçurumun ta kenarına varıncaya değin hiçbir şeyi önceden görememiş olduğundan dolayı, bu dönüş panik içinde yapılan sıçramalar karakterine büründü. Sola sıçramanın ideolojisi Sol Muhalefet tarafından hazırlanmıştı, geriye sadece tam da bir ampriste yakışacak şekilde Muhalefetin çalışmalarının kırık dökük parçalarından ve kırıntılarından yararlanmak kalmıştı. Ama bu akut solculuk nöbetleri ne bürokrasinin temel evrim süreçlerini ne de bizzat Stalin'in doğasını değiştirmez.

Stalin'deki teorik hazırlık, geniş bir bakış açısı ve yaratıcı düşünme yoksunluğu -bu özellikler olmaksızın büyük ölçekli bağımsız bir faaliyet yürütülemez- onu pratik bir yardımcı olarak değerlendiren Lenin'in, yine de genel sekreterlik görevinin bağımsız bir anlam kazanabileceği açık hale geldiğinde partiye onu bu görevden uzaklaştırmayı neden öğütlediğini tamamen açıklamaktadır. Lenin Stalin'de asla siyasal bir önder görmedi.

Kendi başına kaldığında, Stalin her zaman ve değişmez biçimde tüm büyük sorunlarda oportünist bir tutum benimsedi. Eger Stalin'in Lenin'le önemli bir teorik ya da politik çatışması yoksa, Buharin, Kamenev, Zinovyev ve hatta Rikov gibi, bu Stalin'in asla kendi ilkesel görüşlerinde direnmemesi ve her ciddi anlaşmazlık durumunda kolayca sessiz kalması, bir kenara çekilmesi ve beklemesinden ötürüdür. Ama tüm bunlara rağmen, Lenin çoğu kez Stalin'le pratik, örgütsel-ahlâki çatışmalar yaşadı, özellikle Lenin'in biçim olarak çok dikkatlice ama öz itibarıyla bir o kadar acımasız bir şekilde "Vasiyet"inde betimlediği Stalinist kusurlarından kaynaklanan genellikle çok sert çatışmalardı bunlar.

Tüm bu söylenenlere, Lenin'in, her biri yaptığı işin bilgisine, bireysel inisiyatife ve farklı bir yeteneğe sahip bir grup çalışma arkadaşıyla el ele çalıştığı gerçeğini eklememiz gerekir. Stalin'in etrafı ise, bilhassa sağ-kanat

grubunun[142] tasfiyesinden sonra, herhangi bir uluslararası bakış açısından yoksun ve dünya işçi hareketinin tek bir meselesinde bile bağımsız bir fikir üretebilme yeteneğinden mahrum tastamam alelade kişiler tarafından çevrilmiştir.

Bu arada, aygıtın önemi Lenin döneminden bu yana ölçsüz derecede artmıştır. Stalin'in Çin devrimindeki önderliği sadece teorik, politik ve ulusal dargörürlüğün devasa aygıt gücüyle birleşiminin bir meyvesidir. Stalin öğrenme yeteneğinden yoksun olduğunu kanıtlamıştır. On Altıncı Kongrede Çin hakkında sarfettiği beş cümleye baştan aşağıya, Çin halkının mücadelesinin tüm ilk aşamalarında Stalin'in izlediği politikaya hükmeden o aynı organik oportünizm nüfuz etmiştir. İkinci Çin devriminin mezar kazıcısı gözlerimizin önünde üçüncü Çin devrimini daha başında boğmaya hazırlanmaktadır.

Çin Sol Muhalefetine

8 Ocak 1931

Sevgili Yoldaşlar;

Geçtiğimiz birkaç ay boyunca sizlerden oldukça fazla sayıda İngilizce, Fransızca ve Rusça belge ve mektup aldım ve bir o kadar da Çince basılmış Muhalefet yayını. Hastalığımı takiben içine girdiğim yoğun çalışma beni sizlere hemen bir yanıt vermekten alıkoydu. Son günlerde, ortaya attığınız soruları yanıtlayabilmek için elime geçen tüm belgeleri -maalesef Çince olanlar hariç- dikkatlice inceledim.

Daha baştan şunu söylemeliyim ki, yeni belgeleri incelemekle sonuçta, birleşme yoluna girmiş bulunan çeşitli gruplar arasında ilkesel olarak hiçbir farklılık olmadığina kanaat getirdim. Taktiklerde nüanslar söz konusudur, ki bunlar gelecekte, olayların gidişatına bağlı olarak belki farklılıklar şeklinde gelişebilirler. Ne var ki, bu fikir ayrılıklarının kaçınılmaz biçimde önceki gruplaşmaların çizgisine denk düşeceğini varsaymak için hiçbir neden yoktur. Aşağıda, tartışmalı ya da yarı tartışmalı sorunları buradan gördüğüm şekliyle analiz etmeye çalışacağım.

1. Komünist Partinin Kuomintang'a girişi daha en baştan bir hataydı. Bunun -şu ya da bu belgede- açıkça ifade edilmesi gerektiğine inanıyorum, bilhassa bu hususta Rus Muhalefeti büyük ölçüde bu suça ortak olduğundan ötürü. Grubumuz (1923 Muhalefeti), Radek ve onun en yakın birkaç dostu hariç, daha en başında Komünist Partinin Kuomintang'a girmesine ve Kuomintang'ın da Komintern'e kabul edilmesine karşı idi. Zinovyevçiler buna ters bir tutum takinmişlardı. Radek, kullandığı oyla, Zinovyevçileri Muhalefet merkezinde çoğunluk haline getirdi. Preobrajenski ve Pyatakov bu sorun yüzünden Zinovyevçilerle kurdugumuz blogu parçalamamak gerektiğini düşünüyorlardı. Sonuç olarak, Birleşik Muhalefet bu sorunda iki anlama da gelebilen bir tutum takinmiş ve bu tutum, bir dizi belgeye, hatta Muhalefet platformuna bile yansımıştır.[148] Şu da not edilmeye değer ki, bu sorunda Zinovyevçiler ya da uzlaşmacı bir tutumu benimseyen Rus Muhalefçilerinin hepsi teslim olmuşlardır. Diğer taraftan, bugün hapishanelerde ya da sürgünde olan yoldaşların hepsi daha en başından itibaren Komünist Partinin Kuomintang'a girmesine karşı idiler. Bu da ilkeli bir tutumun gücünü gösterir!

2. Proletaryanın ve yoksulların diktatörlüğü sloganı, proletarya diktatörlüğü sloganıyla çelişmez, tersine onu yalnızca tamamlar ve halkın gözünde daha anlaşılır kılar. Çin'de proletarya yalnızca küçük bir azınlıktır. Bir güç haline ancak etrafında çoğunluğu, yani kent ve kır yoksullarını birleştirmekle gelebilir. Bu düşünce aslında proletaryanın ve yoksulların diktatörlüğü sloganıyla dile getirilmektedir. Tabiatıyla, platformda ve programatik makalelerde açıkça ve ayırt edici bir biçimde, önderlik rolünün, yoksulların bir rehberi, bir öğretmeni, bir muhafızı gibi davranan proletaryanın elinde yoğunlaştığına işaret etmek zorundayız. Ne var ki, ajitasyonda proletaryanın ve yoksulların diktatörlüğü kavramını kısa bir slogan olarak kullanmak tümüyle doğrudur. Bu şekliyle, bu sloganın "proletaryanın ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü" sloganıyla hiçbir ortak yanı yoktur.

Çen Tu-ziu ve diğerlerinin imzasını taşıyan uzun bir belgede (15 Aralık 1929) sorun şu şekilde formüle edilmiştir:

Çin'de burjuva-demokratik devrimin görevleri (ulusal bağımsızlık, devletin birliği ve tarım devrimi) ancak, kent ve kır yoksullarıyla onların önderi olarak kurduğu ittifak içinde Çin proletaryasının politik iktidarı ele geçirmesi koşuluyla çözüme bağlanabilir. Diğer bir deyişle, Çin'de burjuva-demokratik devrimin sonucu ve zaferi ancak Rus yoluyla, yani bir Çin Ekimi yoluyla başarılabilir.[149]

Bu formülasyonun bütünüyle doğru olduğuna ve her türlü yanlış anlama olasılığını dışladığına inanıyorum.

3. Çin devriminin karakteri sorusunda Komintern önderliği bir açmaza girmiştir. Olayların deneyimi ve Sol Muhalefetin eleştirileri “demokratik diktatörlük” fikrini bütünüyle yerle bir etmiştir. Ne var ki, eğer bu formül bir tarafa bırakılırsa, sürekli devrim teorisine dönmek dışında başka hiçbir çıkış yolu kalmaz. Komintern’in acıması “teorisyenleri” bu iki teori arasında kaldılar, tıpkı Buridanın eşeğinin o hiç de gıpta edilmeyecek durumda kalması gibi.[150] Manuilski’nin kaleme aldığı Ekim devriminin yıldönümü makalesi (Pravda, 7 Kasım 1930) bu konudaki en son keşiftir. Bundan daha aşağılık bir körlük, kretenizm ve hainlik düşünülemez. Stalinist bürokratların Buridancı teorisi Biulleten Oppozitsii’nin son sayısında analiz edilmişti (no.17-18).[151] Bu temel sorunda, tüm belgelerinizin de gösterdiği gibi sizlerle en küçük bir farklılığımız hiçbir şekilde mevcut değildir.

4. Bazı mektuplarda, birtakım grupların ya da tek tek yoldaşların Çin “Kızıl Ordusu”na ilişkin olarak onları eşkiya çetelerine benzeten yanlış bir tutum takindüğinden şikayet ediliyor. Eger bu doğruysa, buna derhal bir son verilmelidir. Şüphesiz, lümpen proleter unsurlar ve profesyonel eşkiyalar da devrimci köylü birliklerine katılmaktadırlar. Ama yine de bir bütün olarak bu hareket, Çin kırsal koşullarının derinlerinden kaynaklanan bir pınardan çıkıp gelmektedir ve bu kaynaklar, daha sonrasında proletarya diktatörlüğünün de kendisini ondan beslemek zorunda kalacağı aynı kaynaklardır. Stalinistlerin bu birliklere ilişkin politikası câniyane bir bürokratik maceracılık politikasıdır. Bu politika acımasızca teşhir edilmelidir. Partizan birliklerinin militanlarının ya da önderlerinin yanılmalılarını paylaşmıyoruz ve bu yanılmalılarını kuvvetlendirmeyiz. Onlara, bir proleter devrim olmaksızın ve işçiler iktidarı ele geçirmeksizin, köylülüğün partizan birliklerinin mücadeleyi zafere taşıyamayacağını izah etmek zorundayız. Ne var ki, bu aydınlatma faaliyetini gerçek dostlar olarak yürütmeliyiz, tarafsız seyirciler olarak ve hele ki düşmanlar olarak değil. Kendi yöntemlerimizi ve görevlerimizi bir tarafa bırakmaksızın, Kuomintang’ın baskılarına ve burjuva iftira ve zulümlerine karşı bu birlikleri ısrarla ve cesur bir biçimde savunmak zorundayız. Bu birliklerin muazzam semptomatik anlamını izah etmek zorundayız. Doğaldır ki, kendi güçlerimizi partizan mücadelesi içine sokamayız, şu anda farklı çabalarımız ve farklı görevlerimiz var. Yine de, bu birliklerin kaderini paylaşacak, bu birliklerle köylülük arasındaki ilişkileri dikkatlice gözlemleyecek ve Sol Muhalefeti bilgilendirecek Muhaliflerin olması, en azından “Kızıl Ordu”nun en büyük bölüklerinde kendi insanlarımızın da olması arzu edilir bir şeydir.

Devrimin gecikmesi durumunda, Çin’de yeni bir ekonomik canlanma ve parlamenter eğilimlerin gelişmesi durumunda (tüm bunlar karşılıklı olarak birbirine bağlıdır), bu birlikler yoksul köylülükle çelişki içine düşerek kaçınılmaz olarak yozlaşacaktır. Bu nedenle kendi tutumumuzu gerektiği gibi ayarlayabilmek için bizim açımızdan gözümüzün bu birliklerin üstünde olması haydi haydi gerekli bir şeydir.

5. Birkaç mektupta ulusal meclis sorunu yeniden ama farklı bir bağlamda gündeme getirilmiş. Ulusal bir meclisin toplanıp toplanmayacağı, ulusal meclis ile sovyetler arasındaki ilişkinin hangi biçimlerde gelişebileceği vb. gibi tahminlerin arkasında siyasi görevlerimiz sorunu yitip gitmiştir. Bu tip spekülasyonlarla uğraşmak politik skolastizmin düşünme tarzıdır. Bu nedenledir ki, meselâ, şu tip şeyleri okuyabiliyoruz:

İnanıyoruz ki, ulusal meclis büyük ihtimalle gerçekleşmeyecektir. Eğer gerçekleşse bile kendisini “geçici hükümet”e dönüştüremeyecektir, çünkü tüm maddi güçler Kuomintang militaristlerinin ellerinde toplanmış durumdadır. Bir ayaklanmadan sonra örgütlenecek hükümete gelince, böyle bir hükümet hiç kuşkusuz proletarya diktatörlüğünün hükümeti olacak ve bu durumda da ulusal bir meclis toplamayacaktır.

Bu varsayım son derece yetersiz ve tek yanlıdır ve bu nedenle de yanlış anlamalara ve hatalara oldukça açıktır.

(a) İlkin, bizzat burjuva sınıfların ulusal meclis benzeri bir şey toplamak zorunda kalabileceği ihtimalini dışlamamak zorundayız. Eger Avrupa gazetelerinin haberleri doğruysa, Çan Kay-şek, bugün kendisini sınırlayan Kuomintang üzerindeki denetiminin yerine bir çeşit sahte parlamento üzerindeki denetimi geçirme fikrine sıcak bakmaktadır. İnsani çileden çıkaran bir parti diktatörlüğü olarak karşılarına çıkan şeyle ihtilâf içine düşen büyük ve orta burjuvazinin belli çevreleri bu tip bir projeye taraftar olabilirler. Bir “parlamento” aynı zamanda Amerikan kamuoyunun gözünde de askeri diktatörlük için daha iyi bir örtü görevi görürdü. Gazetelerin bildirdiği gibi, Çan Kay-şek, Wall Street’teki Yahudi bankerlerin gözündeki kredibilitesini arttırabileceğine dair hiç de boş olmayan bir inançla Amerikan Hristiyanlığını benimsemiştir; Amerikan Hristiyanlığı, Amerikalı Yahudi tefeciler ve bir Çin sözde parlamentosu -tüm bunlar birbirleriyle fevkalâde uyum içerisindeyler.

Parlamente bir varyant durumunda, kent küçük-burjuvazisi, aydınlar, öğrenciler, “Üçüncü Parti”, hepsi harekete geçeceklerdir. Anayasa, genel oy hakkı ve parlamentarizm sorunları gündeme gelecektir. Çin halk kitlelerinin tüm bunları geride bıraktığını iddia etmek saçma olurdu. Bugüne kadar, bu kitleler yalnızca tüm okulların en aşağılığı olan Stalin-Çan Kay-şek okulundan geçtiler. Demokrasinin sorunları kaçınılmaz olarak belli bir dönem boyunca yalnızca köylülüğün değil işçilerin de tüm dikkatlerini üstüne çekecektir. Bu bizim önderliğimiz altında gerçekleşmelidir.

Çan Kay-şek kendi parlamentosunu toplayacak mı? Gayet mümkündür. Ama anayasal-demokratik hareketin Çan Kay-şek’in planladığı sınırların ötesine geçmesi de olasıdır ve bu durum onu bugün arzuladığından daha ileri gitmeye mecbur bırakır. Gelişecek hareketin tüm planlarıyla birlikte Çan Kay-şek’i bir kenara fırlatıp atması bile mümkündür. Anayasal-parlamente varyantlar ne olursa olsun, tarafsız kalmayacağız. Mücadeleye kendi sloganlarımızla katılacağız; herşeyden önce de devrimci ve tutarlı (“yüzde 100”) demokrasi sloganlarımızla. Eğer devrimci dalga derhal Çan Kay-şek’i ve onun parlamentosunu bir kenara fırlatıp atmazsa, komprador parlamentarizmin yalanlarını teşhir ederek ve bizzat kendi görevlerimizi geliştirerek bu parlamento katılmak zorunda kalırız.

(b) Devrimci demokratik hareketin, komünistler henüz iktidarı ele geçirecek bir konumda değilken, Çan Kay-şek’in artık askeri aygıtı kendi denetimi altında tutmayı beceremediği boyutlara ulaşabileceğini kabul edebilir miyiz? Böylesi bir geçiş dönemi kuvvetle muhtemeldir. Bir çeşit Çin ikili iktidar türünü, yeni bir geçici hükümeti, Kuomintang’ın Üçüncü Parti ile kuracağı bir bloğu vs. vs. geliştirebilir. Böyle bir rejim oldukça istikrarsız bir rejim ve ancak proletarya diktatörlüğüne doğru bir adım olurdu. Ama böyle bir adım mümkündür.

(c) “Muzaffer ayaklanmadan sonra” diyor yukarıda değindiğimiz belge, “bir proletarya diktatörlüğü kurulabilir ve bu durumda ulusal meclis toplanmaz.” Burada da, sorun aşırı basitleştirilmiştir. Ayaklanma hangi anda ve hangi sloganlarla gerçekleşecek? Eğer proletarya köylülüğü demokrasi sloganları (toprak, ulusal meclis vb.) etrafında birleştirmişse ve burjuvazinin askeri diktatörlüğünü birleşik bir saldırıyla yikiyorsa, o takdirde proletarya, iktidara geldiğinde, köylülük içinde bir güvensizlik oluşturmamak ve burjuva demagojisine açık kapi bırakmamak için bir ulusal meclis toplamak zorunda kalacaktır. Ekim ayaklanmasından sonra bile Bolşevikler Kurucu Meclisi toplamak zorunda kalmışlardı. Neden bu varyantın Çin için imkânsız olduğu sonucuna varmak zorunda olalım? Köylülük proletaryayla aynı hızla gelişmez. Proletarya birçok şeyi önceden görebilir, ama köylülük ancak yaşanan gerçeklerden öğrenecektir. Çin köylülüğünün canlı bir ulusal meclis deneyiminden geçmeye ihtiyacı olabilir.

Rusya’daki burjuvazi Kurucu Meclisi toplamakta uzunca bir zaman geciktikleri ve Bolşevikler de bunu teşhir ettiği içindir ki, iktidara geldikten sonra, üstelik de onları bir azınlık durumuna düşüren eski seçim sonuçları temelinde hızla Kurucu Meclisi toplamak zorunda kaldılar. Kurucu Meclis tüm halkın gözü önünde sovyetlerle çatışma içine girdi ve ardından dağıtıldı.

Çin’de bir başka varyanti tasavvur edebiliriz. İktidara geldikten sonra, proletarya, belli koşullarda, birkaç ay boyunca ulusal meclisin toplanmasını geciktirebilir, kırsal kesimde yaygın bir ajitasyon geliştirebilir ve ulusal mecliste komünist bir çoğunluğu güvence altına alabilir. Bunun yararı, sovyet sisteminin ulusal meclis tarafından resmen onaylanması ve burjuvazinin iç savaşta kullanacağı popüler bir slogandan derhal mahrum edilmesi olurdu.

6. Şüphesiz yukarıda değindiğimiz varyasyonlar ancak tarihsel varsayımlardır. Gelişmelerinin gerçek yöneliminin ne olacağını önceden kestirmenin bir yolu yoktur. Genel gidişatin proletarya diktatörlüğüne doğru olduğu peşinen açıktır. Olası varyasyonlar, aşamalar ve kombinasyonlar hakkında spekülasyonlarla meşgul olmak yerine, gerçekte yaşanmakta olana devrimci bir faktör olarak müdahale etmeli ve demokratik sloganlar etrafında güçlü bir ajitasyon geliştirmeliyiz. Bu alanda inisiyatif elimize alırsak, Stalinist bürokrasi bir kenara itilecek ve Bolşevik-Leninistler kısa süre içinde etkili bir politik güç haline gelecektir.

7. Çin kapitalizminin önünde yakın gelecekte ne tür olanakların açılacağını belirleme sorunu ilkesel değil olgusal bir meseledir. Çin’de kapitalist gelişmenin artık tek bir adım bile ileri atamayacağına peşinen karar vermek en safından bir doktrinerlik olurdu. Çin’e önemlice bir yabancı sermaye girdisi hiç de gözardı edilmemelidir. Dünya krizi nedeniyle, kendisine yatırım alanı arayan bir atıl sermaye birikiyor. Hepsinin içinde en güçlü olan Amerikan sermayesinin bile, daha geçenlerde refahın zirvelerinden bunalımın dipsiz kuyularına düştüğü için, bugün felç olmuş, ne yapacağını şaşırmış, endişeli ve inisiyatif kaybetmiş bir durumda olduğu doğrudur. Fakat yeni bir ekonomik yükselişe ulaşabileceği bir sıçrama tahtası olarak uluslararası bir köprübaşı arayışına girmiştir. Bu

koşullar altında Çin'in ciddi olanaklar sunduğu tartışma götürmez. Bunlar ne ölçüde gerçekleşecek? Bunun da önceden söylenmesi kolay değil. Bu noktada a priori tahminlerde bulunmamalı, gerçek ekonomik ve politik süreçleri gözlemlemeliyiz. Aynı şekilde, kapitalist dünyanın geri kalanı hâlâ bir kriz içinde debelenip dururken, yabancı sermaye akışının Çin'de bir ekonomik canlanma yaratacağını da hiç gözardı etmemeliyiz. Kendi dikkatimizi sendikaları zamanında örgütlemeye ve güçlendirmeye ve onlara doğru bir önderlik temin etmeye yoğunlaştırarak, bu varyant için de hazırlıklı olmalıyız.

Doğal olarak, Çin'de bir ekonomik yükseliş acil devrimci perspektifleri bir süreliğine erteleyebilecektir, ama bu canlanma sirasi geldiğinde zafer için yeni olanakların, yeni kuvvetlerin ve yeni güç kaynaklarının önünü açacaktır. Her durumda gelecek bizimdir.

8. Şanghay'dan gelen mektupların bir kısmında şu soru soruluyor: Tek tek bölgelerde tam bir birleşmeyi gerçekleştirmeli, tüm grupların basınına kaynaştırmalı ve çoktan başarılan birleşme zemininde bir konferans mı toplamalıyız yoksa tüm taktiksel sorunlar çözüme kavuşturuluncaya kadar farklı grupların birleşik Muhalefet içinde varlıklarını sürdürmelerine izin mi vermeliyiz? Böyle örgütsel meselelerde uzaktan tavsiyelerde bulunmak zordur. Verilecek tavsiyenin sizlere çok geç ulaşması bile mümkün. Yine de, sizlere şunu söylemekten kendimi alamıyorum: Sevgili dostlar, örgütlerinizi ve basınızı bugünden kaynaştırın. Birleşme hazırlıklarını uzun bir zamana yaymamalıyız, çünkü bu şekilde istemesek de yapay ayrılıklar yaratabiliriz.

Bununla, tüm sorunların halihazırda sonuca bağlandığını ve sizlere (daha doğrusu bizlere) gelecekte hiçbir farklılığın çıkmayacağı garantisinin verildiğini kastetmiyorum. Hayır, hiç şüphe yok ki ertesi gün ve onun da sonrasında, yeni görevler ortaya çıkacaktır ve onunla birlikte de yeni farklılıklar. Bu olmaksızın devrimci bir partinin gelişimi imkânsızdır. Ancak yeni farklılıklar birleşik örgüt çerçevesi içerisinde yeni gruplaşmalar yaratacaktır. Geçmiş deşmekle oyalanmamalıyız. Yerinde saymamalıyız. Geleceğe doğru ilerlemeliyiz.

9. Bu yeni farklılıkların kaçınılmazlığı Sol Muhalefetin tüm seksiyonlarının deneyimleri tarafından da doğrulanmaktadır. Örneğin Fransız Lıgası çeşitli gruplardan oluşmuştu. Haftalık yayını sayesinde Liga yalnızca ulusal değil uluslararası açıdan da çok ciddi ve çok değerli bir faaliyetin üstesinden geldi. Farklı grupların birleşmesinin ileri bir adım olduğunu gösterdi. Ama son aylarda Liga içinde çok ciddi birtakım farklılıklar ortaya çıktı, bilhassa da sendikalar sorununda. Bir sağ kanat oluştu ve temelden yanlış bir tutum takındı. Bu sorun o kadar önemli ve o kadar derindir ki, yeni bir bölünmeye bile yol açabilir. Tabiatıyla, bundan kaçınmak için kesinlikle herşey yapılmalıdır. Ama bu becerilemezse, bu bölünme hiç de dünkü birleşmenin yanlış olduğunu kanıtlamayacaktır. Biz ne birliği ne de bölünmeleri bir fetiş yapmayız. Her ikisi de anın koşullarına, farklılıkların derinliğine, sorunların karakterine bağlıdır.

10. İspanya'daki koşullar diğer ülkelerdekenden bariz biçimde farklıdır. İspanya bugünlerde net ve kesin bir devrimci yükseliş döneminden geçmektedir. Isinan politik atmosfer en gözü pek ve en tutarlı devrimci kanat olarak Bolşevik-Leninistlerin faaliyetini son derece kolaylaştırıcaktır. Komintern İspanyol komünizminin saflarını paramparça etmiş, resmi partiyi zayıflatmış ve bir cesede çevirmiştir. Tüm diğer önemli durumlarda olduğu gibi Komintern önderliği devrimci bir durumun yitip gitmesine göz yummuştur. İspanyol işçileri en kritik anda kendi aygıtlarıyla baş başa bırakılmıştır. Neredeyse önderliksiz bırakılan İspanyol işçileri dikkate değer boyutta devrimci grevler aracılığıyla bir mücadele geliştireyorlar. Bu koşullarda, İspanyol Bolşevik-Leninistleri sovyetler sloganını atıyorlar. Stalinistlerin teorisine ve Kanton ayaklanmasının pratigine göre, öyle görünüyor ki, sovyetler ancak ayaklanmanın arifesinde yaratılmalıdır. Felâket getiren bir teori ve pratik! Sovyetler, kitlelerin gerçek ve canlı hareketi bu tipte örgütlere duyduğu ihtiyacı dışı vurduğu anda yaratılmalıdır. Sovyetler ilkin geniş grev komiteleri olarak oluşurlar. Bilhassa İspanya'daki durum budur. Hiç şüphe yok ki bu koşullarda Bolşevik-Leninistlerin (Muhalefet) inisiyatifli proleter öncüden olumlu bir karşılık bulacaktır. İspanyol Muhalefeti açısından yakın gelecekte çok geniş bir perspektif açılabilir. İspanyol dostlarımıza bu görevde başarılar dileyelim.

11. Sonuç olarak, bu alanda son derece üzücü Avusturya deneyimlerine işaret etmek için bir kez daha birlik sorununa geliyorum.

Bir buçuk yıldan beri üç Avusturya grubu "birleşme" sorunuyla meşgul oldular ve her biri birleşmeyi imkânsız kılacak koşullar öne sürdüler. Bu cânice oyun yalnızca, resmi Komünist Partinin çürümesinden fena halde etkilenen Avusturya Muhalefeti'nin geneldeki berbat durumunu yansıtmıştır. Bu yıl Avusturya gruplarının her biri, asla kendi sekte iddialarından değil ama Uluslararası Muhalefetin ilke ve fikirlerinden vazgeçmeye hazır olduğunu göstermek

için bol bol malzeme sunmayı becerdi. Bu grupların ideolojik temeli ne kadar kiraçsa, kendi iç kavgalarının doğası o kadar nefret doludur. Uluslararası Muhalefet bayragını bataklığa sürüklemekten zevk alıyorlar ve Uluslararası Muhalefetin kendi otoritesini değersiz faaliyetlerinin üstünü örtmek için kullanmasını istiyorlar.

Şüphesiz Uluslararası Muhalefet bunu yapmayacaktır. İlkesiz grupları Uluslararası Muhalefete katmak bir insanın kendi vücudunu zehirlemesi anlamına gelir. Bu bakımdan kati bir eleme şarttır. Umarım, Uluslararası Muhalefet konferansı, kendi saflarına katacağı örgütler için “yirmi bir koşul”u kabul edecek ve bu koşullar da yeterince kati olacaktır.[152]

Avusturya Muhalefetine karşı olarak Çin Muhalefeti kapalı kapılar ardındaki entrikalar temelinde değil, oportünist bir önderlik tarafından yenilgiye sürüklenen büyük bir devrim deneyiminden gelişmiştir. Büyük tarihsel misyonu Çin Muhalefetinin sırtına istisnai sorumluluklar yüklemektedir. Burada hepimiz Çin Muhalefetinin kendisini tarikatçılık ruhundan kurtaracağını ve karşı karşıya kaldığı görevleri en üst noktasına taşıyarak bu görevlere layık olduğunu kanıtlayacağını ümit ediyoruz.

Sizin,

L. Troçki

Writings of Leon Trotsky (1930-31)’den.

Biulleten Oppozitsii (Paris), no.19, Mart 1931’den alınma.

Boğazlanan Devrim

9 Şubat 1931

André Malraux’nun Les Conquérants adlı kitabı çeşitli yerlerden ve dört kopya haline elime ulaştı fakat maalesef bu kitabı ancak bir buçuk iki yıllık bir gecikmeden sonra okuyabildim.[153] Kitap, Çin devrimine, yani, son beş yılın en büyük olayına adanmıştır. Zarif ve sağlam bir stil, bir sanatçının titiz gözleri, orijinal ve cürekâr gözlemler -tüm bunlar romana istisnai bir önem bahsediyor. Eger burada ondan bahsediyorsak, bu, kitabın her ne kadar gözardı edilmez bir gerçek olsa da bir yeteneğin çalışması olmasından ötürü değil, son derece değerli bir politik dersler kaynağı sunmasındandır. Bu dersleri Malraux mu çıkartıyor? Hayır, yazarın farkında bile olmadığı biçimde anlatımdan çıkıyor ve ona karşı işliyor. Bu, yazarı bir gözlemci, bir sanatçı olarak onurlandırabilir ama bir devrimci olarak değil. Ne var ki Malraux’yu da bu açıdan değerlendirmeye hakkımız vardır; hem kendi adına hem de herşeyden önce yazarın öteki egosu olan Garine adına, yazar, devrim hakkındaki yargılarında tereddüt etmiyor.

Kitap bir roman olarak adlandırılıyor. Aslında, önümüzde, ilk dönemlerinden Kanton dönemine kadar Çin devriminin romantikleştirilmiş bir tarihi duruyor. Bu tarih tam değildir. Toplumsal enerji bazen tablodan kayboluyor. Fakat okuyucunun gözlerinin önünden yalnızca devrimin parıltılı epizotları değil aynı zamanda insanın hafızasına toplumsal simgeler olarak kazınan açık ve net silüetler de geçebilsin diye.

Malraux, pointilizm yöntemini takip ederek birkaç küçük fırça darbesiyle genel grevin unutulmaz bir tablosunu sunuyor, muhakkak ki aşağıda olduğu şekliyle, gerçekleştiği şekliyle değil, yukarıdan gözlemlendiği şekliyle: Avrupalılar kahvaltı edemiyorlar, sıcaktan bunahıyorlar, çünkü Çinliler mutfaklarda çalışmayı ve ventilatörleri işletmeyi bırakmışlardır. Yazara bir sitem değil bu. Yabancı sanatçılar aksi takdirde hiç şüphesiz onun temasıyla ilgilenmeyeceklerdi. Fakat edilecek bir sitem var ve üstelik küçük bir sitem de değil: Kitap, yazarın tüm bildiklerine, anladıklarına ve yapabildiklerine rağmen, yazar ile onun kahramanı -devrim- arasında doğuştan gelen bir yakınlıktan yoksundur.

Yazarın asi Çin’e duyduğu aktif sempati açıktır. Fakat ani tesadüfler bu sempatiyi kesintiye uğratıyor. Bireyciliğin aşırılıkları ve estetik kapris bu sempatiyi aşındırıyor. Başından sonuna kadar aynı dikkatle okunduğunda, insan yer yer, hikayenin inandırıcı tonunda, tutkulu barbarlara yönelik koruyucu bir ironi notası algıladığında bir sinirlenme duygusuna kapılıyor. Hiç kimse, Çin’in geri olduğunun, politik dışavurumlarının bir çoğunun ilkel bir karakter taşıdığının sessizce geçirilmesini istemiyor. Fakat herşeyi yerli yerine yerleştiren doğru bir perspektif gerekir. Malraux’nun “romanı”nın üzerinde geliştiği temeli oluşturan Çin olayları, insanlık kültürünün gelecekteki kaderi

için Avrupa parlamentolarının boş ve bayağı patırtısından ve tıkanmış uygarlığın edebi ürünler dağından karşılaştırılmaz ölçüde daha önemlidir. Malraux bunu hesaba katmaktan belli bir korku duyuyor gibi görünüyor.

Romanda devrimci nefretin, boyunduruk altında kalmaktan, cehaletten, kölelikten nasıl doğduğunu ve nasıl bir çelik gibi sertleştiğini gösteren, yoğunluk bakımından muhteşem sayfalar var. Malraux kitlelere daha özgürce ve daha korkusuzca yaklaşmış olsaydı ve Çin halkının ayaklanmasıyla kurduğu geçici temastan ötürü, Fransa'daki akademik mandarinlerin ve ruhani afyon kaçakçılarının önünde olduğu kadar belki kendi önünde de af diliyor izlenimi vererek kendi gözlemlerine hafif bir kanıksanmış üstünlük havası katmamış olsaydı, bu sayfalar devrim antolojisine girebilirlerdi.

* * *

Borodin, Kanton hükümetinin “yüksek danışmanlık” mevkiinde Komintern’i temsil etmektedir. Yazarın gözdesi Garine propaganda servisinde. Tüm faaliyet Kuomintang çerçevesi içinde yürütülür. Borodin, Garine, Rus “General” Galen, Fransız Gerard, Alman Klein ve diğerleri, kendisini ayaklanan insanların üstüne yükselten ve devrimin politikası yerine kendi “devrimci” politikasını yürüten devrimin ilk bürokrasisini oluşturlar.

Kuomintang’ın yerel örgütleri şöyle tanımlanıyor: “Fanatik gruplar -şan şöret ve güvence peşinde koşan birkaç plütokratın ... cesareti- ve öğrenci ve kuli kalabalıkları.” Burjuvazi yalnızca her örgüte girmekle kalmamış, partiye bütünüyle yön vermektedir de. Komünistler Kuomintang’a tabidirler. İşçiler ve köylüler, burjuvazinin sadık dostlarını ürkütebilecek eylemlere girişmemeye ikna edilmişlerdir. “Kontrol ettiklerimiz işte bu tip topluluklar (şöyle ya da böyle kendinizi bu konuda aldatmayın)”. Örnek bir itiraf! Komintern bürokrasisi, tıpkı uluslararası bankokrasinin geri ülkelerin ekonomik yaşamını denetim altında tutması gibi, Çin’deki sınıf mücadelesini “denetim altında tutmaya” çalıştı. Ama devrim denetlenemez. Ancak onun iç kuvvetlerine politik bir ifade kazandırılabilir. İnsan bu kuvvetlerden hangisine kaderini bağlayacağını bilmelidir.

“Bugün kuliler varolduklarını, ama sadece varolduklarını anlamaya başlıyorlar”. (s.26) Niyet iyi. Fakat varolduklarını hissetmek için, kulilerin, sanayi işçilerinin ve köylülerin, kendilerini varolduktan alıkoyanları devirmeleri gerekir. Yabancı egemenliği yerli boyundurukla çözülmezcesine birbirine bağlıdır. Kuliler yalnızca Baldwin ya da MacDonald’ı defetmek zorunda değil aynı zamanda egemen sınıfları da devirmek zorundadırlar. Biri olmadan diğeri halledilemez. Böylelikle, Fransa nüfusunun on katından fazla olan Çinli kitlelerde insan şahsiyetinin uyanışı derhal bir toplumsal devrim lavına dönüşecektir. Muhteşem bir manzara!

Ama burada Borodin sahneye çıkar ve ilân eder: “Devrimimizde işçiler burjuvazinin kuliligini yapmalıdırlar”, tıpkı Çen Tu-ziu’nun Çin komünistlerine açık mektubunda belirttiği gibi.[154] İşçiler, kendilerini kurtarmaya çalıştıkları toplumsal köleliği politika alanına aktarılmış buluyorlar. Bu kalles operasyonu kime borçlular? Komintern bürokrasisine. Kuomintang’ı “denetlemeye” çabalarken aslında, “şan şöret ve bir güvence” peşinde koşan burjuvaziye, varolmak isteyen kulileri köleleştirmekte yardım etmektedir.

Her daim arka planda kalan Borodin romanda “bir eylem adamı”, bir “profesyonel devrimci”, Bolşevizmin Çin topraklarındaki canlı bir cisimlenişi olarak nitelendirilmektedir. Hiçbir şey gerçeklerden bu kadar uzak olamaz! İşte Borodin’in politik biyografisi: 1903’de, on dokuz yaşındayken, Amerika’ya göç etti; 1918’de, İngilizce bildiği için “yabancı partilerle temas sağladığı” Moskova’ya geri döndü; 1922’de Glasgow’da tutuklandı; daha sonra Komintern temsilcisi olarak Çin’e gönderildi. Rusya’yı ilk devrimden önce terk eden ve ancak üçüncü devrimden sonra geri dönen Borodin, devrimi ancak zafer kazandıktan sonra fark eden parti ve devlet bürokrasisinin mükemmel bir temsilcisi olarak ortaya çıktı. Genç bir insan söz konusu olduğunda bazen bu bir kronoloji meselesinden fazla bir şey değildir. Ancak kırk ya da elli yaşında birinde sorun bal gibi politik bir nitelendirme sorunudur. Eğer Borodin Rusya’daki muzaffer devrime başarıyla destek verdiyse, bu hiç de onun Çin’deki devrimin zaferini garanti altına almak için göreve çağrıldığı anlamına gelmez. Bu tip insanlar hiçbir güçlük çekmeksizin “profesyonel devrimcilerin” davranışlarını ve konuşma tarzlarını özümserler. Birçoğu, kendi koruyucu maskeleriyle, yalnızca başkalarını değil, kendilerini de kandırırlar. Bolşeviklerin gözüpek bükülmezliği, onlarda çoğunlukla herşey için hazır olan memurun o kinizmine dönüşür. Ah! Merkez Komiteden görevlendirilmiş olmak! Borodin’in her daim cebinde taşıdığı bu dokunulmazlık zirhidir.

Garine bir memur değildir, Borodin’den çok daha kendine has ve belki de devrimci tipe daha yakın biridir. Ama elzem olan eğitimden yoksundur; hevesli ve teatral bir kişiliktir, büyük olaylara hiçbir umut beslemeksizin katılır ve

her adımda da bunu dışa vurur. Çin devriminin sloganlarına bakışını bu nedenle şu şekilde ifade eder: "... demokratik gevezelik -«proletaryanın hakları» vs." (s.32) Bu radikal bir sestir fakat yanlış bir radikalizm. Demokrasi sloganları Poincaré'nin, Leon Blum'un, Fransa'nın hokkabaz sanatçılarının ve Hindiçini'nin, Cezayir'in ve Fas'ın hapisanecilerinin ağzında iğrenç bir gevezeliktir. Ama "proletaryanın hakları" adına Çinliler isyan ettiğinde, bunun on sekizinci yüzyıl Fransız devriminin sloganları gibi, gevezelikle en küçük bir alâkası bile yoktur. Britanya şahinleri Hong Kong'da grev sırasında kırbaç cezasını yeniden yürürlüğe sokma tehdidinde bulundular. "İnsan ve yurttaşlık hakları" Hong Kong'da, Çinlilerin Britanya kamçılarıyla kırbaçlanmama hakkı anlamına gelir. Emperyalistlerin demokratik çürümüşlüğü'nün maskesini düşürmek devrime hizmet etmektedir. Ezilenlerin ayaklanmasının sloganlarını "gevezelik" olarak adlandırmak istemeyerek de olsa emperyalistlere yardım etmektedir.

İyi bir Marksizm aşısı, yazarı bu tür vahim küçümsemelerden alı koyabilirdi. Ama Garine genel olarak devrimci doktrinin "doktriner saçmalık" (le fatras doctrinal) olduğunu düşünür. Gördüğünüz gibi o, devrimi yalnızca belirli bir "durum" olarak görenlerdendir. Bu şaşırtıcı değil mi? Ama devrim tam da bir "durum" olduğundan yani nesnel nedenlerle koşullanmış ve belli yasalara tâbi olan toplumun gelişiminin bir aşaması olduğundan dolayı bilimsel bir kafa süreçlerin genel doğrultusunu önceden görebilir. İnsanın olayların akışına, kendisini bir heves konjonktürüne değil de bilimsel öngörüye dayandırarak tepkide bulunmasını sağlayan şey, ancak toplumun anatomi ve fizyolojisinin dikkatlice bir incelenişidir. Devrimci doktrini "hor gören" devrimciler, hiçbir haberi olmadığı halde tıbbi doktrini hor gören üfürükçülerden, ya da teknolojiyi reddeden bir mühendisten bir adım bile ileride değildir. Bir hastalık olarak adlandırılan "durumu" bilimin yardımı olmaksızın düzeltmeye çalışanlara şarlatan denir ve yasalarca kovuşturulurlar. Eğer devrim şarlatanlarını yargılayacak bir mahkeme olsaydı, kuvvetle muhtemeldir ki, Borodin, tıpkı Moskovalı ilham kaynakları gibi, çok sert bir şekilde cezalandırılırdı. Korkarım ki Garine'in kendisi de bu mahkemeden pek sağ salim çıkmazdı.

Romanda, tıpkı ulusal devrimin iki kutbu gibi, iki figür birbirine zıt olarak konuluyor; yaşlı Çen-Dai, Kuomintang'ın sağ kanadının manevi otoritesi, burjuvazinin peygamberi ve azizi, ve Hong, teröristlerin genç lideri. Her ikisi de güçlü bir biçimde tasvir ediliyor. Çen-Dai, Avrupa terbiyesiyle yetişmiş birinin diline çevrilen eski Çin kültürünü kendi şahsında cisimleştirir, bu zarif elbiseyle, Çin'in tüm egemen sınıflarının çıkarlarını "soylulaştırır." Muhakkak Çen-Dai de ulusal kurtuluşu arzulamaktadır ama emperyalistlerden çok kitlelerden ödü kopmaktadır; ulusun sirtına vurulmuş boyunduruktan çok devrimden nefret etmektedir. Eğer devrime yaklaşıyorsa, bu yalnızca onu yatıştırmak, hizaya getirmek ve takatsiz bırakmak içindir. Her iki cephede de, hem emperyalizme karşı hem de devrime karşı, pasif direniş politikası izler; tıpkı belli dönemlerde ve şu ya da bu biçimde burjuvazinin her enlem ve boylamda izlediği Hindistan'daki Gandhi'nin politikası gibi. Pasif direniş, burjuvazinin kitlelerin hareketini kanallı etme ve onu harcama eğiliminden kaynaklanır.

Garine, Çen-Dai'nin etkisinin politika üstü olduğunu söylediğinde, bu lafa ancak omuz silkilir. Çin'deki "dürüst adam"ın bu maskelenmiş politikası tıpkı Hindistan'da olduğu gibi mülk sahiplerinin muhafazakâr çıkarlarının en yüce ve en soyut ahlâki biçimini ifade eder. Çen-Dai'nin kişisel ilgisizliği onun politik işlevine hiçbir şekilde ters değildir. Sömürücüler, tıpkı yozlaşmış kilise hiyerarşisinin azizlere ihtiyaç duyması gibi "dürüst adamlara" ihtiyaç duyarlar.

Çen-Dai'nin etrafında kimler toplanıyor? Roman bu soruya övgüyü hak eder bir kesinlikle cevap veriyor: "Yaşlı mandarinlerden, afyon ve müstehcen fotoğraf kaçakçılarından, işi bisiklet acentalığına dökmüş memurların, Paris'te okumuş avukatlardan ve her türden aydınlardan" (s.124) oluşan bir dünya. Onların da ardında, devrime karşı General Tang'ı silahlandıran İngiltere'ye sınıksız bağlanmış çok daha sağlam bir burjuvazi. Zafer beklentisindeki Tang, Çen-Dai'yi hükümetin başına getirmeye hazırlanmaktadır. Her ikisi de, Çen-Dai ve Tang, buna rağmen Borodin ve Garine'in hizmet ettiği Kuomintang'ın üyesi olmayı sürdürürler.

Tang, ordularının saldırdığı bir köyü ele geçirip devrimcileri, parti yoldaşları olan Borodin ve Garine'den başlayarak kesmeye hazırlanırken, bunlar Hong'un yardımıyla işsizleri seferber eder ve silahlandırır. Fakat Tang üzerinde bir zafer kazandıktan sonra önderler daha önce varolan bir şeyleri değiştirmeye çalışmazlar. Çen-Dai'yle kurdukları muğlak bloğu bozamazlar, çünkü işçilere, kulilere, devrimci kitlelere güvenmezler; nitelikli birer kolu oldukları Çen-Dai'nin önyargılarıyla zehirlenmişlerdir.

Burjuvaziyi "ürkütmemek" amacıyla Hong ile mücadele etmeye başlarlar. Peki Hong kimdir, nereden gelmiştir? "En aşağı tabakadan". (s.36) Devrime ancak zafer kazandığında kucak açanlardan değil, devrimi yapan insanlardan biridir. Hong Kong'un İngiliz valisini öldürmeyi kafasına koyduğunda, Hong'un ilgilendiği tek bir şey vardır: "İdam

cezasına çarptırıldığında gençlere sadece, benim yolumu izlemelerini söyleyin.” (s.36) Hong’a net bir program verilmeliydi: İşçileri uyandır, onları birleştir, silahlandır ve onları Çen-Dai’nin karşısına bir düşman olarak çıkar. Ama Komintern bürokrasisi Çen-Dai’nin dostluğunu kazanmaya çalışır, Hong’u geri çevirir ve onu çileden çıkarır. Hong, birbiri ardına tam da Kuomintang’ı “destekleyen” bankacıları ve tüccarları cezalandırmakta, misyonerleri öldürmektedir: “İnsanlara bu sefalete dayanmayı vazedener cezalandırılmalıdır, ister Hristiyan papazlar ister başkası olsun ...” (s.274) Eğer Hong doğru yolu bulamıyorsa, bu, devrimi bankerlerin ve tüccarların ellerine teslim eden Borodin ve Garine’in hatasıdır. Hong zaten ayağa kalkmış ama henüz gözlerini ovuşturmamış ya da kendine gelememiş kitleleri yansıtır. Tabanca ve bıçağıyla, Komintern ajanlarının felç ettiği kitleler adına harekete geçmeye çabalar. Çin devriminin yalın gerçeği işte budur.

* * *

Bu arada, Kanton hükümeti “bir yanda polisi ve sendikaları elinde tutan Garine ve Borodin ile diğer tarafta hiçbir şeyi elinde tutmayan ama yine de varolan Çen-Dai arasında, düz durmaya çabalarken salınıp durmaktadır.” (s.68) Neredeyse ikili iktidarın mükemmel bir tablosuyla karşı karşıyayız. Komintern temsilcileri Kanton’un sendikalarına, polise, Whampoa Askeri Akademisine, kitlelerin sempatisine ve Sovyetler Birliği’nin yardımına sahiptir. Çen-Dai ise “ahlâki otoriteye,” yani ölesiye şaşkına dönmüş mülk sahiplerinin prestijine sahiptir. Çen-Dai’nin dostları uzlaşmacılar tarafından bile desteklenen iktidarsız bir hükümetin koltuklarında oturuyorlar. Ama bu tam da Şubat devriminin rejimi, Kerenskici sistem değil midir? Tek farkla, Menşeviklerin rolü bu kez sahte Bolşevikler tarafından oynanmaktadır. Borodin, bir Bolşevik makyajı yapmış olsa ve bu makyajı ciddiye alsa bile hiç kuşkusuz bu durumun farkındadır.

Garine ve Borodin’in temel düşüncesi, Kanton limanına yaklaşmakta olan Çinli ve yabancı gemilerin Hong Kong limanına girmesini engellemektir. Kendilerini devrimci gerçekçiler olarak değerlendiren bu insanlar ticari bir boykot aracılığıyla Güney Çin’deki Britanya egemenliğini paramparça etmeyi ümit ediyorlar. İlk iş olarak, devrimi İngiltere’ye teslim etmek için fırsat kollayan Kanton burjuvazisinin hükümetini yıkmayı asla gerekli görmüyorlar. Hayır, Borodin ve Garine her gün, içinde yürürlüğe konulacak kararnamele bulunan evrak çantalarıyla şapkaları ellerinde “hükümet”in kapısını çalıyorlar. İçlerinden biri Garine’e hükümetin tabanda bir hayalet olduğunu hatırlatıyor. Garine istifini bozmuyor. Hayalet ya da değil, diye yanıtıyor, ona ihtiyacımız olduğu sürece bırakalım devam etsin. Papazların bal mumu ve pamukludan imal edip insanlara peygamberin kutsal emaneti diye yutturdukları eşyalara nasıl ihtiyacı varsa bu da aynı şeydir. Devrimi zayıflatan ve alçaltan bu politikanın ardında ne gizli? Küçük-burjuva devrimcisinin muhafazakâr katı burjuvaya duyduğu saygı. İşte en kızıl Fransız Radikallerinin bile Poincaré’nin önünde diz çökmeye her zaman hazır olmalarının nedeni budur.

Fakat belki de Kantonlu kitleler henüz burjuvazinin iktidarını yıkmak için yeterince olgunlaşmamışlardır? Tüm bu atmosferden şu kanaat hasıl oluyor ki, Komintern karşı çıkmasaydı bu hayalet hükümet kitlelerin basıncı altında çok uzun zaman önce yıkılmış olurdu. Ama varsayalım ki Kanton işçileri kendi iktidarlarını kurmak için hâlâ çok zayıf olmuş olsunlar. Genel konuşmak gerekirse, kitlelerin zayıf noktası nedir? Sömürücüleri izleme eğilimleri. Bu durumda, devrimcilerin ilk görevi, işçilere, kendilerindeki bu kölece güveni kırmakta yardımcı olmaktır. Ama Komintern bürokrasisinin yaptığı bunun yüz seksen derece tersidir. Burjuvaziye boyun eğmek gerektiği fikrini kitlelerin kafasına sokmuş ve burjuvazinin düşmanının kendilerinin de düşmanı olduğunu ilân etmiştir.

Çen-Dai’yi ürkütme! Ama eğer Çen-Dai buna rağmen geri çekilecek olursa, ki kaçınılmaz bir şeydir, bu durum, Garine ve Borodin’in burjuvaziye sundukları gönüllü vasallık hizmetinden vazgeçeceği anlamına gelmez. Yapacakları tek şey, kendi faaliyetlerinin yeni ilgi odağı olarak Çan Kay-şek’i, yani bu aynı sınıfın evladını ve Çen-Dai’nin küçük kardeşini seçmek olacaktır. Bolşevikler tarafından kurulan Whampoa Askeri Akademisinin başı olan Çan Kay-şek kendisini hiç de pasif direnişle sınırlamamıştır; kanlı bir güce başvurmaya hazirdir, plebyence, yani kitle tarzında değil, askeri tarzda ve ancak burjuvazinin ordu üzerinde sinirsiz bir iktidarı elinde tutmasını mümkün kılacak sınırlar içinde. Borodin ve Garine, kendi düşmanlarını silahlandırmakla, kendi dostlarını silahsızlandırmış ve geri çevirmişlerdir. Felâketi işte bu şekilde hazırlıyorlar.

Ama devrimci bürokrasinin olaylar üzerinde etkisini abartmıyor muyuz? Hayır, bu etki -eğer olumlu açıdan değilse bile en azından olumsuz açıdan- kendisini düşünülebileceğinden de fazla göstermiştir. Politik olarak varolmaya daha yeni başlayan kuliler cesur bir önderliğe ihtiyaç duyuyorlar. Hong gözüpek bir programa ihtiyaç duyuyor. Devrim ayaklanan milyonlarca insanın enerjisine ihtiyaç duyuyor. Ama Borodin ve onun bürokratları Çen-Dai ve Çan Kay-şek’e gereksiniyorlar. Hong’u boğazlıyor ve işçilerin kafalarını kaldırmasını engelliyorlar. Birkaç ay içinde,

burjuva ordu komutanını geri çevirmemek için köylülüğün toprak ayaklanmasını bastıracaklardır. Güçleri, Rus Ekimini, Bolşevizmi, Komünist Enternasyonal'i temsil etmelerindendir. Devrimlerin en büyüğünün otoritesini, bayrağını ve maddi kaynaklarını gasp eden bürokrasi, yine büyük bir devrim olmak için her türlü olanağa sahip olan bir başka devrime geçit vermiyor.

Borodin ve Hong arasındaki diyalog (s.182-184), Borodin ve onun Moskovalı ilham kaynakları için hazırlanacak iddianamenin en güzel örneğidir. Hong, her zamanki gibi kararlı eylemden yanadır. En göze çarpan burjuvalarının cezalandırılması ister. Borodin bula bula şu itirazı öne sürer: “Parasal yardımda bulunanlara” dokunulmamalı. “Devrim o kadar basit bir şey değil” der Garine kendi adına. “Devrim bir orduyu beslemek demektir” diye ekler Borodin. Bu aforizmalar Çin devriminin boğazına geçirilen ilmiğin tüm unsurlarını içerir. Borodin, “devrime” katkıda bulunmaları, yani Çan Kay-şek’in ordusunu beslemeleri karşılığında burjuvaziyi korumuştur. Çan Kay-şek’in ordusu proletaryayı imha etmiş ve devrimi tasfiye etmiştir. Bunu önceden görmek gerçekten imkânsız mıydı? Ve gerçekten daha önceden görülmedi mi? Burjuvazi gönüllü olarak ancak halka karşı kendisine hizmet eden bir orduyu besler. Devrimin ordusu bağış beklemmez. Burjuvaziyi ödeme yapmak zorunda bırakır. Buna devrimci diktatörlük denir.

Hong işçi toplantılarında başarıyla öne çıkar ve “Ruslara”, devrimin yıkımının sorumluluğu taşıyanlara gürlür. Hong’un tarzı hedefe götürmez ama Borodin’e karşı haklıdır. “Taiping önderlerinin Rus danışmanları mı vardı? Ya Boxerlerin?” (s.190)[155] Eğer 1924-27 Çin devrimi kendi haline bırakılsaydı belki derhal zafer kazanamazdı ama böylesi harakiri yöntemlerine de başvurmazdı, utanç verici bir teslimiyet olarak bilinmezdi ve devrimci kadroları eğitirdi. Kanton ile Petrograd ikili iktidarları arasında trajik bir fark vardır: Çin’de görünürde bir Bolşevizm yoktu; Bolşevizm, Troçkizm adı altında karşı-devrimci bir doktrin olarak ilân edildi ve her türlü iftira ve baskı yöntemiyle cendere altına alındı. Kerenski’nin Temmuz günlerinde beceremediği şeyi, Stalin, on yıl sonra, Çin’de becerdi.[156]

Borodin ve “onun kuşağından tüm Bolşevikler” diye bizi temin eder Garine, anarşistlere karşı yürüttükleri mücadeleyle ayırt edilirler. Yazar bu ifadeye, okuyucuyu, Borodin’in Hong’un grubuna karşı yürüttüğü mücadeleye hazırlamak için ihtiyaç duymuştur. Tarihsel olarak yanlıştır. Anarşizm, Bolşeviklerin ona karşı başarılı bir şekilde savaşmalarından ötürü değil, kendi ayagının altındaki topragi kazdığı için Rusya’da başını kaldıramadı. Anarşizm, eğer ki aydın kafelerinin ve yazi kurulu bürolarının dört duvarı arasında yaşamıyor da, çok daha derinlere nüfuz ediyorsa, kitlelerin umutsuzluk psikolojine tercüman oluyor ve demokrasinin yalanlarının ve oportünizmin ihanetinin politik olarak cezalandırılması anlamına geliyor demektir. Bolşevizmin devrimci sorunları ortaya koymaktaki ve çözümlerini öğretmekteki cesareti anarşizmin gelişebileceği bir boşluk bırakmamıştı. Fakat Malraux’nun tarihsel incelemesi hatasız değilse de, onun anlatısı, Stalin-Borodin’in oportünist politikasının Çin’de anarşist terörizmin zeminini nasıl hazırladığını takdire değer bir biçimde göstermektedir.

Bu politikanın mantığıyla hareket eden Borodin, teröristlere karşı bir kararnameyi kabullenmeye razidir. Moskova önderliğinin işlediği suçların maceracılık yoluna sürüklediği sağlam devrimciler -Komintern’in onayıyla- Kanton burjuvazisi tarafından yasadışı ilân edilirler. Onların buna verdiği yanıt, paralı burjuvaları koruyan sözde devrimci bürokratlara karşı terörist eylemlerdir. Borodin ve Garine, artık yalnızca burjuvaziyi değil kendi kellelerini de kurtarmak için teröristleri ele geçirir ve yok ederler. Uzlaşma politikasının kaçınılmaz bir biçimde ihanetin en aşâğılık düzeyine inişi işte böyledir.

Kitabın adı Les Conquérants. Devrim kendi hedeflerini emperyalizmininkiyle karıştırdığında iki anlama da gelen bu başlıkla yazar Rus Bolşeviklerine, daha doğrusu onların bir kesimine atıfta bulunuyor. Fatihler? Çinli kitleler, örnek aldıkları Ekim ayaklanmasının ve bayrak bildikleri Bolşevizmin etkisiyle, devrimci bir ayaklanma için ayağa kalkmışlardı. Ama “fatihler” hiçbir şey fethetmediler. Tersine, herşeyi düşmana teslim ettiler. Eger Rus devrimi Çin devrimini ortaya çıkardıysa, Rus epigonlar da bu devrimi boğazlamışlardır. Malraux bu sonuçları çıkarmıyor. Bunların varlığından bile kuşku duymaz. Onun dikkate değer kitabının arka planında bunlar çok açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Problems of the Chinese Revolution’dan.

Çin’de Köylü Savaşı ve Proletarya

22 Eylül 1932

Sevgili Yoldaşlar:

Uzun bir gecikmeden sonra, mektubunuzu 15 Haziranda aldım. Söylemeye gerek yok ki, maruz kaldığı en gaddarca zulümlere rağmen Çin Sol Muhalefeti'nin yeniden canlanmasından ve rönesansından büyük sevinç duyduk.[162] Buradan, bilgi eksikliğimizin aşırılığıyla malul bir yargıya varılabildiği kadariyle, mektubunuzda ifade ettiğiniz tutum bizimkiyle çakişmaktadır.

Köylü hareketine ilişkin vulger demokratik Stalinist konuma yönelik uzlaşmaz tavrımızın, şüphesiz bizzat köylü hareketine yönelik bir ilgisiz tavrıla ortak hiçbir yanı yoktur. İki yıl önce yayınlanan ve Çin'in güney eyaletlerindeki köylü hareketini değerlendiren Uluslararası Sol Muhalefetin manifestosu şunları söylüyordu: "İhanete uğrayan, yenilen, takatsizleştirilen Çin devrimi hâlâ canlı olduğunu göstermektedir. Umalım ki proleter başını tekrar doğrultacağı an çok uzak olmasın." Dahası: "Köylü isyanlarının muazzam seli, hiç şüphe yok ki sinai merkezlerindeki politik mücadelenin yeniden dirilmesi için bir itki sağlayabilir. Buna kesinlikle itimadımız var."

Mektubunuz, bunalımın ve Japon müdahalesinin etkisi altında, arka plandaki köylü savaşına rağmen, kent işçilerinin mücadelesinin bir kez daha filizlendiğine tanıklık ediyor. Manifesto'da bu olasılığı gerekli ihtiyatla birlikte dile getirmiştik: "Bugün hiç kimse, proleter öncünün kendi gücünü toplaması, işçi sınıfını mücadeleye sevk etmesi ve kendi iktidar mücadelesini köylülerin en ivedi düşmanlarına karşı yürüttükleri genel saldırıyla birleştirmesi gereken tüm uzun zaman dilimi boyunca, köylü ayaklanmasının merkezlerinin ateşi canlı tutup tutamayacağını önceden kestiremez."

Şu anda doğru bir politika aracılığıyla, işçi hareketini ve genel olarak kentsel hareketi, köylü savaşıyla birleştirmenin mümkün olacağı ve bunun üçüncü Çin devriminin başlangicini oluşturacağı umudunu dile getirmek için sağlam sebepler olduğu açıktır. Ama unutmadan, bu halen yalnızca bir umuttur, kesinlik değil. En önemli çalışma önümüzde duruyor.

Bu mektupta, en azından uzaktan bana en önemli ve en ağır gibi görünen bir sorunu ortaya koymak istiyorum. Size bir kez daha hatırlatırım ki; elimdeki bilgiler tümüyle yetersiz, rastlantısal ve bütünlükten yoksundur. Herhangi bir düzeltme ve güçlendirmeyi gerçekten de memnurlukla karşılarım.

Köylü hareketi kendi ordularını yaratmış, büyük alanları ele geçirmiş ve kendi kurumlarını tesis etmiştir. Daha büyük başarılar gerçekleştirdiği takdirde -ve şüphesiz hepimiz böylesi başarıları ateşli bir şekilde arzu ederiz- hareket kentler ve sinai merkezlerle bağlantılı hale gelecek ve tam da bu olgu aracılığıyla, işçi sınıfı ile karşı karşıya gelecektir. Bu karşılaşmanın doğası ne olacak? Bu karşılaşmanın karakterinin barışçıl ve dostça olacağı kesin midir?

İlk bakışta soru gereksiz görünebilir. Köylü hareketi Komünistlerce ya da sempatizanlarca yönetiliyor. Bir araya gelmeleri durumunda işçilerin ve köylülerin oybirliğiyle Komünist bayrağın altında birleşmek zorunda olduklarının kanıtı kendi içinde değil midir?

Ne yazık ki sorun hiç de bu kadar basit değil. Rusya deneyimine atfı yapmama izin verin. İç savaş yılları boyunca köylülük ülkenin çeşitli kısımlarında bazen gerçek ordular haline gelen kendi gerilla müfrezelerini oluşturdu. Bu müfrezelerin bazıları kendilerini Bolşevik olarak görüyor ve çoğunlukla işçiler tarafından yönetiliyordu. Diğerleri parti-dışı kalıyorlar ve çoğunlukla köylülüğün arasından çıkan görevlendirilmemiş eski subaylarca yönetiliyordu. Mahno'nun komutasında "anarşist" bir ordu da vardı.

Gerilla orduları Beyaz Muhafızların gerisinde hareket ettikleri sürece, devrim davasına hizmet ettiler. Bazıları istisnai kahramanlıkları ve cesaretleri ile ayırt ediliyordu. Fakat kentlerde bu ordular, işçilerle ve yerel Parti örgütleri ile çatışma içine girdiler. Çatışmalar, partizanların düzenli Kızıl Ordu ile karşılaşmalarında da ortaya çıkıyordu, ve bazı durumlarda bu çatışmalar son derece acı ve şiddetli bir nitelik alıyordu.

İç savaşın acımasız deneyimi, Kızıl Ordu, Beyaz Muhafızlardan temizlenmiş eyaletleri işgal ettikten hemen sonra köylü müfrezelerini silahsızlandırma zorunluluğunu hepimize göstermiştir. Bu tür durumlarda, en iyi, en sınıf bilinçli ve en disiplinli unsurlar Kızıl Ordunun saflarına alınmıştır. Fakat partizanların önemli bir bölümü bağımsız bir varoluşu korumaya çabalamış ve sıklıkla Sovyet iktidarıyla çatışma içine girmişti. Mahno'nun ruhen bütünüyle kulak olan anarşist ordusunda durum buydu. Ancak yegâne örnek bu değildi; toprak beyliğinin restorasyonuna karşı yeterince görkemli bir savaş veren birçok köylü müfrezesi, zaferden sonra karşı-devrimin kurumlarına dönüştüler.

Tek tek her durumdaki kaynağına bakılmaksızın -ister Beyaz Muhafızların bilinçli provokasyonu, ister Komünistlerin patavatsızlığı, isterse de koşulların olumsuz bir bileşiminin sonucu olsun- silahlı köylüler ile işçiler arasında çatışmalar bir ve aynı toplumsal zeminde köklerini bulurlar: işçilerin ve köylülerin sınıf konumu ve eğitimi arasındaki farklılık. İşçiler sorunlara sosyalist bir kalkış noktasından yaklaşırlar; köylülerin bakış açısı küçük-burjuvadır. İşçiler, sömürücülerin elinden alınan mülkiyeti toplumsallaştırmaya çabalarlar; köylüler ise onu küçük parçalara bölmeye. İşçi, sarayları ve parkları ortak kullanıma sunmayı arzular; köylü ise onları parçalara bölemediği sürece, sarayları yakma ve parkları kökünden biçmeye meyillidir. İşçi, sorunları ulusal ölçekte ve bir plana göre çözmeye çabalar; köylü ise tüm sorunlara yerel bir ölçekte yaklaşır ve merkezi planlamaya vb. karşı düşmanca bir tutum takınır.

Fakat yine de Çin Kızıl ordularının başındakiler Komünistler değil midir? Bunun kendisi, köylü müfrezeleri ile işçi örgütleri arasındaki çatışma olasılığını ortadan kaldırmaz mı? Hayır, bu söz konusu olasılığı dışlamaz. Tekil Komünistlerin köylü ordularının liderliğinde bulunmaları olgusu hiçbir şekilde bu orduların toplumsal karakterini dönüştürmez, hatta onların Komünist liderleri kesin bir proleter damga taşıyabilirler bile. Peki Çin’de meselenin durumu nedir?

Kızıl müfrezelerin Komünist liderleri arasında şüphesiz proleter mücadele okulundan geçmemiş birçok deklase olmuş aydın ve yarı-aydın mevcuttur. İki ya da üç yıl boyunca partizan komutanı ve komiseri olarak yaşam sürdürdüler; savaş verdiler, toprak fethettiler vb. Kendi çevrelerinin ruhunu özümlediler. Bu arada Kızıl müfrezelerdeki sıra neferi Komünistlerin çoğunluğu tartışmasız köylülerden; tüm dürüstlüğü ve içtenliğiyle Komünist adını kabul eden ama gerçekte devrimci yoksullar ya da devrimci küçük mülk sahipleri olarak kalan köylülerden oluşur. Politikada, toplumsal olgularla değil unvanlarla ya da etiketlerle yargılara varanlar kaybederler. Bu, söz konusu politika elde silah gerçekleştirildiğinde haydi haydi geçerlidir.

Gerçek Komünist Parti, proletaryanın öncüsünün örgütüdür. Ama unutmamalıyız ki; Çin işçi sınıfı geçtiğimiz dört yıl boyunca ezilmiş ve şekilsiz bir durumda bulunmaktadır ve ancak yeni yeni canlanma işaretleri veriyor. Kent proletaryası zeminine sıkıca dayanan bir Komünist Partinin, işçiler aracılığıyla bir köylü savaşına önderlik etmeye çalışmasıyla; gerçekten Komünist olan ya da yalnızca bu ismi almış olan birkaç bin ve hatta birkaç on bin devrimcinin, proletaryanın ciddi bir desteğine sahip olmaksızın bir köylü savaşının liderliğini ele almaları tümüyle farklı şeylerdir. Çin’deki durum tam da bu ikincisidir. Bu, silahlı köylüler ile işçiler arasında çatışma tehlikesini en aşırı noktaya çıkarıyor. Her halükârda emin olabilirsiniz ki, burjuva provokatörler eksik olmayacaktır.

Rusya’da, iç savaş döneminde, proletarya ülkenin büyük bölümünde iktidarı almış durumdaydı, mücadelenin önderliği güçlü ve çelikleşmiş bir partinin ellerindeydi, merkezi Kızıl Ordunun tüm komuta aygıtı işçilerin ellerindeydi. Tüm bunlara rağmen, Kızıl Orduyla karşılaştırılamayacak kadar zayıf olan köylü müfrezeleri, Kızıl Ordu zafer kazanarak köylü gerilla alanlarına ilerledikten sonra onunla çatışma içine girdiler.

Çin’de durum kökten farklıdır ve dahası tamamen işçilerin aleyhinedir. Çin’in en önemli bölgelerinde iktidar burjuva militaristlerin ellerindedir; diğer bölgelerde ise silahlı köylülerin liderlerinin ellerinde. Henüz hiçbir yerde bir proleter iktidar mevcut değil. Sendikalar zayıf. Partinin işçiler arasındaki etkisi önemsiz. Kazandıkları zaferlerle coşan köylü müfrezeleri Komintern’in bayrağı altında duruyorlar. Kendilerine “Kızıl Ordu” diyorlar, yani kendileri Sovyetlerin silahlı kuvvetleriyle bir tanınıyorlar. Sonuç olarak ortaya çıkan şey şudur ki; Çin’in devrimci köylülüğü, yönetici katmanının şahsında, eşyanın tabiatı gereği Çinli işçilere ait olması gereken politik ve moral sermayeyi peşinen kendisine maletmiş görünüyor. Olayların, tüm bu sermayenin belli bir anda işçilerin aleyhine yöneleceği bir hal alması mümkün değil midir?

Doğal olarak yoksul köylülük -ki Çin’de ezici bir çoğunluğu oluşturur- politik düşündüğü ölçüde -bu küçük bir azınlıktır- içten ve tutkuyla işçilerle ittifaki ve dostluğu arzular. Fakat köylülük, silahlandığında dahi, bağımsız bir politika izleme yeteneğinde değildir.

Günlük yaşamda iki arada bir derede, kararsız ve bocalayan bir konumu işgal eden köylülük, belirleyici anlarda ya burjuvaziyi ya da proletaryayı takip eder. Köylülük proletaryaya giden yolu kolayca bulamaz. Bu yolu ancak bir dizi yanlışlar ve yenilgilerden geçtikten sonra bulabilir. Burjuvazi ve köylülük arasındaki köprü, kentli küçük-burjuvazi tarafından, en başta da genellikle sosyalizm ve hatta komünizm bayrağı altında öne çıkan aydınlar tarafından sağlanır.

Çin “Kızıl Ordu”sunun komuta kademesi, hiç şüphe yok ki, emir vermenin alışkanlığıyla kendi kendisine telkinde bulunmakta başarılı olmuştur. Güçlü bir devrimci partinin ve proletaryanın kitle örgütlerinin yokluğu, komuta kademesi üzerindeki kontrolü hakikatte imkânsız kılıyor. Komutanlar ve komiserler durumun mutlak hakimi kiliginda gözükmedirler ve şehirleri işgal ettikleri takdirde işçilere tepeden bakmaya oldukça eğilimli olacaktırlar. İşçilerin talepleri onlara, genellikle münasebetsizce ve düşüncesizce görünebilir.

Şehirlere gelindiğinde, muzaffer orduların kurmay ve bürolarının proleter barakalarında değil, kentin en göz alıcı binalarında, burjuvaların evleri ve apartmanlarında kurulması gibi “önemsiz şeyler” de unutulmamalıdır; ve tüm bunlar köylü ordularının üst katmanının kendisini hiçbir surette proletaryanın değil, “kültürlü” ve “eğitilmiş” sınıfların bir parçası olarak hissetme eğilimini kolaylaştırır.

Bu nedenle Çin’de, bileşimi itibarıyla köylü ve liderliği itibarıyla küçük-burjuva olan ordu ile işçiler arasındaki çatışmaların nedenleri ve temelleri yalnızca ortadan kalkmamış değildir, tersine tüm koşullar, bu çatışma olasılığını büyük ölçüde arttıracak ve hatta bunu kaçınılmaz kılacak türdendir. Ve buna ek olarak, proletaryanın şansı, başlangıç için Rusya’daki durumdan çok daha azdır.

Stalinist bürokrasi bu çelişik durumu işçilerin ve köylülerin “demokratik diktatörlüğü” sloganıyla örtbas ettiğinden dolayı teorik ve politik açıdan tehlike misliyle artmıştır. Görünüş itibarıyla bundan daha çekici ve özü itibarıyla da bundan daha haince bir tuzağın hazırlanması mümkün müdür? Bürokratlar, toplumsal kavramlar aracılığıyla değil, basmakalıp ifadelerle düşünüyorlar; biçimcilik bürokrasinin temel özelliğidir.

Rus Narodnikleri, Rus Marksistlerini köylülüğü “ihmal” etmekle, köylerde çalışma yürütmemekle vb. suçlardı. Marksistler bunu şöyle yanıtladılar: “Biz, ileri işçileri harekete geçirir ve örgütleriz ve köylüleri de işçiler aracılığıyla harekete geçireceğiz.” Bu yaklaşım genel olarak proleter bir parti için tasarlanabilecek yegâne yoldur.

Çin Stalinistleri diğer türlü davrandılar. 1925-27 devrimi boyunca, işçilerin ve köylülerin doğrudan ve acil çıkarlarını ulusal burjuvazinin çıkarlarına bağımlı kıldılar. Karşı-devrim yıllarında proletaryanın üzerinden atlayarak köylülüğe vardılar, yani Rusya’da halen devrimci bir parti oldukları dönemde SR’ler tarafından yerine getirilen rolü üstlendiler. Çin Komünist Partisi son birkaç yılda çabalarını şehirlerde, sanayide, demiryolları üzerinde yoğunlaştırsaydı; sendikaları, eğitim klüpleri ve çevrelerini ayakta tutsaydı; işçilerden kopmaksızın onlara köylerde neler olduğunu anlamayı öğretseydi, genel güçler ilişkisinde proletaryanın payı bugün karşılaştırılmaz ölçüde daha elverişli olurdu.

Parti kendi sınıfıyla bağını fiilen koparmıştır. Bu nedenle son tahlilde köylülüğün de zarar görmesine neden olabilir. Proletaryanın örgütten ve liderlikten yoksun olarak kenarda kalmayı sürdürmesi durumunda köylü savaşının, bütünüyle zafere ulaşsa bile, kaçınılmaz olarak bir çıkmaz sokağa girecek olmasından dolayı.

Eski Çin’de her muzaffer köylü devrimi, yeni bir hanedanlığın ve takiben yeni bir büyük mülk sahipleri grubunun da oluşturulmasıyla sona ermiştir; hareket bir kısır döngüye saplanmıştı. Bugünün koşullarında kendiliğinden köylü savaşı, proleter öncünün doğrudan önderliği olmaksızın, yalnızca iktidarı yeni bir burjuva klüğün, pratikte Çan Kay-şek’in Kuomintang’ından pek az fark edecek olan bir “sol” Kuomintang’ın ya da başkasının, bir “Üçüncü Partinin” vb. ellerine verebilir. Ve bu, sırası geldiğinde “demokratik diktatörlüğün” silahlarıyla yeni bir işçi katliamı anlamına gelecektir.

O zaman tüm bunlardan çıkan sonuçlar nelerdir? İlk sonuç şu ki; kişi olgularla oldukları gibi, açıkça ve cesurca yüzleşmelidir. Köylü hareketi, büyük toprak sahiplerine, militaristlere, feodallere ve tefecilere karşı yöneldiği ölçüde muazzam bir devrimci faktördür. Fakat köylü hareketinin kendisi çok güçlü mülkiyetçi ve gerici eğilimlere sahiptir. Bu hareket belli bir aşamada işçilere düşman hale gelebilir ve bu düşmanlığı silahlanmış olarak sürdürebilir. Köylülüğün ikili doğasını unutan Marksist değildir. İleri işçilere, “Komünist” etiketler ve bayraklar arasından gerçek toplumsal süreci ayırt etmek öğretilmelidir.

“Kızıl Ordu”nun faaliyetleri dikkatle takip edilmelidir ve işçilere gidişatin, köylü savaşının öneminin ve perspektiflerinin ayrıntılı bir açıklaması sunulmalıdır; ve proletaryanın acil talepleri ve görevleri köylülüğün kurtuluşu sloganlarıyla birbirine bağlanmalıdır.

Kendi gözlemlerimiz, raporlarımız ve diğer dokümanlar temelinde, köylü ordularının yaşamını ve onlar tarafından ele geçirilen bölgelerde kurulan rejimi dikkatlice ele almalıyız; yaşayan olgularda çelişik sınıf eğilimlerini keşfetmek ve işçilere destekledigimiz ve karşı çıktığımız eğilimleri açıkça göstermek zorundayız.

Kızıl ordular ile yerel işçiler arasındaki karşılıklı ilişkileri, aralarındaki küçük anlaşmazlıkları bile gözden kaçırmaksızın özel bir itina ile izlemeliyiz. Tek tek şehir ve bölgeler çerçevesinde, çatışmalar, keskin olsalar bile, önemsiz yerel olaylar şeklinde görünebilir. Fakat olayların gelişimiyle, sınıf çatışmaları ulusal bir ölçeğe kavuşabilir ve devrimi bir felâkete, yani burjuvazinin aldattığı köylüler tarafından yeni bir işçi katliamına sürükleyebilir. Devrimler tarihi böylesi örneklerle doludur.

İleri işçiler, proletarya, köylülük ve burjuvazinin karşılıklı sınıf ilişkilerinin canlı diyalektiklerini daha net bir biçimde anladıkça; kendilerine en yakın köylü katmanıyla birlik olmaya daha fazla özgüvenle çabalayacak ve kentlerde olduğu kadar bizzat köylü ordularındaki karşı-devrimci provokatörleri de daha büyük başarıyla yok edecektir.

Sendika ve parti birimleri inşa edilmeli; ileri işçiler eğitilmeli, proleter öncü biraraya getirilmeli ve mücadeleye sürülmeli.

Resmî Komünist Partinin tüm üyelerine açıklayıcı ve meydan okuyan sözlerle gitmeliyiz. Büyük olasılıkla tabandaki Stalinist hizip tarafından yoldan çıkarılmış Komünistler bizi bir defada anlamayacaklar. Bürokratlar, bizim köylülüğü “küçümsediğimizi”, hatta belki de bizim köylülüğe “düşmanlığımızı” ulumaya başlayacaklar. Doğal olarak, bu tip ulumalar Bolşevik-Leninistleri şaşırtmaz. Nisan 1927’den önce Çan Kay-şek’in kaçınılmaz darbesine karşı uyarıda bulunduğumuzda Stalinistler bizi Çin ulusal devrimine düşmanlıkla suçlamışlardı. Olaylar kimin haklı olduğunu gösterdi; bu kez de gerekli kanıt sağlayacaklardır.

Sol Muhalefetin, bugünkü aşamada olayları proletaryanın çıkarları doğrultusunda yönlendirmek için çok zayıf olduğu ortaya çıkabilir. Fakat tam da şimdi, işçilere doğru yolu işaret etmek ve onlara sınıf mücadelesinin gelişimi içinde, doğruluğumuzu ve politik derinliğimizi göstermek için yeterince güçlüyüz. Devrimci bir parti ancak bu yoldan işçilerin güvenini kazanabilir; ancak bu yoldan gelişip büyüyebilir, güçlenebilir ve halk kitlelerinin başındaki yerini alabilir.

NOT: 26 Eylül 1932

Düşüncelerimi olabildiğince açıkça ifade etmek amacıyla, teorik bakımdan bütünüyle mümkün olan şu varyantı kısaca açıklayayım.

Çin Sol Muhalefetinin yakın gelecekte sanayi proletaryası arasında yaygın ve başarılı bir çalışma gerçekleştirdiğini ve güçlü bir etki kazandığını varsayalım. Resmî parti, bu arada, tüm güçlerini “Kızıl ordular” ve köylü bölgeleri üzerinde yoğunlaştırmaya devam etsin. Köylü birliklerinin sınıai merkezleri işgal edeceği ve işçilerle karşılaşacağı an çıka gelsin. Böyle bir durumda, Çinli Stalinistler nasıl davranacaklardır?

Köylü ordusunu “karşı-devrimci Troçkistler”e karşı düşmanca bir tarzda ileri süreceklərini önceden görmek zor değil. Diğer bir deyişle, silahlı köylüleri ileri işçilere karşı tahrik edeceklerdir. Bu, Rus SR’lerinin ve Menşeviklerin 1917’de yaptığı şeydir; işçileri kaybettiklerinde, kışlayı fabrikaya karşı, silahlı köylüyü Bolşevik işçiye karşı kıskırtarak askerler arasında destek bulmak için olanca güçleriyle savaştılar.

Bürokratik merkeziliğin, tıpkı merkezilik gibi, bağımsız bir sınıf desteği olamaz. Fakat Bolşevik-Leninistlere karşı mücadelesinde, desteği sağdan yani onları proletaryanın karşısına koyarak köylülük ve küçük-burjuvaziden bulmak zorunda kalır. İki Komünist hizip, Stalinistler ve Bolşevik-Leninistler arasındaki mücadele, böylece bizzat kendi içinde bir sınıf mücadelesine dönüşme içsel eğilimini taşır. Çin’de olayların devrimci gelişimi bu eğilimi sonuçlarına kadar, yani Stalinistler tarafından yönetilen köylü ordusu ile Leninistlerin önderlik ettiği proleter öncü arasındaki bir iç savaşa kadar götürebilir.

Bütünüyle Çinli Stalinistler yüzünden böylesi trajik bir çatışma ortaya çıkarsa, bu Sol Muhalefet ve Stalinistlerin Komünist hizipler olma durumunun ortadan kalktığına ve her biri farklı bir sınıfsal zemine sahip düşman politik partiler haline geldiğine işaret eder.

Bununla birlikte, böylesi bir perspektif kaçınılmaz mıdır? Hayır, hiç de öyle düşünmüyorum. Stalinist hizip (resmi Çin Komünist Partisi) içinde yalnızca köylü, yani küçük-burjuva eğilimler yok, aynı zamanda proleter eğilimler de mevcuttur. Sol Muhalefet açısından, “Kızıl ordular”ın ve genel olarak proletarya ile köylülük arasındaki ilişkilerin Marksist bir değerlendirmesini sunarak Stalinistlerin proleter kanadı ile bağ kurmaya çabalamak son derece önemlidir.

Proleter öncü politik bağımsızlığını korurken, devrimci demokrasiyle birleşik eylem gerçekleştirmeye her zaman hazır olmalıdır. Silahlanmış köylü müfrezelerini, proletaryanın silahlı gücü olarak Kızıl Ordu şeklinde tarif etmeyi reddetmemize ve Komünist bayrağın köylü savaşının küçük-burjuva içeriğini gizlediği olgusuna gözlerimizi kapama eğiliminde olmamamıza rağmen, diğer taraftan köylü savaşının muazzam devrimci-demokratik önemi hususunda kesinlikle net bir bakışa sahibiz. Biz işçilere köylü örgütleriyle zorunlu askeri ittifakı kavramayı öğretiriz.

Sonuç olarak görevimiz yalnızca, silahlı köylüye dayanan küçük-burjuva demokrasisinin proletarya üzerinde politik-askeri bir hakimiyet kurmasını engellemeyi değil, köylü hareketinin ve özelde onun “Kızıl ordular”ının proleter önderliğini oluşturmayı ve sağlamayı içerir.

Çinli Bolşevik-Leninistler politik olayları ve onlardan çıkan politik görevleri daha açık olarak kavradıkça, proletarya içindeki tabanlarını daha başarılı olarak genişleteceklerdir. Onlar resmi parti ve onun tarafından yönetilen köylü hareketine ilişkin olarak bir Birleşik Cephe politikasını daha kararlıca yerine getirdikçe, yalnızca devrimi proletarya ve köylülük arasındaki çok tehlikeli bir çatışmadan korumakta ve iki devrimci sınıf arasındaki zorunlu birleşik eylemi garanti altına almakta değil, aynı zamanda onların birleşik cephesini proletarya diktatörlüğüne doğru bir adıma dönüştürmekte de başarılı olmaları daha kesin olacaktır.

Çin Üzerine Bir Tartışma

11 Ağustos 1937

Li Fu-jen: Sormak istediğim ilk soru, Çinli yoldaşlarımızdan birinin kısa tezinde özetlenen, fırsat doğduğunda örgütümüzün, Japon karşıtı örgütlerin halihazırda varolmadığı bölgelerde bu tür örgütleri oluşturma inisiyatifini üstlenmesinin gerekip gerekmediği sorusudur. Çin örgütümüzün MK’sı bu sorunda bölünmüş durumda. Bir kesim, bu tür örgütlerin Stalinistler tarafından uluslararası ölçekte inşa edilen Emperyalizme Karşı Birlik, Savaşa ve Faşizme Karşı Birlik vs. gibi karşılaştırılabilir örgütlerden hiçbir farkı olamayacağını ileri sürüyor. Bu görüşün muhalifleri, işçi hareketinin geniş ölçekte pasif olduğu ve kitlelerin politik yaşamının büyük ölçüde Japon karşıtı etkinlikte ifadesini bulduğu günümüzde, devrimcilerin mücadele halindeki kitlelere önderlik etmek ve onların burjuva ve küçük-burjuva politik örgütlerin etkisi altına girmelerini engellemek için bu tür örgütleri oluşturmak zorunda olduklarını söylüyorlar.

Troçki: Bize KP’nin, sendikaların, varsa Üçüncü Partinin gücüne ve Kurtuluş örgütlerinin ne kadar güçlü olduğuna dair yaklaşık bir tahminde bulunabilir misin?

Li Fu-jen: KP’nin “sovyet” bölgeleri (yeri gelmişken, bunlar artık sovyet olarak adlandırılmıyorlar) dışında bir parti olarak varlığı pratikte sona erdi. Eskiden parti faaliyetinin ana merkezi olan Şanghay’da bir aygıt var ama hiçbir parti örgütü yok. İlegal parti organı uzunca bir süredir yayınını durdurmuş durumda. Parti temsilcileri son grev hareketine katıldılar, ama yalnızca onu sabote etmek için. Örneğin, bir grevin sürmekte olduğu büyük bir ipek fabrikasında, Stalinist bir temsilci, Çin proletaryasının öncelikli görevinin Japon emperyalizminden “ülkeyi kurtarmak” olduğunu iddia ettiği bir toplantıda nutuklar attı. Bir işçi onu şöyle yanıtladı: “Bana öyle geliyor ki, bizim ilk görevimiz kendimizi kurtarmak; bizler açlıktan ölüyoruz.” Stalinistler şu sloganı yükselttiler: “Çinlilerin sahip olduğu fabrikalarda grev yapma.” Bu, 1927’de devrimin bozguna uğramasından sonra başlayan işçilerden yalıtılma sürecini tamamlıyor.

Kuomintang hükümetinin uyguladığı haber sansürü nedeniyle, “sovyet” bölgelerindeki gerçek durumu açığa çıkarmak çok güç. Ama KP ile “sovyet” hükümet aygıtı arasında yalnızca çok küçük bir fark olduğuna inanmak için yeterli nedenimiz var. “Kızıl Ordu”nun (son günlerde adı Japon Karşıtı Halk Ordusu olarak değiştirildi) ana gücü, şimdi, Çin’in kuzeybatısındaki Şensi eyaletinin kuzeydoğu kesiminde üslenmiş durumda. Eğer yapılan çeşitli tahminlerin uygun bir ortalaması alınırsa, bu güç 80.000 kişiden oluşuyor ve hepsi modern silahlarla donanmış değil. Bunun dışında, çeşitli daha küçük ordular ve Fukien ve Honan gibi eyaletlerde faaliyet gösteren köylü

partizan birlikleri var. “Sovyet” hükümeti, başkanı Mao Ze-tung’a göre bu daha küçük güçler üzerinde herhangi bir doğrudan denetim uygulayamıyor ve bunun sonucu olarak da KP’nin yeni sınıf-işbirlikçi çizgisinin aksine toprağın kamulaştırılması ve tarım devriminin diğer önlemleri hâlâ gerçekleştirilmektedir. Kuomintang hükümetinin Japon emperyalizmine karşı “içten” bir mücadele yürütmesi, “kendi” halkına karşı yürüttüğü iç savaşı durdurması, “demokratik” bir rejimi başlatması ve politik tutsakları serbest bırakması gibi alçakgönüllü istekler karşılığında, Parti tümüyle Kuomintang’a teslim oldu. KP ile Kuomintang arasında herhangi bir resmi anlaşmaya varılıp varılmadığını söylemek olanaksız. ÇKP Kuomintang’a ilk önerilerini yaptığında, Kuomintang, “sovyet” hükümetinin tamamen tasfiyesi, “Kızıl Ordu”nun dağıtılması ve KP’nin sınıf mücadelesi politikasından tümüyle vazgeçmesi dışında hiçbir şeyin kabul edilebilir olmadığını belirterek, açıkça koşulsuz teslimiyet istedi. Bu tür bir “anlaşma”ya varıldığı, Nanking hükümetinin kuzeydoğu Şensi’deki “sovyet” bölgelerine para ve levazım -kamyon, cephane ve yiyecek- gönderdiği şeklindeki haberlerde görülmüyor.

“Kızıl Ordu” saflarının, önderliğin yeni işbirlikçi çizgisine karşı herhangi bir muhalefet gösterdiğine dair hiçbir işaret yoktu. Ancak şurası da unutulmamalı ki, bizzat bu güç, 1930 ile 1935 arasında birbirini izleyen Nanking saldırılarına karşı Kiangsi’deki “sovyet” bölgesini, 1935 yazında orayı boşaltmak zorunda kalıncaya kadar elinde tutan güçten büyük ölçüde farklıdır. Kiangsi’den Şensi’ye Uzun Yürüyüş sırasında, deneyimli savaşçıların çoğu saflardan düştü ya da öldürüldü ve onların yeri, ordunun geri çekildiği bölgelerde, yoksul köylülük arasından gelen ve pirinç tabaklarını doldurmanın tek çaresini “Kızıl Ordu”da gören genç acemiler tarafından dolduruldu. Bu sulandırılmış güç, ÇKP’nin elinde, büyük bir mücadeleciler geleneği Kiangsi’yi terk eden orduya nazaran çok daha uysal olduğunu kanıtlamıştır.

İşçilerin gönüllü örgütleri anlamında gerçek sendikalar, son zamanlarda bazı sanayi kollarında böyle örgütleri yaratma girişimleri olmasına rağmen, hemen hemen hiç mevcut değildir. 1929’da Kuomintang hükümeti, İtalya ve Almanya’daki gibi, işçilerin sanayi örgütlerinin hükümet tarafından gözetlenmesini ve denetlenmesini şart koşan bir Sendikalar Kanunu kabul etti. Bu kanuna göre “sendikalar” kuruldu, ama bunlar aslında işçilerin saflarındaki hükümet ajanları olarak varlık buluyorlar. Bürolar tutuldu, memurlarla dolduruldu ama sendika toplantıları pek nadirdir. Grev çağrıları ender görülen bir resmi sendikal eylemdir ve ne zaman bir grev patlak verse sendika aygıtı yalnızca bir uzlaşma yaratmaya çalışıyor. Dolayısıyla işçilerin kendi gerçek örgütleri yoktur.

Üçüncü Parti, dikkatini bir tarım programı üzerinde toplayan çok küçük boyutlu bir politik grup. Bu parti, 1927’de Wuhan hükümetinin çökmesiyle çaresizliğe terk edilmiş “sol” Kuomintang artıkları tarafından Avrupa’da kuruldu. Bunun ilk üyeleri arasında, Wuhan hükümetine tarım bakanı olarak katılan sağ-kanat ÇKP lideri Tan Ping-şan da bulunuyordu. Parti, Çin’de 1930’ların başında Teng Yen-ta önderliğinde ortaya çıktı. Teng Yen-ta, o sıralar, Stalin’in Çin Komünist Partisi önderliğinin Çen Tu-ziu’nun ardından ona verilmesini önerdiği Moskova’dan daha yeni dönmüştü. Teng 1931 sonlarında Çan Kay-şek tarafından idam edildi. Reformist bir toprak programı açıklayarak, emperyalizme karşı mücadele sayesinde “ulusal sermaye”nin gelişmesini planlayan Üçüncü Parti, büyümeyi asla başaramadı. Kuomintang diktatörlüğü altında yasadışı bir varoluşu sürdürmeye mecbur edilen parti, karargâhını muhafaza etti ve faaliyetinin büyük bir bölümü için bir Britanya sömürgesi olan Hong Kong’u merkez aldı. Tarım politikası alanında ÇKP toprakların kamulaştırılması politikasını izlediği için, Üçüncü Parti köylülerin önderliğini ele geçirmek için ÇKP’yle rekabet etme yeteneğinde değildi. Ancak şimdi ÇKP Yedinci Komintern Kongresi kararlarıyla aynı çizgide tarım devrimi programından vazgeçtiği için, Üçüncü Parti yeniden bir yaşam şansı elde etmiş bulunuyor. Üçüncü Parti şimdi, ÇKP’yi köylülüğün davasından vazgeçme hainliğiyle suçlayarak, onu “sol”dan eleştiriyor.

Kararda atıfta bulunulan faşist örgüt, gerçekte bir faşist örgüt değildir. “Faşist” terimi bu durumda Mavi Gömlekliler olarak bilinen örgütün adından gelmektedir. Mavi Gömlekliler bir parti değildir, Çan Kay-şek tarafından, kendi iktidarını Kuomintang’ın ve hükümetin hem içinde hem de dışında pekiştirmek amacıyla yaratılan kişisel bir örgüttür. Bunların görevlerinden biri, Çan’ın muhaliflerine suikast düzenlemektir. Çan, askeri bir diktatörlük aracılığıyla egemenlik sürmektedir ve İtalyan ve Alman modellerinden sonra faşist bir hareketin ne gereği ne de temeli vardır. Küçük-burjuvazi, özellikle de köylüler, Çan’ın diktatörlüğüne muhaliftir ve faşizm için (en azından şu anda hiçbir surette) toplumsal bir taban haline gelemmez. Köylülük üzerinde ve şehir küçük-burjuvazisi üzerinde hâlâ bir etki sahibi oldukları ölçüde Stalinistler, sınıf-işbirlikçi politikalarıyla bu sınıfları tekrar Çan’ın nüfuzu altına itmeye yardım ediyorlar. Ama, özellikle Şanghay’da sayısız öğrenci grubunun üst katmanlarını etkilemeyi başarmalarına rağmen, Çan iktidarının bir organı olan Mavi Gömleklilerin şu anda yalnız Kuomintang hükümet aygıtı içinde üyeleri var.

Ulusal Kurtuluş Birliği (UKB), karargâhı Şanghay’da olan federal bir yurtsever örgüttür. Bu örgüt, öğrenciler, öğretmenler, küçük işadamları ve çok nadir olmakla birlikte kısmen de işçilerden oluşan yerel yurtsever toplulukları içine almaktadır. Önderlik büyük burjuvaziye kapalı olan özenle seçilmiş üst tabaka küçük-burjuva unsurlardan oluşmaktadır. UKB, Japonların 1931-32’de Mançurya’yı ele geçirmeleriyle yükselen yurtsever hareketin bugünkü örgütsel ifadesidir. O sıralar büyük ölçekli bir öğrenci hareketi başladı. Binlerce öğrenci sınıflarını terk etti, trenleri ele geçirdi ve hükümetin Japon istilasına direnmeme politikasını protesto etmek için Nanking’e gitti. Gösterilerin büyüklüğü hükümeti dehşet içinde bıraktı, ama öğrenciler, işçiler ve diğer sömürülen kesimler içinde bir taban ve destek bulmakta başarısız olunca, hükümet cesaretini topladı ve bir güç gösterisiyle hareketi sona erdirdi.

1936’ya kadar süren dönem boyunca öğrenci hareketi süregiden Japon saldırganlığına rağmen fiilen ölmüştü. Ne var ki, 1936’da, Japonya Kuzey Çin üzerindeki taleplerini dayatmaya başladı ve Nanking hükümetinin bölgedeki başı olan Sung Çe-yuan, Japon emperyalizmine sayısız ekonomik ödünler verdi. Bu, öğrenci hareketinde bir dirilmeye yol açtı ve Sung büyük öğrenci gösterilerinin hedefi haline geldi. Fakat o sırada Kuzeyde oldukça etkili olan Stalinistler, öğrencilerin Sung Çe-yuan’a karşı gösteri yapmakla “ulusal birliği” parçaladıklarını ilân ederek hareketi sabote ettiler. Öğrencilere, Sung’un Japonya’ya ödünler vermek zorunda kaldığını, çünkü halkın ona yeterince destek vermediğini söylediler. Bu, hareketi öldürdü. Öğrencilerden şu sesler geliyordu: “Eğer bize komünistler önderlik etmeyecekse kim edecek?”

Bu arada Şanghay’da ve ülkenin diğer bölgelerinde, esas olarak öğrenciler, aydınlar ve genel olarak küçük-burjuva unsurları birleştiren ve hatta büyük burjuvazinin temsilcilerini de kapsayan “Kurtuluş Birlikleri” doğdu. Sayıca az olsa da bazı işçiler de, bu yurtsever örgütlere katıldılar ki, Ulusal Kurtuluş Birliği de bu yurtsever örgütlerden doğmuştur.

Birlik içinde, iki politika ortaya çıktı. Sayıca üstün olan gerici unsurlar, Japonya’yla savaşan hükümete yardımcı olmak gerektiğini öne sürerek, örgütü Kuomintang hükümetine destek verme yönünde idare ettiler. Bunların muhalifleri, hükümetin ülkeyi Japonya’ya sattığını ve yeni ihanetlerin önüne geçmek için, hükümetin eleştirilmesi ve üstüne gidilmesi gerektiğini savundular. Örgütün en önemli önderi olan Çang Nai-çi, Nanking’deki Çan Kay-şek’le görüştü ve hükümete tam destek sunmak gerektiğine ikna oldu. Bu eylem bölünmeyi hızlandırdı, Nanking karşıtı unsurlar tüm faaliyetten geri çekildiler. Tuhaftir, Çan Kay-şek, Çang Nai-çi de dahil tüm önderleri tutuklamaya başladı, fakat şu geçtiğimiz günlerde bunlar serbest bırakıldılar[172].

Troçki: Bu Tokyo’nun emri miydi?

Li Fu-jen: Tokyo’nun “örgütlü Japon karşıtı faaliyeti” tekrar tekrar protesto etmesi nedeniyle yaygın kanı buydu, ancak bu Çan için de ihtiyati bir önlemdi. Mali kaynakların, kayıtların vs. denetimini ellerinde tutan önderler tutuklandıklarından, Ulusal Kurtuluş Birliği fiilen çöktü. Önderler, birliğin diğer üyeleri tarafından hapisanede ziyaret edildiler ve kendilerinden denetimi devretmeleri istendi, fakat onlar birliği kendi özel mülkleriymiş gibi gören bir tutum takınarak, bunu yapmayı reddettiler. Birlik biçimsel olarak asla yasaklanmadı, ama tutuklu önderler “cumhuriyetin varlığını tehlikeye atmak”la ve ÇKP’yle (o sıralar Nanking ÇKP’yle müzakerelerde bulunuyordu) ilişkiyi sürdürmekle suçlandılar. Tutuklu önderlerden birinin, Zou Tao-fen’in evinde, gazetemiz Struggle’ın bir kopyası bulundu ve bu cumhuriyeti tehlikeye atma suçlamasını kanıtlamak için kullanıldı; yeri gelmişken, Çen Tu-ziü da aynı suçlamayla on bir yıl hapse mahkûm edilmişti.

UKB’nin taşra şubelerine dair fazla bir şey söylenemez. Şanghay, hareketin ana merkeziydi ve federe teşkilatların büyük bir kısmı para toplama büroları olarak kullanıldılar. UKB içindeki Stalinist etki hatiri sayılır düzeydeydi ve örgütü Kuomintang kanallarına yöneltmek için kullanıldı.

Troçki: Tartışmanın maddi içeriğini net olarak anlamadım. Eger Kurtuluş örgütlerinin önderleri tutuklandılarsa, açıktır ki yoldaşlarımız tarafından inşa edilen Japon karşıtı bir örgütün legal bir varlığı olamaz; demek ki bu örgüt illegal olmak zorundadır.

Li Fu-jen: Fikri önerenler, bu tip anti-Japon birliklere legal bir temel vermek için, diğerlerini bizimle işbirliği yapmaya ikna edebileceğimizi düşünüyorlar. Daha sonra onlar içinde kendi fraksiyonlarımız olabilir.

Troçki: Evet, illegal bir fraksiyonumuz olabilir. Fakat o zaman farklılık noktasını net olarak anlamıyorum. Farklılık sadece, böylesi örgütlerin bulunmadıkları yerlerde bu örgütleri örgütleme inisiyatifi üstlenme noktasında

bulunuyor. Niye Çin’de çok büyük bir önemi olması gereken grev hareketine katılmamız sorununun değil de bu sorunun öne çıkarıldığını pek anlamıyorum. Sorun eğer bir kitlesel legal örgütler sorunu olsaydı, bakış açısını anlayabilirdim, fakat, şu haliyle, öneri getirenlere ancak şunu önerebilirdim: Bunu yapmayı deneyin ve bana gösterin; bu bir olanak ve sonuç sorunudur. Öneri getirenlerin bu konudaki pratik deneyimleri ne? Hangi somut olay bu tartışmayı doğurdu?

Li Fu-jen: Yoldaşlarımıza politik yönergeler sağlamaya dönük bir belge olan politik karar taslağını ele aldığımızda çıktı sorun. En iyi unsurları bayrağımıza kazanmak için yoldaşlarımızın yurtsever örgütlerin çalışmasında yer almaları gerektiği söyleniyordu. Diğerleri de, eğer varolan örgütlere katılmak doğruysa, ele geçirme hedefiyle bu tür örgütler oluşturmamızın da doğru olacağını iddia ettiler.

Troçki: Biz dinsel örgütlere din karşıtı çalışma yapmak için girebiliriz, fakat bu dinsel örgütler oluşturmamız gerektiği anlamına gelmez.

Li Fu-jen: Benim bu öneriye bakışım, bu önerinin yoldaşlarımızın sabırsızlığını gösterdiği şeklindedir. Çalışmamız şimdi çok zor ve dışa kapalı. Yoldaşlar, küçük bir gazete çıkaran küçük ve yalıtık bir grup olmaktan bıkmış durumdalar. Bu dönemin üstünden atlamak istiyorlar. Japon karşıtı örgütler oluşturma doğrultusundaki önerileri, kitlelerle daha kolay bağ kurma arayışlarının bir ürünüdür.

Troçki: Böyle bir tutumun gizli tehlikeleri var: Bu tehlikeli olabilir. Tezde sendikal çalışma hakkında çok az şey buldum: Sendikal propagandayı yaymak ve bir grev patlak verdiğinde önderlik etmeye hazır olmak için onları örgütlemek gerekliliği. İnanıyorum ki bu, Kurtuluş örgütleri yaratmak ya da yaratılmasını tartışmaktan bin kat daha önemlidir.

Doğal olarak, şu anki ağır durumun Japonya ile Çin arasında doğrudan büyük bir savaşa yol açması halinde, savaş sorunu tüm halkın ve bu suretle işçi sınıfının faaliyetinin dikkat odağı haline gelecektir. Bu durumda, bizim yurtsever örgütler yaratma inisiyatifini üstlenmemiz gerekemeyecektir. Bunlar zaten her taraftan fişkıracaktır. Bizim görevimiz, işçileri içeride ve dışarıda burjuvaziden ayırmak, işçilerin silahlanmasını ve işçilerin ve askerlerin maddi çıkarlarını gözetmek olacaktır; savaş sanayisinin burjuva yurtseverlere muazzam kârlar sağlayacağı ve onları palazlandıracağı savaş sırasında bile grev yapma hakkından vazgeçmek değil.

Ekonomik canlanma sorunu politik tezde yeterince ele alınmamış, üstü örtük kalmış. Sanırım 1931-32’deydi, Çinli yoldaşlara bir mektupta şunları yazmıştım; eğer birkaç yıl içinde işçi hareketinde bir yükseliş ortaya çıkmazsa, Kizil Ordu yozlaşacaktır. Ancak bir ekonomik canlanma başladığında, işçi hareketi yeniden hayat bulabilir ve Kizil Orduyu destekleyebilir. Bir ekonomik canlanmanın olanaksız olduğu teşhisi -Niel Şih’in düşüncesi buydu- yanlıştı. O, askeri rejimin bir canlanmayı katıyen olanaksız kıldığını söylüyordu. O zamanlar, sorunun zorunluluğu ve öneminden ve özellikle Çin’de bir ekonomik canlanmanın tümüyle olabilirliğinden -kaçınılmazlığından- bahsetmiştim; bu şimdi bir olgu olarak önümüzde durmaktadır.

Son aylarda, Çin’deki yabancı sermaye yatırımlarına ilişkin çok ilginç haberler vardı. Çin’in güvenilir bir alan olmadığı doğrudur, ama nerede güvenilir bir alan var ki? Çin şu anda yabancı sermaye için nispeten cazip bir alandır. Fransa’daki çok kötü duruma rağmen, Fransa kuru güçlendirmek için Nanking’e 400 milyon frank gönderdi. Çekoslovakya Çin’e hükümet aracılığıyla para yatırdı. Bu olgu, son yıllarda Nanking’in belli bir istikrar göstermesinin bir sonucudur. Bu bir gerçektir, bir otoritesi vardır, Britanya hükümeti tarafından desteklenmektedir. Gerçek şu ki, Büyük Britanya, Nanking hükümeti aracılığıyla ülkede ekonomik ve politik olarak çok önemli bir faktördür. Fransa yalnızca 400 milyon frank vermekle kalmamış, demiryolu inşaatına da sermaye yatırmıştır. Comité des Forges tarafından gönderilen resmi Fransız muhabirinin “çok ihtiyatlı olmalıyız; istikrar mutlak değil, bir anda bir felâketle karşılaşacağız” diye yazmasına rağmen, sermaye gözünü görel bir “refah”ın olduğu Çin’e dikmektedir.

Çin’e bir yabancı sermaye akışıyla karşı karşıya kalmamız mümkündür ve Çin bugünlerde önemli bir ilerleme kaydedebilir. Doğal olarak bu, ülkenin daha da sömürge bir ülkeye dönüştürülmesiyle kapitalist bir ilerlemedir. Fakat burada Hindistan’a göre önemli bir farklılık bulunmaktadır, Hindistan’da Büyük Britanya yönetiyor ve karar veriyor, oysa Çin’de farklı emperyalizmler görüyoruz, bu da hükümete ve devrimci unsurlara daha fazla manevra olanağı veriyor. Bu, hareket alanı yaratmaktadır. Eğer yönetimde olsaydık, İngiliz ve Japon emperyalizmi arasında manevra yapardık. Bu semptomlar, eğer doğruysa, Çin ekonomisinde çok önemli bir canlanmaya tanık olduğumuza

işaret etmektedir, ki bu da, işçi hareketinin yeniden canlanmasının perspektiflerini sunmaktadır. “İlk önce kendimizi kurtarmalıyız” diye yanıt veren işçi haklıydı. Bizler işe Japon karşıtı örgütler inşa etmekle başlamamalıyız (tabiatıyla bizler de Çin’in bağımsızlığından yanayız); ama en önemli görevin sendikal hareket içinde olduğunu anlamalıyız. Sanayinin, ekonomik yaşamın canlanması sendikaları da yeniden hayata kavuşturur. Tüm enerjimiz, grev hareketinde yoğunlaşmalıdır. Bu noktada karar, gerçeklik sanki bizim teşhisimize ters olacaktı gibi, canlanmadan ancak utana sıkıla söz etmektedir. Bir canlanma olduğunun ve işçiler ağıltan ötürken, kapitalistlerin, bankerlerin, kompradorların Çin’de çok iyi iş yaptıklarının altını çizmeliyiz. Çin’i kurtarmak için işçileri kurtarmak zorunludur.

Tezde “Japon emperyalizmine karşı acil bir savaş” sloganı bulunmaktadır; böyle bir slogan atabileceğimize inanmıyorum. Şubat’ta savaş hazırlığı vardı; şimdi de var. O zaman da “acil savaş”tan bahsediyorduk, şimdi de. Savaş sorunu bize bağlı değildir, koşullar tarafından belirlenir. En önemli savaş hazırlığı, sendika komitelerini ve bir parti örgütünü yaratmaktır: Diplomatik manevralarla, tavizlerle değil, devrimci bir askeri mücadeleyle, Çin halkının emperyalistlere karşı savaşıyla, tüm emperyalistlerden, ilkönce de Japon emperyalizminden kurtulma doğrultusunda sistemli bir propaganda. Önemli olan, acil savaş sloganını ileri sürmekten ziyade, zamani geldiğinde halkın seferberliği için temel olabilecek bir dayanak noktası yaratmaktır. Acil savaş sloganı maceracı görünebilir.

Li Fu-jen: Slogan, Çan Kay-şek’in tutumuyla farkı ortaya koymayı amaçlıyor. O, savaş hazırlıkları yaptığını söyleyip duruyor. Bu nedenle bizim sloganımız Japonya’yla acil savaş.

Troçki: Tehlike, Çan Kay-şek’in tutumunu böyle bir sloganla takviye etmenizdir. Hazırlık sorunu bize ajitasyon ve Çan Kay-şek’in politikalarını teşhir etme olanağı sunar. Somut koşullar altında, örneğin 3 Şubat’ta savaşa başlamalıyız diyebilirim, ama bilinmeyen koşullar altında bir slogan olarak “acil savaş” gerçekçi değildir. Japonya sorunu neden acil bir silahlı mücadele sorunudur ve farklı emperyalizmler sorununa ne demeli? Bütün emperyalistlerin haydut olduğunu söylemek zorunludur: Onlar yalnızca yöntemlerinde farklıdır. Biz bir emperyalizmi diğerinin karşısına koyma ve onlar arasındaki çelişkilerden yararlanma hakkını reddetmeyiz. Ama ancak bir devrimci halk hükümeti, emperyalizmin bir aleti haline gelmeksiz bunu yapma yeteneğindedir. Mevcut hükümet, İngiliz emperyalizminin kölece kuklası olmaksızın Japon emperyalizmine karşı çıkamaz. Şu yanıtı vereceklerdir: Bolşevikler de bir emperyalizme karşı bir diğerini kullandılar, niye Büyük Britanya ile bloğumuz yüzünden bizi eleştiriyorsunuz? Bir blok, güçler ilişkisine bağlıdır; eğer ben daha güçlüysem, kendi amaçlarım için onu kullanırım; eğer daha zayıfsam, bir kukla olurum. Yalnızca devrimci bir hükümet daha güçlü olabilir.

Tezde “yurtsever” terimi Stalinistler ve Kurtuluş örgütleri için kullanılıyor. Aynı zamanda tez, ülkenin bağımsızlığı için mücadele etme zorunluluğunu kabul ediyor. Bu yurtseverliktir. Bu bir terminoloji sorunudur: Biz işçi sınıfının kendi emperyalistlerinin, emperyalist devletin yurtseveri olma hakkını reddederiz; işçilerin bir işçi devletin yurtseveri olma, ya da bir sömürge halkının kendisini ezen emperyalistler karşısında yurtsever olma hakkını reddetmeyiz. “Yurtsever” teriminin kullanımında büyük bir fark vardır. Japon işçi örgütlerinin yurtsever olma hakları yoktur, ama Çinlilerin böyle bir hakkı vardır. Stalinistler bu yanlış terminolojiden yararlanacaklardır. Eğer bunu doğru olarak kullanmazsak, bu sözcük Stalinistlerle mücadelemizde çok önemli bir sorun olabilir. Çin’de şunu söyledim: Bu sözcüğü onur kırıcı, alaycı bir anlamda asla kullanmayacağım ve Çan’a şunu söyleyebilirim: Yurtsever olmak istiyorsunuz ama anti-yurtseversiniz, çünkü burjuvazi ve kompradorlar ancak ülkeye ihanet edebilir. Derdim ki: Çan Kay-şek anavatani koruyamaz, ama işçiler kendi hareketleri sayesinde, işçileri öncü etrafında yani devrimci parti etrafında seferber ederek bunu yapabilirler. Deriz ki: Gerçek yurtseverler bizleriz. Fakat bunu devrimci mücadelenin, sınıf mücadelesinin, vs. içerigiyle somutlaştırmak gerekir.

Amerika Birleşik Devletleri sorununa tezde çok küçük bir yer ayrılmıştır. Japon emperyalizmiyle Britanya ikiye bölünmüşlüğüne ilişkileri sorunu -onun aynı Japonya’yla bir anlaşma yapmak için Japonya’ya karşı tüm hareketleri- çok iyi işlenmiş, bu mükemmel bir şekilde yapılmış. Ancak Amerika Birleşik Devletleri sorunu çok önemlidir, özellikle de ABD’in politikasında bir değişikliğin olduğu ve filonun Pasifik’te toplandığı, adaların tahkimi, balıkçılık sorunu, Alaska ve Filipinler sorununun gündemde olduğu şu günlerde: Bu sorunlar Roosevelt “refah”ı paramparça olduğunda son derecede ağır bir hal alabilir. İnsancıl pasifist Wilson, ABD’yi savaşa girmeye zorladı; aynı şey Roosevelt’le de mümkündür: O, ülkeye yeni bir paylaşım, yeni bir gelecek sözü verdi, onun getirdiği kan değişiminin belli bir etkisi var. Üç yili daha var. Eğer bu üç yıl içinde konjonktürde keskin bir değişiklik olursa -büyük sermaye iyi koku alır: Onlar bir yıl sonrasını bilirler. Tüm bu büyük hareket muazzam bir hareket olabilirdi. Çin sorunu en önemli arenayı oluşturacaktır. Neden Büyük Britanya ABD’yle Japonya’nın saldırganlığına karşı bugün bir uzlaşmaya varmak istemiyor, çünkü bu hakim gücün zaferi anlamına gelirdi.

Çin’de Japonya karşısında belirleyici bir faktör haline gelebilecek olan ABD -dünya savaşının olası faktörlerinden biri- üzerine teze bir şeyler koyulsaydı iyi olurdu. ABD’nin Japon karşıtı mücadelede büyük bir etkiye sahip olmamasına biraz şaşırdım. Bu, Amerikan emperyalizminin kriz dönemi boyunca yarı uyur bir vaziyette bulunması yüzündendi. Ama o bekleme korkakça politikasını değiştiriyor.

Li Fu-jen: Amerika’nın çekimserliği, bilinçli bir politikanın sonucudur. Washington, önce Güney Amerika’daki (Pan-Amerikan Birliği) konumunu sağlamlaştırmakla ve silahlı kuvvetlerini inşa etmekle işe başlıyor. Ancak ondan sonra Japonya konusunda bir netice elde etmeye girişebilecektir. Eğer Amerika’nın tutumuna ilişkin bu görüşü doğru kabul edersek, Uzak Doğu’daki mücadeleye Amerikan müdahalesi uzun bir süre boyunca beklenemez.

Troçki: Bunun benim söylediğim şeye ters hiçbir yanı yok. Ama Washington tüm faktörlere hakim değildir; şiddetli bir kriz bir değişikliği zorunlu kılabilir. Sen uzun vadeli perspektiften söz ediyorsun: Uzun vade nedir? Üç dört yıllık silahlanma programları söz konusu, ardından yeni bir Amerikan dünya programı az çok şekillenecektir. Büyük Britanya’ya teknik olarak daha güçlü olduklarını göstermek için, bunun iki üç yıl içinde yapılması mümkündür.

W: Çin şimdi altın standardında. Tüm donanma programında ve bu programın hızlandırılmasında ve havacılık programında, Birleşik Devletler Japonya’ya şiddetli bir şekilde karşı koyuyor.

Li Fu-jen: İngiliz ve Japon etkisinin üstünlüğü, Çin’de ABD’yi ayaklarını basacak sağlam bir yer bulmaktan alıyordu. Örneğin Çin’in gümüş standardını bırakmasını ve kur sistemi reformunu düzenleyen Britanya’yı. Britanya sermaye yatırımlarında da önde gidiyor. Çin’in her yıl Britanya’ya ödediği muazzam Boxer tazminatı, şimdi geri veriliyor ve demiryollarının ve diğer girişimlerin inşasında kullanılıyor, ki bunların tüm malzemesi İngiliz imalatçılardan alınıyor. Geçtiğimiz dönemde Amerika’nın Çin’e müdahalesi, genellikle diplomatik manevralar biçimindeydi ve bu manevralar pek sert değildi. Amerika’nın tutumundaki mevcut zayıflığın kanıtı olarak, Japonya’nın, Pan-Amerikan Havayollarını Çin’de Pasifik-aşırı terminal kurmaktan alıkoyması ve şirketin Portekiz sömürgesi olan Macao’ya gitmek zorunda kalması gösterilebilir. Japonya, Nanking’i Amerika’nın Mackay Radyo Kurumuyla yapılan sözleşmeden vazgeçmeye de zorlamıştı. Son günlerde ABD’nin Çin’deki rolü, bu nedenle çok zayıflamıştır ve güçleneceğine dair de hiçbir işaret bulunmamaktadır.

Troçki: Kriz dönemini saldırgan bir politika için kullanan büyük ülkelerden biri Japonya idi, ondan sonra da Habeşistan’daki İtalya[173]. Almanya bu dönemi yalnızca silahlanma için kullandı. Diğer tüm ülkeler, örneğin Büyük Britanya, eski bir temeli olduğu için Çin’de nüfuz olanağına sahipti, ama Britanya uluslararası olarak tümüyle felç olmuştu. Baldwin, ünlü aptalca konuşmasında, “iflâsım hakkındaki tüm gerçeği söyleyemem” demişti. Ve İspanya sorunu konusunda: Fransa ve Büyük Britanya çaresizdi. ABD’nin Çin’deki konumu, Büyük Britanya’nın İspanya’daki konumunu andırıyordu, bekleme ve korkakça. Ama Japonya açısından, başarı aynı zamanda en büyük yüküdür. Yüzlerce yıllık egemenliğe rağmen, Büyük Britanya’nın Hindistan’la problemi var. Ama Çin 400 milyonluk bir ülke. Ve şimdi beş kuzey eyaleti var. Japonya gibi çok küçük yoksul bir ülke için, Sovyetler Birliği bu kadar yakinken, Büyük Britanya’yla rekabet ederken, ABD’nin büyük tehdidi altındayken Çin’e egemen olmak -tüm bunlar Çin halkını harekete geçirecektir ve ekonomik canlanma dönemi bu hareketi 1924-27’de olduğundan daha da güçlü kılmıştır. Bu Çin için bir tür sınai devrim olan yeni bir durumdur. Bu, yeni bir yurtsever ayaklanmanın vaadidir. Japonya için Kore bile bir tuzak haline gelebilir. Hatta Sovyetler Birliği’yle girişeceği bir savaşta Japonya, Irkutsk yönünden yaklaşmak zorundadır. Mançurya’da Japonya’ya tümüyle düşman 30 milyon Çinli yaşıyor. Japonya’nın bir dünya savaşındaki askeri durumunun, burjuva stratejistler tarafından tamamen yanlış bir biçimde değerlendirildiğini düşünüyorum, çünkü onlar devrimci ulusal hareketler olasılığını hesaba katmıyorlar ve bu hareketlerin çoğu Rus-Japon savaşının anılarıyla doludur. Büyük bir fark var: Mançurya’nın o zamanlar 5 milyonluk küçük bir nüfusu vardı, şimdi ise bu nüfus 30 milyon halis Çin köylüsünden oluşuyor. Her halükârda Çin’in daha büyük bir direniş göstereceğini bekleyebiliriz. Şimdi Çin tarihinde çok önemli bir dönemle yüz yüzüz.

Li Fu-jen: Çin’deki yabancı yatırımların ilginç bir yönü, bunların çoğunlukla olmasa bile büyük ölçüde ulaşım, herşeyden önce de demiryollarında yoğunlaşmasıdır. Fakat Çin’deki demiryolları, yabancı menşeli ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle bu yatırımlar, Çin ekonomisini geliştirmeye yardımcı olmaktan çok, yabancı malların satışına yardım etmektedirler.

Troçki: Nüfuz, diyalektik bir karakter taşır. Rusya’da da demiryolları inşa etmekle işe başladılar. 1905 yılı, bir

demiryolu devrimiydi. Biz büyük bir sanayiye de sahiptik, fakat en önemli sınai gelişme 1905'ten sonra başladı, bu 1909-14 dönemindeydi. Yabancılar, tren yollarını yaptılar, ülkeye daha merkezileşmiş bir nitelik, bir hükümet gücü verdiler. Hükümet, sırası geldiğinde, yabancı sermayeden daha bağımsız hale geldi; Witte'nin gümrük vergisi mücadelesi. Nanking hükümeti şimdi politik olarak Büyük Britanya tarafından beslenmektedir, ama bilhassa demiryolları Nanking hükümetine gerçek bir temel sağlayacak ve o, Büyük Britanya'dan daha bağımsız bir hale gelecektir. Rusya'da 1905 genel grevi herşeyden önce bir demiryolu greviydi; demiryollarının felçleşmesi muazzam bir olaydır.

R: ABD'nin Japonya'ya karşı Çin'deki görünüşteki pasif tavrının, Japonya'ya karşı savaşacağı bir üs aramasından ve Rusya'yla ilişkilerinden kaynaklandığı da doğru değil mi?

Troçki: Evet bu, ABD'nin "görmeli izolasyon" politikasının son dönemidir. SSCB'nin Roosevelt tarafından tanınmasıyla, bir dönüş için ilk zemin yaratıldı. İlişkilerde bir soğuma söz konusuydu ama şimdi tekrar bir yakınlaşma var ve Amerikan donanmasının küçük bir filosunun Vladivostok'u ziyaretinin büyük bir sembolik önemi vardır. Tabiatıyla, generaller davası sorunu ABD için bir engel oluşturmuştur, çünkü Sovyetler Birliği'nin uygun bir müttefik olup olmadığı konusunda şüphelidirler[174]. Ancak bu geçici bir evredir. Onlar "görmeli izolasyon" politikasını terk etmeye başlıyorlar ve SSCB'yle çok ihtiyatlı ama açık bir yakınlaşma söz konusudur ve bu yalnızca Japonya'ya değil Büyük Britanya'ya da karşı bir yöneliştir.

Sirada bizzat Çin burjuvazisinin ulusal politikası sorunu var. Bu tezde yer alan, Çan Kay-şek'in Japonya'ya karşı asla savaşmayacağı şeklindeki kategorik ifade, doğru değildir. Genel politik fikirler tümüyle doğrudur ve mükemmel bir biçimde formüle edilmişlerdir; Japonya'ya karşı mücadelede sınıf çizgisi. Fakat biz Çarlığa karşı mücadelede de aynısını söyledik: Liberallerimiz ve burjuvalarımız mücadele yeteneğinden tümüyle yoksundurlar ve bu öзде doğruydı. Ancak ölümle monarşi arasında bir seçim yapmak zorunda kalan burjuvazi, Çarin sarayını kendi kaderine terk etti. Duma muhalif oldu, devrime katıldılar: Rasputin'i öldürdüler, bu Çarlık ailesindeki bölünmenin başlangıcıydı. Çin burjuvazisi emperyalizme karşı özgürce savaşamaz, çünkü işçi sınıfını seferber etmek zorundadır ve bu çok tehlikelidir. Ama yabancı sermaye ve Çinli kitleler, burjuvazi açısından pek de tercih şansının olmadığı bir durum yaratabilirler. Aynı nedenle şu anda Çin burjuvazisi Japon emperyalizmini desteklemek zorunda kalmıştır, kendini kurtarmak için son anda Japon emperyalizminden kopabilir ve böylelikle bize yardım edebilir. Tıpkı 1917 Şubatında kendilerini kurtarmak için monarşiyi feda etmeye çabaladıkları gibi; o günlerde Rodzianko "devrim"ın başı, Rus "Mirabeau"su oldu,[175] Çin burjuvazisi de kendini kurtarmak için Japon garnizonlarını, bankalarını, menfaatlerini feda edebilir ama kendi çıkarlarını korur; onlar çok yakın dostturlar fakat aynı değildirler ve aynı çuvala koyulamazlar.

Ve terminolojiye dair söylenebilecek bir şey var: "Küçük-burjuvazi" deyimi, tezde yalnızca kent küçük-burjuvazisi anlamında kullanılmış. Ama köylülük de küçük-burjuvazinin bir parçasıdır -çok farklı ama aynı sınıfın bir parçası. Burada köylülük küçük-burjuvaziye karşıt koyulmuş; ama onun şehir küçük-burjuvazisiyle karşıtlığı açıklığa kavuşturulmamış.

Çin için şu slogan ne anlama gelmektedir: "Kahrolsun yeni bir dünya savaşı hazırlığı." Biz yeni bir dünya savaşına hazır olmalıyız. Çin'de devrimci bir halk ordusu, silahlı işçi ve köylüler talep etmeliyiz. Çan'ın politikası Büyük Britanya'ya boyun eğme politikasıdır. Çan Kay-şek, dünya savaşında Büyük Britanya'nın kuklası olacaktır. Bizim sloganımız şu olmalıdır: Kahrolsun Çin'i Büyük Britanya'nın sefil bir kuklasına dönüştürecek olan Çan'ın politikası. Bizim görevimiz, bir işçi ve köylü hükümeti için hazırlanmaktır.

"Tüm dünya proletaryasıyla birlik ve Çin'in kurtuluşu yararına somut bir program temelinde Sovyetler Birliği'yle ittifak" sloganı, "Sovyetler Birliği'yle, tüm dünya proletaryasıyla birlik" sloganına tercih edilmelidir. Sovyetler Birliği şu anda bürokrasidir, Sovyetler Birliği'ne körü körüne güvene hayır!

Li Fu-jen: Nanking hükümeti Sovyetler Birliği'yle bir ittifak içine girmek zorunda olsaydı, ve ittifakın Çin'e zarar veren ve yalnızca Sovyetler Birliği'nin çıkarına olan bir niteliği olsaydı, buna karşı bizim tutumumuz ne olurdu?

Troçki: Japonya'ya karşı askeri bir ittifak, gerçekte bürokrasiyle bile olsa, Çin açısından her halükârda tercih edilir bir şey olurdu. Fakat daha sonra, Sovyetler Birliği'nin cephaneleri ve silahları işçilere ve köylülere teslim etmesini; Şanghay'da, işçi merkezlerinde özel komiteler oluşturulmasını; anlaşmanın yalnızca Kuomintangın katılımıyla değil, işçi ve köylü örgütlerinin de katılımıyla hazırlanmasını talep ettiğimizi söylemeliyiz. Sovyet bürokrasisinden,

savaşın sonunda Çin'in hiçbir bölgesinin Çin halkının rızası olmaksızın işgal edilemeyeceğine, vs. dair açık bir bildiri isteriz.

Li Fu-jen: Yani Sovyetler Birliği'nin emperyalistçe bir politika izleyebileceğini mi düşünüyorsunuz?

Troçki: Eğer o komplolar örgütlemeye, devrimcileri öldürmeye muktedirse, tüm olası suçlara da muktedirdir.

Devrimin uluslararası karakteri sorununa gelince. Bize şu sorulacaktır: Diğer ülkelerde bozgunlar varken geri bir ülkede devrime başlayabilir misiniz? Diğer ülkelerde karşı-devrim zafer kazanmışken, bir proletarya diktatörlüğü kurabilir misiniz? Şöyle demeliyiz: Evet, çünkü bizim devrimimiz, sadece kısmen muzaffer olsa bile, Japonya'daki ve diğer ülkelerdeki hareketleri canlandıracak ve diğer devrimlerin Çin üzerinde doğurabileceği etkiyi değil, daha çok Çin devriminin diğer ülkeler üzerinde doğuracağı etkiyi vurgulayacaktır.

Ve yoldaşlarımızı olabildiğince konspiratif olmaları doğrultusunda uyarmalıyız. Şimdi Stalin ve Çan'ın anlaşmasıyla, bir gecede tümü yok edilecek; çok konspiratif olmak zorundalar. Dünyada hiçbir harekete bizimki kadar çok eziyet edilmemiştir. Eğer anlaşma yapılırsa, Çen Tu-ziu'yu öldürecekler; onu korumak için bir hareket başlatılmalıdır, siz bunda inisiyatif alabilirsiniz.[176]

Dördüncü Enternasyonal'in gelecek kongresine önergeler hazırlamak için, New York'ta Çin sorunu ve genel olarak sömürge sorunu üzerine bir komisyon oluşturmak mümkün değil mi? US [Uluslararası Sekretarya] Ekimde uluslararası bir konferans toplamayı kararlaştırdı, fakat kişisel olarak ben bu tarihi çok erken buldum. Konferans için ABD'de bağımsız bir partimiz olmalı.[177] Uluslararası konferansı Ocak-Şubat kadar ertelemek gerekli olacaktır.

SONSÖZ

3 Kasım 1937

[Stenografin notu: Sonsöz, Yoldaş Li Fu-jen'in (yapılan görüşmeden sonra sorulan) bir sorusuna yanıt olarak dikte ettirildi: Çin'deki mevcut askeri harekâtların, ekonomik canlanmadaki ilerlemeleri silip süpürerek ve hatta ekonomiyi öncekinden daha gerilere atarak Çin ekonomisini altüst edeceği doğru değil mi? Eğer ekonomik canlanma uzun bir süre için yıkıcı bir savaş tarafından yok edilirse, işçi hareketinde canlanmanın meydana gelebileceği başka bir temel var mıdır?]

1. Çin sorunu hakkındaki tartışma İngilizce yapıldı ve bu dile hakimiyetim çok kötü olduğundan, stenogram benim düşüncelerimi açıkça ifade edemez. Ne yazık ki, İngilizce metni düzeltmek ya da ekleme yapmak için zamanım yok. Üstelik durum konuşmadan bu yana hatırı sayılır ölçüde değişti. Tartışmanın gerçekleştiği 11 Ağustosta, Japonya ile Çin arasındaki ihtilâfin ne kadar şiddetleneceği henüz açık değildi. Şu anda, askeri harekâtların bir uzlaşmayla mı sonuçlanacağı yoksa tersine büyük bir savaşı mı başlatacağını söylemek en azından buradan hâlâ zor olsa da, bu ihtilâf açık bir savaşa dönüştü.

2. Her halükârda, bağımsız “Japon karşıtı” örgütlenmeler hakkındaki soru birkaç hafta öncekinden çok daha acil bir anlam kazanmaktadır. Ancak, şimdi de bana öyle görünüyor ki, taraftarlarımız hedefleri hakkında daha kesin bir tarif yapmadan, “Japon karşıtı” örgütlenmeler oluşturma inisiyatifini üstlenemezler. Yeri geldiginde sendikaların yapabileceği çalışmayı yürütmek için, sınıf temelinde “savaş” örgütleri yaratmaya çalışmak bana daha doğru görünüyor. Örneğin, bir işletmede bazı işçiler savaşa gitmişse, onlarla bağlantıyı sürdürmek ve onlara ve ailelerine maddi ve manevi yardım sağlamak için bir grup örgütlemek zorunludur. Şehirde bu amaçla özel bir işçi merkezi örgütlemeye çalışarak, benzer bir çalışma köylerde yürütülmelidir. Cepheye gidenlere yardım için oluşturulan bu tür işçi ve köylü birlikleri, burjuva politik örgütler karşısında ve hükümet organları karşısında, devrimci işçilerin ailelerine yardım etmeleri vb. konularda diretebilmeli ve direktmelidirler.

3. Savaşın ülkedeki ekonomik canlanmayı derhal felç edeceğini düşünmek yanlış olur. Aksine, savaşın sanayide hummalı bir canlanma yaratacağını düşünmek için tüm nedenler mevcuttur. Üstelik, şu da eklenmelidir ki, Çin'in muazzam genişliği, özellikle de güneyi ve batısı, yalnızca askeri harekâtların sahasi içinde olmamakla kalmayacak, hatırı sayılır ölçüde, savaş etkenlerinin dogrudan etkisi altında da olmayacaktır. Bu bakımdan, özellikle eğer savaş Büyük Britanya, ABD ya da Sovyetler Birliği tarafından finanse edilirse, ekonomik canlanmanın devam edeceği beklenebilir. Ordunun ve hükümetin iç üretime bağımlılığı, Çinli sanayi işçilerinin rolünü ve önemini sinirsiz ölçüde

arttıracaktır. Sanayinin tüm dalları, özellikle de doğrudan doğruya savunma için çalışan sanayi dalları, büyük kârlar elde edecektir. Bu durum, işçilerin ekonomik mücadelesi için geniş fırsatlar açmaktadır. Hükümet, savaş sanayiinin temposunu düşürmemek için, baskılarında daha dikkatli olmak zorunda kalacaktır. Şüphesiz, Kuomintang'ın alçakları ve bunlardan geri kalmayan Stalinist partinin alçakları, savaş zamanında bir ekonomik mücadelenin “anti-yurtsever” olduğunu haykıracaklardır. Bununla birlikte, eğer ki gerçek devrimciler kapitalistlerin muazzam kârlarını ve bürokratların açgözlülüğünü teşhir edebilecek olurlarsa, işçi kitleler bu tip öğütlere pek de kulak asmayacaklardır.

Tüm çalışma, savaşa zarar vermemekle kalmayacak, aksine onun desteklenmesine hizmet edecektir. Japonya'ya karşı bir savaş, ancak burjuvazi tüm yükü işçi sinifinin omuzlarına bindirmekte başarısız olursa, gerçek bir ulusal karakter taşıyabilir. İşte bu nedenle, sanayi üzerinde, özellikle de savaş sanayii üzerinde, işçi denetimi talebi böylesi muazzam bir öneme sahiptir -yalnızca kârları “denetlemek” için değil, aynı zamanda kapitalistlerin orduyu düşük kaliteli kötü ürünlerle donatmasını zorlaştırmak için de. Savaş boyunca günlük yaşam, işçilerin öğrencilerle ve genelde küçük-burjuvaziyle yan yana gelecekleri değişik türde birlikler ve komiteler örgütlemenin yüzlerce ve binlerce yolunu sunacaktır. Bu tür örgütlemelerin, kendi önlerine, her ne kadar dar olsa da, ordu ve işçilerin çıkarlarına bağlı, tamamiyle somut bir program koymaları zorunludur. Savaşa ve savaşla bağlantılı hizmetlere etkin biçimde katılan işçi devrimcilerin burjuva hükümetin en küçük bir politik sorumluluğunu dahi üzerlerine alamayacaklarını ve almamaları gerektiğini tekrarlamaya gerek yoktur. Proletaryanın öncüsü savaş boyunca burjuvaziye karşı uzlaşmaz muhalif olarak kalır. Öncünün görevi kendini savaş deneyimine dayandırarak işçileri devrimci öncü etrafında sıkıca birleştirmek, köylüleri işçilerin etrafında toplamak ve bu şekilde gerçek bir işçi-köylü hükümetini, yani ardında milyonlarca köylüye önderlik eden proletarya diktatörlüğünü hazırlamaktan oluşur.

İşaret edilen hedef bakımından, ordudaki devrimci işçilerle sıkı bir bağın korunması (mektuplaşma, ürünlerin gönderilmesi), işçiler, köylüler ve askerler arasındaki her türden kardeşleşme vs. vs. muazzam bir öneme sahiptir.

11 Ağustos tartışmamıza ekleyebileceğim kısa ilave hususlar bunlardır.

Internal Bulletin'den, Sosyalist Parti Kongresi Örgütlenme Komitesi (New York), no. 3, Aralık 1937.

Pasifizm ve Çin

25 Eylül 1937

İşçi sinifının örgütleri de dahil, barış örgütleri denen örgütler savaşa en küçük bir engel bile oluşturmazlar. Komintern tarafından organize edilen sayısız barış konferansları, en küçük bir etkiye bile sahip olmayan sırf teatral teşebbüslerdir; savaş zamanında tüm bu barış önderleri, tüm bu dindar ve insancıl hanımefendi ve beyefendiler, tıpkı 1914-1918'de yaptıkları gibi yüzlerini kendi hükümetlerine döneceklerdir, elbette ki savaşta onları desteklemek için.

Bugün savaşın patlak vermesini engelleyen yegâne politik faktör, hükümetlerin toplumsal bir devrimden duyduğu korkudur. Hitler bunu defalarca belirtti. Bunun mantıksal sonuçlarını görmeliyiz: İşçi sinifi ne kadar devrimciyse, egemen emperyalist sınıflara ne kadar karşı çıkarsa, bu emperyalistlerin dünyanın silahlı güçler aracılığıyla yeniden bölüşümü planlarını gerçekleştirmesi o kadar engellenmiş olur.

Aynı zamanda, emperyalist ülkelerle geri ülkeleri, sömürge ve yarı-sömürge ülkeleri birbirinden dikkatlice ayırmak zorundayız. İşçi sinifi örgütlerinin bu iki gruba giren ülkelerdeki ve bizzat bu ülkelere dönük tutumu aynı olamaz. Çin ve Japonya arasındaki mevcut savaş bunun klasik bir örneğidir. Bu savaşın, Japonya tarafında, bir yağma savaşı, Çin tarafında ise bir ulusal savunma savaşı olduğu kesinlikle su götürmez bir gerçektir. Ancak Japon emperyalizminin bilinçli ve bilinçsiz ajanları her iki ülkeyi de aynı düzleme koyabilirler.

Bu nedenle, Çin-Japon Savaşı karşısında, kendilerinin tüm savaşlara, her türlü savaşa karşı olduğunu ilân edenlere, ancak acıyarak ya da nefretle bakabiliriz. Savaş daha şimdiden bir gerçektir. İşçi sinifi hareketi, köleleştirmek isteyenlerle köleleşenler arasındaki mücadelede tarafsız kalamaz. Çin'deki, Japonya'daki ve tüm dünyadaki işçi sinifi hareketi tüm gücüyle Japon emperyalist eşkiyalarına karşı koymalı ve Çin halkını ve onun ordusunu desteklemelidir.

Bu, Çin hükümetine ve Çan Kay-şek'e kör bir güveni hiçbir şekilde gerektirmez. Geçmişte ve herşeyden önce

1925-27’de, general Çan, yabancı emperyalizmin ajanları olan Kuzeyin Çinli generallerine karşı yürüttüğü askeri mücadelede de işçi sınıfı örgütlerine muhtaçtı. Sonunda, 1927-28’de kendi silahlı güçleriyle işçi sınıfı örgütlerini ezip geçti. Komintern’in ölümcül politikalarının sonucu olan bu deneyimden dersler çıkarmalıyız. İşçi sınıfı örgütleri Japon işgaline karşı meşru ve ilerici ulusal savaşa katılırken, Çan Kay-şek hükümetinden tam politik bağımsızlıklarını korumak zorundadırlar. Çin Komünist Partisi tıpkı 1924-25’teki gibi, Çin işçi sınıfı hareketini bir kez daha politik olarak Çan Kay-şek’e ve Kuomintang’a teslim etmek için şiddetli bir çaba gösteriyor. Bu haydi haydi korkunç bir suçtur çünkü ikinci kez işlenmektedir.

Aynı zamanda, çözüm, işçi sınıfı örgütlerinin “tüm savaşlara karşı olduğunu” açıklamasında ve kendi ordularının yavaş yavaş pasif bir ihanet tutumuna sürüklenmesinde değil, savaşa katılmasında, Çin halkına maddi ve manevi yardımda bulunmasında ve bunlarla eş zamanlı olarak köylü ve işçi kitleleri Kuomintang’dan ve onun hükümetinden tam bağımsızlık ruhuyla eğitmesinde yatmaktadır. Çan Kay-şek’i bir savaş yürüttüğü için eleştirmeyiz. Hayir. Onu, bu savaşı kötü bir şekilde, yeterli enerjiyi göstermeksizin, halka ve bilhassa da işçilere güvenmeksizin yürüttüğü için eleştiririz.

Bu berbat çatışmada Çin’e ve Japonya’ya karşı aynı tutumu takinan bir pasifist, lokavti grevle özdeşleştirmeye çalışan birine benzer. İşçi sınıfı hareketi sömürücülerin lokavtına karşıdır ama sömürülenlerin grevinden yanadır. Dahası grevler de, genellikle grev sırasında işçi sınıfı hareketine ihanet edebilecek sahtekarlarca yönetilirler. Ama bu, işçiler açısından greve katılmayı reddetmenin bir gerekçesi değil tersine, işçi kitlelerini, önderlerin ihanetine ve kusurlarına karşı seferber etmenin gerekçesidir. Genellikle, bir grev esnasında ya da grevden sonra örgütlü kitleler, kendi önderliklerini değiştirirler. Bu bal gibi Çin’de de gerçekleşebilir. Ama bu değişiklik, ancak Çin ve uluslararası işçi sınıfı örgütleri Japonya’ya karşı Çin’i desteklerse, halkın lehine olabilir.

Savaş Hakkındaki Karar Dair

Uluslararası Sekreteryaya

Sevgili Yoldaşlar;

Uzun bir gecikmeden sonra Japonya ve Çin üzerine kararınız hakkındaki düşüncelerimi kısaca size yazıyorum. Bu gecikme, söz konusu meseleye dair daha önce yazdığım mektuplarımdan yeterli olduğunu düşünmemden kaynaklandı. Şimdi durumun böyle olmadığını görüyorum. Aşırı sol değerlendirmelerin rehberliğinde Çan Kay-şek ile Mikado arasında az ya da çok “tarafsız” kalmayı arzulayan bazı yoldaşlar, şimdilerde kararınızın temsil ettiğine inandıkları ikinci bir sipere geri çekilmeye çalışıyorlar.

Dokümanınızın hiçbir bölümüne ve hatta hiçbir cümlesine itiraz edemem. Tüm iddialar kendi içinde doğrudur, fakat farklı bölümler arasındaki ağırlık dağılımı bana yeterince gerçekçi görünmedi. Ortada bir savaş var. Yanıtlanması gereken ilk soru, Çinli yoldaşlarımız ve onlarla birlikte diğer yoldaşlar da, bu savaşı kendi savaşları olarak kabul mü etmeliler, yoksa egemen sınıfın onlara empoze ettiği bir savaş olarak ret mi etmeliler? Aşırı solcular bu temel soruyu yanıtlamaktan kaçınmaya çalışıyorlar. Çan Kay-şek’i geçmişte işlediği ve gelecekte işleyeceği suçlarla itham etmekle işe başlıyorlar. Bu, New York (Oehlerciler) veya Brüksel’de mümkün olan, ancak Çin’de ve hele ki Şanghay’da asla mümkün olmayan, bütünüyle doktriner bir yaklaşımdır. Çan Kay-şek’in işçilerin cellâdi olduğunu biz de yeterince biliyoruz. Ancak bu aynı Çan Kay-şek şimdi bir savaşa, bizim savaşıma önderlik etmek zorunda kalıyor. Bu savaşta yoldaşlarımız en iyi savaşçılar olmalıdırlar. Politik olarak Çan Kay-şek’i savaş yürüttüğü için değil, savaşı yeterince etkin bir tarzda yürütmediği, burjuva sinifa yüksek vergiler koymaksizin, işçileri ve köylüleri yeterince silahlandırmaksizin yürüttüğü vb. için eleştiririz.

Diğer ülkelerdeki yoldaşlarımız, bir önceki dönemde Çin seksiyonumuzun en önemli sloganının “Japonya’ya karşı savaşa hazırlan” olduğunu hemen hemen biliyorlardır. Ve bu slogan doğrudur. Çinli yoldaşlarımız, şu anda, Japon karşıtı savaş ve askeri hazırlık için en güçlü önderler olmanın büyük avantajına sahipler. Politik faaliyetlerini aynı düzlemde sürdürmeleri gerekir. Bu bakımdan ... evet, potansiyel sosyal yurtsever olan aşırı solculara taviz veremeyeceğimize inanıyorum. Bâkir “tarafsızlık”larını korumak üzere “tüm savaşları” reddetmeye hazır oldukları sürece pasif enternasyonalistler olarak kalacaklardır. Fakat olaylar bu yoldaşları şu ya da bu savaş arasında bir seçim yapmaya zorladığında, kolaylıkla yurtseverliğe kayabilirler.

İspanyol devrimi kadrolarımızı uluslararası devrime hazırlamak için nasıl değerli bir örnek ise, Çin-Japon savaşı da

kadrolarımızı yaklaşan dünya savaşına hazırlamak için klasik bir örnek teşkil eder. Burada, emperyalist haydutlar yarı-sömürge bir ülkeyle onu tamamen sömürge bir ülke haline getirmek için yalıtık bir savaş yürütmekle meşguller. Japon işçisi şunu demelidir: “Beni sömürenler bu namussuz savaşı bana dayatıyorlar.” Çinli işçi de şunu söylemelidir: “Japon haydutlar halkıma bu savunma savaşını dayatıyorlar. Bu benim savaşımıdır. Fakat ne yazık ki, savaşın önderliği kötü ellendedir. Bu önderliğin doğrultusunu kesin bir biçimde gözden geçirmeli ve onu değiştirmeye hazırlanmalıyız.” Ajitasyon ve propaganda için tek gerçekçi plan budur.

Şu argümanı işitmekteyim: “Çin ordusu burjuva bir ordudur ve biz sadece proleter bir Kızıl orduyu destekleyebiliriz.” Bu argüman, bir burjuva (yarı burjuva-yarı feodal) sömürge ülke ile bir emperyalist köleci ülke arasındaki farkı kavrayamamanın “askerileşmiş” bir ifadesidir. Bir burjuva ordusu olarak Çin ordusu elbette ki mülk sahiplerinin çıkarları doğrultusunda işçi grevlerini ve köylü ayaklanmalarını bastırabilir. Tüm bu durumlarda olası tüm araçlarla karşı koyarız. Fakat Japonya’ya karşı savaşta bu aynı ordu, -yeterli bir ölçüde olmasa da, bilinçli olmasa da vs.- Çin halkının ilerici ulusal çıkarlarını savunuyor. Böyle olduğu sürece onu destekleriz. Çin ordusunu Japonlarla özdeşleştirmek, basitçe ezenleri ve ezilenleri, soyguncuları ve onların kurbanlarını özdeşleştirmek anlamına gelir.

Şöyle argümanlar da işitiyorum: “Japon emperyalizmine karşı Çan Kay-şek önderliğindeki bu savaşı destekleyerek, İngiliz ve Amerikan emperyalizmine hizmet ediyoruz ve onların kuklası haline gelebiliriz.” Aşırı radikalizm, devrimci eylemin önünde yine bir handikap haline geliyor.

Bir örnek: Bir işletmede, şirketin muhafızları işçilere saldırır, pek çoğunu yaralar ve öldürür. İşçiler öyle sinirlenirler ki sahtekar sendikacılar bile bir grev çağrısı yapmak zorunda kalırlar. Aşırı solcumuz bağıra çağıra sahneye çıkar. “Greve gitmemeliyiz” der, “sadece, sendika önderleri bizi tam anlamıyla kurtuluşa taşıma yeteneğinde olmayan sahtekarlar oldukları için değil, aynı zamanda grevimiz rakip işletmeye hizmet edeceği ve bu şekilde başka bir sömürücünün basit kuklaları haline geleceğimiz için.”

Bir grev durumunda böylesi argümanlar işçilerin sadece öfkesini çeker. Fakat bu tutum savaşın muazzam ölçegine yansıtıldığında, karşılaştırılamayacak kadar çileden çıkarıcı ve cânicidir. Çan Kay-şek Çin’in kurtuluşunu garanti altına alamaz, bu açık; fakat Çin’in daha da köleleşmesinin önüne geçmeye çalışıyor ve bu da kurtuluşu ilerletecek küçük bir adımdır. Tüm enerjimizle bu küçük adımda yer almalıyız.

Son tahlilde, Büyük Britanya’ya “yardım ettiğimiz” doğru değildir. Kendisini bir soyguncuya karşı elde silah savunabilen bir halk, yarın ötekini de püskürtme yeteneğinde olacaktır. Bunu anlayabilen ve bağımsızlığın kalıntılarını savunan bir halkın başında bilinç ve cesaretle yerini alan bir devrimci parti, sadece böyle bir parti, savaş sırasında işçileri seferber etme ve savaştan sonra da iktidarı ulusal burjuvazinin elinden söküp alma yeteneğindedir.

Uzak Doğu’daki durum o denli klasik bir açıklığa sahiptir ki, tam da gerçek bir savaşın başladığı kritik anda önde gelen Belçikalı yoldaşlarımızın, basına verdiği “kendi programımızdan vazgeçmeksizin bütünüyle Çin’in yanındayız” şeklindeki çok basit beyanat üzerine bir soru işareti koymayı nasıl ve neden mümkün görebildiklerini insanın defalarca kendisine sorması gerekir. 1914’den bu yana savaş sorunu üzerine tüm önceki çalışmalarımız, en azından önde gelen yoldaşları her yeni savaş durumuna dikkatli bir gözle yaklaşmaya hazırlamayı amaçlıyordu. Yine de maalesef görüyoruz ki, en açık ve tartışmasız çatışma patlak verdiğinde Belçikalı yoldaşlarımızdan bazılarının elinde propaganda malzemesi olarak bir soru işaretinden başka şeyleri bulunmuyor.

Önceki mektuplarımdan birinde, Çinli işçilerin savaşa aktif olarak katılma görevini vurgulayan yukarıda bahsettiğim basın açıklamasının (30 Temmuz 1937) niteliğinin, Çinli yoldaşlarımızın karşı karşıya bulunduğu özgün durum tarafından da belirlendiğini izah etmiştim. Çan Kay-şek ile birleşen Stalinist cellâtların Çinli Bolşevikleri “Japon ajanları” olarak suçlamaya çalışacakları açıktı. Şimdi bu oldu. Çin’deki GPU ajanları, GPU’nun New York organına (Daily Worker) bu kez Çin topraklarında yeni bir komplo olduğunu bildiren bir telgraf gönderdi. Gerçek enternasyonalizm, her durumda beylik lafları tekrarlamaya değil, özgün koşullar ve sorunlar üzerine her bir seksiyonumuzun görevini kolaylaştırmak üzere düşünmeye bağlıdır. Çinli Bolşeviklerin karşı karşıya olduğu son derece zor koşulları göz önünde alırsak, Belçika gazetemizin akıl almaz soru işaretleri son derece vahim bir hatadır.

Bu nedenle, bu sorun hakkında, aşırı solculara, merkezcilere, kuşkuculara ve kaçkınlara en küçük bir taviz bile veremeyiz. Bu sorunda verdiğimiz kavga sonuna kadar gitmelidir.

İçten selâmlarımla

L. Troçki

Writings of Leon Trotsky (1937-1938)'den.

Internal Bulletin, Sosyalist Parti Kongresi Örgütlenme Komitesi (New York), no.1, Ekim 1937'den alınma.

Çin'de Savaş ve Devrim

5 Ocak 1938

Herşeyden önce, bu kitabın yazarının tarihsel materyalizm okuluna mensup olması gerçeği, çalışmasından dolayı bizim gözümüzde onay bulması için hiç de yeterli değil. Günümüz koşullarında Marksist etiket bizi, kabullenmekten ziyade güvensizliğe yatkınlaştırıyor. Sovyet devletin dejenerasyonu ile yakından ilişkili olarak, son on beş yıldır Marksizm görülmedik bir gerileme ve itibar kaybının yaşandığı bir dönemden geçiyor. Marksizm, bir analiz ve eleştiri aracı olmaktan çıkartılıp, ucuz bir mazeret bulma aracına dönüştürülmüştür. Olguları analiz etmek yerine, kendisini yüksek makamlardaki müşterilerin çıkarları için safsata devşirmekle meşgul ediyor.

Komünist Enternasyonal 1925-27 Çin devriminde bu kitapta da oldukça kapsamlı biçimde tasvir edilen büyük bir rol oynadı. Ama yine de Komünist Enternasyonal kütüphanesinde şu ya da bu şekilde Çin devriminin genel bir resmini çizmeye çalışan tek bir kitap bulmak için boşuna aranıp dururuz. Bunun yerine, Komünist Enternasyonalin politikasındaki, daha doğrusu Sovyet diplomasisinin Çin'deki her bir zikzağını yumuşak başlılıkla yansıtan ve genel yaklaşıma olduğu kadar her bir zikzağa da tâbi çok sayıda "konjonktürel" çalışma buluruz. Zihinsel tiksiniş dışında hiçbir şey uyandırmayacak olan bu literatürün tam tersine, Isaacs'ın kitabı baştan sona bilimsel bir çalışma örneğidir. Muazzam sayıda orijinal kaynak ve ilave materyalin dikkatlice incelenmesi üzerine kurulu. Isaacs bu çalışma üstünde üç yıldan fazla çalıştı. Öncesinde Çin'de bir gazeteci ve Çin'deki yaşamının gözlemcisi olarak beş yıl geçirdiği de eklenmeli.

Bu kitabın yazarı devrime bir devrimci olarak yaklaşıyor ve bunu gizlemek için hiçbir neden görmüyor. Bir filistenin gözünde, devrimci bakış açisi, neredeyse bilimsel objektiflik eksikliğiyle eş anlamlıdır. Biz tam tersini düşünüyoruz: Ancak bir devrimci -elbette ki bilimsel yöntemle donatıldığı takdirde- devrimin nesnel dinamiklerini ortaya koyma yeteneğine sahiptir. Kavrayışlı bir düşünce, genelde dalgın değil aktiftir. İrade unsuru, doğa ve toplumun sırlarına nüfuz etmek için vazgeçilmezdir. Tıpkı insan hayatının onun neşterine bağlı olduğu bir cerrahın bir organizmanın farklı dokularını son derece dikkatle ayırıştırması gibi, bir devrimci de, eğer kendi görevine ciddiyetle yaklaşıyorsa, toplumun organellerini, bunların işlevlerini ve tepkilerini son derece dikkatlice analiz etmek zorundadır.

Japonya ve Çin arasındaki mevcut savaşı anlamak için, ikinci Çin devrimi hareket noktası olarak alınmalıdır. Her iki durumda da yalnızca aynı toplumsal güçlerle değil, hem de sıklıkla aynı kişiliklerle karşılaşırız. Çan Kay-şek'in şahsiyetinin bu kitabın merkezini işgal ettiğini söylemek yeterli olacaktır. Bu satırlar yazıldığı sırada Çin-Japon savaşının nasıl ve ne zaman biteceğini kestirmek halen güçlüğüne korumaktadır. Ancak Uzak Doğu'daki mevcut çatışmanın neticesi her durumda geçici bir karaktere sahip olacaktır. Çin sorunu, karşı koyulmaz bir güçle yaklaşan dünya savaşı tarafından sömürge egemenliğinin tüm diğer sorunları ile birlikte tekrar gözden geçirilecektir. Çünkü ikinci dünya savaşının gerçek görevi, emperyalist güçler arasındaki yeni ilişkilere göre gezegeni yeniden bölmektir. Mücadelenin temel arenası, elbette ki Liliputluların küveti, Akdeniz veya hatta Atlantik okyanusu değil, Pasifik havzasıdır. Mücadelenin en önemli hedefi insan ırkının yaklaşık dörtte birini kucaklayan Çin olacaktır. Yaklaşan savaşta büyük bir pasta olan Sovyetler Birliği'nin kaderi belirli bir ölçüde Uzak Doğu'da belirlenecektir. Devlerin bu çarpışması için hazırlanan Tokyo bugün Asya kıtasındaki olası en geniş talim alanını kendisi açısından sağlama bağlamaya çalışıyor. Büyük Britanya ve Amerika Birleşik Devletleri de aynı şekilde hiç vakit kaybetmiyorlar. Yine de kesinlikle önceden söyleyebiliriz ki, dünya savaşı nihai kararı vermeyecektir: Bu savaşı, yalnızca savaşın hükümlerini değil aynı zamanda savaşa yol açan tüm bu mülkiyet ilişkilerini de yeniden gözden geçirecek olan bir devrimler dizisi izleyecektir. Ve bu durum özü itibarıyla kaderin şimdiki yazıcıları tarafından da kavranılmaktadır.

Bu olasılığın bir idil olmaktan hayli uzak olduğu itiraf edilmelidir, fakat tarih tanrıçası Clio da zaten hiçbir zaman hanımefendilerin barış kulübünün üyesi olmamıştı. 1914-18 savaşından geçen yaşlı kuşak kendi görevlerinin bir

tekini bile yerine getirmedi ve yeni kuşağa savaşların ve devrimlerin yükünü miras bırakıyor. İnsanlık tarihinde bu en önemli ve en trajik olaylar genellikle yan yana ilerlemişlerdir. Gelecek on yılların arka planını kesinlikle bu olaylar şekillendirecek. Geriye yalnızca, miras aldığı koşullardan kendisini keyfi olarak koparamayacak olan yeni kuşağın, kendi çağının yasalarını en azından daha iyi anlamayı öğrenmiş olduğunu umut etmek kalıyor. Bu kuşak 1925-27 Çin Devriminin bilgisini almak için, bugün bu kitaptan daha iyi bir rehber bulamayacaktır.

Anglo-Sakson dehasının tartışılmaz büyüklüğüne rağmen, devrimin yasalarının en az anlaşıldığı yerlerin tam da Anglo-Sakson ülkeleri olduğunu görmemek mümkün değildir. Bunun açıklaması, bir taraftan bu ülkelerde devrimin ilk ortaya çıkışının üzerinden çok uzun bir zaman geçmesi ve bunun resmi “sosyologlarda” sanki çocukça bir yaramazlıkmiş gibi küçümseyici bir tebessüm uyandırmasında yatıyor. Diğer yandan da, Anglo-Sakson düşüncesinin karakteristik özelliği olan pragmatizm, devrimci krizlerin anlaşılabilmesi için en elverişsiz olan anlayıştır.

On sekizinci yüzyılın Fransız Devrimi gibi on yedinci yüzyılın İngiliz devrimi de toplumun yapısını “rasyonalize etme” göreviyle, yani toplumu feodal sarkıt ve diktlerden temizlemek ve onu o çağda “sağduyunun” yasaları olarak görülen serbest rekabet yasalarının boyunduruğu altına alma göreviyle yükümlüydü. Bunu yaparken, Püriten devrimi papaz cüppelerine büründü ve böylece kendi önemini kavramakta bile bebekten bile daha başarılı olmadığını göstermiş oldu. Amerika Birleşik Devletleri’ndeki ilerici düşünce üzerinde önemli bir etkiye sahip olan Fransız devrimine ise, saf rasyonalizmin formülasyonları kilavuzluk ediyordu. Hâlâ kendisinden korkan ve mukaddes peygamber maskesinde çare arayan sağduyu ya da toplumu rasyonel bir “sözleşmenin” ürünü olarak gören laik sağduyu, bugüne kadar felsefe ve sosyoloji alanlarında Anglo-Sakson düşüncesinin asli biçimleri olarak varolmaya devam etmiştir.

Ama yine de gerçek tarihsel toplum, ne Rousseau’yu takip ederek rasyonel bir “sözleşme” üzerine, ne de Bentham’ı izleyerek “en büyük fayda” ilkesi üzerine inşa edilmemiştir, tersine bu gerçek toplum çelişkiler ve uzlaşmazlıklar temelinde “irrasyonel olarak” serpilip gelişmiştir. Devrimin kaçınılmaz bir hale gelmesi için, sınıf çelişkilerinin kopma noktasına kadar gerilmesi gerekir. İşte savaşlarla birlikte devrimleri de tarihsel sürecin “irrasyonel” temelinin en dramatik ifadesi yapan şey, tam da ne sağlam ne de sakatlanmış zihinlere değil de sınıfların nesnel karşılıklı ilişkilerine dayanan çatışmanın bu kaçınılmaz tarihsel zorunlulugudur.

Ne var ki “irrasyonel,” keyfi anlamına gelmez. Tam tersine, devrimin moleküler hazırlığında, onun patlayışında, yükseliş ve alçalışında, kavranabilir ve aslında önceden görülebilir olan derin bir iç yasallık vardır. Pek çok kez söylendiği gibi devrimlerin kendilerine ait bir mantığı vardır. Ancak bu Aristo mantığı değildir, “sağduyunun” pragmatik yarı mantığı ise hiç değil. Bu düşüncenin daha yüksek bir işlevidir: Gelişmenin ve onun çelişkilerinin mantığı, yani diyalektik.

Anglo-Sakson pragmatizminin inatçılığının ve onun diyalektik düşünceye olan düşmanlığının bu bakımdan maddi nedenleri vardır. Nasıl bir şair kendi kişisel deneyimleri olmaksızın diyalektiğe kitaplar vasıtasıyla ulaşamazsa, çalkantılara alışık olmayan sürekli “kalkınmaya” alışmış hali vakti yerinde bir toplum da kendi gelişiminin diyalektiğini anlama yeteneğinde değildir. Bununla birlikte, Anglo-Sakson dünyasının bu ayrıcalığının sonuna gelindiği fazlasıyla açıktır. Tarih Amerika Birleşik Devletleri’ne olduğu kadar Büyük Britanya’ya da ciddi diyalektik dersleri vermeye hazırlanıyor.

Bu kitabın yazarı, a priori tanımlardan ya da tarihsel analogilerden değil, bizzat Çin toplumunun canlı yapısından, onun iç kuvvetlerinin dinamiğinden yola çıkarak Çin devriminin karakterini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Kitabın başlıca yönetsel değeri burada yatıyor. Okuyucu sadece Mart olaylarının daha iyi örülmüş bir resmini kavramakla kalmayacak -bundan daha da önemlisi- onların temel toplumsal nedenlerini anlamayı öğrenecektir. Mücadele eden partilerin sloganlarını ve siyasi programlarını doğru şekilde değerlendirebilmek ancak bu temelde mümkündür, ki bu partiler süreçten ne bağımsız ne de son tahlilde belirleyici etken olmasalar bile yine de onun en belirgin göstergeleridir.

Tamamlanmamış Çin devrimi, acil hedefleri bakımından “burjuva”dır. Ne var ki, geçmişin burjuva devrimlerinin sadece bir yankısı olarak kullanılan bu terimin bugün bize pek bir faydası yoktur. Tarihsel analoginin mantık için bir tuzağa dönüşmemesi için, onu somut bir sosyolojik analiz ışığında kontrol etmek gerekir. Çin’de mücadele eden sınıflar hangileridir? Bu sınıfların karşılıklı ilişkileri nelerdir? Bu ilişkiler nasıl ve hangi yönde dönüşüm geçiriyor? Çin devriminin nesnel görevleri, yani gelişim istikametinin emrettiği görevler nelerdir? Bu görevlerin çözümü hangi

sınıfların omuzlarına binmektedir? Hangi yöntemlerle çözülebilirler? Isaacsın kitabı bilhassa bu soruları yanıtlıyor.

İnsanlığın çok büyük kısmını kucaklayan sömürge ve yarı-sömürge -bu nedenle de geri- ülkeler, her biri gerilik derecelerine göre, göçebelik ve hatta yamyamlıktan en modern sanayi kültürüne kadar uzanan bir tarihsel merdiveni temsil edecek şekilde olağanüstü farklılıklar gösterirler. Bu aşırı uçların şu ya da bu ölçüdeki karışımı tüm geri ülkeleri karakterize eder. Bununla birlikte, geriliğin hiyerarşisi, eğer böyle bir ifade kullanılabilirse, her sömürge ülkenin yaşamındaki barbarlık ve uygarlık unsurlarının özgül ağırlığı tarafından belirlenir. Ekvatorial Afrika Cezayir'in, Paraguay Meksika'nın, Habeşistan Çin'in veya Hindistan'ın çok gerisindedir. Hepsinin ortak yanı emperyalist metropollere ekonomik bağımlılıktan, politik bağımlılık bazı durumlarda açık sömürge köleliği (Hindistan, Ekvatorial Afrika) karakteri taşır, diğerlerinde devlet bağımsızlığı uydurmacasıyla üstü örtülür (Çin, Latin Amerika).

Gerilik, en organik ve acımasız ifadesini tarım ilişkilerinde bulur. Bu ülkelerin biri bile demokratik devrimini gerçek boyutuyla gerçekleştirmemiştir. Yarım yamalak toprak reformları yarı-serflik ilişkilerince yutulmakta ve bu ilişkiler kaçınılmaz olarak yoksulluk ve baskı ortamında yeniden üretilmektedir. Tarımsal barbarlık her zaman ulaşım yollarının olmayışıyla, eyaletlerin yalıtılmışlığıyla, "ortaçağ" partikülarizmiyle ve ulusal bilinç eksikliğiyle ile el ele gider. Modern feodalizmin kabuğunun kırılması ve antik kalıntıların toplumsal ilişkilerinin tasfiyesi, tüm bu ülkelerdeki en önemli görevdir.

Ne var ki, toprak devriminin tamamlanması, bir yandan kölelik ve serfliğin tüm biçimlerini destekleyip yeniden yaratırken diğer yandan kapitalist ilişkileri yeşerten yabancı emperyalizme bağımlılığın muhafaza edilmesiyle birlikte düşünülemez. Toplumsal ilişkilerin demokratikleştirilmesi ve ulusal bir devletin yaratılması mücadelesi, böylece kesintiye uğramaksızın yabancı egemenliğine karşı açık bir ayaklanmaya dönüşür.

Tarihsel gerilik, bir, iki veya üç yüzyıllık bir gecikmeyle İngiltere ya da Fransa gibi ileri ülkelerin gelişiminin basit bir yeniden üretimi anlamına gelmez. Kapitalist tekniğin ve yapının en son keşiflerinin, feodal ve pre-feodal barbarlık ilişkilerinin içine, bu ilişkileri dönüştürerek, bu ilişkileri hükmü altına alarak ve kendine özgü sınıf ilişkileri yaratarak, kendi köklerini saldı, tümüyle yeni bir "bileşik" toplumsal oluşuma yol açar.

Bu geri ülkelerde, "burjuva" devriminin tek bir görevi bile "ulusal" burjuvazinin önderliğinde çözülemez, çünkü bu "ulusal" burjuvazi, kendi halkına yabancı ya da düşman bir sınıf olarak birdenbire yabancı desteği sayesinde ortaya çıkar. Gelişimindeki her basamak, aslında acentesi olduğu yabancı mali sermayeye onu daha da sıkı bağlar. Sömürgelerin küçük-burjuvazisi, yani zanaatkarlar ve tüccarlar, ekonomik bakımdan anlamsızlaşarak, deklase olarak ve yoksullaşarak, yabancı sermaye ile eşitsiz mücadelenin ilk kurbanı olurlar. Bağımsız bir siyasi rol oynamayı tasavvur bile edemezler. Sayısal olarak en büyük ama en atomize olmuş, en geri ve en ezilen sınıf olan köylülük, yerel ayaklanmalar ve partizan savaşı yürütme yeteneğindedir, ancak bu mücadelenin ulusal bir düzeye yükseltilmesi için daha ileri ve merkezi bir sınıfın önderliği gerekir. Böylesi bir önderlik görevi, maddenin doğası gereği, daha ilk adımlarından itibaren sadece yabancı burjuvaziyi değil aynı zamanda kendi ulusal burjuvazisini de karşısına alan sömürge proletaryasına düşer.

Kapitalist gelişim, Çin'i, coğrafi yakınlık ve bürokratik aygıt tarafından birbirine bağlanan eyaletler ve kabileler yığımından, ekonomik bir varlık biçimine dönüştürmüştür. Kitlelerin devrimci hareketi, gelişen bu birliği ilk kez ulusal bilinç diline çevirdi. 1925-27 arasındaki grevlerde, köylü ayaklanmalarında ve askeri seferlerde yeni bir Çin doğuyordu. Hem kendisinininkine hem de yabancı burjuvaziye bağlı generaller ülkeyi paramparça etmekten başka bir şey yapamadığı halde, Çinli işçiler karşı konulmaz ulusal birlik tutkusunun bayraktarı haline geldiler. Bu hareket partikülarizme karşı Fransız üçüncü zümresinin mücadelesiyle, ya da daha sonra Almanların veya İtalyanların ulusal birlik uğruna verdikleri mücadelelerle su götürmez bir benzerlik içindedir. Fakat kısmen burjuvazinin ve hatta toprak beylerinin önderliğinde (Prusya!) ulusal birliği başarma sorununun küçük-burjuvaziye düştüğü kapitalizmin ilk doğduğu ülkelere tezat olarak Çin'de bu hareketin başlıca itici gücü ve potansiyel önderi olarak ortaya çıkan proletarya idi. Ama tam da bu nedenle, proletarya, burjuvazinin karşısına, birleşik anavatanın önderliğinin burjuvazinin elinde kalmayacağı tehdidiyle çıktı. Yurtseverlik tüm tarih boyunca iktidar ve mülkiyete ayrılmaz bir biçimde bağlı olmuştur. Tehlikeyle karşı karşıya kaldığında egemen sınıflar, ülkenin bir parçasında iktidari elinde tutabildikleri sürece kendi ülkelerini bölmekten bir an için bile çekinmezler. Bu nedenle, Çan Kay-şek'in temsil ettiği Çin burjuvazisinin 1927'de silahlarını ulusal birliğin bayraktarı olan proletaryaya çevirmiş olması hiç de şaşırtıcı değildir. Isaacs'ın kitabının merkezinde yer alan, bu dönüşüm sergilenişi ve açıklaması, şimdiki Çin-Japon Savaşının olduğu kadar Çin devriminin de temel sorunlarının anlaşılmasında anahtar görevi görüyor.

Sözde “ulusal” burjuvazi, ulusal aşağılanmanın her biçimine müsamaha eder, yeter ki kendi ayrıcalıklı varoluşunu koruma ümidi olsun. Fakat yabancı sermaye, ülkenin tüm zenginliği üzerinde bölünmez bir egemenlik kurmaya kalkıştığında, sömürge burjuvazisi kendisine kendi “ulusal” yükümlülüklerini hatırlatmak zorunda kalır. Kitlelerin basıncı altında kendisini bir anda savaşın içinde bile bulabilir. Fakat bu savaş, emperyalist güçlerden sadece birine karşı yürütülen ve çok daha yüce gönüllü bir başka gücün hizmetine girme umuduyla müzakerelere en açık biçimde yürütülen bir savaş olacaktır. Çan Kay-şek, Japon mütecavizine karşı, ancak kendisine İngiliz ya da Amerikan patronları tarafından çizilen sınırlar dahilinde mücadele ediyor. Yalnızca zincirlerinden başka kaybedecek şeyi olmayan bir sınıf, emperyalizme karşı ulusal kurtuluş için bu savaşı sonuna kadar götürebilir.

Tarihsel olarak gecikmiş ülkelerdeki “burjuva” devrimlerinin kendine özgü niteliğine ilişkin olarak yukarıda geliştirilen düşünceler hiçbir şekilde yalnızca teorik bir analizin ürünü değildirler. İkinci Çin devriminden (1925-27) önce bu görüşler görkemli bir tarihsel sınava tâbi tutulmuşlardı. Üç Rus devriminin (1905, Şubat ve Ekim 1917) deneyimi yirminci yüzyılda, Fransız devriminin on dokuzuncu yüzyılda taşıdığından hiç de daha az bir değer taşımaz. Modern Çin’in yazgısını anlamak için okuyucu Rus devrimci hareketindeki anlayışların mücadelesini gözünde canlandırmak zorundadır, çünkü bu anlayışlar, Çin proletaryasının politikası üzerinde doğrudan ve dahası güçlü bir biçimde, Çin burjuvazisinin politikası üzerinde ise dolaylı bir biçimde etkili olmuştur ve halen de olmaktadır.

Çarlık Rusya’sının, bir doktrin olarak Marksizmin ve bir parti olarak Sosyal Demokrasinin, burjuva devriminden önce güçlü bir gelişim gösterdiği yegâne Avrupa ülkesi olmasının nedeni tam da bu ülkenin tarihsel geriliği idi. Demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesi arasındaki ya da burjuva devrim ile sosyalist devrim arasındaki ilişki sorununun teorik bir analize tâbi olduğu ülke, tabiatıyla Rusya idi. Geçtiğimiz yüzyılın seksenli yıllarının başında bu sorunu ortaya koyan ilk kişi Rus Sosyal Demokrasisinin kurucusu olan Plehanov idi. Bir çeşit sosyalist ütopyacılık olan sözde Popülizme (Narodnizm) karşı mücadelede Plehanov, Rusya’nın ayrıcalıklı bir gelişim yolu umması için hiçbir gerekçesinin olmadığını saptamıştı; yani “kâfir” uluslar gibi Rusya da kapitalizm aşamasından geçmek zorundaydı ve bu yolda proletaryanın sosyalizm mücadelesine ilerleyebilmesi için vazgeçilmez olan burjuva demokrasisi rejimine kavuşacaktı. Plehanov, yalnızca burjuva devrimini belirsiz bir geleceğe ertelediği sosyalist devrimden bir görev olarak ayırmakla kalmamış, tamamiyle farklı bir güçler bileşimini çizmişti. Burjuva devrimi, liberal burjuvaziyle ittifak kuran proletarya tarafından gerçekleştirilecek ve böylelikle de kapitalist gelişimin önündeki engelleri temizleyecekti; birkaç on yıl sonra ve çok daha yüksek bir kapitalist gelişme düzeyinde, burjuvaziye karşı doğrudan mücadele içerisinde proletarya sosyalist devrimi gerçekleştirecekti.

Lenin -muhtemelen ki hemen değil- bu doktrini gözden geçirdi. Bu yüzyılın başında, Plehanov’dan çok daha güçlü ve çok daha tutarlı bir biçimde, Rusya’daki burjuva devriminin merkezi sorunu tarım sorunu olarak ortaya koydu. Bununla ulaştığı sonuç, liberal burjuvazinin, toprak beylerinin mülklerinin kamulaştırılmasına düşman olduğu ve tam da bu nedenle Prusya tarzında bir anayasa temelinde monarşiyle bir uzlaşma arayışı içinde olacağıydı. Plehanov’un, proletarya ile liberal burjuvazinin ittifakı fikrine karşı Lenin, proletarya ve köylülüğün ittifakı düşüncesini savundu. Bu iki sınıfın devrimci işbirliğinin tuttuğu hedefin, Çarlık imparatorluğunun feodal-polis döküntülerini temizlemenin, özgür çiftçiler sistemini yaratmanın ve kapitalizmin Amerikan çizgisinde gelişme yolunu temizlemenin yegâne aracı olarak “proletarya ve köylülüğün burjuva-demokratik diktatörlüğü”nün kurulması olduğunu ilân etmişti. Lenin’in formülü, Plehanov’unun tersine, devrimin merkezi görevini doğru bir biçimde, yani tarımsal ilişkilerin demokratik altüst oluşu olarak saptamakla ve bu görevi çözmeye yeteneğinde olan sınıf güçlerinin yegâne gerçekçi bileşiminin taslağını doğru biçimde çıkarmakla muazzam bir ileri adım ifade ediyordu. Fakat 1917’ye kadar bizzat Lenin’in düşüncesi geleneksel “burjuva” devrimi anlayışına bağlı kaldı. Plehanov gibi Lenin de, ancak “burjuva-demokratik devrimin tamamlanmasından” sonra sosyalist devrimin görevlerinin günün sorunu haline geleceği öncülünden hareket etmişti. Ne var ki Lenin, epigonlar tarafından daha sonraları imal edilen efsanenin tersine, burjuva altüst oluşun tamamlanmasından sonra köylülüğün köylülük olarak proletaryanın müttefiki kalamayacağını düşünmüştü. Lenin sosyalist umutlarını, tarım emekçilerine ve kendi emek güçlerini satan yarı-proleter köylülere dayandırmıştı.

Lenin’in anlayışının zayıf noktası içsel olarak çelişkili olan “proletarya ve köylülüğün burjuva-demokratik diktatörlüğü” düşüncesi idi. Çıkarları ancak kısmen çakışan iki sınıfın politik blogu bir diktatörlük ihtimalini dışlar. Bizzat Lenin “proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü”nü açıkça burjuva olarak adlandırarak bu diktatörlüğün temel sınırlarını vurgulamıştı. Bununla kastettiği, köylülükle ittifakı korumak amacıyla proletaryanın, yaklaşan devrimde, sosyalist görevleri doğrudan ortaya koymaktan vazgeçmek zorunda kalabileceğiydi. Ama bu, kesin konuşmak

gerekirse, proletaryanın diktatörlükten vazgeçmek zorunda kalabileceği anlamına gelirdi. Bu durumda, devrimci iktidar kimin elinde yoğunlaşacaktı? Köylülüğün elinde mi? Ama o böylesi bir rol için en zayıf sınıftır.

Lenin bu soruları, 4 Nisan 1917'deki meşhur Tezlerine kadar yanitsiz bıraktı. Ancak bu Tezlerde ilk kez geleneksel “burjuva” devrim kavrayışından ve “proletarya ve köylülüğün burjuva-demokratik diktatörlüğü” formülünden koptu. Proletarya diktatörlüğü mücadelesinin, tarım devrimini sonuna kadar götürmenin ve ezilen ulusların özgürlüğünü güvence altına almanın yegâne aracı olduğunu açıkladı. Gelgelelim proletarya diktatörlüğü rejimi, kendi doğası gereği, kendisini burjuva mülkiyet çerçevesiyle sınırlayamazdı. Proletaryanın hakimiyeti gündeme kendiliğinden sosyalist devrimi koydu, ama bu kez demokratik devrimden tarihsel bir dönemle ayrılmayan tersine kesintisiz bir biçimde ona bağlı, ya da daha kesin olarak belirtelim, onun organik büyümesi olan bir sosyalist devrim. Toplumun sosyalist dönüşümünün hangi tempoda gerçekleşeceği ve yakın gelecekte hangi sınırlara ulaşacağı, yalnızca iç değil dış koşullara da bağlı olacaktı. Rus devrimi uluslararası devrimde yalnızca bir halka idi. Bu kavrayış, ana hatları itibarıyla, sürekli (kesintisiz) devrim anlayışının özüyü. Ekim'de proletaryanın zaferini güvence altına alan tam da bu anlayış idi.

Fakat tarihin acı ironisidir ki, Rus devrim deneyimi Çin proletaryasına yalnızca yardım etmemekle kalmamış, tersine gerici, çarpıtılmış biçimiyle onun önündeki başlıca engellerden biri haline gelmiştir. Epigonların Komintern'i Doğunun tüm ülkeleri için, Lenin'in tarihsel deneyimin etkisiyle değersiz olduğunu kabul ettiği “proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü” formülünü bir kanun haline getirmekle işe giriştiler. Tarihte her zaman olduğu gibi, yaşamın dışında kalan bir formül, bu formülün geçerli görüldüğü günlerdeki politik içeriğinin tam tersi bir içeriğin üstünü örtmeye hizmet etmiştir. Komintern, doğrudan eylem organları olarak özgürce seçilen sovyetler aracılığıyla onaylanan plebyen kitlelerin, işçi ve köylülerin devrimci ittifakı yerine, parti merkezlerinin bürokratik blogunu geçirdi. Bu blokta köylülüğü temsil etme hakkı beklenmedik bir biçimde Kuomintang'a, yani, esasen yalnızca üretim araçları üzerindeki değil topraktaki kapitalist mülkiyeti de korumakla ilgilenen baştan aşağı bir burjuva partisine verildi. Proletarya ve köylülüğün ittifakı, “dört sınıf bloğu”na kadar genişletildi: İşçiler, köylüler, kent küçük-burjuvazisi ve sözüm ona “ulusal” burjuvazi. Diğer bir deyişle, Komintern Lenin'in ıskartaya çıkardığı formülü, maskelenmiş ve dolayısıyla çok daha zararlı bir biçimde Plehanov'un politikasının yolunu açmak amacıyla bulup çıkardı.

Proletaryanın burjuvaziye politik olarak tâbi kılınmasını haklı göstermek için Komintern'in teorisyenleri (Stalin, Buharin), emperyalist baskı olgusunun güya “ülkedeki tüm ilerici güçleri” bir ittifak kurmaya zorladığını ileri sürdüler. Ama bu tam da Rus Menşeviklerinin argümanıydı, şu farkla ki, onlarda emperyalizmin yerini Çarlık doldurmuştu. Gerçekte, Çin Komünist Partisinin Kuomintang'a boyun eğmesi onun kitle hareketinden kopması ve kendi tarihsel çıkarlarına doğrudan ihanet etmesi anlamına geldi. Bu şekilde ikinci Çin devriminin felâketi Moskova'nın doğrudan önderliği altında hazırlanmış oldu.

Politikada “sağduyu”nun tahminlerini bilimsel analizin yerine geçirmeye eğilimli birçok politik filistene, Rus Marksistleri arasında devrimin doğası ve sınıf güçlerinin dinamiği hususundaki anlaşmazlıklar bütünüyle skolastizm olarak görüldü. Gelgelelim tarihsel deneyim, Rus Marksizminin “doktriner formülleri”nin ölümcül önemini çarpıcı bir biçimde göstermiştir. Bunu bugüne kadar anlamamış olanlar Isaacs'ın kitabından çok şey öğrenebilirler. Komünist Enternasyonal'in Çin'deki politikaları, eğer Menşevikler ve Sosyal Devrimciler zamanında Bolşevikler tarafından bir tarafa itilmeselerdi Rus devriminin ne mene bir şeye dönüşeceğini ikna edici bir tarzda göstermiştir. Çin'de sürekli devrim anlayışı bir kez daha doğrulanmıştır, ancak bu kez zafer biçiminde değil, bir felâket biçiminde.

Hiç şüphesiz Rusya ve Çin'i bir tutmak hoş görülebilir bir şey olmazdı. Önemli ortak özelliklerinin yani sıra farklılıkları da apaçiktir. Ama insanın kendisini bu farklılıkların Bolşevizmin temel sonuçlarını zayıflatmadığına, bilâkis güçlendirdiğine inandırması hiç de güç değildir. Bir anlamda Çarlık Rusya'sı da bir sömürge ülkeydi ve bu durum kendi ifadesini yabancı sermayenin ağır basan rolünde bulmuştu. Ama Rus burjuvazisi yabancı emperyalizmden bağımsızlığın faydalarından, Çin burjuvazisine göre çok daha fazla yararlanmıştı. Rusya'nın kendisi emperyalist bir ülkeydi. Tüm yetersizliğiyle Rus liberalizmi Çinlilerinkinden çok daha ciddi geleneklere ve daha güçlü bir dayanma zeminine sahipti. Liberallerin solunda, Çarlık karşında devrimci ya da yarı-devrimci olan güçlü küçük-burjuva partileri vardı. Sosyal Devrimciler partisi köylülük arasında, en başta da onun üst katmanları arasında hatırı sayılır bir destek bulmayı becermişti. Sosyal Demokrat (Menşevik) Parti kendi arkasına kent küçük-burjuvazisinin ve işçi aristokrasisinin geniş çevrelerini almıştı. O sıralara henüz Halk Cephesi olarak adlandırılmayan ama onun tüm özelliklerine sahip olan bir koalisyona uzun bir dönem boyunca hazırlık yapan ve

1917’de kararlılıkla bu koalisyonu oluşturan tam da bu üç parti idi; Liberaller, Sosyal Devrimciler ve Menşevikler. Buna karşı Bolşevikler, 1905 devriminin arifesinden itibaren, liberal burjuvaziye karşı uzlaşmaz bir tutum takındılar. Yalnızca, en üst ifadesini 1914-17’deki “yenilgicilik”de bulan bu politika, Bolşevik partinin iktidari fethetmesini mümkün kılmıştı.

Çin ve Rusya arasındaki farklılıklar -Çin burjuvazisinin yabancı sermayeye karşılaştırılmaz ölçüde daha fazla bağımlılığı, küçük-burjuvazi arasında bağımsız devrimci geleneklerin olmayışı, Komintern bayrağının işçi ve köylüler üzerindeki çekim etkisi- Rusya’da izlenenden çok daha uzlaşmaz bir politikayı -eğer böyle bir politika mümkünse- gerektiriyordu. Ama Komintern’in Çin seksiyonu, Moskova’nın emriyle, Marksizmi reddetmiş, gerici skolastik “Sun Yat-sen ilkelerini” benimsemiş ve Kuomintang saflarına onun disiplinine boyun eğerek katılmıştır. Bir başka deyişle, burjuvaziye teslimiyet yolunda Rus Menşeviklerinden ya da Sosyal Devrimcilerden bile daha fazla yol kat etmiştir. Bu aynı ölümcül politika bugün Japonya’yla savaş koşullarında tekrarlanmaktadır.

Bolşevik devrimden çıkıp gelen bürokrasi, Çin’de ve bütün dünyada Bolşevizmin yöntemlerine taban tabana zit bu yöntemleri nasıl uygulayabildi? Bu soruya, şu ya da bu bireyin ihmali ya da yetersizliğine atıfta bulunarak bir yanıt vermek çok üstün körü bir yaklaşım olurdu. Konunun özü şurada yatmaktadır: Yeni varoluş koşullarıyla birlikte bürokrasi yeni düşünme yöntemleri edinmiştir. Bolşevik parti kitlelere önderlik etti. Bürokrasi onlara emretmeye başladı. Bolşevikler, kitlelere önderlik etme olanagini, kitlelerin çıkarlarını doğru bir biçimde ifade etmekle elde ettiler. Bürokrasi kitlelerin çıkarlarına karşı kendi çıkarlarını garanti altına almak için emir-komutaya başvurmak zorunda kaldı. Bu emir-komuta yöntemi tabiatıyla Komünist Enternasyonal’e de yayıldı. Moskovalı önderler tam bir ciddiyetle, Kremlin’de çizilen köşegenler boyunca Çin burjuvazisini kendi çıkarlarının soluna ve Çinli işçi ve köylüleri de kendi çıkarlarının sağına kaymaya zorlayabileceklerini tasavvur etmeye başladılar. Oysa devrimin gerçek özü, sömürülenlerin olduğu kadar sömürenlerin de çıkarlarına en uç ifadeyi vermesidir. Eger düşman sınıflar köşegenler boyunca hareket edecek olsalardı bir iç savaşa gerek kalmazdı. Tükenmez mali kaynakları bir yana, Ekim devriminin ve Komünist Enternasyonal’in otoritesiyle silahlanan bürokrasi, genç Çin Komünist Partisini devrimin en önemli anında itici bir güç olmaktan çıkararak onu bir frene dönüştürdü. Bürokrasinin yenilginin sorumluluğunu kısmen Sosyal Demokrasiye yıkabileceği Almanya ve Avusturya’nın tersine, Çin’de Sosyal Demokrasi yoktu. Komintern Çin devriminin yıkımında tekeldi.

Kuomintang’ın Çin topraklarının hatırı sayılır bir bölümü üzerindeki bugünkü egemenliği, 1925-27’nin güçlü ulusal-devrimci kitle hareketi olmaksızın imkânsız olurdu. Bu hareketin kıyımdan geçirilmesi bir yandan iktidarı Çan Kay-şek’in ellerinde yoğunlaştırmış, diğer yandan da Çan Kay-şek’i emperyalizme karşı mücadelede yarı-önlemlere mahkûm etmiştir. Çin devriminin gidişatını anlamak, bu nedenle, Çin-Japon Savaşının gidişatını anlamak için en doğrudan bir öneme sahiptir. Bu tarih çalışması böylelikle son derece aktüel bir politik anlam kazanmaktadır.

Çin’in yakın gelecekteki tarihinde savaş ve devrim iç içe geçecektir. Japonya’nın, muazzam genişlikteki bir ülkeyi onun stratejik merkezlerinde hüküm sürerek, sonsuza dek ya da en azından uzun bir zaman boyunca köleleştirme hedefi, yalnızca açgözlülükle değil kalın kafalılıkla da nitelendirilebilir. Japonya çok geç çıka gelmiştir. İçsel çelişkilerle parçalanmış mikado imparatorluğu Britanya’nın yükseliş tarihini yeniden üretmez. Diğer taraftan Çin on yedinci ve on sekizinci yüzyıl Hindistan’ından çok daha gelişmiştir. Eski sömürge ülkeler bugünlerde kendi ulusal bağımsızlıkları mücadelesini çok daha başarıyla yürütüyorlar. Bu tarihsel koşullarda, eğer Uzak Doğu’daki mevcut savaş Japonya’nın zaferiyle sonuçlanacak olsaydı ve eğer muzaffer olanın bizzat kendisi birkaç yıl içerisinde bir iç felâketten kaçınabilecek olsaydı bile -ve ne ilki ne de sonuncusu zerrece garanti değildir- Japonya’nın Çin üzerindeki egemenliği, çok kısa bir dönemle ölçülürdü, muhtemelen, Çin’in ekonomik yaşamına yeni bir itki kazandırması ve emekçi kitleleri bir kez daha seferber etmesi için gerekecek olan yalnızca birkaç yıla.

Büyük Japon tröstleri ve firmaları halen güvence altına alınmamış olan ganimeti paylaşmak için halihazırda ordunun ardından gidiyorlar. Tokyo hükümeti, Kuzey Çin’i parçalara ayıracak olan mali kliklerin iştahına çeki düzen vermeye çalışıyor. Eğer Japonya birkaç on yıl için fethettiği konumları elde tutmayı başarır, bu herşeyden önce Kuzey Çin’in Japon emperyalizminin askeri çıkarları doğrultusunda yoğun bir sanayileşmesi anlamına gelirdi. Yeni demiryolları, madenler, enerji santralleri, madencilik ve metalürji yatırımları ve pamuk plantasyonları hızla ortaya çıkardı. Çin ulusunun kutuplaşması ateşli bir itki kazanırdı. Yüz binlerce ve milyonlarca yeni Çinli proleter mümkün olan en kısa zaman zarfında seferber olurdu. Diğer taraftan Çin burjuvazisi Japon sermayesine hiç olmadığı kadar bağımlılık içine girerdi. Bıraktık bir ulusal devrimi, ulusal bir savaşın başına geçmek için bile geçmişe göre çok daha yetersiz olurdu. Yabancı mütecavizle yüz yüze gelen, sayıca artmış, toplumsal olarak güçlenmiş ve politik

olarak olgunlaşmış Çin proletaryası kendisini Çin köyüne önderlik etme durumunda bulabilir. Yabancı köleleştiriciye duyulan nefret sağlam bir devrimci çimentodur. Yeni ulusal devrim, bugünkü kuşağın ömrü içinde bir kez daha gündeme gelecektir. Kendisine dayatılan görevleri çözmek için Çin proletaryasının öncüsü Çin devriminin derslerini baştan aşağıya özümsemek zorundadır. Isaacs'ın kitabı bu konuda ona yeri doldurulmaz bir yardımda bulunabilir. Geriye bu kitabın Çinceye olduğu kadar diğer yabancı dillere de çevrileceğini ümit etmek kalıyor.

The Tragedy of the Chinese Revolution'dan, Harold R. Isaacs, Londra, Seeker & Warburg, 1938.

Çin'den Alınacak Büyük Ders

Mayıs 1940

Çin'in trajik deneyimi ezilen halklar için büyük bir derstir. 1925-27 Çin devrimi zafer için her türlü şansa sahipti. O sıralar, birleşmiş ve dönüşmüş bir Çin, Uzak Doğu'da özgürlüğün güçlü bir kalesini oluşturmuş olacaktı. Asya'nın ve bir dereceye kadar bütün dünyanın kaderi tümenden farklı olabilirdi. Ama Çinli kitlelere güvenmeyen ve generallerin dostluğunu arayan Kremlin, bütün ağırlığını Çin proletaryasının burjuvaziye boyun eğmesi için kullandı ve böylece Çan Kay-şek'in Çin devrimini ezmesine yardım etti. Hayal kırıklığına uğramış, bölünmüş ve zayıf düşürülmüş Çin, Japon istilâsına açık kaldı.

Ölmeye mahkûm tüm rejimler gibi Stalinist oligarşi de artık tarihin derslerinden öğrenme yeteneğinden yoksundur. Çin-Japon Savaşının başlarında, Kremlin, Çin proletaryasının devrimci inisiyatifini daha bir tomurcuk halindeyken ezmekle, bir kez daha Komünist Partiyi Çan Kay-şek'e köle yaptı. Eğer Çin bu savaşı tarım devrimine dayanan ve Japon askerlerini kendi ateşiyle yakan gerçek bir halk savaşı olarak yürütmüş olsaydı, artık üçüncü yılına yaklaşan bu savaş, Japonya açısından gerçek bir felâketle sonuçlanarak çoktan bitmiş olabilirdi. Ama Çin burjuvazisi Japon mütecavizden çok kendi silahlı kitlelerinden korkuyor. Eğer Çin devriminin uğursuz cellâdı Çan Kay-şek koşulların dayatmasıyla bir savaş yürütmek zorunda kalıyorsa, programı hâlâ, tıpkı daha önce olduğu gibi kendi işçilerinin ezilmesine ve emperyalistlerle uzlaşmaya dayanmaktadır.

Doğu Asya'daki savaş emperyalist dünya savaşıyla gittikçe daha çok iç içe geçecektir. Çin halkı bağımsızlığa ancak dünya devriminin yeniden doğuşuyla özgüveni yeniden uyanacak olan genç ve fedakâr proletaryanın önderliği altında ulaşabilecektir. Onlar sağlam bir yürüyüş hattı çizeceklerdir. Olayların gidişati gündeme Çin seksiyonumuzun gelişerek güçlü bir devrimci parti haline gelmesini koyuyor.

“Emperyalist Savaş ve Proleter Dünya Devrimi Üzerine Dördüncü Enternasyonal Manifestosu”ndan, Writings of Leon Trotsky (1939-1940) içinde.
Socialist Appeal (New York), 29 Haziran 1940'dan alınma.

Çin ve Rus Devrimi

Temmuz 1940

Rus Devrim Tarihi'nin Çince yayınlanacağını öğrendiğim gün, benim için bir bayram günüydü. Şimdi çeviri çalışmasının hızının artırıldığı ve ilk cildin gelecek yıl çıkacağı haberini aldım.

Kitabın Çinli okuyucular için yararlı olacağına dair sağlam umudumu ifade etmeme izin verin. Çalışmamın kusurları ne olursa olsun, bir şeyi güvenle söyleyebilirim: Olgular burada büyük bir özenle, yani orijinal kaynaklarıyla doğrulama temelinde sergilenmiştir; ve nasıl olursa olsun, şu ya da bu önyargılı teori veya daha da kötüsü şu ya da bu kişisel şöhret namına değiştirilen veya çarpıtılan bir tek olgu bile yoktur.

Aralarında Çin'in de bulunduğu tüm ülkelerde, şimdiki genç kuşağın talihsizliği, Marksizm etiketi altında muazzam bir tarihsel, teorik ve daha başka her türden tahrifatlar fabrikası yaratılmış olmasıdır. Bu fabrika “Komünist Enternasyonal” adını taşımaktadır. Totaliter rejim, yani yaşamın her alanında bürokratik hakimiyet, egemenliğini kaçınılmaz olarak geçmiş üzerine yaymaya çalışmaktadır. Tarih, egemen totaliter klik tarafından ihtiyaç duyulan her türlü kurgu için hammaddeye dönüşmüştür. Ekim Devrimi ve Bolşevik Parti tarihi de bu kaderden nasibini almıştır. Tahrifat ve dalaverenin en son ve en mükemmel belgesi, Stalin'in kişisel yönetimi altında yayınlanan Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi'dir. Ben tüm bir insanlık kütüphanesinde, tek bir adamı, yani Stalin'i yüceltmek için

olgu ve belgelerin –ve üstelik herkesin bildiği olgular– namussuzca değiştirildiği, bozulduğu ya da olayların ilerleyişi içinden tümüyle çıkarıldığı bir başka kitap daha bilmiyorum ve bilen birisinin olması da zayıf bir olasılık.

Bu kaba ve beceriksiz tahrifat, tahrifatçıların elindeki sınırsız mali kaynaklar sayesinde tüm uygar dillere çevrilmiş ve on milyonlarca kopyası zorla dolaşıma sokulmuştur.

Bizim elimizin altında ne böyle mali kaynaklar var, ne de böyle devasa bir aygıt. Fakat daha büyük şeylere sahibiz: tarihsel gerçeklik ve doğru bir bilimsel yöntem kaygısı. Bir tahrifat son derece güçlü bir devlet aygıtı tarafından imal edilse bile, zamanın sınavına karşı koyamaz ve sonunda içsel çelişkileri nedeniyle patlar. Tersine, bilimsel yöntem vasıtasıyla kurulan tarihsel gerçekliğin ise, kendi içsel inandırıcılığı vardır ve uzun vadede zihinlerde hakimiyetini kurar. Devrim tarihini yeniden değerlendirme, yani yeniden yazma ve değiştirme –daha doğrusu tahrif etme– ihtiyacı, bürokrasinin kendisini Bolşevik Partiye bağlayan göbek bağıni kesmek zorunda olduğunu keşfetmesinden kaynaklanmaktadır. Devrim tarihini yeniden yazmak, yani tahrif etmek, devrimi gaspeden ve Bolşevizm geleneğini kısa kesmek zorunda olduğunu keşfeden bürokrasi için ivedi bir zorunluluktur.

Bolşevizmin özü, proletaryanın, Ekimde iktidarı tek başına ele geçirmesine yol açacak olan sınıf politikasıydı. Tüm tarihi boyunca, Bolşevizm burjuvaziyle işbirliği politikasına uzlaşmaz bir biçimde karşı çıktı. Bolşevizm ile Menşevizm arasındaki temel zıtlık tamamen bundan ibaretti. Üstüne üstlük Bolşevizmin ve Menşevizmin yükselişinden önceki dönemde işçi hareketi içindeki mücadele, son tahlilde bu merkezi sorun, merkezi alternatif etrafında döndü: burjuvaziyle işbirliği ya da uzlaşmaz sınıf mücadelesi. “Halk Cephesi” politikası, ağırbaşlı ve aslında şarlatanca adını bir tarafa bırakırsak, zerre kadar bir yenilik içermemektedir. Bu pratik, Komintern’in dilinde ister koalisyon veya Sol Blok (Fransa’daki gibi) isterse “Halk Cephesi” adını taşıсын, tüm durumlarda söz konusu sorun, proletaryanın sömürücülerin sol kanadına tâbi kılınmasıyla ilgilidir.

“Halk Cephesi” politikası burjuvazinin emperyalist çürüme çağında başvurulduğu için özellikle ölümcül bir meyve verdi. Stalin, Menşeviklerin 1917 devriminde gerçekleştirmeyi denedikleri politikayı amacına ulaştırmayı Çin devriminde başardı. Aynı şey İspanya’da da tekrarlandı. İki büyük devrim de, liderliğin yöntemlerinin, Stalinizmin, yani Menşevizmin en ölümcül biçiminin yöntemleri olması yüzünden felâkete uğradı.

Beş yıl boyunca, “Halk Cephesi” politikası proletaryayı burjuvaziye tâbi kılarak, savaşa karşı sınıf mücadelesini olanaksız kıldı. Eğer Komintern liderliği tarafından koşullandırılan Çin devriminin bozgunu, Japon işgali için gerekli koşulları hazırladıysa, İspanyol devriminin bozgunu ve Fransa’da “Halk Cephesi”nin aşağılık teslimiyeti de Hitler’in saldırısı ve eşi görülmemiş askeri başarıları için gerekli koşulları hazırladı.

Hitler’in zaferleri gibi, Japonya’nın zaferleri de tarihin son sözü değildir. Günümüzde de savaş devrimin anası olmaya devam etmektedir. Devrim, ileri ülkelerde olduğu gibi geri ülkelerde de insanlık tarihinin tüm sorunlarını bir kez daha ortaya çıkaracak ve yeniden ele alacaktır ve ileri ve geri ülkeler arasındaki büyük farkın üstesinden gelmek için bir başlangıç yapacaktır.

Reformistler, oportünistler, görenekçiler [routinistler –ç.n.], olayların akışıyla karşı tarafa savrulacaklardır. Yalnızca devrimciler, geçmişin deneyimiyle zenginleşip tavlanmış devrimciler, büyük olayların düzeyine yükselebilirler. Çin halkının kaderi, insanlığın gelecekteki kaderinde ilk yeri işgal etmektedir. İleri Çinli devrimciler, 1925-27 devriminin mahvolmasına yol açan yanlışlardan, gelecekteki ölümcül yanlışlardan kaçınmalarına yardım edecek olan sınıf politikalarının belli temel kurallarını bu tarihten özümlerlese mutlu olurum.

EK: Çin Komünist Partili Tüm Yoldaşlara Çağrı

Çen Tu-ziu, 10 Aralık 1929

Sevgili Yoldaşlar:

1920'den (cumhuriyetin dokuzuncu yılı) beri partiyi kurmak için, Enternasyonal'in liderlerinin, Çin devrimini utanç verici ve acıklı bir yenilgiye götüren Stalin, Zinoviyev, Buharin ve diğerlerinin oportünist politikalarını uygulamak için yoldaşlarla birlikte çalıştım. Gece gündüz çalıştığım halde kusurlarım faziletlerimi aşıyor.

Şüphesiz eski ikiyüzlü Çin imparatorlarının günah çıkarmalarını taklit etmemeliyim: "Ben, tek başıma insanların günahlarının sorumlusuyum"; yenilgiye sebep olan bütün hataları üzerime alıyorum. Ne var ki o zamanlar sorumlu olan bazı yoldaşların, sadece oportünizmin geçmiş hatalarını eleştirme ve kendini bundan dışlama tutumunu benimsemekten utanç duyuyorum. Ne zaman yoldaşlarım benim geçmiş oportünist hatalarıma işaret etseler, samimiyetle onlara hak verdim. Proletaryanın geçmişte en büyük bedeller pahasına elde ettiği Çin devriminin deneyimlerini kesinlikle gözardı etmek istemiyorum. (7 Ağustos [1927] konferansından bu yana, bana karşı yapılan yerinde eleştirileri reddetmediğim gibi, abartılı suçlamalar karşısında bile sessiz kaldım.)

Yalnızca eski hatalarımı kabul etmeyi arzulamıyorum, fakat şu anda ve gelecekte, düşüncemde veya eylemde herhangi bir oportünist hata yaptığım takdirde, yoldaşlarımın beni teorik argümanlarla ve olgularla acımasızca eleştirmelerini de beklerim. Bütün eleştirileri alçakgönüllülükle kabul ederim ve edeceğim, ama safsata ve iftiralara değil. Çü Çiu-pai ve Li Li-san kadar kendime güvenemiyorum. Şunu açıkça anladım ki; herhangi birisi veya herhangi bir parti için, oportünizmin hatalarından kaçınmak asla kolay bir şey değildir. Kautsky ve Plehanov gibi tecrübeli Marksistler bile yaşlılıklarında bağışlanmaz oportünizm suçlularıydılar; Stalin ve Buharin gibi Lenin'i uzun zaman izleyenler de şimdi rezil oportünistler gibi hareket ediyorlar. Bizim gibi yüzeysel Marksistler kendilerinden nasıl memnun olabilirler? Bir kimse kendisinden memnunsaydı, kendisini ilerlemekten alıkoyuyor demektir.

Muhalefetin bayrağı bile "İlahi Öğretmen" Çan'ın [Taoist papa] sihirli sözleri değildir. Küçük-burjuva ideolojisini esas olarak silip atmamış, geçmiş oportünizm sistemini açıkça kavramamış, mücadelelere kararlı bir şekilde katılan, ve sırf Stalin ve Li Li-san'ın oportünizmine küfretmek için Muhalefetin bayrağı altında duran ve böylece oportünist şeytanın asla kendilerine yaklaşmayacağını düşünenler hayal görmektedirler. Oportünizmin hatalarından kaçınmanın tek yolu, proleter kitlelerin mücadelesinde ve yoldaşların karşılıklı eleştirileri çerçevesinde Marx ve Lenin'in öğretisinden sürekli olarak ve alçak gönüllülükle öğrenmektir.

Nesnel koşulların, son Çin devriminin yenilgisinin nedeni olarak ikincil önemde olduklarını kesin olarak kabul ediyorum. Temel neden oportünizmin hatası, burjuva Kuomintang'a dair politikamızın hatasıydı.* O zamanki Merkez Komitenin bütün sorumlu yoldaşları, özellikle de ben, bu politikanın tartışmasız bir şekilde yanlış olduğunu açıkça ve cesurca kabul etmeliyiz. Fakat hatayı kabul etmek tek başına yeterli değildir. Geçmişteki hataların oportünist politikanın muhtevasını oluşturduğunu içtenlikle ve bütünüyle kabul etmeli, bu politikanın sebep ve sonuçlarını değerlendirmeli ve bunları açıkça ortaya çıkarmalıyız. İşte o zaman, bir sonraki devrimde, geçmişteki hataları yinelememeyi ve önceki oportünizmin tekrarlanmasını önlemeyi umabiliriz. Partimiz ilk kurulduğunda, oldukça genç olmasına rağmen yine de –Leninist Enternasyonal'in kılavuzluğu altında– büyük bir yanlış yapmadık. Örneğin işçilerin mücadelesine belirleyici biçimde önderlik ettik ve Kuomintang'ın sınıfsal tabiatını gördük. 1921'de partimiz Kuomintang ve diğer toplumsal örgütlerin delegelerini, Komintern'in toplantıya çağırdığı Uzak Doğu Emekçileri Konferansına katılmaya teşvik etti. Konferans Doğu'daki sömürgelerde demokratik devrim mücadelesinin verilmesi gerektiğini ve bu devrimde köylü sovyetlerin örgütlenmesi zorunluluğunu karara bağladı.

1922'de Çin Partisinin İkinci Kongresinde, demokratik devriminde birleşik cephe politikasını benimsedik ve buna dayanarak politik duruma dair tutumumuzu ifade ettik. Aynı dönemde, Komünist Gençlik Enternasyonal'i'nin temsilcisi, Dalin, Çin'e geldi ve Kuomintang'a devrimci grupların birleşik cephesi politikasını önerdi. Kuomintang'ın başkanı, Sun Yat-sen, bu teklifi inatla reddetti, yalnızca, Çin Komünist Partisi ve Gençlik Birliği üyelerinin bireyler olarak Kuomintang'a katılmasına ve ona itaat etmesine izin vermeye razıydı, o da partinin dışında her türlü birliği geçersiz sayarak.

Parti kongremizin ertelenmesinden hemen sonra, Komünist Enternasyonal kendi delegesi Maring'i Çin'e gönderdi. Maring Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin bütün üyelerini Çekiang eyaletinde Hangchow'daki West Lake'de bir toplantıya davet etti. Bu toplantıda, Çin partisinin Kuomintang örgütüne katılmasını önerdi. Kuomintang'ın burjuva partisi olmadığını, birçok sınıfın birleşik partisi olduğunu ve proletarya partisinin de bu partiyi geliştirmek ve devrimi ilerletmek amacıyla ona katılması gerektiğini kuvvetli bir şekilde savundu.

O zaman ÇKP Merkez Komitesinin beş üyesi, Şou-çang, Çang Te-li, Zai Ho-sen, Kao Çün-yü ve ben, oy birliğiyle bu teklife karşı çıktık.[188] Ana sebep: Kuomintang'a katılmak, sınıf örgütlerinin kafasını karıştırmak ve

bağımsızlık politikamızı yokuşa sürmekti. Sonunda, Üçüncü Enternasyonal'in delegesi Çin Partisinin Enternasyonal'in kararına uyup uymayacağını sordu.

Bu nedenle, uluslararası disipline uyma adına ÇKP Merkez Komitesi Komünist Enternasyonal'in önerisini ve Kuomintang'a katılmayı kabul etmekten başka bir şey yapamazdı. Bundan sonra Çin partisinin temsilcileri ve Enternasyonal delegesi, Kuomintangın yeniden örgütlenmesine yaklaşık bir yıl harcadılar.[189] Ama en başından itibaren Kuomintang buna aldırmadı ve direndi. Sun Yat-sen Enternasyonal delegelerine birçok kez şunu söyledi: "ÇKP Kuomintang'a katıldığından, KMT'nin disiplinine boyun eğmeli ve onu açıktan eleştirmemelidir. Eğer komünistler Kuomintang'a itaat etmezlerse onları Kuomintang'dan atarım; ve eğer Sovyet Rusya ÇKP'nin tarafında olursa derhal ona da karşı çıkarım." Sonuç olarak Moskova'ya mahzun bir Maring döndü. Maring'in Çin'deki görevini üstlenen Borodin, beraberinde Kuomintang için büyük miktarda maddi yardım getirdi. Ve ancak o zaman, 1924'de, KMT yeniden örgütlenme ve Sovyet Rusya ile ittifak politikasını başlattı.

O dönemde, Çin komünistleri henüz oportünizmle fazla lekelenmemişti. 7 Şubat 1923'te demiryolu işçilerinin yaptığı grevin ve 1925'in 30 Mayıs hareketinin önderliğini yapabildik, çünkü KMT tarafından sınırlandırılmamıştık ve zaman zaman onun uzlaşma politikasına ağır eleştiriler getirmiştik. Fakat 30 Mayıs hareketinde proletarya kafasını kaldırır kaldırmaz, burjuvazi derhal harekete geçmişti. Karşılık olarak, Temmuzda Tai Çi-tao'nun anti-komünist broşürü ortaya çıktı.[190]

Ekim 1925'te Pekin'de toplanan ÇKP Merkez Komitesi genişletilmiş plenumunda ben, Politik Karar Komitesine şu teklifi sundum: Tai Çi-tao'nun broşürü bir tesadüf değil, burjuvazinin, proletaryayı denetim altına alma ve karşı devrime yönelme amacıyla kendi iktidarını güçlendirmeye çabaladığının göstergesidir. Kuomintang'dan ayrılmaya derhal hazır olmalıyız. [Kamuoyundaki] Politik saygınlığımızı korumalı, kitlelere önderlik etmeli ve Kuomintang politikasının denetimi altında durmamalıyız.

O an hem Komintern delegesi hem de Merkez Komiteden sorumlu yoldaşlar, hep bir ağızdan önerime karşı çıktılar, bunun, yoldaşlara ve kitlelere Kuomintang'a karşı çıkma yolunu önermek olduğunu söylediler. İnatçı bir mizaca sahip olmayan ben, önerimi ısrarlı biçimde savunmadım. Uluslararası disipline ve Merkez Komite çoğunluğunun fikrine riayet ettim.

Çan Kay-şek'in hükümet darbesi (20 Mart 1926), Tai Çi-tao'nun ilkelerini hayata geçirmek için yapılmıştı. Çok sayıda komünisti tutuklayan, Kanton-Hong Kong Grev Komitesinin, misafir Sovyet grubu (çoğu SBKP'nin Merkez Komite üyeleriydi) ve Sovyet danışmanları için ayrılmış muhafızlarını silahsızlandıran Kuomintang Merkez Komitesi, KMT'nin üst parti karargahlarından bütün komünist unsurların uzaklaştırılması gerektiğine, komünistler tarafından Sun Yat-sencilüğün eleştirilmesinin yasaklanmasına, KMT'ye katılan Komünist Parti ve Gençlik Birliği üyelerinin bir listesinin kendi eline verilmesine karar verdi. Bütün bu koşullar kabul edildi.

Aynı sırada, Çan Kay-şek'in güçlerine eşit hale gelmek için kendi bağımsız askeri güçlerimizi hazırlamaya karar verdik. Enternasyonal delegesine planımızı danışması için yoldaş Peng Şu-çih Çin partisi Merkez Komite temsilcisi olarak Kanton'a gönderildi. Ama Enternasyonal delegesi bizimle aynı fikirde değildi ve aralıksız bir şekilde Çan Kay-şek'i güçlendirmek için elinden geleni yaptı. Bütün gücümüzü Kanton devletini inşa etmek ve Kuzey Seferini yürütmek amacıyla Çan Kay-şek'in askeri diktatörlüğünü desteklemekte kullanmamızda ısrar ediyordu. Kwangtung eyaletinin köylülerini silahlandırabilmek için, Çan Kay-şek ve Li Çi-şen'e verilen tüfeklerden 5.000 adedini bize vermesini talep ettik. Şunu söyleyerek reddetti:

Silahlı köylüler ne Çen Çiung-ming'in kuvvetlerine karşı savaşabilirler ne de Kuzey Seferinde yer alabilirler, yalnızca Kuomintang'ın kendilerinden kuşkulanasına ve köylülerin ona karşı çıkmasına yol açabilirler.

Bu en kritik dönemdi. Somut konuşacak olursak, burjuva KMT'nin proletaryayı kendi kılavuzluğu ve yönelimini izlemeye açıkça zorladığı, ve bizim proletaryaya, burjuvaziye teslim olma, onu izleme ve onun tebaası olmayı hüsniyetle karşılama çağrısını resmen yaptığımız bir dönemdi. (Enternasyonal delegesi açıkça şunu söyledi: "İçinden geçtiğimiz dönem, komünistlerin Kuomintang'ın kuliliğini yapması gereken bir dönemdir.") O andan itibaren parti artık proletaryanın partisi değildi, tamamen burjuvazinin aşırı sol kanadı haline gelmiş ve derin oportünizm çukuruna düşmeye başlamıştı.

20 Mart darbesinden sonra, Kuomintang içerisinde ortak faaliyet aracılığıyla Kuomintang ile işbirliğinin, KMT'nin

dışında bir işbirliğine dönüştürülmesi gerektiği şeklindeki kişisel fikrimi Komintern'e verilen bir raporda ifade ettim. Aksi takdirde, kendi bağımsız politikamızı uygulamaktan ya da kitlelerin güvenini kazanmaktan aciz bir hale gelecektik. Enternasyonal, raporumu okuduktan sonra, Buharin'in Pravda'da yazdığı, Çin Partisini Kuomintang'dan çekilme konusunda sertçe eleştiren bir makaleyi yayınladı. Şu söyleniyordu:

“İki yanlış süregelmekteydi: Sarı sendikalardan ve İngiliz-Rus Sendikal Birlik Komitesinden çekilmeyi savunmak. Şimdi üçüncü yanlış üretilmiş bulunuyor: Çin Partisi Kuomintang'dan çekilmeyi savunuyor.” Aynı anda, Uzak Doğu Bürosunun başı olan, Voitinsky, KMT'den çekilme yönündeki eğilimimizi düzeltmek için Çin'e gönderildi. O sıralar Enternasyonal'in disiplinine ve Merkez Komite üyelerinin çoğunluğunun fikrine saygı gösterme adına, önerimde güçlü bir biçimde ısrar etmekte bir kez daha başarısız oldum.

Daha sonra Kuzey Seferi ordusu yola çıktı. KMT tarafından büyük bir zulüm görüyorduk, çünkü Ziang-tao'da işçi hareketinin frenlenip arka plana atılmasını ve Kuzey Seferinde kullanılmak üzere köylülerden zorla toplanan askeri fonu eleştirmiştik. Bu arada Şanghay'daki işçiler Çihli-Şantung'un birliklerini defetmek için ayaklanmak üzereydi. Ayaklanma başarıya ulaşacak olsa, hakim güç sorunu ortaya çıkacaktı. O zaman, Merkez Komitesi genişletilmiş plenumunun politik kararının tartışıldığı sıralarda şunu önerdim:

Çin devriminin iki yolu vardır: Biri proletaryanın önderlik etmesidir, ki bu takdirde devrimin hedeflerine ulaşabiliriz; diğeri burjuvazinin önderlik etmesidir, ki bu durumda burjuvazi devrimin gidişatına ihanet etmek zorunda kalacaktır. Ve şu anda burjuvaziyle işbirliği yapabilirsek dahi yine de yönetme gücünü ele geçirmeliyiz. Ne var ki Komintern Uzak Doğu Bürosunun Şanghay'da yaşayan bütün üyeleri, böyle bir fikrin yoldaşlarımızı çok erken bir biçimde burjuvaziye karşı çıkmaya yöneltceğini söyleyerek, oybirliğiyle benim fikrime karşı çıktılar. Dahası şunu ifade ettiler: Eger Şanghay'daki ayaklanma başarıya ulaşır, hakim güç burjuvaziye ait olmalıdır ve işçi delegelerinin herhangi bir katılımı da gereksizdir. Onların eleştirilerinden dolayı bir kez daha düşüncemi savunamadım.

1927'de Kuzey Seferi ordusunun Şanghay'ı ele geçirdiği günlerde, [Çu] Çiu-pai, Şanghay belediye yönetiminin seçimine ve küçük-burjuvazi (küçük ve orta tüccarları) büyük burjuvaziye karşı nasıl birleştireceğimize büyük dikkat sarf etti. İvedi sorunun belediye seçimleri olmadığı konusunda Peng Şu-çih ve Lo 1-nung benim düşüncelerime katılıyorlardı. Asıl problem şuydu: Eğer proletarya Çan Kay-şek'in askeri güçleri üzerinde bir zafer kazanacak kadar güçlü değilse, küçük-burjuvazi bizi desteklemezdi. Emperyalistlerin kışkırtmasıyla Çan Kay-şek, bir kitle katliamı gerçekleştirmeye kararlıydı. Böylece sadece yerel seçimler boş laf haline gelmekle kalmaz, aynı zamanda bütün Çin'de bir yenilgi başlangıcıyla yüz yüze gelirdik. Çan Kay-şek devrime açıkça ihanet ettiğinde, bu yalnızca şahsi bir eylem olmakla kalmayabilir, aynı zamanda burjuvazinin bütün ülkede gericilik saflarına geçmesinin işareti olabilirdi.

[Peng] Şu-çih, Enternasyonal delegesi ve Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi üyelerinin çoğunluğunun önünde fikirlerimizi ifade etmek ve onlara Çan Kay-şek'in güçlerine nasıl saldırlacağını danışmak üzere Hankow'a gitti. Fakat onlar Şanghay'da eli kulağında olan darbeye pek ilgilenmediler. Wuhan'a gitmem konusunda ısrar eden birçok telgraf gönderdiler. Milliyetçi hükümet o zamanlar Wuhan'da olduğundan, bütün önemli sorunların orada çözülmesi gerektiğini düşünmüşlerdi. Aynı sıralarda Enternasyonal bize, işçiler ve Çan Kay-şek arasında askeri bir çatışmadan kaçınmak, Şanghay'ın silahlı kuvvetler tarafından işgalinde pürüz çıkarmamak amacıyla işçilerin tüm silahlarının saklanması ya da toprağa gömülmesini emreden bir telgraf gönderdi. Bu telgrafi okuyan [Lo] 1-nung öfkesinden kudurdu ve onu yere fırlattı. Bir kez daha Enternasyonal'in direktifine boyun eğdim ve kendi fikrimde diretmedim. Kuomintang ve emperyalistlere dönük Enternasyonal politikasına dayanarak, Wang Çing-wei ile birlikte utanç verici bir manifesto yayınladım.

Nisan başında Wuhan'a gittim. Wang Çing-wei ile ilk tanıştığım anda ondan Şanghay'da söylediklerinden çok farklı bazı gerici fikirler işittim. Bunu Borodin'e anlattım; bana, gözlemlerimde haklı olduğumu, Wang Çing-wei Wuhan'a gelir gelmez etrafının Hsü Çien, Ku Meng-yü, Çen Kung-po, Tan Yen-kai ve diğerleri tarafından kuşatıldığını ve giderek daha soğuklaştığını söyledi.[191] Çan Kay-şek ve Li Çi-şen'in işçi ve köylüleri katletmeye girişmesinin ardından, [Wuhan] Kuomintang her geçen gün proletaryanın gücünden daha fazla nefret eder oldu ve Wang Çing-wei'nin ve Kuomintang Merkez Komitesinin gerici tavırları süratle katılaştı. Politbüroumuzun toplantısında, partimiz ile Kuomintang arasındaki ortak toplantının durumu hakkında bir rapor hazırladım:

Partimiz ile Kuomintang arasındaki işbirliği ile ilgili tehlike çok daha ciddidir. Ele geçirmeye çalıştıkları şey, şu

veya bu küçük problem olarak görünüyordu; oysa asıl istedikleri şey merkezi iktidarın tamamıydı. Şimdi önümüzde sadece iki yol var: Ya önderlik otoritesinden vazgeçeceğiz ya da onlarla ilişkimizi keseceğiz.

Toplantıya katılanlar raporuma suskunlukla cevap verdiler. Hunan eyaletindeki darbeden sonra [21 Mayıs'ta Çangşa'da], iki kez Kuomintang'dan geri çekilmeyi önerdim. En sonunda şunu söyledim: “Wuhan Kuomintang'ı Çan Kay-şek'in ayak izlerini takip etmiştir! Eğer politikamızı değiştirmezsek, bizim de sonumuz aynı yol olacak.”

Sadece Jen Pi-şih “Aynen öyle!” dedi, Çou En-lai ise “Biz Kuomintang'dan çekildikten sonra işçi ve köylü hareketi daha özgür olacak ama askeri hareket çok zarar görecektir” diyordu. Geri kalanların tümü önerime hâlâ suskunlukla cevap veriyordu. Aynı zamanda bunu [Çu] Çiu-pai ile tartıştım. Şunu dedi: “Bırakalım Kuomintang bizi atsın; kendi başımıza çekilemeyiz.” Borodin'e danıştım. Bana şöyle dedi: “Görüşüne kesinlikle katılıyorum ama biliyorum ki Rusya buna asla izin vermez.”

Bir kere daha Enternasyonal disiplini ve Merkez Komitenin çoğunluğunun görüşlerini gözettim ve kendi görüşümde ısrar edemedim. Başından beri kendi görüşlerimi ısrarla savunamamıştım; ama bu sefer artık dayanamazdım. Ve sonra Merkez Komiteye istifa mektubumu verdim. Ana sebebim şuydu:

Enternasyonal bir yandan bizden kendi politikamızı uygulamamızı bekliyor ama öte yandan Kuomintang'dan çekilmemize izin vermiyor. Gerçekten bir çıkış yolu yok ve ben görevime devam edemem.

Enternasyonal başından sonuna kadar Kuomintang'ı Çin ulusal demokratik devriminin ana organı olarak kabul etti. Stalin'in ağzında “Kuomintang'ın önderliği” sözleri çınlıyordu (bak. “Muhalefetin Hataları” ve “Çin Devriminin Sorunları”). Bundan dolayı bizden baştan aşağı Kuomintang örgütüne boyun eğmemiz ve kitlelere Kuomintang'ın adı ve bayrağı altında liderlik etmemiz istendi. Bu, Feng Yü-ziang, Wang Çing-wei, Tang Şeng-çih, Ho Çien vb. bütün Kuomintang açıkça gerici bir hale gelinceye ve üç-nokta politikası diye adlandırılan politikayı (Sovyetler Birliği ile birlik, KP'nin Kuomintang'a katılmasına izin vermek ve işçi ve köylü hareketine yardım etmek) yerle bir edene dek sürdü. Enternasyonal bir telgrafla bize şu direktifi verdi: “Sadece Kuomintang hükümetinden çekilin, Kuomintang'dan değil.”

Bundan dolayı 7 Ağustos Konferansından sonra, Nançang ayaklanmasından Swatow'un ele geçirilişine kadar, Komünist Parti hâlâ Kuomintang'ın sol kılığının mavi-beyaz bayrağının arkasına saklanıyordu. Kitlelere Kuomintang'ın içinde sorun var gibi göründü, daha fazlası değil. Genç Çin proletaryası tarafından kurulan genç Çin Komünist Partisi, Marksizm ve sınıf mücadelesinde yeterli bir eğitim döneminden geçmedi. Partiyi kurduktan kısa süre sonra, büyük bir devrimci mücadeleyle yüz yüze kaldı. Çok büyük bir hatadan kaçınmakta yegâne umut, Enternasyonal'in proleter politikasının sağlayacağı doğru bir kılavuzluktu. Ama böylesi sürekli bir oportünist politikanın kılavuzluğunda, Çin proletaryası ve Komünist Parti nasıl kendi geleceğini açıkça görebilirdi? Ve nasıl kendi bağımsız politikalarına sahip olabilirlerdi? Onlar sadece adım adım burjuvaziye teslim oldular ve kendilerini burjuvaziye tâbi kıldılar. Böylece burjuvazi aniden bizi katletmeye başladığında, biz ne yapmamız gerektiğini bilmez bir haldeydik. Çangşa darbesinden sonra, Enternasyonal'in bize sunduğu politika şuydu:

1. Alt tabakadan olan toprak sahiplerinin topraklarına el koyun ama bunu Milliyetçi hükümet adına yapmayın ve askeri subayların topraklarına dokunmayın. (Tek bir burjuva, tek bir toprak ağası, tek bir tuçün ve Hunan ve Hupeh eyaletlerinin kibar takımından tek bir kişi bile yoktu ki, o sıralar subayların akrabası, hısmı ya da eski arkadaşı olmasın. Tüm toprak ağaları doğrudan veya dolaylı olarak subaylar tarafından korunmaktaydı. Topraklara el koyun sözleri, “subayların topraklarına dokunmayın” koşuluyla söylendiğinde boş laftır.)

2. Parti karargahlarının gücüyle köylülerin “aşiri-gayretkeş” eylemlerini dizginleyin. (Biz bu utanç verici köylülerin aşiri-gayretkeş eylemlerini denetleme politikasını uyguladık; daha sonra Enternasyonal, Çin Komünist Partisini “sık sık kitlelerin önünde bir engel haline gelmek”le eleştirdi ve bu en büyük oportünist hatalardan biri olarak değerlendirildi.)

3. Güvenilmez generalleri yok edin, 20 bin komünisti silahlandırın, yeni bir ordu örgütlemek için Hunan ve Hupeh eyaletlerindeki işçi ve köylü unsurlardan 50 bin kişi seçin. (Eğer bu kadar çok silah elde edebiliyorduksak, neden doğrudan işçi ve köylüleri silahlandırmıyorduk ve neden hâlâ Kuomintang için yeni birlikler topluyorduk? İşçi, köylü ve asker sovyetlerini neden kuramıyorduk? Eğer ortada ne silahlı işçi ve köylüler, ne de sovyetler yoksa, nasıl ve kiminle güvenilmez denilen generalleri yok edebiliyorduk? Sanırım Kuomintang Merkez Komitesine bu

generallere yol vermesi için acinasi bir şekilde yalvarmaya devam edebilirdik. Komintern temsilcisi Roy Enternasyonal'in bu direktiflerini Wang Çing-wei'ye gösterdiğinde, şüphesiz amacı buydu.)[192]

4. Eski üyelerin yerini alması için Kuomintang Merkez Komitesine yeni işçi unsurlar yerleştirin. (Eğer eski komiteyle rahatça baş edebilecek ve Kuomintang'ı reorganize edebilecek gücümüz var idiyse, sovyetleri niye örgütleyemiyorduk? Niye işçi ve köylüleri katletmiş olan burjuva Kuomintang'a işçi ve köylü liderlerimizi göndermek zorunda olalım? Ve neden böylesi bir Kuomintang'ı liderlerimizle süslememiz gerekli olsun?)

5. Kuomintang'ın tanınan üyelerinden birini (ÇKP üyesi olmayan birini) başkan yaparak gerici subayları yargılayacak bir devrimci mahkeme örgütleyin. (Kendisi zaten Kuomintang'ın gerici önderi olan biri, gerici subayları devrimci bir mahkemede nasıl yargılayacak?)

Kuomintang içerisinde böyle bir politikayı uygulamaya girişenler, sol türden de olsa hâlâ oportünistlerdi. Temel politikada hiç bir değişiklik yoktu; bir lazımlıkta banyo yapmaya benziyordu bu! O sırada eğer gerçekten sol, yani devrimci bir politika yürütmek istiyorduksak, temel çizginin değiştirilmesi gerekliydi. Komünist Parti Kuomintang'dan çekilmek ve gerçekten bağımsız olmak zorundaydı. İşçi ve köylüleri mümkün olduğunca silahlandırmalı, işçi, köylü ve asker sovyetlerini kurmalı ve yönetme gücünü Kuomintang'dan almalıydı. Aksi takdirde hangi tür sol politika benimsenirse benimsensin, bu politikayı gerçekleştirmenin bir yolu yoktu.

O sıralar Merkez Politbüro Komünist Enternasyonal'in direktiflerini yanıtladığı telgrafta şunları belirtti: direktifleri kabul ediyoruz ve bu direktiflere göre faaliyet göstereceğiz, ama bu direktiflerin derhal gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bütün Merkez Komite üyeleri Enternasyonal'in emirlerinin uygulanamaz olduğunun farkındaydı. Merkez Komite toplantısına katılan Fan Ke bile (Stalin'in özel temsilcisi olduğu söylenirdi)[193] bu direktifleri yerine getirmenin hiçbir olanağı olmadığını düşünüyordu. Merkez Komitenin cevabi telgrafına "verebileceğimiz en iyi cevap bu" diyerek rıza gösterdi.

7 Ağustos Konferansından sonra, Merkez Komite, Çin devriminin başarısız olduğunu çünkü oportünistlerin Komünist Enternasyonal'in taktiklerin derhal değiştirilmesine dönük direktiflerini kabul etmedikleri düşüncesini propaganda etmeye çalıştı. (Şüphesiz, direktifler yukarıda bahsedilenlerdi; bunun dışında, hiçbir direktif yoktu!) Politikanın Kuomintang'ın içerisinde nasıl değiştirilebileceğini biliyorduk Ve sözde oportünistler kimlerdi?

Parti bir kez böylesine ilkesel bir hata yaptığında, buna bağlı diğer daha küçük ya da daha büyük hatalar doğal olarak kaçınılmazdı. Kavrayışı açık, fikirleri kesin olmayan ben, oportünizmin atmosferine kapıldım ve Üçüncü Enternasyonal'in oportünist politikasını içtenlikle uyguladım. Bilinçsiz bir şekilde Stalin'in dar fraksiyonunun bir aracı haline geldim. Partiyi ve devrimi koruyamadım. Tüm bunlardan hem ben hem de diğer yoldaşlar sorumluyuz. Şu anki Merkez Komite şöyle diyor: "Çin devriminin yenilgisini, kendi sorumluluğunuzdan kurtulmak amacıyla Komintern'in omuzlarına yüklemeye kalkışıyorsunuz!" Bu açıklama gülünçtür. Hiç kimse kendisi oportünist hatalar işledi diye parti önderliğinin oportünizmini eleştirme hakkından ya da Marksizm ve Leninizme geri dönme hakkından ilelebet mahrum kalmaz.

Aynı zamanda, hiç kimse, oportünizm yüksek yerden kaynaklanıyor diye oportünist bir politikayı uygulama sorumluluğundan kaçınma özgürlüğüne sahip değildir. Oportünist politikanın kaynağı Komintern idi; fakat Çin partisinin liderleri neden Komintern'i protesto etmedi ve bunun yerine sadakatle onun politikalarını uyguladılar? Kim bizi bu sorumluluğun günahından arındırabilir? Çok açıkça ve objektif olarak kavramalıyız ki; geçmiş ve bugünkü oportünist politikaların tümü Komünist Enternasyonal'den kaynaklanmaktadır. Enternasyonal bunun sorumluluğunu üstlenmelidir. Genç Çin partisi daha henüz kendi başına herhangi bir teori icat edecek ve herhangi bir politika üretebilecek yetenekte değildi; ama Çin partisinin yönetim organı Komintern'in oportünist politikasına küçücük bir muhakeme ve karşı çıkış bile olmaksızın körü körüne alet olmanın sorumluluğunu üstlenmek zorundadır.

Eğer biz karşılıklı olarak birbirimizin kusurlarını bağışlıyor ve hepimiz hata yapmadığımızı düşünüyorsak, o takdirde bu kitlelerin hatası mıydı? Bu sadece çok gülünç değil, aynı zamanda devrime karşı hiç bir sorumluluk taşımamaktır! Kesinlikle şuna inanıyorum ki, eğer ben ya da diğer sorumlu yoldaşlar, oportünist politikanın yanlışlığını o zaman fark edebilseydik ve buna karşı, tıpkı yoldaş Troçki'nin yapmakta olduğu gibi tüm partiyi heyecanlı bir tartışma ve görüş alışverişi için seferber etme noktasına kadar giden güçlü bir argüman geliştirebilseydik sonuç kaçınılmaz olarak devrime büyük bir yardım olurdu. Böyle bir tutum Komünist

Enternasyonal'den ihraç edilmemi ve parti içinde bir bölünmenin gerçekleşmesini beraberinde getirebilirdi ama en azından devrimi böylesi utanç verici bir fiyaskoya sürüklemeydi. Kavrayışı açık, fikirleri kararlı olmayan ben hiç de böyle bir şey yapmadım! Eger parti bana ağır bir ceza vermek için gerekçe olarak kendisini benim geçmişte yaptığım böylesi hatalara ya da önceki hatalı çizgimi inatla sürdürmem olgusuna dayandırsaydı bu cezayı içtenlikle, tek bir söz etmeksizin kabullenirdim.

Fakat şu anki Merkez Komitenin beni partiden atarken gösterdiği sebepler şunlardır:

1. Dediler ki: “Temel olarak, büyük devrim döneminde kendi oportünist önderlik hatasını kabul etmekte samimi değildir, ve geçmişteki çizgisinin gerçek hatasının nerede yattığını kabul etmeye karar vermiş değildir, bundan dolayı eski hatalı çizgisini sürdürmesi kaçınılmazdır.” Gerçekte ben önceki oportünist önderliğin hatasının nerede yattığını içtenlikle fark ettiğim ve şu anki ve gelecekteki yanlış çizginin sürdürülmesine karşı çıkmakta kararlı olduğum için partiden atılmışım.
2. Dediler ki: “O, Komünist Enternasyonal’in kararlarına ikna olmamıştır. Enternasyonal tarafından eğitilmek üzere Moskova’ya gitmeyi inatla istemiyor.”[194] Komünist Enternasyonal tarafından yeterince eğitilmişim. Eskiden, birçok yanlış yaptım çünkü Üçüncü Enternasyonal’in fikirlerini kabul etmişim. Şimdi de partiden atılmış bulunuyorum çünkü bu fikirlere ikna olmuş degilim.
3. Geçtiğimiz Ağustosun 5’inde, Merkez Komiteye aşağıdaki cümleleri içeren bir mektup yazdım: “Ayrıca, iki sınıf [burjuvazi ve toprak sahipleri] arasındaki «ekonomik sınıf çıkarlarının» süre gelen temel çelişkisi nedir acaba?!” “Kanton ayaklanmasından önce ve sonra ... Merkez Komiteye, Kuomintang’ın iktidar gücünün tahmin ettiğiniz kadar çabuk çökmeyeceğini ifade eden birçok mektup yazdım.” “Şu anda birtakim kitle mücadeleleri mevcutsa da, bu, onları yaklaşan devrimci dalganın belirtisi olarak ele almak için yeterli değildir.” “Bütünüyle yasal bir hareket, şüphesiz, devrim girişiminden vazgeçmektir. Ama belli durumlarda, gücümüzü arttırmak gerektiğinde, Lenin’in dediği gibi, «çok şiddetli ateşli patlamalar dışında, bu (geçiş) döneminde olası tüm yasal araçlardan da yararlanmak zorundayız.»”

Merkez Komite bu cümleleri muğlaklaştırmak için değiştirdi:

“Burjuvazi ve feodal güçler arasında bir çelişki yoktur.” “Şu anki hakim sınıf yıkılmayacaktır ve devrim mücadelesi canlanmaya başlamamıştır, hatta gitgide gerilemektedir.” O, “yasal biçimlerin benimsenmesini” savunmaktadır.

Üstelik, benim asıl ifadelerim gibi görünmesi için her cümleyi tırnak işareti içine aldılar. Bu da atılmamın başka bir sebebidir.

4. 10 Ekimde Merkez Komiteye yazdığım başka bir mektubumda şunları yazdım: “İçinden geçtiğimiz dönem bir devrimci dalga dönemi değil, karşı-devrim dönemidir. Demokratik sloganlarımızı genel taleplerimiz olarak özenle hazırlamalıyız. Örneğin, sekiz saatlik işgünü ve topraklara el koyma taleplerinin yanı sıra, «eşitsiz antlaşmaları iptal edin», «Kuomintang’ın askeri diktatörlüğe karşı», «Ulusal meclisi toplayın» vs. gibi sloganları özenle hazırlamalıyız. Bu demokratik sloganlar altında geniş kitleleri harekete geçirmek gerekir; işte o zaman karşı-devrim rejimini sarsabilir, devrimci dalgaya doğru ilerleyebilir ve «Kuomintang hükümetini yıkm», «sovyet rejimi kurulsun» vb. gibi temel sloganlarımızı kitle hareketinin eylem sloganları haline getirebiliriz.”

Ekimin 26’sında, Yoldaş Peng Şu-çih ve ben Merkez Komiteye yazdığımız mektupta şunları diyorduk: “Bu dönem doğrudan devrime geçiş dönemi değildir ve bizim bu döneme uyarlanmış genel politik sloganlarımız olmalıdır; o zaman kitleleri kazanabiliriz. İşçi ve köylü sovyetleri şu anda sadece propagandif bir slogandır. Eğer sovyetleri örgütleme mücadelesini bir eylem sloganı olarak ele alırsak, kesinlikle proletaryadan karşılık bulmayacağız. Fakat MK, “Kahrolsun Kuomintang hükümeti” ve “sovyet rejimini kurun” sloganları yerine bizim mevcut genel politik slogan olarak “Ulusal meclisi toplayın” talebini geçirmek istediğimizi açıkladı. Atılmamın sebeplerinden biri de budur.

5. Bir mektubumda, “hâlâ milliyetçi bir ruhla dolu geniş kitleleri, bize sempati duymaya ve emperyalistlerin Kuomintang’ı kullanarak ve Doğu Çin Demiryolu sorununu bahane ederek Sovyetler Birliği’ne saldırmak için yaptığı manevralara karşı çıkmaya” hazırlayan “Doğu Çin Demiryolunun yönetiminde Kuomintang’ın izlediği ülkenin yağmalanması veya vatana ihanet politikası”na dikkat çekmemiz gerektiğini söyledim. Bu, SSCB’nin

savunulması sloganının kitlelere nüfuz etmesine yardım edecekti. Ama MK, SSCB'nin savunulması sloganının yerine Kuomintang tarafından ülkenin yağmalanmasına karşı çıkan sloganı yaymak istediğini söyledi. Atılış nedenlerimden biri de budur.

6. MK'ya parti içindeki ciddi siyasal sorunlarla ilgili birçok mektup yazdım. MK bunları partiden uzun süre gizledi. Dahası, Komintern'in ve MK'nın delegeleri bana açıkça, prensipte farklı politik fikirlerin parti içinde dile getirilemeyeceğini söylediler. Yoldaşça meşru bir tartışma aracılığıyla Merkez Komitenin hatalarını düzeltme umudu kalmadığından, örgütün rutin disipliniyle engellenmemem gerektiğine ve yoldaşların da mektuplarımı okunması için başkalarına iletmelerine engel olunmaması gerektiğine inanıyorum. Bu da atılmamın sebeplerinden biridir.

7. 7 Ağustos konferansından bu yana, MK benim hiçbir toplantıya katılmama müsaade etmiyor ve bana yapmam için herhangi bir görev vermiyordu. Daha sonra 6 Ekimde (atılmamdan yalnızca kırk gün önce), bana birden bire şunları belirten bir mektup gönderdiler: "MK size, partinin politik çizgisi altında MK'da editörlük görevini üstlenip üstlenmeyeceğinizi ve bir hafta çerisinde «Muhalefete Karşı» adlı bir makale yazıp yazmayacağınızı sorma kararı almıştır." Merkez Komiteyi oportünizm ve komploculuk çizgisini sürdürmesinden dolayı defalarca eleştirmiş olduğumdan, atılmam için bazı mazeretler yaratmaya giriştiler. Bugün, Yoldaş Troçki'nin görüşlerinin Marksizm ve Leninizmle özdeş olduğunu esasen kavramış bulunmaktayım. Nasıl kendi düşüncelerime aykırı, yanlış kelimeler yazabilirdim?

8. Yoldaş Troçki'nin Buharin ve Stalin'in oportünist politikasına kararlı bir şekilde karşı çıktığını biliyoruz. Stalin kliğinin şayialarına kulak asamaz ve Lenin'le el ele Ekim Devrimine önderlik eden Yoldaş Troçki'nin gerçekte bir karşı-devrimci olduğuna inanamayız (Bu belki Çinli Stalinist klik, Li Li-san vb. tarafından bizim hakkımızda çıkartılan söylentilerce "kanıtlanabilir"). Troçki'den bir yoldaş olarak söz ettiğimiz için, MK bizi "devrimi zaten terk etmiş olmakla, proletaryayı terk etmekle ve karşı-devrim tarafına geçmekle" suçladı ve bizi partiden attı.

Yoldaşlar! MK, beni partiden atmak ve hiçbir kanıt olmadığı halde bir "karşı-devrimci" olarak damgalamak amacıyla bugün bu yanlış gerekçeleri icat etmiştir. Yoldaşların çoğunun bu konuda net olmadığına inanıyorum. MK'nın kendisi bile şöyle demiştir: "Bunu anlamayanlar çıkabilir!" Fakat bazı yoldaşların bunu anlamamalarına rağmen onlar beni partiden atıp, karşı-devrim safına geçtiğini söylediler. Yine de, neden bizleri yanlış bir şekilde "karşı-devrimciler" olarak suçladıklarını gayet iyi anlıyorum. Bu kendilerinden farklı olanlara saldırmak için son moda Çinliler tarafından yaratılan bir silahtır. Meselâ, Kuomintang kendi suçlarını kapatabilmek için komünistleri "karşı-devrimci" olmakla suçlar. Çan Kay-şek, kendisini devrimin cisimleşmesi olarak tanıtarak, kitleleri devrim tabelâsıyla aldatmaya çalışıyor. Ona muhalefet edenler "karşı-devrimciler" ve "gerici unsurlar"dır.

Birçok yoldaş biliyor ki, MK'nın beni partiden atmak için ileri sürdüğü yukarıda aktardığım yanlış gerekçeler yalnızca biçimsel ve resmi mazeretlerdir. Gerçekte, benim partide ifade edilen düşüncelerimi duymaktan ve onların devam eden oportünizm ve darbeciliğine, müflis bir politikayı yürütmelerine yönelttiğim eleştirilerden bıkmışlardır.

Dünyanın birçok burjuva ülkesinde, feodal kalıntılar ve yarı feodal sömürü yöntemleri söz konusudur (Siyahlar ve Güney Denizi takım adalarındaki köleler feodal öncesi kölelik sistemine benzer) ve feodal güçlerin kalıntıları mevcuttur. Çin buna çok daha benziyor. Elbette devrimde bunu ihmal edemeyiz; ama Komintern ve MK oybirliğiyle, Çin'de feodal kalıntıların hâlen ekonomi ve politikada baskın bir konum işgal ettiğini ve hakim güç olduğunu savunuyor. Dolayısıyla bu kalıntıları devrimin hedefi olarak değerlendiriyor ve düşmanı, devrimi bastırانları –burjuva güçleri– ihmal ediyor. Burjuvazinin tüm gerici faaliyetlerini, feodal güçlerin faaliyetleri olarak yutturuyor.

Çin burjuvazisinin hâlâ devrimci olduğunu, asla gerici olamayacağını ve gericilerin hiçbirinin burjuva olamayacağını söylüyorlar. Bu nedenle ne Kuomintang'ın burjuvazinin çıkarlarını temsil ettiğini ne de Milliyetçi hükümetin burjuvazinin çıkarlarını temsil eden bir rejim olduğunu kavramıyorlar. Bundan çıkartılan sonuç, Kuomintang'ın veya onun Nanking kesiminin yanında, şu anda ya da gelecekte, gerici olmayan, devrimci bir burjuva partinin var olduğu ya da olacağıdır. Dolayısıyla taktikler ve pratik faaliyetlerde bugün yalnızca Reorganizasyoncuları izliyor ve Çan Kay-şek'i devirmenin askeri çalışmasını yapıyorlar.[195] Platformda, burjuvazinin iktisadi güçleriyle çelişebilecek herşeye karşı çıkararak ve proletaryanın diktatörlüğü sloganını yaymaya karşı çıkararak, gelecekteki üçüncü devrimin karakterinin hâlâ burjuva-demokratik devrim olması gerektiğini söylüyorlar.* Burjuvazi hakkında böyle yanılsamalar ve onun süregiden bu cazibesi, yalnızca geçmiş oportünizmin

devam ettirilmesi olarak değil, onun derinleştirilmesi olarak değerlendirilmelidir. Gelecekteki devrimde, bu, çok daha utandırıcı ve acınası bir yenilgiye yol açacaktır.

Eğer “sovyet rejimini kurun” sloganını bir eylem sloganı olarak ele alıyorsak, sadece nesnel koşullar devrimci bir dalga için olgunlaştığında bu sloganı ortaya atabiliriz. Bu slogan her istendiğinde gündeme sokulamaz.* Geçmişte, devrimci dalga sırasında, “sovyetleri örgütleyin” ve “sovyet rejimini kurun” sloganlarını benimsemedik. Doğal olarak bu büyük bir hataydı. Gelecekte, devrim gerçekleşirken derhal işçi, köylü ve asker sovyetlerini örgütlemek zorunda kalacağız. Sonra kitleleri “sovyet rejimini kurun” sloganı için mücadeleye seferber edeceğiz. Üstelik bu, proletarya diktatörlüğünün sovyeti olurdu, işçi ve köylü demokratik diktatörlüğünün sovyeti değil.

Şu anda, karşı-devrimci güçler tamamen galip gelmiş ve kitlesel devrimci eylem dalgası söz konusu değilken, “silahlı ayaklanma” ve sovyetlerin kurulmasının nesnel koşulları olgunlaşmamıştır. Şu anda “sovyetleri örgütleyin” sloganı yalnızca bir propaganda ve bir eğitim sloganıdır. Eğer onu bir eylem sloganı olarak kullanıyor ve işçi sınıfını “sovyetleri örgütlemek” için derhal pratik mücadeleye seferber ediyorsak, kitlelerden bir karşılık bulmaktan bütünüyle mahrum kalacağız.

Mevcut durumda, “ulusal meclisin toplanması için savaş” demokratik sloganını benimsemeliyiz. Bu hareket için nesnel koşullar olgunlaşmıştır ve şu anda sadece bu slogan geniş kitleleri legal politik mücadele aracılığıyla ve devrimci yükselişe ve “silahlı ayaklanma” mücadelesine ve “sovyet rejiminin kurulmasına” doğru harekete geçirebilir.

Mevcut MK bunu yapmıyor, darbeciliği sürdürüyor. Onlar devrimin yeniden doğuşunun olgunlaştığını düşünüyor** ve bizi “işçi ve köylü sovyetlerinin kurulması” sloganına sadece bir propaganda sloganı olarak baktığımız için kınıyorlar; böylelikle mantiken bu sloganı bir eylem sloganı olarak ele alıyorlar. Bundan dolayı, parti üyelerine sürekli olarak işçi mahallelerinde gösteriler için sokaklara çıkma siparişi ve işçi yoldaşlara greve çıkma emrini veriyorlar. Her küçük günlük mücadele yapay olarak, işçi kitlelerinin ve işçi yoldaşların gitgide partiden uzaklaşmalarına yol açan gürültülü büyük bir kavgaya dönüştürülüyor.

Dahası, geçenlerdeki Kiangsu temsilciler konferansında, “büyük bir grev hareketi” ve “yerel ayaklanmalar” örgütleme kararı alındı. Geçen yazdan beri Şanghay işçileri arasında küçük mücadelelerin işaretleri vardı, fakat bunlar ortaya çıktığı anda partinin darbeci politikası yüzünden yeniliyorlardı. Bundan böyle, şüphesiz hepsi ezilecekler; eğer Kiangsu temsilciler konferansının aldığı kararlar uygulanırsa, bu işçi mücadeleleri yok edilecek. Partimiz, işçilerin yaklaşan devrimci mücadele dalgasına yardım eden bir kılavuz değildir artık; daha ziyade işçi mücadelelerinin köklerini harap eden bir cellât haline geliyor.

Şu anki Merkez Komite, kendisini içtenlikle Altıncı Kongrenin iflas eden çizgisine dayandırarak ve Komintern’in* doğrudan rehberliği altında, yukarıdaki iflas etmiş politikayı sürdürmekte ve partiyi ve devrimi tasfiye ederek geçmişin oportünizminin ve darbeciliğinin üstünü örtmektedir. Geçmişte oportünist hatalar işleyen ve devrimi yenilgiye götüren ister Komintern ister Çin Komünist Partisi, kim olursa olsun, bu bir suçtur. Şimdiye kadar bu hatalar Muhalefetteki yoldaşlar tarafından açıkça ifade edilmiştir ama onlar hâlâ geçmişteki hatalarını itiraf etmiyor ve bilinçli olarak hatalı çizgilerini sürdürüyorlar. Üstelik, birkaç bireyin hatalarını kapatabilmek uğruna, Bolşevizmin örgütsel normlarını bile ihlal ediyor, en üst parti organlarının otoritesini suiistimal ediyor, ve farklı politik fikirleri ifade ettikleri için sayısız yoldaş partiden atarak ve bile bile partiyi bölerek parti içinde özeleştiriyi engelliyorlar. Bu, suçların en aptalca ve en utanç verici olanıdır.

Hiç bir Bolşevik kitlelerin önünde açık özeleştirmeden korkmamalıdır. Partinin kitleleri kazanmasının yegâne yolu, cesurca özeleştiriyi yapmaktır, hiçbir şekilde özeleştiriyi korkusuyla kitleleri kaybetmek değil. Şu anki Merkez Komite gibi, kendi hatalarını örtbas etmek, kitleleri kesinlikle kaybetmek demektir.

Yoldaşların çoğunluğu, farklı ölçülerde de olsa, bu hataları ve partinin krizini hissetmiştir. Partiye sadece geçimimizi sağlayacak bir araç olarak bakmadığımız sürece, parti ve devrime karşı bir sorumluluk duygusuna sahip olduğumuz sürece, her yoldaş ayağa kalkmalı ve partiyi bu krizden kurtarmak için partinin özeleştirisini kararlı bir şekilde yapmalıdır. Partimiz yıkımın eşiğine gelirken kollarımızı kavuşturup, sessizce seyretmek kuşkusuz suçtur!

Yoldaşlar! Hepimiz biliyoruz ki; her kim partinin hatalarını bir parça eleştirmek için ağzını açsa, hatalar düzeltilmeden öylece dururken, partiden kovuluyor. Ama bir muhasebe yapmalıyız. Hangisi daha önemlidir: Partiyi

tehlikeden kurtarmak mı, yoksa kendimizi partiden atılanlar listesinden kurtarmak mı?

“Genel silahlı ayaklanma çizgisi”ni ve çeşitli yerlerde bunu takiben gerçekleşen ayaklanmaları benimseyen 7 Ağustos konferansından bu yana, Merkez Komiteye, kitlelerin devrimci duygularının o dönem yüksek bir düzeyde olmadığına, Kuomintang rejiminin çabucak yıkılamayacağına, nesnel koşullar oluşmamışken girişilecek ayaklanmaların sadece partinin gücünü daha da zayıflatacağına ve onu kitlelerden daha da yalıtacağına işaret eden birçok mektup yazdım. Ayaklanma politikasının yerine, kitleleri günlük mücadelelerinde birleştirme ve kazanma politikasının geçirilmesini önerdim. Merkez Komite ise, yaygın ayaklanmaların oportünizmi düzeltmek için kesinlikle geçerli yeni bir yol olduğunu ve ayaklanmanın nesnel koşullarını hesaba katmanın ve ayaklanmanın başarısının nasıl garanti altına alınacağını düşünmenin oportünizm olduğunu ileri sürdü. Şüphesiz düşüncelerimi dikkate almadılar ve sözlerimi şaka olarak algıladılar. Sözlerimi, oportünist hatalarımı düzeltmediğim kaniti olarak her yere yaydılar. O zamanlar, parti örgütünün disiplini ile engelleniyordum, ve partiyi yıkıma götüren Merkez Komitenin politikasına karşı kararlı bir mücadele yürütmek için örgütün başına geçmekten aciz olarak negatif bir tutum takindim.

Bunun sorumluluğunu üstleniyorum. Altıncı Kongreden sonra hâlâ, yeni Merkez Komitenin artık nihayet Komintern’in hatalarla dolu çizgisini körü körüne takip etmenin gerekmediği gerçeğini kendi kendisine görecektik kadar olaylardan ders almış olduğuna dair yanlış bir anlayışım vardı. Yanlış tutumumu sürdürdüm ve Altıncı Kongrenin çizgisinden ilkesel olarak tatmin olmuş olmamama rağmen parti içinde bir ihtilâl yaratabilecek farklı teorilerde diretmedim. Çan Kay-şek ile Kwangsi klikleri arasındaki savaştan ve “30 Mayıs yıldönümü hareketinden” sonra, Merkez Komitenin oportünizm ve darbeciliği inatla devam ettireceğini ve alenen kendini değiştirmeyeceğini derinden hissettim: Yönetim organının ciddi bir biçimde yanlış olan çizgisi, en alttan en üste tüm parti üyelerinin açık bir tartışma ve eleştirisi dışında düzeltilemezdi. Fakat tüm parti üyeleri, “öfkelenmeye cesaret eden ama konuşmaya etmeyen” bir durumda, parti disiplinin hakimiyeti ve sınırlaması altında bulunmaktadır.

Artık, (sayısız yoldaşın sıcak kanlarıyla yaratılan) partiyi, durmaksızın süren ve özü itibarıyla yanlış olan bir çizgi tarafından yıkılmış ve felâkete sürüklenmiş görmeye dayanamazdım. Bu nedenle, sorumluluğumu yerine getirmek için, Ağustostan itibaren, kendi fikirlerimi ifade etmeye başlamaktan başka bir şey yapamazdım. Bazı yoldaşlar, Merkez Komitedeki insanların birkaç liderin çıkarını partinin ve devrimin çıkarlarından daha önemli saydıklarını, her yerde kendi yanlışlarını örtbas etmeye giriştiklerini ve yoldaşların eleştirilerini asla kabul edemeyeceklerini, onları bu kadar açıkça eleştirdiğimden ötürü bunu partiden atılmam için bir bahane olarak kullanacaklarını söyleyerek beni vazgeçirmeye çalıştılar. Fakat partiye duyduğum saygı, beni kendi çıkarlarımla ilgilenmeme yolunu kararlı bir şekilde izlemeye zorladı.

Komünist Enternasyonal ve Merkez Komite uzun zaman Çin Devriminin yenilgisinin herhangi bir kaydının gözden geçirilmesine karşı çıkmıştır. Ve şimdi, onları eleştirmeye devam ettiğimden ötürü, birdenbire şu beyanatı icat ettiler: “O [yani, ben] büyük devrim döneminde kendisinin oportünist önderlik hatasını kabul etmekte samimi değildir ve geçmişteki çizgisinin gerçek hatasının nerede yattığını kabul etmeye karar vermiş değildir, bundan dolayı eski hatalı çizgisini sürdürmesi kaçınılmazdır.”

Bu sözler yazarlarının eksiksiz bir tasviridir. Gerçekte, eğer zihnime ket vursaydım ve proletaryanın çıkarlarına aldırmasaydım, eğer kendi geçmiş hatalarımı kavramaya karar vermemiş ve kirli işlerini yapmaya istekli olsaydım ve geçmişteki yanlış çizgilerini sürdürmelerine göz yumsaydım, daha önce de olduğu gibi, oportünizmin eski kalemine ve diline bel bağlayacaklar ve kendi hatalarını örtbas etmek amacıyla beni sözde Troçkizme saldırmak için kullanacaklardı. Beni partiden nasıl atabilirlerdi?

Hayatımın büyük bir kısmında kötü toplumsal güçlere karşı mücadele eden ben mi doğru ve yanlış birbirine karıştırmak gibi aşağılık bir işi yapmak istiyorum? Li Li-san diyor ki: “Çinli oportünistler* geçmiş büyük devrimin yenilgisinin derslerini tam olarak sindirmek istemiyor, kendi hatalarının üstünü örtmek için Troçkizmin bayragı ardına sığınmaya çalışıyorlar.” Gerçekte Yoldaş Troçki’nin yazıları beni Stalin ve Buharin’in yazılarından çok daha şiddetli eleştiriyor; ve onun tarafından dikkat çekilen geçmiş devrimin derslerinin yüzde yüz doğru olduğunu görmekten başka bir şey yapamaz ve beni eleştiriyor diye sözlerini asla reddedemezdim. Yoldaşlarımın en sert eleştirilerini kabul etmeye hazırım, ama devrimin ders ve deneyimlerini toprağa gömmeye değil. Ben, partiyi kurtarmaya çalışmaksızın partinin krizini görmek ve gelecekte partinin üye kitlesi tarafından suçlanmak yerine, Li Li-san ve diğer birkaç kişi tarafından bugün partiden atılmayı tercih ederim.

Proletaryanın çıkarları için yürüttüğüm mücadelede kötü güçlerin baskısına maruz kalırken kafaca huzurlu olmayı yeğ tutarım. Zalim ve çürümüş bürokratik unsurların peşinden gitmeyi kesinlikle reddederim!

Yoldaşlar! Merkez Komite tarafından partiden atılmamın birkaç kişinin kendi hatalarını örtbas etmesi amacıyla yapıldığını biliyorum. Onlar yalnızca, parti içerisinde benim fikirlerimin ifade edilmesini iştirme ve benim politik sorunlar üzerine açık bir tartışmadan yana olduğumu duyma “belâsından” kendilerini kurtarmayı değil, aynı zamanda benim atılmam aracılığıyla tüm yoldaşların çenelerini kapatması gerektiğini göstermek istiyorlar. Partinin üye kitlesinin asla benim atılmam gerektiği fikrini içinden geçirmediğini biliyorum. Partinin tepesindeki birkaç lider tarafından atılmama rağmen, yine de tabandaki kitleler ile aramda asla herhangi bir düşmanlık ya da kötü bir his olmamıştır. Stalin kliğinin oportünist politikasını izlemeyen hem Enternasyonal’deki hem de Çin’deki tüm yoldaşlarla el ele proletaryaya hizmet etmeye devam edeceğim.

Yoldaşlar! Partinin şu anki hataları kısmi ya da tesadüfi degildir: Geçmişte de olduğu gibi, bu hatalar Stalin tarafından Çin’de yürütülen oportünist politikanın bütününün dışavurumudur. Stalin’in gramofonu olmayı arzulayan Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin sorumlu başları, hiçbir zaman herhangi bir politik bilinç ortaya koymamışlardır ve giderek daha da beter hale geliyorlar: Asla iflah olamazlar. Rus partisinin Onuncu Kongresinde [1921], Lenin şöyle demişti: “Yalnızca, parti içinde ilkesel olarak farklı politik düşünceler var olduğunda ve bu ayrılıkları gidermenin başkaca yolu yoksa, ancak o zaman fraksiyonel gruplaşmalar akla yatkındır.” O zamanlar bu teoriye dayanarak Bolşevik harekete önderlik etti.

Şu anda, partimizde, parti krizinin üstesinden gelmek için başka hiçbir yola (parti içinde legal ya da açık tartışmaya) izin verilmemektedir. Her parti üyesi partiyi kurtarma yükümlülüğüne sahiptir. Bolşevizmin ruhuna ve politik çizgisine geri dönmeli, simsiki kenetlenmeli ve açıkça Yoldaş Troçki’nin önderlik ettiği Uluslararası Muhalefet safında, yani gerçek Marksizm ve Leninizmin bayrağı altında durmalıyız. Komintern ve Çin partisi Merkez Komitesinin oportünizmine karşı kararlı, ısrarcı ve adamakıllı mücadele etmeliyiz. Sadece Stalin’in ve onun gibilerin oportünizmine değil, Zinovyev ve diğerlerinin uzlaşmacı tavrına da karşıyız. “Parti tabanının dışına düşmek” denen şeyden korkmuyoruz ve Çin devrimini ve partiyi kurtarmak için herşeyi feda etmekten çekinmiyoruz!

Proleter selâmlarımla,

Çen Tu-ziu

Militant (New York), 15 Kasım ve 1 Aralık 1930; 1 ve 15 Ocak ve 1 Şubat 1931.